William Makepeace

THACKERAY

CARTEA SNOBILOR

SCRISĂ DE UNUL DINTRE EI

CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

W. M. THACKERAY
The Book of Snobs
Foreign Languages Publishing House
Moscow 1959

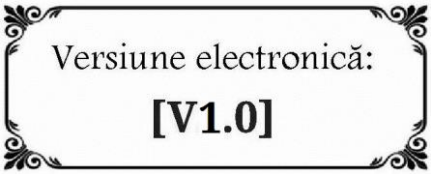

Corectură [V1.0]: aprilie 2016

W. M. THACKERAY

CARTEA SNOBILOR

SCRISĂ DE UNUL DINTRE EI

Traducere şi prefață de
VERA CĂLIN

CLASICII LITERATURII UNIVERSALE
Editura pentru Literatură Universală

Bucureşti – 1964

Cuprins

Prefața 6
Observații preliminare 18
Capitolul I SNOBUL PRIVIT DIN PUNCT DE VEDERE SOCIAL 23
Capitolul II SNOBUL REGAL 28
Capitolul III INFLUENȚA ARISTOCRAȚIEI ASUPRA SNOBILOR 32
Capitolul IV „BULETINUL CURȚII" ŞI INFLUENȚA LUI ASUPRA SNOBILOR 36
Capitolul V CE ADMIRĂ SNOBII 40
Capitolul VI DESPRE UNII SNOBI RESPECTABILI 44
Capitolul VII DESPRE UNII SNOBI RESPECTABILI 48
Capitolul VIII MARI SNOBI DIN CITY 54
Capitolul IX DESPRE UNII SNOBI MILITARI 58
Capitolul X SNOBII MILITARI 62
Capitolul XI DESPRE SNOBII CLERICALI 66
Capitolul XII DESPRE SNOBI ŞI SNOBISMUL CLERICAL 70
Capitolul XIII DESPRE SNOBII CLERICALI 75
Capitolul XIV DESPRE SNOBII UNIVERSITARI 79
Capitolul XV DESPRE SNOBII UNIVERSITARI 84
Capitolul XVI DESPRE SNOBII LITERARI 87
Capitolul XVII DESPRE SNOBII LITERARI 91
Capitolul XVIII DESPRE UNII SNOBI POLITICI 96
Capitolul XIX DESPRE SNOBII WHIGI 100
Capitolul XX DESPRE SNOBII CONSERVATORI SAU CEI DIN PARTIDUL AGRAR 104
Capitolul XXI EXISTĂ VREUN SNOB WHIG? 108
Capitolul XXII DESPRE SNOBUL CIVIL 111
Capitolul XXIII DESPRE SNOBII RADICALI 116
Capitolul XXIV CÂTE CEVA DESPRE SNOBII IRLANDEZI 120
Capitolul XXV SNOBII CARE DAU SERATE 124
Capitolul XXVI SNOBII INVITAȚI LA MASA 129
Capitolul XXVII CONTINUAREA STUDIULUI DESPRE SNOBII CARE OFERĂ DINEURI 134
Capitolul XXVIII CÂȚIVA SNOBI CONTINENTALI 139
Capitolul XXIX CONTINUARE DESPRE SNOBISMUL CONTINENTAL 144

Capitolul XXX SNOBII ENGLEZI PE CONTINENT 148
Capitolul XXXI DESPRE UNII SNOBI DE LA ȚARĂ 153
Capitolul XXXII ÎN VIZITĂ LA NIŞTE SNOBI DE LA ȚARĂ..... 157
Capitolul XXXIII DESPRE UNII SNOBI DE LA ȚARĂ..... 162
Capitolul XXXIV ÎN VIZITĂ LA NIŞTE SNOBI DE LA ȚARĂ 166
Capitolul XXXV DESPRE NIŞTE SNOBI DE LA ȚARĂ 170
Capitolul XXXVI ÎN VIZITĂ LA NIŞTE SNOBI DE LA ȚARĂ 176
Capitolul XXXVII DESPRE UNII SNOBI DE LA ȚARĂ..... 181
Capitolul XXXVIII ÎN VIZITĂ LA NIŞTE SNOBI DE LA ȚARĂ 185
Capitolul XXXIX ADUNAREA SNOBILOR 189
Capitolul XL SNOBII ŞI CĂSĂTORIA..... 194
Capitolul XLI SNOBII ŞI CĂSĂTORIA 198
Capitolul XLII SNOBII ŞI CĂSĂTORIA 203
Capitolul XLIII SNOBII ŞI CĂSĂTORIA 209
Capitolul XLIV SNOBII DE CLUB 214
I..... 214
Capitolul XLV SNOBII DE CLUB 219
II..... 219
Capitolul XLVI SNOBII DE CLUB 223
III..... 223
Capitolul XLVII SNOBII DE CLUB 227
IV..... 227
Capitolul XLVIII SNOBII DE CLUB 232
V..... 232
Capitolul XLIX SNOBII DE CLUB 235
VI..... 235
Capitolul L SNOBII DE CLUB..... 240
VII..... 240
Capitolul LI SNOBII DE CLUB..... 245
VIII..... 245
Ultimul capitol 248
Conştiința națiunii pasionată pentru tema Snobilor..... 250

Prefaţa

În concertul prozei engleze a secolului al XIX-lea, ilustrată de marii scriitori reuniți sub caracterizarea convențională de romancieri victorieni (după numele reginei Victoria, a cărei lungă domnie a avut cinstea de a fi contemporană cu activitatea lui Dickens, Thackeray, George Eliot, a surorilor Brontë etc., etc.), William Makepeace Thackeray, de la a cărui moarte se împlineşte, în acest an, un veac, a adus un sunet special, caracteristic lui, un sunet fără de care polifonia prozei realiste engleze ar fi fost considerabil sărăcită. Nota specifică scrisului lui Thackeray, contribuția lui la armonia complexă a prozei engleze din secolul al XIX-lea, este ironia corosivă, sarcasmul şfichiuitor, umorul amar, care se învecinează uneori cu melancolia. Aceste tonalități i-au fost prilejuite de peisajul social al epocii numite victoriene şi, mai ales, de un fenomen de mari proporții în Anglia de după revoluția burgheză: snobismul. Snobul, în accepția obişnuită dată acestei noțiuni – omul lipsit de titlu nobiliar, dar luptând din răsputeri să-l cucerească şi, odată cu el, influența, prestigiul, – este tipic pentru Anglia, în care o clasă mijlocie bogată, stăpână încă din secolul al XVII-lea, când şi-a săvârşit revoluția, pe destinele țării, resimte atracția irezistibilă, fascinantă a desenelor heraldice.

În 1846, când începe să publice în revista umoristică *Punch* foiletoanele ulterior reunite în *Cartea Snobilor*, care-l vor impune opiniei engleze, Thackeray este un bărbat de treizeci şi patru de ani. Avea în urma sa o copilărie, ai cărei primi ani fuseseră trăiți în India, la Calcutta, unde se născuse viitorul scriitor ca fiu al unui funcționar colonial; anii de şcoală petrecuți în Anglia, după moartea tatălui, în aşezăminte laice şi religioase, unde copilul s-a simțit mereu însingurat şi nefericit; anii de universitate de la Cambridge, unde sensibilitatea tânărului a fost jignită de anacronismul unui sistem educativ bazat pe distincții de rang. Aci spiritul lui satiric e stimulat de fenomenul *dandy*-ismului (gălăgioasă şi neangajantă ostentație în maniere şi îmbrăcăminte a unor tineri răsfățați, de distinsă proveniență nobiliară sau foarte înstărită familie burgheză, poză de blazare şi cinism, menită să scandalizeze opinia, care opinie trecea însă uşor cu vederea aceste năzbâtii ale tinereții, convinsă că, odată cu vârsta, tinerii filfizoni se vor cumineți, vor intra în țarcul convențiilor formulate de înalta societate britanică).

Acum începe Thackeray să-şi exercite pana satirică în reviste ale Universității ca *Snobul*. O mică moştenire îi aduce câțiva ani lesnicioşi, pe care îi petrece călătorind prin Germania şi Franța şi studiind desenul. A devenit un priceput ilustrator, care excela în caricatură. Şi-a ilustrat propriile sale scrieri şi câteva ale lui Dickens, vădind în desen, cum avea să vădească şi în literatură, acelaşi ochi de caricaturist, care prinde cu predilecție grotescul, ridicolul întâmplărilor şi tipurile umane.

Moştenirea şi-a cheltuit-o grabnic în investiții jurnalistice nereuşite (în 1834 publicația „Național Standard and Journal of Literature", înființată de el cu un an înainte, dă faliment) şi, pus în fața necesității de a-şi câştiga existența, începe prin a scrie, în revistele timpului, schițe umoristice, pe care le ilustrează cu caricaturi. Aşa s-au născut *Carnetul de schițe pariziene, Carnetul de schițe irlandeze, Jurnalul valetului Jeames* ş.a. Cultivă genul, apreciat de marele public, al schiței – portret satiric, ce se alimentează din viața cercurilor distinse şi din lumea celor ce aspiră spre blazon; creează tipuri caricaturale, în care cititorul recunoaşte sau crede că recunoaşte personaje de prestigiu monden. Genul îl cultivă un grup întreg de scriitori-publicişti reuniți sub firma „Furculiței de argint". Avea să-l ducă la desăvârşire Thackeray în a sa *Cartea Snobilor*, care va îngloba de altfel cele mai izbutite realizări în domeniul portretisticii caricaturale obținute de Thackeray până atunci. Cititorii regăseau aici episoade şi siluete creionate de autor în scrierile anterioare. Foiletoanele de o imediată actualitate ale viitoarei *Cărți a Snobilor* se inspiră din experiența anilor de universitate (snobii universitari vor avea parte de o suită de capitole), din ambianța cluburilor londoneze (vezi capitolele despre snobii de club), unde Thackeray petrecea zilnic ore în şir, în chip de gentleman grav, de privitor cu înfățişare calmă şi aparent blazată – în realitate însă bântuit de gânduri amare – din atmosfera cercurilor literare etc. Sunt medii care sugerează observatorului cugetări mai degrabă caustice.

O căsătorie, care debutează fericit şi sfârşeşte tragic din pricina unei boli mintale a soției, accentuează predispoziția scriitorului spre reflecția melancolică.

De lupta clasei muncitoare, care în deceniul 1840–1850 a cunoscut avântul mişcării cartiste, Thackeray a stat departe. A preferat să facă studii zoologice asupra junglei capitaliste şi să-i înfățişeze caricatural pe profitori, decât să se apropie, cum a făcut contemporanul său Dickens cu vibrantă simpatie şi compasiune

patetic exprimată, de cei nedreptățiți. Când şi când, indignarea satiricului lasă să străbată o notă de solidaritate cu oropsiții din anturajul imediat al monştrilor snobismului. În cazul cărții pe care o prezentăm în aceste rânduri, servitori, care dacă nu se complac în ipostaza de lachei ai snobilor, sunt victime ale capriciilor unor nobili paraziți sau burghezi parveniți; chelneri de club terorizați de maniile şi grosolănia unor clienți tirani; soții neglijate şi silite să trăiască în mizerie de către nişte soți stăpâniți de viciile la modă: băutura la club, cursele de cai, jocul de cărți etc. Dar nu aceste manifestări de solidaritate cu victimele unei societăți prost întocmite imprimă operei lui Thackeray, în ansamblul ei, şi *Cărții Snobilor* îndeosebi, tonalitatea ei caracteristică. Thackeray este, în primul rând, un acuzator.

*

Foiletoanele, care aveau să alcătuiască în urmă *Cartea Snobilor*, apar la început neiscălite. Erau, în prima lor versiune, de o vehemență neobişnuită, pe care autorul însuşi s-a văzut nevoit s-o atenueze. Cele patru articole despre snobii politici, apărute în *Punch* – prezente în ediția de față – au fost excluse de Thackeray din edițiile ulterioare ca fiind prea „pline de aluzii personale", cum se scuză autorul. Disraeli, campionul colonialismului britanic, fără cruțare ironizat inițial, are şi el parte de scuzele ironistului, care-l elogiază, în urmă, ca scriitor şi politician. *Cartea Snobilor* nu cruță, în general, reputațiile potentaților zilei. Regele George al IV-lea devenit Gorgius IV, monarh în imaginarul Brentford, „inventatorul punciului Maraschino şi al unei catarame de pantofi", prințul consort Albert, Wellington, Peel, Palmerston îşi primesc săgețile laolaltă cu personaje de mai mică suprafață şi cu personaje fictive, concepute ca tipuri cu valoare de generalitate, în care Thackeray, la fel ca şi La Bruyère în *Caracterele* sale, concentrează trăsături ale unei categorii întregi. Tocmai generalitatea acestor tipuri, ce domină numeric şi prin forța lor *Cartea Snobilor*, explică frenezia cu care a purces publicul la căutarea cheilor. Thackeray se apără cu falsă candoare şi uneori cu cochetărie de învinuirea de a fi creionat în snobii lui fictivi personaje existente. Fapt este că forța ironiei lui agresive, ce nu mai găsise de la Swift un mânuitor atât de violent, s-a lovit adesea de impermeabilitatea cititorului filistin, care descoperind cu satisfacție cheia unei scrieri satirice, e departe de a se recunoaşte în tipul evocat.

Dar înainte de a analiza conținutul acestei cărți şi procedeele comico-satirice folosite de autorul ei, trebuie să ne întrebăm ce înțelege Thackeray printr-un „snob”. Snob – la origine un cuvânt dialectal – desena un „cârpaci”. De aici, sensul de om obişnuit, om de rând, sens care devine cu timpul peiorativ, cuvântul fiind folosit pentru a denumi un ins vulgar şi demn de dispreț. În lumea închisă a universităților, cuvântul snob a început prin a desena pe un om străin de cetatea universitară cu caracterul ei exclusiv, pe un intrus şi, prin urmare, pe un om lipsit de titlu. În acest moment se face analogia cu cuvintele *„sine nobilitate”*, (fără noblețe) a căror contracție ar fi dus, după unii etimologi, la formarea cuvântului „snob”. Când a întemeiat publicația *Snobul*, Thackeray – pe atunci student – a folosit accepția universitară a cuvântului. În *Cartea Snobilor* însă, el îi lărgeşte nemăsurat înțelesul, conferind noțiunii un sens etic[1]. „Cel ce admiră în mod josnic lucruri josnice este un snob”, scrie Thackeray. Mărturisind că nu poate defini cu precizie termenul, el subliniază principala trăsătură morală a snobului: impostura. Ea este esența unei societăți care se conduce după liste de ranguri, în care „lordolatria” este un articol de crez. Cu înverşunarea care-i caracterizează satira, Thackeray urmăreşte snobismul în toate domeniile vieții sociale şi, făcând acest lucru, întreprinde un studiu al societății engleze suprapuse. Este interesant de notat că pentru Thackeray este deopotrivă snob cel care imită şi admiră nişte false valori, cel care mimează atitudini ridicole prin lipsă de conținut şi anacronism – adică burghezul fascinat de tot ce aparține lumii posesorilor de blazon – cât şi deținătorul prerogativelor, cel ce se lasă cu complezență adulat, ba chiar înțelege să tragă foloase de pe urma avantajelor moştenite odată cu titlul nobiliar. Thackeray imaginează o vastă tipologie a snobismului. El vorbeşte despre snobi de curte, snobi politici, snobi clericali, snobi militari, snobi din City, snobi citadini, snobi de la țară, snobi literari şi snobi de club. Şi astfel se desfăşoară în fața ochilor noştri comedia grotescă şi uneori tragică a vieții din cercurile înalte şi mijlocii ale societății britanice. Grotescul etichetei de curte compromite – ca atâtea alte scrieri ale lui Thackeray, antiregalist convins (ajunge să amintim pamfletul *Cei*

[1] Pentru aceste explicații ale evoluției cuvântului „snob” suntem îndatorați studiului introductiv la ediția anglo-franceză din *Cartea Snobilor* întocmită de Raymond Las Vergnas, studiu care ne oferă şi alte informații şi sugestii prețioase.

patru George) – legenda veneraţiei cuvenite coroanei în Marea Britanie. Ridicolul balurilor şi seratelor mondene – riguros selective cât priveşte compoziţia oaspeţilor – ca şi eforturile de o disperare comică ale burghezilor veleitari şi aspiranţi la blazon pentru a obţine o invitaţie, sugerează verdictul autorului la adresa unei societăţi, rezultată din „monstruoasa coaliţie" cu care s-a încheiat în Anglia revoluţia burgheză.

Siguranţa insolentă a burghezului din City care cumpără cu bani grei blazonul descendentului unui bandit normand; criteriile după care se oferă diplome la universităţi şi ranguri într-o armată ce mai foloseşte ca sancţiune disciplinară bătaia; venalitatea unei prese care stimulează snobismul cititorilor publicând cronici mondene despre seratele din lumea bună; exclusivitatea cluburilor şi grotescul faunei care le populează; ierarhia din lumea lacheilor, care o reproduce pe aceea din lumea stăpânilor, toate acestea sunt prezente în *Cartea Snobilor* şi se constituie în tablou de moravuri al Angliei posedanţilor de la începutul epocii numite victoriene. Dacă Thackeray se fereşte să dea o definiţie a snobismului, el îi arată cu perspicacitate esenţa socială în pasaje ca cel ce urmează, dovedind a fi înţeles dinamica societăţii engleze contemporane cu el:

„Bătrânul Pump mătură prăvălia, aleargă după comisioane, devine funcţionar de încredere şi părtaş la firmă. Pump al doilea devine patronul întreprinderii, fabrică tot mai mulţi bani şi îşi însoară fiul cu fata unui conte. Pump Tertius continuă să fie bancher, dar principala lui misiune este să devină tatăl lui Pump Quartus, care se naşte aristocrat get-beget, îşi ocupă locul în Camera Lorzilor ca baron Pumpington, iar neamul lui domneşte cu drepturi ereditare peste naţiunea snobilor."

Cu aceasta cuprinsul noţiunii de snob se amplifică şi se adânceşte nemăsurat, căpătând implicaţii sociale şi etice niciodată avute înainte. Dicţionarul limbii engleze va ţine seama de contribuţia lui Thackeray.

*

Document de epocă, realizat cu mijloacele unui autor satiric, *Cartea Snobilor* ne oferă nenumărate tablouri de medii specifice, evocate în detalii palpabile şi caracteristice. Aflăm din *Cartea Snobilor* despre plimbarea zilnică pe Ring – vestită alee din Hyde Park – a nobililor „de sânge", a proaspeţilor înnobilaţi sau a parveniţilor aspiranţi la blazon. Doamne înfoiate, cu căţeluşi decorativi în braţe,

drămuiesc saluturile, ocrotite de namile de lachei cu livrele de culoarea piersicii, găitane argintii şi nădragi verzi ca mazărea. Distracţiile, seratele cu eticheta lor stupidă ocupă, cum e firesc, un loc important în economia unei cărţi despre snobi. Când seratele se pretind artistico-literare, Thackeray împinge comicul spre şarja grotescă. După ce sezonul londonez de baluri s-a sfârşit, snobii părăsesc capitala; covoarele sunt strânse, obloanele acoperite cu pagini din *Morning Herald*, menajere mucegăite şi îmbufnate răspund stropşit la sunetul clopoţelului, anunţând că milady e la ţară sau în străinătate. În articolele dedicate snobilor de la ţară, atmosfera unui conac de mic nobil rustic cu pretenţii şi complexe de inferioritate socială, se reconstituie din detalii la fel de concrete. Arborele genealogic al familiei este atârnat deasupra căminului; blazonul cu deviza se află pe ligheanele şi cănile din dormitoare. În bibliotecă, în loc de cărţi, se află cizme şi unelte de pescuit.

Casele de comerţ ale snobilor din City, proprietarii de bănci de pe Lombard Street, au săli de primire cu firide misterioase, în care se pătrunde greu. Cluburile sunt şi ele nişte incinte sacre (vezi descrierea „Sarcofagului", somptuos lăcaş, care oferă vizitatorului un amestec ameţitor de stiluri arhitectonice şi decorative, ca şi amănuntul pitoresc al unei biblioteci false, ce maschează dulapuri cu mături şi cârpe de praf). Unele dintre aceste evocări reconstituie caricatural crâmpeie de atmosferă londoneză cu un ochi şi un penel care au ştiut să înveţe de la Hogarth: „La orele şase, în plin sezon, când toată lumea iese pe St. James Street, când caleştile apar şi dispar printre trăsurile de piaţă staţionate, când tineri *dandy* cu barbişon îşi arată feţele plictisite ieşind de la „White", şi când prin vitrinele de sticlă groasă de la „Arthur" vezi gentlemeni respectabili şi cărunţi salutându-se... la ora aceea, zic, vezi o caretă de culoare galben-deschis trasă de cai negri... cu doi valeţi pudraţi, în livrele alb cu galben, iar înăuntru o femeie masivă îmbrăcată în mătase de culoarea guşei de porumbel, cu un pudel alb şi o umbrelă de soare roză; această caretă se îndreaptă spre porţile «Clubului Clocotitorilor»".

Există în *Cartea Snobilor* episoade, momente de irezistibilă comedie, asupra cărora îşi pune decisiv amprenta talentul de caricaturist al lui Thackeray. Episodul prânzului diplomatic oferit de către dregătorul turc reprezentantului rus, care-şi compromite misiunea fiindcă nu e în stare să înghită cu resemnare cocoloşul condimentat înfundat în gura lui, de gazdă, într-un elan de cruntă

ospitalitate, se plasează la nivelul celor mai izbutite momente comice din opera lui Dickens. De un comic violent satiric este relatarea ceremonialului ce însoţeşte partida de vânătoare a prinţului consort din Portugalia (identificarea cu prinţul consort Albert, se făcea, evident, fără efort de către cititor), care se dedă sportului său favorit, însoţit de un paznic. Treaba acestuia este să încarce armele, care sunt apoi înmânate unui nobil, aghiotantul, care le înmânează prinţului, care trage, înapoiază arma descărcată nobilului, care o înapoiază paznicului etc., fiindcă prinţul nu poate lua arma direct din mâinile încărcătorului. Efecte comice similare produc episoade ca cel al plecării vasului încărcat cu snobi englezi porniţi, cu caleaşca pe vapor, în vilegiatură continentală din Folkestone spre Ostenda; al metamorfozei instantanee a doamnei Ponto şi a fiicelor ei, care devin din neîngrijite gospodine în ţinută neglijentă de dimineaţă, nişte elegante lady imobilizate într-o poză mondenă, în clipa când li se anunţă vizita unui gentleman din vecinătate. Unele episoade vădesc pe lângă talentul caricaturistului, un desăvârşit simţ al gradaţiei comice. Ajunge să amintim, în această ordine de idei, momentul în care domnişoara Wirt, guvernanta, execută la pian, în tonalităţi şi modalităţi diferite, banala melodie „Haide sus pe scară”; sau scena – a cărei imagine grafică cititorul o reconstituie numaidecât – a apariţiei somptuosului echipaj aparţinând bogătaşului Goldmore pe modesta Brittlestone Street. Toate aceste scene şi episoade comice sunt dominate de nota dinamică.

Portretul-caricatură iscălit de Thackeray se caracterizează prin aceleaşi elemente. *Cartea Snobilor* este o galerie de portrete comice şi poate că în colecţia snobilor de club arta de caricaturist a lui Thackeray s-a desfăşurat cu cea mai mare dezinvoltură. Iată-l pe Jawkins, care-şi debitează patetic tirada zilnică despre Legea grânelor, despre sfaturile politice date de el lui Peel şi cele financiare date lui Rothschild; iată-i pe Waggle şi Wiggle, filfizonii mondeni, primul un don juan, ce se laudă cu imaginare aventuri amoroase şi-şi atribuie madrigaluri scrise de alţii, cel de al doilea admirator necondiţionat al isprăvilor amicului său; iată-i pe Spavin şi Cockspur, afacerişti ai curselor de cai, gata să-şi jupoaie rudele şi prietenii pentru satisfacerea acestui viciu, şi pe mulţi alţii. Pe toţi îi caracterizează impostura, poza mincinoasă, componente esenţiale, pentru Thackeray, ale personalităţii snobului. Snobismul este, în concepţia lui, în primul rând, minciună, făţărnicie, impostură. Lady Scraper are lachei înzorzonaţi, oferă şase dineuri pe an, locuieşte

într-o casă somptuoasă, călătoreşte în străinătate, se plimbă în echipaje luxoase, dar nu poate plăti salariile servitorilor, face datorii la negustori şi-şi flămânzeşte fetele. Fiica unui mărunt căpitan irlandez şi soţul ei, descendent al unui bancher afacerist şi contrabandist pe numele lui adevărat Muggins, apar la Londra sub numele de lady Marian de Mogyns şi Sir Alured de Mogyns, posesori ai unui blazon şi ai unui arbore genealogic confecţionat de un specialist în genealogii, care atribuie clienţilor săi o origine ce se pierde în negurile istoriei celei mai vechi.

*

Procedeele comico-satirice ale lui Thackeray sunt variate. Ne întâmpină des şarja satirică (vezi costumul cu care se va înfăţişa Mr. Snob la întâlnirea cu cititoarele provinciale: pardesiu alb, eşarfă roşie, pantaloni albaştri, ghete cu vârf de lac, ac de cravată cu smaragd, panglică neagră la pălăria albă), şi uneori grotescul absurd: toaletele de bal ale doamnei şi domnişoarei Snobky cuprind buchete de verzişoare, trene de ridichi, coafuri cu morcovi, funde din cordoane de sonerie etc. etc.

În general, Thackeray se complace în amestecarea realului cu imaginarul, amestec satiric orientat pentru sublinierea absurdităţii realului. Nume proprii de localităţi şi de persoane existente alternează cu nume inventate, fapte autentice extrase din presă (cazul soldatului omorât în bătaie la regimentul din Hounslow) stau alături de episoade imaginare şi menite să denunţe comic o realitate dezolantă.

Burlescul reprezintă o coardă des atinsă în instrumentul comic ai lui Thackeray. Patosul ironic se manifestă prin tratarea gravă a unor episoade derizorii. În acest spirit cuvântul snob este scris cu literă mare şi, uneori, pe pagini întregi, cuvintele ce exprimă fapte depreciate de autor sunt ortografiate cu majusculă. S-ar putea desluşi aici şi o intenţie ironică la adresa unor adepţi ai stilului solemn, care, ca Thomas Carlyle în *Eroii şi Cultul eroilor*, îşi asigurau grandoarea profetică prin folosirea excesivă a majusculelor şi a arhaismelor.

Cartea Snobilor oferă şi exemple reuşite de comic verbal. Calamburile abundă. Regele George e numit Gorgius (*Gorgeous* în limba engleză înseamnă supraabundent, ghiftuit). Din folosirea comică a vorbirii dialectale a irlandezilor, Thackeray extrage posibilităţi de satirizare a snobilor irlandezi. Şi vorbirea stâlcită a

portăresei care-l călăuzeşte pe vizitator în Castelul Carabaşilor, îi sugerează autorului *Cărții Snobilor* câteva scăpărări satirice. Enumerarea procedeelor comico-satirice folosite în *Cartei Snobilor* ar putea continua. Multe dintre ele se bazează pe atitudinea de disimulare ironică, adică de prefăcută acceptare a ceea ce trebuie respins. Ca atâția ironişti (şi ajunge să-l amintim pe Grigore Alexandrescu în *Satira Duhului meu)* autorul se ceartă pe sine şi-şi face reproşuri pentru vina de a nu putea fi la fel ca ceilalți. Atitudinea e cu deosebire vizibilă în capitolele despre snobii literari, unde toate operele elogiate de Thackeray sunt non-valori. Dar tonul lui Thackeray nu se menține mereu la acelaşi diapazon. Disimularea ironică alternează cu sarcasmul mânios, cu imprecația violentă prin care Thackeray îşi exprimă fără echivoc indignarea.

Thackeray, ca atâția alți scriitori comici, preface numele în simboluri satirice. În domeniul acesta, el dă frâu liber celei mai nestăpânite fantezii. Alternează nume geografice reale cu nume de localități imaginare compuse în vederea unei rezonanțe comice şi sugestive; tot aşa, spuneam mai sus, amestecă nume de personaje existente (din lumea politică, literară, mondenă), cu nume inventate spre a spori valoarea simbolică a unui tip uman. Numele vestitului doctor, Priessnitz (inventatorul compresei ce-i poartă numele) figurează alături de cel al lui Squinstone (de la *to squint* – a privi cruciş). Nu lipsesc din carte nici nume ce reprezintă reminiscențe literare ale autorului. Tiggs, cititorul din sala de bibliotecă a clubului „Sarcofagul" şi Squeers ne trimit la personaje din romanele lui Dickens.

Mijloacele de compunere a numelor proprii în *Cartea Snobilor* sunt foarte deosebite ca procedeu şi valoare. Uneori numele comunică, fără a necesita vreo participație imaginativă a cititorului, defectul pe care-l vizează Thackeray: *Long-ears* (urecheat) pentru un neghiob, *Stiff-neck* (gât țeapăn) pentru un aristocrat rigid, *Leach* (lipitoare) pentru o mamă care cultivă cu asiduitate pe un posibil ginere de neam. Tot aşa Scraper (de la *to scrape*, a se calici) pentru o familie de avari. Sunt procedee destul de simpliste, pe care le găsim şi la începuturile comediei noastre (Clevetici sau Napoilă ai lui Alecsandri, de pildă). Alteori un nume sugerează îndeletnicirea deținătorului, pentru că se referă la un element profesional esențial: Rolls (de la *rol-corn*) e brutar, doamna Letsam (de la *to let* – a închiria) e proprietăreasă etc. O serie lungă de nume sugerează slugărnicia: Toady (linguşitor), Tufthunt (de la *to hunt the tuft* – a alerga după

măriri), Fawney (de la *to fawn* – a se gudura) etc. Uneori sugestia comică e mai subtilă: Clubman-ul care îşi ameţeşte în fiecare seară amicii de club cu comentariile lui politice şi se laudă cu relaţiile lui înalte se numeşte Jawkins (de la *jaw* – falcă). E de subliniat grotescul numelor străine: căpitanul Choufleur (conopidă), Stecknadel (ac de gămălie), Degli Spinachi (spanac) etc. etc. Procedeul perechilor de personaje aproape identice prin lipsă de personalitate şi desenate cu nume asemănătoare, procedeu folosit şi de comicii noştri (vezi Smotocea şi Cotocea ai lui Caragiale) este practicat şi de Thackeray (vezi perechea de filfizoni de club Waggle şi Wiggle). Gama procedeelor e bogată. Ponto, nobilul de ţară dominat de o nevastă autoritară şi snoabă, poartă cel mai comun nume de cățel, echivalentul lui Azor. Nu urmărim să epuizăm, în aceste rânduri, problema numelor proprii în *Cartea Snobilor*, problemă care a avut parte de atenția multor cercetători[2]; am amintit doar câteva dintre principalele procedee.

Cartea Snobilor este o lucrare jurnalistică. Această împrejurare explică multe din însuşirile ei pozitive (caracterul de actualitate, valoarea documentară) şi unele dintre lacunele ei. Printre ele, revenirea asupra unor teme, personaje, procedee, explicabilă într-o colecție de foiletoane, scrise, uneori, în grabă, în vederea unei apariții periodice, într-un răstimp de peste un an, repetări supărătoare însă într-o carte. Când tonul ironic sau sarcastic se menține prea multă vreme la acelaşi diapazon – şi lucrul se întâmplă – când autorul uită să moduleze, cititorul resimte o oboseală explicabilă.

Ne mai întâmpină în această carte unele concesii făcute gustului victorian, concesii surprinzătoare la un scriitor care a avut curajul să scandalizeze opinia conformistă prin sarcasmele cu care a copleşit regalitatea, marile reputații ale timpului, constituția britanică (vezi ultimul capitol) şi toate instituțiile tradiționale ale Angliei.

Dintre aceste concesii făcute moralei puritane engleze supără cu deosebire tonul fastidios moralizator, intenția didactică, evidentă în unele capitole, ca de pildă, cele din suita „Snobii şi căsătoria".

Indignarea resimțită de satiric în fața peisajului social englez, indignare ce se exprimă prin ironie şi sarcasm, comportă, în cazul lui Thackeray, cu înclinarea lui spre melancolie, cu opacitatea lui față de orice mesaj afirmativ formulat în numele maselor de nedreptățiți, şi un risc: riscul scepticismului, pe care în *Cartea Snobilor*, ca şi în lucrările ulterioare, scriitorul n-a ştiut să-l evite. Acest scepticism îl

---

[2] Vezi Raymond Las Vergnas – *op. cit.*

face să echivaleze toate partidele politice – whig, tory, radical – să ignore tragedia poporului irlandez, ba chiar, stimulat de tema tratată, să imagineze trăsături specifice ale snobismului irlandez, mai iritant pentru Thackeray decât cel englez.

A spune că, în creația lui Thackeray, *Cartea Snobilor* reprezintă un moment de cotitură, nu înseamnă să ne lăsăm ispitiți de o formulă care se aplică, în considerarea creației şi activității unui autor, cu prea multă uşurință unor evenimente şi opere ce nu o merită. *Cartea Snobilor*, spuneam, conține episoade şi conturează personaje ce figurau şi în operele anterioare ale tânărului satiric. Mai important încă este faptul că ea conține în embrion întreaga operă de maturitate a scriitorului. *Bâlciul deşertăciunilor*, roman al snobismului şi arivismului social îşi are germenele în *Cartea Snobilor*, nu numai pentru că numele familiei Crawley (de la *to crawl* – a se târî) din acest roman apare într-unul din foiletoanele *Cărții Snobilor*, nu numai pentru că aici apare pentru prima oară alegoria bâlciului, ce stă la baza marelui roman de moravuri, ci pentru că, reluând tipurile umane schițate în *Cartea Snobilor* (arivistul, vânătorul de titluri nobiliare, snobul nobiliar, snobul din City etc.), Thackeray va crea neuitata faună din al său „roman fără eroi", în care vor evolua ambițioasa Becky Sharp, marele burghez snob Osborne, Rawdon Crawley, Lordul Steyne etc. etc., de fapt descendenți direcți ai snobilor din lucrarea de față.

Capitolele din romanul *Pendennis*, care descriu viața tânărului snob Arthur Pendennis la Oxford, sunt subînțelese în atâtea pasaje din capitolele dedicate snobilor universitari, iar maiorul Pendennis, mentorul lui Arthur întru snobism, pare desprins din *Cartea Snobilor*. Filiația se poate urmări şi în romanul *Familii Newcome* şi chiar în romanele istorice *Henry Esmond* şi *Cei din Virginia*, romane în care cronicarul snobismului caută şi descoperă mugurii acestei atitudini în secolul al XVII-lea, a doua zi după Revoluția burgheză. Ca romancier istoric, Thackeray rămâne un ironist şi un satiric. Aşa încât chiar mai important decât stabilirea anticipațiilor tematice conținute în *Cartea Snobilor*, mi se pare faptul că, odată cu apariția ei, se afirmă în literatura secolului al XIX-lea o satiră curajoasă, un ton polemic, o ironie corosivă, care reconstituie comic şi caricatural convențională societate victoriană.

Şi, fiindcă dintre toate atitudinile posibile ale spiritului omenesc față de realitatea înconjurătoare, umorul, ironia, râsul în general – fie el voios sau amar – sunt dintre cele care-şi păstrează tinerețea şi

înving timpul, satira lui Thackeray găseşte şi astăzi, Ia 100 de ani de la moartea scriitorului, rezonanţă în minţile cititorilor.

Vera Călin

Observaţii preliminare

[Necesitatea unei lucrări despre Snobi, demonstrată cu argumente istorice şi ilustrată prin exemple bine alese. Eu sunt omul sortit să scrie această lucrare. Menirea mea este proclamată în termeni de mare elocinţă. Arăt că lumea s-a pregătit treptat atât pentru primirea Lucrării cât şi a Omului. Snobii trebuie cercetaţi în acelaşi fel ca şi alte obiecte ale ştiinţelor naturii şi aparţin Frumosului (cu F mare). Ei năpădesc toate clasele sociale. Mişcătorul exemplu al colonelului Snobley.]

Cu toţii am întâlnit prin lecturile noastre o afirmaţie (a cărei autenticitate îmi îngădui s-o pun în întregime la îndoială, fiindcă aş vrea mult să ştiu pe ce calcule se întemeiază?), am avut, zic, cu toţii norocul de a întâlni prin cărţi afirmaţia că, atunci când vremurile şi nevoile omenirii pretind apariţia unui Om, acel Om se găseşte. Astfel, în timpul Revoluţiei Franceze (şi cititorul va fi încântat că am pomenit-o atât de curând), când naţiunea a avut nevoie de un leac, s-a găsit Robespierre[1], un leac, ce-i drept, destul de puturos şi de greţos, dar înghiţit cu lăcomie de pacient, spre marele folos al acestuia; tot astfel, când s-a ivit trebuinţa ca John Bull[2] să primească un picior care să-l zvârle afară din America, a răsărit domnul Washington care a executat mulţumitor această treabă; după cum, când contele de Aldborough s-a simţit suferind, a apărut profesorul Holloway[3] cu hapurile lui şi l-a lecuit pe înălţimea sa, aşa cum făgăduia reclama etc. etc. Am putea aminti nenumărate exemple, ca să arătăm că, atunci când o naţiune se află la ananghie, leacul îi stă la îndemână, întocmai ca la Pantomimă (acest microcosm) unde, în clipa când clovnul are nevoie de ceva – o buiotă de încălzit patul, un piston de pompă, o gâscă sau o pelerină de

---

[1] *Robespierre Maximilien* (1758–1794), personalitate marcantă a revoluţiei burgheze din Franţa, conducătorul iacobinilor.

[2] *John Bull*, poreclă care personifică Anglia. Numele provine din seria de pamflete ale scriitorului englez John Arbuthnot (1667–1735), intitulată *The History of John Bull*, care prezintă figura englezului tipic.

[3] *Holloway Thomas*, descoperitorul unor medicamente a căror brevetare i-a adus o avere uriaşă.

doamnă – iese agale un ins din culise şi aduce obiectul cu pricina. Şi aici nu mă pot împiedica să nu observ cât de ciudată şi deosebită este situaţia scumpei noastre Anglii şi a Irlandei. E uşor să-ţi închipui un popor mare călăuzit de Moise, sau eliberat de Washington, sau salvat de Leonida[4] ori de Alfred cel Mare[5]; în timp ce eroii destinaţi să ne mântuie *pe noi* în clipa de faţă nu sunt decât o mână de şarlatani cărora li s-a dus vestea, afirmaţia, pe care *Sir* Robert[6] şi domnul O'Connell[7] o vor întări. Aceasta a fost doar o paranteză şi acum mă întorc la argumentarea dinainte, pe care oricine o poate primi sau respinge.

În orice caz, când oamenii se înhamă la o lucrare – să zicem că e vorba de construirea unei căi ferate – directorii încep prin a declara că, „pentru progresul civilizaţiei, este necesară o legătură mai strânsă între Bathershins şi Derrynane[8], legătură de altfel cerută prin nenumărate petiţii ale marelui popor irlandez". Sau să presupunem că este vorba de înfiinţarea unui ziar – prospectul glăsuieşte: „Într-o vreme când Biserica se află în primejdie, ameninţată din afară de fanatismul sălbatic şi de ticăloasa lipsă de credinţă, subminată dinăuntru de pericolul iezuitismului şi de schisma sinucigaşă, se resimte o Nevoie universală: poporul în suferinţă priveşte în jur în căutarea unui Ocrotitor şi a unui Apărător al Cauzei Ecleziastice. Drept care, în acest ceas de primejdie, un corp de Prelaţi şi Oameni de bine au apucat taurul de coarne şi au hotărât întemeierea gazetei *Paracliserul*" etc. etc. Cel puţin unul dintre următoarele două puncte de vedere nu poate fi pus în discuţie: sau publicul are nevoie de un lucru – şi deci acest lucru îi este oferit; sau publicului i se oferă un lucru – deci are nevoie de el.

Am nutrit multă vreme convingerea că mă aşteaptă o operă de înfăptuit – o opera, dacă vreţi, cu O mare; o Menire de îndeplinit; că

---

[4] *Leonida*, rege spartan, a murit în lupta de la Termopile (480 î.e.n.) apărându-şi ţara de invadatorii perşi.

[5] *Alfred cel Mare* (849–901), rege al Angliei, a luptat eroic împotriva danezilor care au cotropit ţara.

[6] *Sir Robert Peel* (1788–1850), om politic englez, prim-ministru al guvernului conservator. Prin activitatea sa politică, a slujit interesele burgheziei industriale.

[7] *O'Connell Daniel* (1775–1847), conducător al aripii liberale a mişcării de eliberare irlandeze, a dus o politică împăciuitoristă faţă de marea burghezie.

[8] Denumiri geografice imaginare.

trebuie să mă lansez într-un abis, asemenea lui Curtius[9], cu cal cu tot; că trebuie să dau în vileag o mare Pacoste socială şi că trebuie să-i găsesc Leacul. Această convingere m-a urmărit ani de-a rândul. M-a pândit în înghesuiala de pe stradă; s-a aşezat lângă mine în cămăruța mea singuratică de lucru; m-a tras de mânecă atunci când ridicam paharul cu vin la banchete; m-a fugărit prin Labirintul din Rotten Row[10]; s-a ținut după mine prin meleaguri îndepărtate, pe pietrele plajei din Brighton, pe nisipurile din Margate. Susurul acestui glas acoperea vuietul mării. Ecoul lui mi se cuibărea în scufia de noapte. Şi-mi şoptea: „Trezeşte-te, Adormitule, încă nu ți-ai îndeplinit menirea." Anul trecut, sub razele lunii, în Coliseu, glasul acesta firav, dar neobosit, mi-a şoptit: „Smith sau Jones (numele scriitorului n-are nicio importanță), Smith sau Jones, distinse amice, toate-s bune, dar dumneata ar trebui să te afli acasă, scriindu-ți marea Operă despre Snobi."

Când un om simte o astfel de chemare, n-are niciun rost să o nesocotească. Trebuie să grăiască spre folosul naţiunilor; trebuie să-şi *dea drumul*, cum ar zice Jeames[11], fiindcă altfel se înăbuşe şi moare. „Ia seama, am exclamat eu adesea în gând, pe când stăteam de vorbă cu plecata dumneavoastră slugă, pregătirea ta s-a făcut treptat-treptat, iar acum o necesitate căreia nu i te poți împotrivi te împinge spre începerea marii tale opere". Mai întâi a fost creată Lumea; pe urmă, aşa cum se şi cuvenea, Snobii. Ei există de atâta amar de vreme şi totuşi, ca şi America, au rămas nedescoperiți. Dar curând – *ingens patebat tellus*[12] – oamenii şi-au dat seama, în chip nelămurit, că o astfel de seminție există. Şi nu sunt mai mult de douăzeci şi cinci de ani de când s-a născut un cuvânt, o monosilabă, menită să denumească această seminție. Cuvântul acesta s-a răspândit în toată Anglia, cum s-au răspândit în vremea din urmă căile ferate. Snobii sunt cunoscuți şi recunoscuți dintr-un capăt la celălalt al unui imperiu, deasupra căruia, după cât se spune, soarele nu apune niciodată[13]. Şi iată că revista *Punch* apare tocmai la timpul

---

9 Erou roman. Legenda spune că s-a aruncat cu calul său într-o prăpastie pentru a salva Roma.

10 Alee de călărie în Hyde Park.

11 Numele clasic al lacheului din diferite lucrări ale lui Thackeray. Şi aici e utilizat drept nume simbolic pentru lachei.

12 Se desfăşura o întindere nemăsurată de pământ (în l. latină).

13 Aluzie la imperiul colonial britanic.

potrivit pentru a le consemna istoria, ba, mai mult, iată că se iveşte şi Individul care să scrie această istorie în *Punch*.

Pot spune că am un ochi (şi pentru darul acesta mă felicit cu adâncă şi statornică Recunoştinţă) făcut pentru Snobi. Dacă Frumosul înseamnă Adevăr, atunci e frumos să studiezi chiar şi ceea ce este Snob. Să-i adulmeci pe Snobi de-a lungul istoriei, aşa cum unii căţei din Hampshire adulmecă trufele; să sapi tuneluri în societate şi să dai de filoane bogate în minereuri de Snobism. Snobismul se aseamănă cu Moartea, aşa cum o descrie Horaţiu într-un citat despre care nădăjduiesc că n-aveţi habar, moarte „care izbeşte nepărtinitoare, cu lovituri de picior în uşa săracului ca şi în porţile împăraţilor”[14]. E o mare greşeală să-i judeci cu uşurinţă pe Snobi şi să socoteşti că ei nu ar exista decât în clasele de jos. Cred că găseşti un procent uriaş de Snobi în toate straturile trecătoarei noastre vieţi. Nu trebuie să-i judeci pe Snobi nici cu grabă sau cu grosolănie: dacă faci asta dovedeşti că eşti tu însuţi un Snob. Chiar şi eu am fost luat drept unul.

Pe când îmi făceam cura de ape la Bagnigge Wells şi locuiam la „Hotel Imperial”, se aşeza mereu în faţa mea la micul dejun un Snob aşa de nesuferit, încât am simţit că atâta vreme cât rămâne şi el acolo n-o să mă aleg cu niciun folos de pe urma apelor. Numele lui era: locotenent-colonel Snobley de la nu ştiu care regiment de dragoni. Purta cizme şi mustăţi văcsuite; sâsâia şi înghiţea r-urile; făcea gesturi mari şi-şi netezea favoriţii lucioşi cu o batistă bălţată, care umplea încăperea cu un miros de mosc atât de sufocant, încât m-am hotărât să mă lupt cu Snobul ăsta, până când unul din noi doi va părăsi hanul. Am început prin a-i adresa unele remarci nevinovate, înspăimântându-l groaznic, fiindcă nu ştia cum să răspundă unui astfel de atac şi nici nu şi-ar fi închipuit că va avea cineva îndrăzneala de a-i vorbi *mai întâi*; după aceea i-am întins ziarul, şi pe urmă, fiindcă nu lua în seamă aceste avansuri, am început să-l privesc drept în ochi şi să folosesc furculiţa în chip de scobitoare. După ce am practicat, timp de două dimineţi, acest exerciţiu, n-a mai răbdat şi şi-a luat frumuşel tălpăşiţa din locul acela.

Presupunând că va citi aceste rânduri, îşi va mai aminti oare colonelul de domnul care l-a întrebat dacă Publicolum[15] – e un

---

[14] Horaţiu – Ode, IV, v. 13.

[15] Deformare a numelui Publicola, pseudonim al unui ziarist al vremii.

scriitor de soi şi care l-a dat afară din hotel, folosind drept scobitoare o furculiță cu patru dinți?

Capitolul I
SNOBUL PRIVIT DIN PUNCT DE VEDERE SOCIAL

Există Snobi relativi şi Snobi absoluți. Prin absoluți, înțeleg acei oameni care sunt Snobi pretutindeni şi oricând, în tovărăşia oricui, de dimineața până seara, din tinerețe până în mormânt, fiind înzestrați de la natură cu Snobism, pe când ceilalți sunt Snobi doar în anumite împrejurări şi cu anumite prilejuri.

De pildă, am cunoscut odată un om care s-a făcut vinovat în fața mea de o faptă tot atât de cumplită ca aceea pomenită în ultimul capitol ca fiind comisă de mine cu scopul de a-l scârbi pe colonelul Snobley, anume folosirea furculiței în chip de scobitoare. Spun că am cunoscut odată un om care, luând masa în tovărăşia mea la cafeneaua „Europa" (aşezată în fața Operei Mari şi, precum ştie oricine, singurul loc cuviincios unde poți lua masa la Neapole), mânca mazăre folosind cuțitul. Era o persoană a cărei tovărăşie mi-a făcut mare plăcere, la început. Ne întâlnisem, bineînțeles, în craterul Vezuviului, după care fusesem jefuiți şi ținuți ostateci de nişte bandiți din Calabria, ceea ce n-are însă nicio legătură cu povestea mea. Era un om cu mari posibilități, cu o inimă de aur şi cunoştințe variate, dar nu-l văzusem niciodată până atunci înaintea unei farfurii cu mazăre. Purtarea lui, în această împrejurare, m-a mâhnit adânc.

După ce l-am văzut comportându-se astfel în public, nu-mi mai rămânea decât un singur lucru de făcut: să rup legăturile cu el. Am însărcinat deci pe un prieten comun (onorabilul Poly Anthus)[1] să-i comunice acestui gentleman, în chip cât se poate de delicat, hotărârea mea şi să-i explice că se iviseră anumite împrejurări dureroase – care însă nu puneau nicidecum la îndoială onoarea domnului Marrowfat[2] şi nici stima mea pentru el – împrejurări ce mă sileau să pun capăt intimității cu acest domn; drept care, chiar în noaptea aceea, la balul ducesei de Monte Fiasco, ne-am întâlnit şi ne-am prefăcut, în chip ostentativ, că nu ne cunoaştem.

Toată lumea din Neapole a observat ruptura dintre Damon şi Pythias[3]. Desigur, Marrowfat îmi salvase de câteva ori viața, dar, în

---

[1] *Polyanthus* este numele unei flori – primula.

[2] *Marrowfat* – soi de mazăre.

[3] *Damon şi Pythias*, eroi din mitologia greacă, simbol al prietenilor

calitate de gentleman englez, ce puteam să fac?

În cazul de față, prietenul meu a fost un Snob relativ. Folosirea cuțitului în felul amintit nu e însă o dovadă de Snobism atunci când e vorba de persoane de rang din orice altă națiune. L-am văzut pe Monte Fiasco curățindu-şi farfuria cu cuțitul şi pe toți principii din societatea lui făcând acelaşi lucru. Am văzut, la masa primitoare a alteței sale imperiale marea ducesă Ştefania de Baden (care, dacă aceste modeste rânduri vor cădea sub imperialele sale priviri, e rugată să aibă bunătatea de a-şi aminti de cel mai credincios dintre servitorii săi), am văzut-o, zic, pe principesa ereditară de Potztausend-Donnerwetter[4] (acea femeie de o senină frumusețe) folosind cuțitul în loc de furculiță sau lingură, ba am văzut-o înghițindu-l aproape – pe legea mea – asemenea lui Ramo Samee, scamatorul indian. Şi credeți că am clipit măcar? Sau că stima mea pentru prințesă a scăzut? Nu, încântătoare Amalie! Una dintre cele mai sincere pasiuni pe care le-a inspirat vreodată o femeie a fost stârnită, în această inimă, de acea doamnă. Frumoasa mea, fie ca, multă, multă vreme de azi înainte, cuțitul să ducă mâncare spre buzele tale! Cele mai roşii şi mai fermecătoare din lume!

Despre pricina certei mele cu Marrowfat n-am suflat o vorbă, ani de zile, niciunui suflet de muritor. Ne-am întâlnit în saloanele artistocrației – la prietenii şi rudele noastre comune. Ne-am ciocnit, în timpul dansului sau la masă, dar înstrăinarea a dăinuit, ba părea chiar de necurmat, până în ziua de 4 iunie a anului trecut.

Ne-am întâlnit la sir George Golloper[5]. Am fost aşezați, el la dreapta, iar plecata dumneavoastră slugă la stânga minunatei lady G. Mazărea era prezentă la ospăț, sub forma de rață cu mazăre. Tremuram în timp ce era servit Marrowfat şi m-am întors îngrețoşat ca nu cumva să văd arma pătrunzând între oribilele lui maxilare.

Dar mare-mi fu mirarea şi încântarea când am văzut că foloseşte furculița la fel cu oricare creştin! Nici o singură dată nu s-a slujit de oțelul tăios. Trecutul m-a năpădit. Mi-aminteam de vechi servicii, de felul cum m-a salvat de bandiți, de purtarea lui curtenitoare în povestea cu contesa Degli Spinachi, de faptul că mi-a împrumutat 1700 de lire. Aproape că am izbucnit în lacrimi de bucurie; glasul îmi

---

nedespărțiți.

[4] Cuvinte de ocară în limba germană.

[5] Numele sugerează, prin asociație cu *gullet* – gâtlej şi *to gulp* – a înfuleca, lăcomia.

tremura de emoție.

— Frank, băiete! am strigat. Frank Marrowfat, dragul meu! un pahar cu vin!

Îmbujorat – adânc mişcat – aproape tot atât de zguduit ca şi mine, Frank a răspuns:

— George, doreşti vin de Rin sau Madera?

L-aş fi strâns în braţe, de n-ar fi fost lumea; habar n-avea lady Golloper de pricina emoției care făcu să sară bobocul de raţă din farfuria mea drept în poala dumneaei de satin roz. Dar cea mai mărinimoasă dintre femei a iertat greşeala, iar majordomul a îndepărtat pasărea.

De atunci am rămas cei mai buni prieteni şi, firește, Frank nu s-a mai dedat cumplitului său obicei. Îl deprinsese într-o şcoală la țară, unde se cultiva mazăre şi nu se foloseau decât furculițe cu doi dinți. De-abia pe continent, unde întrebuințarea furculiței cu patru dinți e generală, s-a dezvățat de obiceiul acela groaznic.

Din acest punct de vedere şi numai din acest punct de vedere, mă declar membru al şcolii „Furculița de argint”[6], şi dacă această poveste va convinge măcar pe un singur cititor al *Punch*-ului să se reculeagă, să-şi scruteze solemn conştiința, întrebându-se „oare eu mănânc sau nu mănânc mazărea cu cuțitul?”, şi să înțeleagă ce năpastă se poate abate asupra lui sau a familiei sale dacă va stărui în această deprindere – atunci rândurile de față nu vor fi fost scrise în zadar. Şi acum, oricare ar fi scriitorii care colaborează la această rubrică de miscelanee, mă măgulesc cu gândul că cel puțin Silk Buckingham[7] va spune că *sunt* un om moral.

Fiindcă veni vorba şi fiindcă unii cititori sunt mai grei de cap, aş face bine să spun care este morala acestei istorii. Morala este următoarea: când societatea porunceşte anumite reguli, oamenii sunt ținuți să se supună legilor ei şi să se conformeze nevătămătoarelor ei porunci.

Dacă m-aş duce la British sau Foreign Institute (şi să mă ferească sfântul să mă duc acolo sub orice pretext şi în orice costum), dacă m-aş duce, spun, la unul din ceaiurile de acolo în halat şi papuci şi nu

---

[6] Şcoala „Furculița de argint” cuprindea pe autorii cronicilor mondene satirice.

[7] *Buckingham Leicester Silk* (1825–1867), autor dramatic; comediile sale, în parte adaptări ale unor piese franțuzeşti, satirizau moravurile societății contemporane.

în ținuta obișnuită de gentleman, adică pantofi ascuțiți, vestă aurie, pălărie cu clac, plastron cu jabou, cravată înfoiată şi albă – aş insulta societatea, ar fi ca şi cum *aş mânca mazăre cu cuțitul*. N-au decât portarii institutului să-l zvârle afară pe individul care ar aduce asemenea jigniri. Un om atât de vinovat este, în ochii societății, un Snob dintre cei mai sfruntați şi mai înrăiți. Societatea are coduri şi poliție, are de asemenea şi guverne, iar cel ce vrea să profite de pe urma decretelor emise de societate pentru bunăstarea obştească trebuie să i se şi supună.

Sunt, de bună seamă, împotriva egoismului şi urăsc din răsputeri lauda de sine; dar nu mă pot opri să nu istorisesc aci o împrejurare grăitoare pentru chestiunea pe care o dezbatem, împrejurare în care, sunt încredințat, am fost cum nu se poate mai prevăzător.

Mă aflam la Constantinopol cu câțiva ani în urmă (într-o misiune delicată). Între noi fie vorba, ruşii făceau joc dublu şi noi am fost nevoiți să folosim un negociator suplimentar. Leckerbiss paşa din Rumelia, pe atunci prim-*galeongiu*[8] al Porții, a oferit un banchet diplomatic la palatul lui de vară din Bujukder[9]. Eu şedeam în stânga marinarului, iar reprezentantul rus, contele de Diddloff, la dreapta lui. Diddloff era un *dandy*, în stare să moară ucis de mireasma unui trandafir; de trei ori, în cursul negocierilor, pusese să mă asasineze; dar, fireşte, în public eram prieteni şi ne salutam cum nu se poate mai cordial şi mai amabil.

Marinarul este – sau era, fiindcă, vai, lațul i-a pus capăt zilelor! – un înverşunat sprijinitor al vechii şcoli turceşti în politică. Mâncam cu mâna şi, în loc de farfurii, foloseam felii de pâine; singura inovație îngăduită erau băuturile europene, pe care el le consuma cu mare poftă. Era un mâncău fără pereche. Printre alte bucate alese, i s-a pus în față un miel fript cu lână cu tot, umplut cu prune uscate, usturoi, ardei şi alte mirodenii, cel mai dezgustător amestec mirosit sau gustat vreodată de un muritor. Galeongiul s-a îndopat cu acest fel de mâncare şi, după obiceiul oriental, a stăruit ca prietenii din dreapta şi din stânga lui să se servească, iar când a ajuns la o bucată deosebit de condimentată a început s-o vâre cu mâna lui în gurile musafirilor.

N-am să uit niciodată privirea lui Diddloff, în clipa când excelența sa, după ce frământase în chip de minge o cantitate mare din

---

[8] Cuvânt turcesc provenit din cuvântul francez *gallon*; înseamnă marinar.

[9] Localitate pitorească de la marginea Constanticopolului.

mâncarea asta şi exclamase *Buk Buk* (e foarte bun), îi administră cocoloşul acela groaznic. Când îl simți în gură, rusului îi ieşiră ochii din cap; înghiți cocoloşul cu o strâmbătură, după care eu mă aşteptam să urmeze o convulsie, apoi, apucând o sticlă de lângă el, despre care credea că e *sauterne*, dar care s-a dovedit a fi coniac, a dat pe gât aproape o jumătate de litru, înainte să-şi dea seama de greşeală. Asta l-a dat gata: l-au scos aproape mort din sufragerie şi l-au întins, ca să se răcorească, într-un pavilion de vară de pe Bosfor.

Când mi-a venit şi mie rândul, am înghițit iute, cu un zâmbet, mâncarea aceea, am spus *Bismillah*[10], mi-am lins buzele în semn de firească recunoştință, iar când s-a servit felul următor, am făcut şi eu un cocoloş cu atâta îndemânare şi l-am vârât în gura bătrânului marinar cu atâta grație, încât l-am cucerit. Rusia nu mai avu niciun cuvânt de spus şi *Tratatul din Kabobanopol*[11] fu semnat. Cât despre Diddloff, cu el totul se sfârşise; fu rechemat la Petersburg, iar Sir Roderick Murchinson[12] l-a văzut purtând nr. 3967 şi lucrând la minele din Urali.

Morala acestei istorii – mai e nevoie s-o spun? – este că în societate există multe lucruri neplăcute pe care trebuie să le înghiți, ba chiar cu o mină zâmbitoare.

---

[10] În numele lui Alah (în l. turcă).

[11] Parodică aluzie la Tratatul din Adrianopol.

[12] *Sir Roderick Murchinson* (1792–1871), geolog englez care a vizitat Rusia.

Capitolul II
SNOBUL REGAL

Demult, pe la începutul domniei slăvitei noastre majestăți de astăzi, „într-o frumoasă seară de vară”, cum ar zice domnul James[1], trei sau patru tineri cavaleri stăteau, după cină, la o cană cu vin în hanul numit „La stema regală”, ținut de jupânița Anderson, în satul regal Kensington. Era o seară îmbălsămată şi călătorii noştri priveau afară la o scenă veselă. Pe sub frunzişul bogat al ulmilor înalți din bătrânul parc, goneau nenumărate echipaje spre palatul din apropiere, unde nobilul Sussex (căruia în ultima vreme veniturile nu-i îngăduiseră să ofere decât ceaiuri) o primea pe nepoata regelui la un banchet de gală. După ce echipajele nobiliare se goliră de proprietarii lor în fața sălii banchetului, pajii şi servitorii trecură alături, în grădina hanului „La stema regală”, să soarbă o cană de bere brună. I-am urmărit pe aceşti inşi prin zăbrelele ferestrei. Pe sfântul Bonifaciu! A fost o privelişte rară.

Lalelele din grădinile lui *Mjnher* Van Dunck nu sunt mai bogat colorate decât livrelele acestei suite bălțate. Toate florile câmpului înfloreau pe pieptarele lor înfoiate de dantele, toate culorile curcubeului străluceau pe nădragii lor pluşați. Înarmați cu bețe lungi, măsurau grădina de la un capăt la celălalt cu acea fermecătoare solemnitate, cu acea încântătoare şi trufaşă legănare a coapselor, care exercită o înnebunitoare fascinație asupra noastră. Aleea nu era destul de spațioasă pentru panglicele de pe umerii lor, care fluturau fudule în sus şi în jos în izbucniri de galben, purpuriu şi albastru-deschis.

Deodată, în toiul acestei demonstrații de măreție, a sunat un clopoțel, o uşă lăturalnică s-a deschis şi şi-au făcut apariția (după ce o depuseseră pe regala lor stăpână) împurpurații valeți ai maiestății sale, împodobiți cu epoleți şi nădragi din pluş negru.

Era jalnic să-i vezi pe ceilalți bieți Johni spălând putina în fața noilor veniți! Niciuna dintre vrednicele slugi ale unor simpli

---

[1] *James George Payne Rainsford* (1799–1860), contemporan al lui Thackeray, autor al unor romane istorice prin care încerca să-l imite pe Walter Scott. Thackeray l-a satirizat într-una din parodiile sale cuprinse în seria *Romanele scriitorilor iluştri* (1847).

particulari nu se încumetă să dea piept cu lacheii regali. Părăsiră cu toţii aleea; se furişară prin cotloane întunecoase şi-şi băură berea în tăcere. Pluşaţii regali rămaseră stăpâni pe grădină, până se servi „masa pluşaţilor regali", moment după care se retraseră. Şi, din pavilionul unde cinau, am auzit aclamaţii şi discursuri conservatoare, precum şi aplauze prelungite. Pe ceilalţi galonaţi nu i-am mai văzut.

Iubiţii mei lachei, atât de prosteşte înfumuraţi o clipă şi atât de slugarnici în clipa următoare, nu sunt decât copii fidele ale stăpânilor din lumea aceasta. *Cel ce admiră în mod josnic lucruri josnice este un Snob* – ar putea să sune o definiţie cât de cât justă a personajului.

De aceea am şi cutezat, cu tot respectul cuvenit, să-l pun pe Snobul regal în capul listei mele, silindu-i pe toţi ceilalţi să-i facă loc, aşa cum au procedat în parcul din Kensington lacheii în faţa reprezentanţilor regali. A spune despre un suveran atât de plin de har că e un Snob, înseamnă a spune doar că maiestatea sa este un om. Şi regii sunt oameni, prin urmare şi Snobi. Într-o ţară unde Snobii reprezintă majoritatea, cel mai de seamă dintre ei fireşte că nu poate fi inapt să cârmuiască. La noi treaba a reuşit de minune.

De pildă Iacob I era un Snob, şi încă un Snob scoţian. Nu s-a pomenit pe lume făptură mai nesuferită. Pare-se că nu era dăruit cu nicio desăvârşire bărbătească – nici cu vitejie, nici cu generozitate, nici cu cinste, nici cu minte; dar n-aveţi decât să citiţi ceea ce spun marii prelaţi, doctorii bisericii despre el! Carol al II-lea, nepotul lui, era un bandit, dar nu un Snob; în timp ce Ludovic al XIV-lea – mironositul său contemporan, care se închina măririlor, m-a izbit totdeauna ca un Snob neîndoielnic şi regal.

Totuşi n-am de gând să aleg exemplele de Snobi regali din ţara noastră, ci vreau să mă refer la un regat vecin – de pildă la regatul Brentford[2] – şi la monarhul lui, răposatul şi mult jelitul Gorgius al IV-lea[3]. Cu aceeaşi umilinţă cu care valeţii de la „Stema regală" s-au dat în lături în faţa pluşaţilor regali, aristocraţia naţiunii din Brentford a făcut temenele şi s-a târât în faţa lui Gorgius, proclamându-l primul gentleman din Europa. Când te gândeşti că i-au dat lui Gorgius un astfel de titlu, stai şi te minunezi de părerea pe care o au nobilii despre ce este un gentleman.

---

[2] Nume fictiv pentru Anglia.

[3] Este vorba de George al IV-lea (mort în 1830), sub domnia căruia a trăit Thackeray.

Ce-o fi însemnând să fii un gentleman? Înseamnă oare să fii cinstit, blând, mărinimos, viteaz, înțelept şi, stăpânind toate aceste virtuți, să le foloseşti în chipul cel mai plăcut pentru cei din jur? Oare un gentleman trebuie să fie un fiu devotat, un soț credincios, un tată respectabil? Oare viața lui trebuie să fie cuviincioasă, polițele lui să fie achitate, gusturile lui să fie alese şi fine, țelurile lui înalte şi nobile? Într-un cuvânt nu trebuie oare ca biografia primului gentleman din Europa să sune în aşa fel, încât să poată fi citită cu folos la un pension de domnişoare şi studiată cu profit de tinerii care năzuiesc să devină, la rândul lor, gentlemeni? Pun această întrebare tuturor dascălilor tineretului – doamnei Ellis[4] şi Femeilor Angliei; tuturor învățătorilor, începând cu doctorul Hawtrey[5] şi până la domnul Squeers[6]. Convoc în fața mea un neîndurător tribunal al tinereții şi nevinovății care, împreună cu venerabilii lor învățători (ceva în genul celor zece mii de copii rumeni crescuți la orfelinatul Saint Paul), să-l judece pe Gorgius, şi în fața cărora acesta să-şi pledeze cauza. Să părăsească tribunalul acest Florizel[7] gras şi bătrân, afară cu el! Uşieri, scoateți-l afară pe grăsanul ăsta bubos! Dacă lui Gorgius *trebuie* neapărat să i se ridice o statuie în noul palat pe care-l clădeşte poporul din Brentford, atunci statuia să fie aşezată în oficiul lacheilor. Trebuie înfățişat croind o haină, treabă la care se spune că se pricepea de minune. Tot el este inventatorul punciului Maraschino, a unei catarame de pantofi (toate acestea când era în floarea vârstei şi în plin elan creator) şi a unui pavilion chinezesc, cea mai hidoasă clădire din lume. Ştia să mâne o caretă cu patru cai aproape la fel de bine ca şi poştalionul din Brighton, fanda elegant şi, se spune, cânta bine la vioară. Zâmbea atât de fascinant, încât persoanele anume aduse în augusta sa prezență îi cădeau victime, ca trup şi suflet, aşa cum cade pradă un iepuraş unui imens şarpe boa.

Pun rămăşag că dacă domnul Widdicomb[8] ar fi aşezat, în urma

---

[4] Educatoare cu renume, autoare a cărții *Femeile Angliei*.

[5] Rectorul Colegiului din Eton pe vremea lui Thackeray.

[6] Personaj din romanul *Nicholas Nickleby* de Ch. Dickens, tipul directorului de şcoală ignorant şi lacom de bani.

[7] Personaj din piesa *Poveste de iarnă* de Shakespeare, întruchipând un prinț îndrăgostit de păstorița Perdita. În timp ce era moştenitorul tronului, George al IV-lea semna cu acest nume scrisorile de dragoste către actrița Mary Robinson, interpreta rolului Perditei.

[8] Celebru călăreț de circ în vremea lui Thackeray.

unei revoluții, pe tronul din Brentford, oamenii ar fi tot atât de vrăjiți de irezistibila măreție a zâmbetului său şi ar tremura tot atât când ar îngenunchea să-i sărute mâna. Dacă se va duce în călătorie până la Dublin, vor înălța un obelisc pe locul unde a debarcat prima dată, aşa cum au făcut paddilandezii[9] când i-a vizitat Gorgius. Am citit toți cu încântare povestea despre călătoria regelui la Haggisland[10], unde prezența lui a stârnit un adevărat delir al supuşilor. Cel mai vestit bărbat din țară – baronul de Bradwardine[11] – s-a urcat pe bordul iahtului regal şi, dând peste un pahar din care băuse Gorgius, l-a băgat în buzunar ca pe o relicvă neprețuită, după care s-a întors la mal în barca lui. Dar baronul s-a aşezat pe pahar şi l-a spart, ba chiar şi-a tăiat poalele hainei şi astfel neprețuita relicvă s-a pierdut pentru vecie. Nobile Bradwardine! Ce superstiție străveche te-a putut face să îngenunchezi în fața unui idol de felul acesta?

Dacă vreți să extrageți învățături morale cu privire la nestatornicia treburilor omeneşti, duceți-vă să-l vedeți pe Gorgius, înveşmântat întocmai ca în viață, la muzeul cu figuri de ceară. Intrarea un şiling. Pentru copii şi valeți şase penny. Duceți-vă şi plătiți şase penny.

---

9 Da la Paddy, nume caracteristic în Irlanda – aici în sensul: irlandezii.

10 De la *haggis*, mâncare scoțiană – aici aluzie la Scoția.

11 Personaj din romanul *Waverley* de Walter Scott. Aluzia se referă aici la însuşi Scott, despre care se spune că a procedat în mod similar.

Capitolul III
INFLUENŢA ARISTOCRAŢIEI ASUPRA SNOBILOR

Duminica trecută, în biserica acestui oraş, către sfârşitul slujbei, am auzit doi Snobi discutând despre pastor. Unul îl întreba pe celălalt cine era clericul. „Este domnul Cutare şi Cutare, a răspuns al doilea Snob, capelan de casă la lordul Nu-ştiu-cum-îi-zice.” „Da, adevărat?” făcu primul Snob, cu neînchipuită mulţumire în glas. Din acea clipă nu mai dăinui în mintea Snobului nicio îndoială cu privire la dreapta credinţă şi identitatea pastorului. Nu ştia mai multe despre lord decât despre capelan, dar categorisi caracterul celui din urmă după autoritatea celui dintâi şi se întoarse acasă satisfăcut de sfinţia sa, aşa cum îi şade bine unui mic Snob slugarnic.

Acest incident mi-a dat de gândit chiar mai mult decât predica şi m-a făcut să mă minunez de întinderea şi influenţa Lordolatriei în această ţară. Ce-i păsa Snobului dacă sfinţia sa este sau nu capelan al lordului? Câtă adoraţie faţă de nobilime dintr-un capăt la celălalt al acestei ţări libere! Cât de prinşi suntem de această adoraţie, care ne îngenunche, mai mult sau mai puţin, pe toţi. Şi în legătură cu marele subiect despre care vorbim acum, cred că influenţa aristocraţiei asupra Snobismului este mai puternică decât aceea a oricărei alte instituţii. Creşterea, încurajarea şi menţinerea Snobismului fac parte din „serviciile neprețuite”, cum le numeşte lordul John Russell[1], pentru care suntem îndatoraţi nobilimii.

Nici nu poate fi altfel. Un om izbuteşte să ajungă putred de bogat, sau trebăluieşte cu succes în slujba unui ministru, sau câştigă o mare bătălie sau încheie un tratat, sau e un avocat priceput care primeşte onorarii mari şi ajunge magistrat, iar ţara îl răsplăteşte cu o coroniţă de aur (cu mai multe sau mai puţine pietre preţioase sau flori), un titlu şi un rang nobiliar. „Meritele îţi sunt atât de mari, spune naţiunea, încât li se îngăduie şi copiilor dumitale să ne cârmuiască. Nu are nici cea mai mică importanţă că fiul dumitale cel mare este un neghiob; socotim serviciile aduse de dumneata atât de însemnate, încât el îţi va moşteni privilegiile, când locul va rămâne gol prin moartea dumitale. Dacă eşti sărac, îţi vom da atâta bănet,

[1] *Russell John* (1792–1878), om de stat englez, reacţionar, prim-ministru al Angliei în momentul apariţiei *Cărţii Snobilor*.

încât să fiți în stare dumneata şi toți primii născuți din neamul dumitale să trăiți de-a pururi în belşug şi măreție. Este dorința noastră ca, în această țară fericită, să existe o seminție deosebită care să ocupe primele ranguri, să se aleagă cu cele mai mari câştiguri şi să aibă toate uşile deschise spre toate funcțiile guvernamentale şi toate dregătoriile. Nu putem să-i facem nobili pe toți scumpii dumitale copii – în felul ăsta titlul ar deveni lucru obişnuit iar Camera Lorzilor s-ar preface într-o înghesuială neplăcută – dar primii născuți vor avea parte de tot ceea ce poate dărui o cârmuire: vor căpăta tot ce-i mai bun peste tot; vor fi căpitani sau locotenenți-colonei la nouăsprezece ani, în timp ce bătrânii locotenenți încărunțiți fac instrucție vreme de treizeci de ani; vor comanda vase la douăzeci şi unu de ani, vase şi veterani care au luptat înainte ca ei să se fi născut. Şi, fiindcă suntem un popor eminamente liber, spunem oricărui om de orice rang, în chip de încurajare şi pentru ca toți oamenii să-şi facă datoria: «Îmbogățeşte-te peste măsură, dacă eşti avocat ia onorarii grase şi rosteşte discursuri mari, distinge-te şi câştigă bătălii! În felul acesta şi tu, chiar tu, vei putea intra în clasa privilegiată, iar copiii tăi vor domni în chip firesc peste ai noştri»."

Cum putem să ne împotrivim Snobismului, când am întemeiat o atât de minunată instituție națională ca să ne putem închina lui? Cum putem împiedica slugărnicia în fața lorzilor? Ne-a intrat în carne şi în sânge. Ce om se poate împotrivi unei ispite atât de minunate? Îmboldiți de ceea ce se numeşte o nobilă emulație, unii țintesc onoruri şi le dobândesc; alții, prea slabi sau josnici, îi admiră orbeşte pe cei care le-au câştigat şi se târăsc în fața lor; alții, nefiind în stare să le dobândească, urăsc cu furie, înjură şi invidiază. Există doar câțiva filosofi de treabă şi lipsiți cu totul de trufie, care sunt în stare să contemple starea societății, adică Slugărnicia organizată, cultul Josniciei şi al Banului – cult poruncit de lege – într-un cuvânt Snobismul moştenit din tată în fiu, şi apoi să consemneze calm fenomenul. Şi chiar printre aceşti calmi moralişti există oare vreunul, mă întreb eu, a cărui inimă să nu tresalte de plăcere la gândul că ar putea fi văzut plimbându-se la braț cu nişte duci pe Pall Mall[2]? Nu: este cu neputință, în condițiile societății noastre, să nu fii măcar din când în când Snob.

Iată ce-l încurajează pe de o parte pe omul de rând să fie josnic din Snobism, iar pe de altă parte, pe nobil să fie trufaş din Snobism.

[2] Stradă din Londra pe care te găsesc cluburile aristocratice.

Când o nobilă marchiză scrie în notele ei de călătorie despre cruda obligație, inevitabilă pe vapor, de a intra în atingere „cu oameni de toate soiurile şi de toate condițiile", subînțelegând prin aceasta că tovărăşia cu creaturile lui dumnezeu este neplăcută domniei sale care le este tuturor superioară – când, zic, marchiza de Londonderry scrie în acest fel, trebuie să ne gândim că e cu neputință ca inima vreunei femei să încerce vreodată, în chip firesc, un astfel de simțământ; numai deprinderea de a o linguşi şi a o peria pe această frumoasă şi strălucită doamnă, deținătoarea atâtor diamante negre şi de altă culoare – deprindere adoptată de toți cei din jurul ei – i-a băgat în cap ideea că, într-adevăr, ea este superioară omenirii întregi şi oamenii de rând n-au voie să vină în atingere cu ea decât reverențios şi de la distanță. Îmi amintesc că mă aflam odată în marele Cairo, prin care trecea, în drum spre India, un prinț regal din Europa. Într-o noapte s-a stârmt mare zarvă la han: se înecase un om în puțul de alături. Locatarii ieşiră buluc în curte şi, printre ei, preaplecata dumneavoastră slugă, care se adresă unui tânăr oarecare întrebându-l despre motivul zarvei. De unde era să ştiu că tânărul gentleman cu pricina era chiar prințul? Nu purta nici coroană, nici sceptru, era îmbrăcat într-un surtuc alb şi avea pe cap o pălărie de fetru moale; dar părea mirat de faptul că cineva îi vorbeşte; îmi răspunse cu o monosilabă de neînțeles şi *făcu semn aghiotantului să se apropie şi să-mi vorbească*. E vina noastră, nu a celor mari, dacă lor li se năzare că sunt aşa mult deasupra tuturor. Dacă *vrei* cu tot dinadinsul să te arunci sub roți, carul lui Juggernaut[3] o să treacă peste tine, poți fi sigur; şi dacă dumneata şi cu mine, scumpul meu prieten, vom găsi oameni dispuşi să ne facă în fiecare zi temenele şi să ni se târască la picioare cu admirație de sclav, ori de câte ori ne arătăm, o să ni se suie şi nouă la cap, fireşte, şi vom începe să credem în măreția cu care oamenii stăruie să ne înzestreze.

Să vă mai dau un exemplu extras din Notele de călătorie ale lordului Londonderry, care confirmă seninătatea, bunăvoința, lipsa de îndoieli cu care primeşte un om mare omagiul inferiorilor săi. După ce dă grai unor observații adânci şi istețe despre oraşul Bruxelles, înălțimea sa spune: „În cele câteva zile cât am locuit la «Hotel de Belle-Vue» – o întreprindere care se bucură de o prețuire exagerată şi nu e nici pe departe atât de confortabilă ca «Hotel de

[3] Zeitate indiană, simbol al cruzimii. Legenda spune că, în timpul sărbătorilor religioase, fanaticii se aruncau sub roțile carului său.

France» – am făcut cunoştinţa doctorului L.,[4] medicul legaţiei. Era dornic să-mi facă onorurile locului, drept care a comandat pentru noi *un dîner en gourmand*[5], la bucătarul şef despre care susţinea că e mai grozav decât cel de la «Rocher» din Paris. Am luat parte la acest ospăţ şase sau opt inşi şi am fost cu toţii de acord că e mult sub nivelul meselor pariziene, dar şi mult mai scump. Atâta ajunge la punctul acesta."

Ajunge şi pentru gentlemanul care a oferit masa. Doctorul L., dornic să facă înălţimii sale „onorurile locului", îl sărbătoreşte cu cele mai alese bucate ce se pot obţine cu bani. Dar milord găseşte ospăţul prea scump şi de calitate inferioară. Scump! Pentru punga lui n-a fost prea scump. Calitate inferioară! Domnul L. şi-a dat toată osteneala să mulţumească acele nobile fălci, iar milord acceptă petrecerea şi la urmă expediază gazda cu o muştruluială. Ca un paşă cu trei cozi de cal în vârful biciului, care bodogăneşte, fiindcă nu e mulţumit cu bacşişul.

Dar cum poate fi altfel într-o ţară, unde Lordolatria e un articol de crez, iar copiii sunt crescuţi în respectul *Cărţii lorzilor*, a doua *Biblie* a englezului.

---

[4] Este vorba de doctorul *Charles Lever* (1806–1872), scriitor, medic al legaţiei engleze la Bruxelles. A fost satirizat de Thackeray în seria acestuia de parodii după „Scriitorii iluştri".

[5] O masă ca pentru mâncăcioşi (în 1. franceză).

Capitolul IV
„BULETINUL CURŢII" ŞI INFLUENŢA LUI ASUPRA SNOBILOR

Exemplul este cea mai bună învățătură: să începem, aşadar, cu o poveste autentică, din care se vede cum sunt crescuți Snobii aristocratici şi cât de timpuriu poate fi provocată înflorirea Snobismului la ei. O doamnă frumoasă şi mondenă (mă iertați, grațioasă doamnă, că dau în vileag povestea dumneavoastră, dar e atât de plină de tâlc, încât lumea întreagă ar trebui s-o cunoască) mi-a istorisit că, în frageda ei copilărie, cunoscuse o fetiță care, bineînțeles, este şi ea acum o lady frumoasă şi mondenă. E oare nevoie să spun mai multe în legătură cu domnişoara Snobky, fiica lui *sir* Snobby Snobky, a cărei prezentare la curte a stârnit atâta vâlvă joia trecută?

Pe vremea când domnişoara Snobky era atât de tânără încât nu ieşea din camera copiilor decât ca să se plimbe, dimineața devreme, prin St. James's Park, ocrotită de o guvernantă franțuzoaică şi urmată de un lacheu uriaş şi hirsut în livreaua de culoarea canarului a familiei Snobky, i se întâmpla să-l întâlnească uneori în aceste plimbări pe tânărul lord Claude Lollipop[1], mezinul marchizului de Sillabub[2]. În plin sezon, dintr-un motiv nelămurit, familia Snobky hotărî deodată să părăsească oraşul. Domnişoara Snobky se adresă prietenei şi confidentei ei:

— Ce-o să zică bietul Claude Lollipop când o să audă de plecarea mea? întrebă gingaşa copilă.

— Ei, poate că nici n-o să afle, răspunse confidenta.

— *Draga mea, dar o să citească în gazete*, a răspuns ştrengărița mondenă în vârstă de şapte ani.

Îşi cunoştea de pe atunci importanța, ştia că întreaga omenire din Anglia – toți aşa-zişii oameni bine, toți adoratorii şcolii „Furculița de Argint", autorii de bârfe, toate „doamnele" de băcani, „doamnele" de croitori, toate „doamnele" de grefieri şi de negustori, toți cei care locuiesc la Chapham şi Brunswick Square[3] şi n-au norocul de a lua

---

[1] *Lollipop* – acadea.

[2] Sillabub – lapte de pasăre.

[3] Cartiere ale micii burghezii londoneze.

masa cu împăratul Chinei – toți aceştia urmăresc totuşi mişcările celor din familia Snobky cu interes şi sunt bucuroşi să afle când sosesc ei la Londra şi când o părăsesc.

Iată darea de seamă despre rochia domnişoarei Snobky şi rochia mamei sale, lady Snobky, extrasă din gazeta de vinerea trecută:

„Domnişoara Snobky

Ținută de curte, compusă dintr-o rochie de nankin galben transparent pe un furou de catifea de culoarea verde-intens a mazărei, garnisită en tablier[4] *cu buchete de verzişoare; corsajul şi mânecile bogat împodobite cu fir şi ghirlande; o trenă roz cu ridichi albe. Pe cap morcovi şi panglici.*

Lady Snobky

Costume de cour[5], *compus dintr-o trenă de batiste superbe de mătase japoneză, elegant garnisită cu paiete, staniol şi perniţe roşii. Corsajul şi furoul din pluş de culoare albastru-deschis, garnisite cu creţuri şi funde făcute din cordoane de sonerie. La pieptăraş, un pateu. Pe cap un cuib cu o pasăre a paradisului deasupra unei preţioase clanţe de alamă* en ferronière[6]. *Aceasta splendidă toaletă, executată de madame Crinoline de pe Regent Street, a fost obiectul admirației universale.”*

Lucruri de felul acesta citiți! O, doamnă Ellis! O, mame, fiice, mătuşi, bunici ale Angliei, cam de-alde astea scriu ziarele pentru dumneavoastră! Cum vă puteți feri de a deveni mame, fiice etc. de Snobi, atâta vreme cât vi se oferă aiureli de acest fel!?

Striveşti picioruşul roz al unei tinere chinezoaice mondene într-un papuc cam de mărimea unei solnițe şi-i ții bietele degete stâlcite şi răsucite înăuntru până când creşterea devine imposibilă. Mai târziu, chiar dacă i-ai încălța piciorul cu o copaie, el nu mai recapătă mărimea firească şi fata rămâne pe toată viața cu picior mic, adică schiloadă. O, scumpa mea domnişoară Wiggins, mulțumeşte cerului că frumoasele dumitale picioare – de mici ce sunt, te asigur, nici nu se văd când umbli – repet, mulțumeşte cerului că n-au fost niciodată constrânse în felul amintit, dar priveşte în jur şi ai să vezi câți prieteni de-ai noştri din cercurile cele mai înalte s-au ales cu creierul strivit şi schilodit de timpuriu şi fără speranță.

---

[4] În chip de şort, pe poale (în l. franceză).

[5] Toaletă de curte (în l. franceză).

[6] În chip de fiare vechi (în l. franceză).

Te poți oare aştepta ca acele nefericite ființe să se mişte firesc, când lumea şi părinții lor i-au schilodit cu atâta cruzime? Atâta vreme cât există un *Buletin al curții*, cum naiba să se socotească cei pomeniți în paginile lui de o seamă cu seminția târâtoare, care citeşte lăturile acelea murdare? Cred că noi suntem astăzi singura țară din lume, unde *Buletinul curții* mai cunoaşte înflorire şi unde poți citi: „Astăzi, alteța sa regală, prințul de Pattypan[7], a fost scos la aer în căruțul său." „Prințesa Pimminy[8] a fost scoasă la plimbare, însoțită fiind de doamnele ei de onoare şi în tovărăşia păpuşii sale etc." Râdem de solemnitatea cu care anunță Saint-Simon[9] că *Sa majesté se médicamente aujourd'hui*[10]. Dar chiar sub nasul nostru se desfăşoară zilnic aceeaşi nebunie. Minunatul şi misteriosul autor al rubricii *Buletinul curții* soseşte în fiecare seară, cu sacul lui plin cu ştiri, pe la redacție. O dată l-am rugat pe directorul ziarului să mă lase să-l aştept ca să-l văd şi eu.

Am auzit că, într-un regat unde există un prinț consort german[11] (probabil Portugalia, pentru că regina din țara asta s-a măritat cu un prințişor german, mult admirat şi respectat de băştinaşi), ori de câte ori consortul se distrează vânând în crescătoriile de iepuri din Cintra sau în rezervațiile de fazani din Mafra, e însoțit de un paznic, a cărui unică treabă este să-i încarce armele. Armele sunt apoi înmânate unui nobil, aghiotantul, care la rândul său le înmânează prințului care, după ce trage, înapoiază arma descărcată nobilului, care la rândul său o înapoiază pazniculuişi aşa mai departe. *Însă prințul nu poate lua arma direct din mâinile încărcătorului.*

Atâta vreme cât această etichetă nefirească şi monstruoasă dăinuie, trebuie să existe Snobi. Cele trei persoane antrenate în tranzacția amintită sunt, pentru perioada dată, Snobi.

1. Încărcătorul este cel mai puțin Snob dintre toți, pentru că el îşi îndeplineşte datoria zilnică; dar apare, în împrejurarea aceasta, în postură de Snob, adică într-o poziție înjositoare față de o altă făptură

---

[7] *Patly pan* – tavă de pateuri.

[8] *Pimminy* sugerează, prin analogie cu *niminy*, afectare, prețiozitate.

[9] *Saint-Simon Louis* (1675–1755), scriitor francez, autorul unor *Memorii* în care a descris cu amănunțime viața şi moravurile de la curtea lui Ludovic al XIV-lea.

[10] În sensul: maiestatea sa ia astăzi un purgativ (în l. franceză).

[11] Aluzie la prințul Albert de Saxa-Coburg-Gotha, soțul reginei Victoria a Angliei; deşi plasată în Portugalia, satira se referă tot la Anglia.

omenească (prinţul german), cu care n-are voie să comunice decât printr-o a treia persoană. Un paznic de vânătoare portughez liber, care se recunoaşte pe sine nevrednic de a avea legături directe cu orice persoană, trebuie să admită că e Snob.

2. Nobilul aghiotant este un Snob. Dacă pentru un prinţ german e degradant să primească o puşcă de la un paznic, e degradant pentru nobilul aghiotant să facă serviciul de mijlocitor. El se poartă ca un Snob faţă de paznic, pe care-l împiedică să comunice cu prinţul, şi tot ca un Snob şi faţă de prinţ, căruia îi aduce un omagiu înjositor.

3. Prinţul consort al Portugaliei este un Snob, pentru că îşi jigneşte semenii în asemenea hal. A primi serviciile paznicului, fără mijlocirea aghiotantului, n-ar pricinui nimănui nicio pagubă; în chip indirect consortul înjoseşte serviciul îndeplinit de cei doi slujitori şi, prin urmare, o spun cu tot respectul, este un Snob neîndoielnic, chiar dacă e regal.

Şi pe urmă citeşti în *Diario de Goberno*: „Ieri maiestatea sa regele s-a distrat vânând în pădurea din Cintra, însoţit de onorabilul colonel Whiskerando Sombrero[12]. Maiestatea sa s-a reîntors pentru a lua masa la *Necessidades* etc. etc.”

O *Buletin al curţii!* exclam eu din nou. Jos cu *Buletinul curţii*, unealta şi răspânditorul Snobismului! Făgăduiesc să mă abonez timp de un an la orice ziar care apare fără rubrica *Buletinul curţii*, fie el chiar şi *Morning Herald*. Când citesc gunoiul acela îmi ies din pepeni; mă simt trădător, regicid, membru al clubului „Capul de viţel”[13]. Singura poveste dintr-un *Buletin al curţii* care mi-a făcut vreodată plăcere a fost aceea în legătură cu regele Spaniei care a fost aproape în întregime pârjolit, întrucât nu a existat timpul necesar ca primul ministru să poruncească marelui şambelan să-l roage pe marele purtător al Bastonului de aur să poruncească primului paj de serviciu să ordone şefului lacheilor să ceară jupânesei de onoare să aducă o găleată cu apă ca să stingă focul.

Eu sunt ca paşa cel cu trei cozi de cal în vârful biciului, căruia sultanul îi trimite, în chip de *Buletin al curţii*, laţul.

Mă înăbuşă. Fie ca folosinţa lui să dispară pe vecie!

---

12 Numele vine de la *whiskers*, care înseamnă în engleză barbete, şi de la *sombrero*, pălăria cu boruri mari purtată de spanioli.

13 Organizaţie secretă a republicanilor care a luat fiinţă în 1666 după restaurarea monarhiei în Anglia.

Capitolul V
CE ADMIRĂ SNOBII

Vom vedea îndată cât de greu este, chiar şi pentru unii oameni de seamă, să scape de Snobism. Uşor îi vine cititorului, ale cărui alese simțăminte au fost jignite de afirmația că regii, prinții şi lorzii sunt Snobi, să spună: „Eşti, după propria-ți mărturisire, tu însuți un Snob. Pretinzând că zugrăveşti Snobii, nu faci decât să copiezi mutra ta urâtă cu o înfumurare şi o nerozie de Narcis[1].” Eu însă îi voi ierta credinciosului meu cititor această izbucnire de supărare, gândindumă câtă nenorocire i-a adus faptul că s-a născut în această țară. Poate că este cu neputință pentru orice britanic să nu fie în oarecare măsură Snob. Dacă oamenii pot fi convinşi de acest lucru, atunci cu siguranță că am câştigat un punct important. Dacă eu am dat în vileag boala, să nădăjduim că alți oameni de ştiință vor descoperi leacul. Dacă până şi dumneata, om din straturile mijlocii ale societății, eşti un Snob – dumneata, pe care nimeni nu te măguleşte în chip deosebit, dumneata, care n-ai lingăi în jur, dumneata, care nu ieşi pe uşă însoțit de temenelele unor lachei sau ale unor negustori slugarnici, dumneata, căruia polițistul îți spune s-o iei din loc, dumneata, care eşti îmbrâncit în îmbulzeala din lumea asta, la fel ca ceilalți Snobi, frații noştri – zic, dacă şi dumneata eşti Snob – gândeşte-te atunci cât îi este de greu să se ferească de Snobism unui om lipsit de înlesnirile dumitale, unui om care are parte toată viața numai de linguşeli, care e ținta josniciilor; gândeşte-te cât este de greu pentru idolul Snobilor să nu fie Snob.

În timp ce discutam atât de patetic cu prietenul meu Eugenio, iată că trece pe lângă noi lordul Buckram[2], fiul marchizului de Bagwig[3] şi apoi bate în uşa reşedinței sale familiale din Red Lion Square. Nobilul său tată şi nobila sa mamă dețineau, precum ştie toată lumea, slujbe importante la curtea răposaților suverani. Marchizul era lord al Cămării, iar nobila doamnă, lady a cabinetului de sulimanuri pe

---

[1] Personaj din mitologia greacă. Legenda spune că s-a îndrăgostit de propria sa imagine reflectată într-o fântână.

[2] *Buckram* – pânză groasă. Numele sugerează proveniența negustorească a deținătorului său.

[3] *Bagwig* – un anumit fel de perucă.

lângă regina Charlotte. Buck[4] (aşa îi spun eu, fiindcă suntem foarte intimi) a dat din cap trecând pe lângă mine, iar eu m-am apucat să-i explic lui Eugenio de ce e cu neputinţă ca acest nobil să nu fie unul de-ai noştri, ţinând seama că toată viaţa a fost dăscălit de Snobi.

Părinţii lui hotărâseră să fie educat împreună cu alţi copii, drept care l-au trimis la şcoală cât au putut de devreme. Reverendul Otto Rose, doctor în teologie, directorul academiei unde sunt instruiţi tinerii nobili şi gentlemenii, l-a preluat pe acest mic lord, a căzut în genunchi în faţa lui şi a început să i se închine. Îl arăta mereu taţilor şi mamelor care veneau la şcoală ca să-şi viziteze copiii. Pomenea cu mândrie şi plăcere de preanobilul marchiz de Bagwig ca despre un binevoitor prieten şi patron al aşezământului său. A făcut din lordul Buckram o momeală din care au muşcat atâţia elevi, încât la Richmond Lodge a trebuit să se clădească o nouă aripă şi să se adauge treizeci şi cinci de noi paturi cu perdele de aţică. Doamna Rose obişnuia să-l ia pe micul lord în docarul tras de un cal, ori de câte ori se ducea în vizită, până când doamna rectorului şi nevasta chirurgului aproape că au murit de ciudă. Când propriul său fiu a fost prins furând fructe dintr-o livadă împreună cu lordul Buckram, doctorul şi-a biciuit copilul – carne din carnea lui – fără îndurare, pentru că l-a dus pe tânărul lord în ispită. S-a despărţit cu lacrimi în ochi de ilustrul său elev. În zilele când primea vizite, pe masa de lucru a doctorului se afla totdeauna o scrisoare adresată preanobilului marchiz de Bagwig.

La Eton, bătaia a scos mult Snobism din lordul Buckram, fiindcă aici tânărul a fost tratat în chip nepărtinitor cu nuiaua. Dar chiar şi aici se ţinea după el o droaie selectă de plozi vânători de titluri. Tânărul Cresus[5] i-a împrumutat 23 de galbeni nou-nouţi scoşi din banca lui taică-său. Tânărul Crawley[6] îi scria temele şi încerca să-l „cunoască şi acasă”. În schimb, tânărul Bull[7] l-a lăsat lat după o trântă de douăzeci şi cinci de minute şi, de câteva ori lordul Buckram a fost croit cu bâţul, spre marele lui folos, pentru că nu lustruise destul de bine ghetele colegului său mai vârstnic, Smith. Ceea ce dovedeşte că nu *toţi* băieţii sunt slugarnici în zorii vieţii.

Dar la universitate l-au năpădit mulţimi de târâtoare. Dascălii se

---

[4] *Buck* – filfizon, *dandy*.

[5] Numele unui rege al Lydiei, celebru pentru bogăţiile sale.

[6] De la *to crawl* – a se târî.

[7] *Bull* – taur.

ploconeau în fața lui. Membrii colegiului îi făceau complimente grosolane în sala de mese. Decanul nici nu băga de seamă lipsa lui de la capelă şi nu auzea niciodată gălăgia care venea din camera lui. Câțiva tineri respectabili (Snobismul înfloreşte printre cei respectabili, printre cei din Baker Streets[8], mai mult decât în rândurile oricărei alte categorii de oameni din Anglia) se țineau de el ca lipitorile. Acuma Cresus nu mai contenea cu împrumuturile. Şi nu era chip să meargă Buckram la vânătoare fără ca Crawley (o ființă sfioasă de felul lui) să nu participe şi el şi să nu sară orice obstacol peste care i se năzărea prietenului său să treacă. Tânărul Rose se înscrise şi el la acelaşi colegiu, după ce fusese amânat până atunci de tatăl său tocmai cu acest scop. Băiatul şi-a cheltuit banii pe un trimestru oferindu-i lui Buckram o singură masă; dar ştia el că o nebunie de acest fel îi va fi totdeauna iertată; şi, ori de câte ori pomenea într-o scrisoare numele lui Buckram, primea de acasă o hârtie de zece lire. Nu ştiu ce idei năstruşnice se vânturau prin mintea doamnei Podge[9] şi a domnişoarei Podge, soția şi fiica directorului colegiului unde învăța lordul Buckram. Dar ştiu că venerabilul bătrân era prea lacheu din fire ca să-şi închipuie măcar şi timp de o clipă că una din copilele lui s-ar putea mărita cu un nobil. De aceea s-a şi grăbit să-şi dea fata după profesorul Crab[10].

Când, după ce şi-a luat diploma de onoare (fiindcă şi *Alma mater*[11] suferă de Snobism şi se ploconeşte ca şi ceilalți în fața unui lord), Buckram a plecat în străinătate ca să-şi termine studiile, ştiți cu toții prin ce primejdii a trecut şi ce încercări de cucerire s-au făcut asupra lui. Lady Leach[12] şi fiicele ei l-au urmărit de la Paris la Roma şi de la Roma la Baden-Baden; domnişoara Legitt[13] a izbucnit în lacrimi în fața lui când i-a împărtăşit hotărârea de a pleca din Neapole şi pe urmă a leşinat, atârnată de gâtul maică-sii. Căpitanul Macdragon[14], din Macdragonstowin, comitatul Tipperary, l-a somat „să-şi explice intențiile cu privire la sora sa, domnişoara Amalie Macdragon din

---

8 Cartier comercial din Londra.

9 *Podge* – persoană scurtă şi grasă.

10 *Crab* – persoană acră.

11 Denumire latină care simbolizează universitatea (traducere literală: mama care te nutreşte).

12 *Leach* – lipitoare.

13 *Legitt* – de la *to leg it* – a o lua la goană.

14 Numele conține cuvântul *dragon* – balaur.

Macdragonstown" şi s-a arătat gata să-l împuşte dacă nu se căsătoreşte cu făptura aceea neprihănită şi frumoasă, care, în urmă, a fost dusă la altar de domnul Muff[15] din Cheltenham. Dacă perseverența şi 40.000 de lire ar fi fost în stare să-l ducă în ispită, cu siguranță că domnişoara Lydia Cresus ar fi devenit lady Buckram. Contele Towrowski a fost încântat s-o ia la jumătate de preț, după cum ştie toată lumea distinsă.

Şi acum poate că cititorul este nerăbdător să afle ce fel de om este acela care a rănit inimile atâtor femei şi s-a bucurat de favoarea nemaipomenită a atâtor bărbați. Dacă ne-am apuca să-l descriem ar însemna că facem aluzii la persoane în viață şi *Punch* are faima de a nu face niciodată asemenea lucruri. În afară de asta, nu contează nici cât negru sub unghie ce fel de om este şi care sunt însuşirile lui personale.

Să presupunem că este un tânăr nobil cu înclinații literare şi că publică poezii cum nu se poate mai neghioabe şi mai slabe. Snobii tot i-ar cumpăra volumele cu miile, iar editorii (care mi-au refuzat la orice preț *Florile patimilor* şi marele meu poem epic) lui i-ar da prețul cerut. Să presupunem că este un nobil chefliu şi că are slăbiciune pentru smulgerea clanțelor din uşi, că îi place sa colinde prin cârciumi şi că-i snopeşte în bătaie pe polițişti; lumea va încuviința binevoitor aceste distracții şi va spune că este un băiat de viață, dar curat la suflet. Să presupunem că-i plac jocul de cărți şi cursele de cai şi că-l amuză să trişeze la curse, iar uneori i se năzare să jumulească ageamiii la jocul de cărți; publicul îl va ierta şi mulți oameni cinstiți îi vor face curte, aşa cum ar face curte şi unui spărgător, dacă s-ar întâmpla să fie lord. Să presupunem că e un idiot; totuşi, datorită glorioasei noastre Constituții, e destul de bun ca să ne guverneze *pe noi.* Să presupunem că e un gentleman cinstit cu minte aleasă; cu atât mai bine pentru el. Dar s-ar putea să fie un măgar şi să se bucure totuşi de respect; sau un bandit şi să aibă parte de o deosebită popularitate; sau un şnapan şi totuşi să i se găsească scuze. Snobii îl vor adora mereu. Domnii Snobi îl vor respecta, iar doamnele îi vor face ochi dulci, oricât ar fi el de hidos.

[15] *Muff* – prostănac.

Capitolul VI
DESPRE UNII SNOBI RESPECTABILI

După ce am fost bine muştruluit, fiindcă am târât în categoria Snobilor monarhi, prinți, nobili, sunt încredințat că voi fi pe placul tuturor în capitolul de față, unde îmi voi spune sus şi tare părerea, anume că cel mai mare belşug de Snobi se recoltează în sânul claselor *respectabile* ale acestui întins şi fericit imperiu. Cobor pe scumpa mea Baker Street (sunt pe cale de a scrie viața lui Baker, întemeietorul acestei vestite străzi), mă plimb pe Harley Street (unde pe fiecare a doua casă vezi un blazon), pe Wimpole Street – veselă ca o catacombă, sinistru mausoleu al unor oameni de neam – hoinăresc în jurul lui Regent Park, unde tencuiala se scorojeşte de pe zidurile caselor, unde, în țarcuri verzi, predicatori metodişti vorbesc în fața a trei copii şi unde, prin aleile singuratice şi noroioase, călăresc grăsani cu sănătatea şubredă; păşesc prin zigzagul străduțelor dubioase din May Fair, unde cupeul doamnei Kitty Lorimer[1] trage alături de careta de familie cu blazon a bătrânei lady Lollipop; rătăcesc prin Belgravia, cartierul acela cenuşiu şi cuminte, unde toți locuitorii par scrobiți şi corecți, iar casele sunt spoite într-un cafeniu-albicios; mă pierd prin piețele şi esplanadele care mărginesc linia ferată nou-nouță la răscrucea dintre Bayswater şi Tyburn; în toate aceste cartiere mă întâmpină acelaşi adevăr. Mă opresc, la întâmplare, în fața oricărei case şi spun: „O, casă, eşti locuită, o, clanță, eşti apăsată, o, lacheu fără livrea care-ți încălzeşti pulpele leneşe rezemat de grilajul de fier, eşti plătit de Snobi!" E un gând înspăimântător; şi ideea că din zece case nu există una în care *Cartea lorzilor* să nu se afle pe masa din salon este de ajuns ca să înnebunească mintea cea mai blajină. Ținând seama de răul pe care-l aduce cartea asta neghioabă, aş porunci să se ardă toate exemplarele, aşa cum a ars bărbierul toate cărțile lui Quijote cu gogorițe cavalereşti.

Priviți această casă măreață din mijlocul pieții. Aci locuieşte contele de Loughcorrib[2]; are un venit de 50.000 de lire pe an. Cine

---

[1] *Lorimer* – nume provenit de la *loriner*, fabricant de zăbale şi pinteni (cuvânt vechi englezesc).

[2] Nume geografic irlandez.

ştie cât a costat un *déjeuner dansant*[3] oferit în această casă săptămâna trecută? Numai florile pentru decorarea încăperilor şi pentru buchetele doamnelor au costat 400 de lire. Omul acela în pantaloni de postav cafeniu, care coboară scările plângând, este un creditor refuzat. Lordul Loughcorrib l-a adus la sapă de lemn şi acum nu mai vrea să-l vadă în ochi; mai bine zis, chiar în clipa asta se uită la el printre jaluzelele din birou. Mergi mai departe tot pe calea asta, Loughcorrib; eşti un Snob, un impostor fără suflet, o gazdă fățarnică, un bandit care pune în circulație bani falşi, spre paguba societății! Dar prea devin elocvent.

Vedeți casa aceea frumoasă, la nr. 23, acolo unde un ucenic de măcelar sună la intrarea de serviciu. Băiatul duce trei cotlete de berbec într-un coş. Sunt destinate cinei unei familii foarte alese şi respectabile, sunt destinate ladyei Susan Scraper[4] şi fiicelor sale, domnişoara Scraper[5] şi domnişoara Emily Scraper. Servitorii – doi lachei uriaşi în livrele albastru-deschis şi galben-canar, un vizitiu gras şi solid, adept al metodismului şi un majordom care n-ar fi rămas în familie dacă n-ar fi fost ordonanța generalului Scraper în timpul luptei de la Walcheren[6], când s-a distins generalul – capătă, din fericire pentru ei, bani de mâncare. Văduva generalului a trimis portretul soțului ei la „United Service Club", unde a fost agățat pe peretele unuia dintre vestiarele din fund. Generalul e înfățişat la fereastra cu perdele roşii a unui salonaş: în depărtare se vede un vârtej în mijlocul căruia trag tunurile, iar el arată cu degetul spre o hartă marină pe care sunt scrise cuvintele: Walcheren.

Lady Susan este, după cum află orice om care consultă „Biblia englezilor", fiica marelui şi bunului conte Bagwig mai înainte pomenit. Ea socoteşte că ceea ce-i al ei este lucrul cel mai mare şi mai bun din lume. Cei mai aleşi oameni sunt, fireşte, cei din familia Buckram, neamul ei; pe urmă vin la rând cei din familia Scraper. Generalul a fost cel mai mare şi mai bun dintre generali: fiul lui mai vârstnic, Scraper Buckram Scraper, este acum cel mai mare şi mai bun dintre oameni; următorul în rândul celor mari şi buni este cel

---

[3] Prânz urmat de dans (în l. franceză).

[4] *Scraper* – avar, zgârie-brânză.

[5] În societatea „distinsă" din Anglia fiica cea mai mare este desemnată numai cu numele de familie, fără prenume.

[6] Insulă olandeză pe care englezii au încercat s-o cucerească în 1809 şi unde au suferit pierderi grele, fiind siliți să se retragă.

de-al doilea fiu al generalului; iar ea însăşi este între femei un model.

Într-adevăr e o doamnă cum nu se poate mai respectabilă şi onorabilă. Fireşte, se duce la biserică; dacă nu s-ar duce, ar socoti biserica în primejdie. Contribuie la subscripţiile bisericii şi la binefacerile parohiei şi este preşedinta multor instituţii filantropice vrednice de laudă: Maternitatea reginei Charlotte, Azilul spălătoreselor, Căminul fiicelor de toboşari britanici etc. etc. Este o matroană model.

Încă nu s-a născut negustorul care să poată spune că lady Scraper nu i-a achitat nota trimestrială la termen. Cerşetorii din vecinătate fug de ea ca de ciumă, fiindcă atunci când iese la plimbare, ocrotită de John, servitorul, are totdeauna asupra ei două sau trei bonuri de azil destinate săracilor merituoşi. Cu zece guinee pe an îşi plăteşte toată filantropia. Nu există vreo lady respectabilă în toată Londra, care pentru suma asta să-şi vadă numele mai des tipărit.

Cele trei cotlete de berbec, pe care le vedeţi intrând pe uşa din dos, vor fi servite pe platoul familiei, astă-seară la orele şapte, în prezenţa uriaşului valet şi a majordomului îmbrăcat în negru, în strălucirea coifurilor şi a panopliilor familiei Scraper. Mi-e milă de domnişoara Emily Scraper, care este încă tânără – tânără şi flămândă. O fi adevărat că-şi cheltuieşte banii de buzunar pe colăcei cu stafide? Aşa spun gurile rele, numai că sărmanului sufleţel flămând îi rămân atât de puţini bani pentru colăcei! Adevărul este că, după ce au fost plătiţi valeţii, cameristele doamnelor, caii bine hrăniţi care trag caleaşca şi sunt închiriaţi, după cele şase dineuri pe sezon şi cele două sindrofii solemne, după achitarea chiriei pentru casa asta mare şi după călătoria de toamnă într-o localitate balneară din Anglia sau din străinătate, venitul doamnei noastre s-a topit şi-i mai rămâne atât de puţin, încât e o sărăntoacă la fel ca dumneata sau ca mine.

N-ai crede una ca asta văzând caleaşca mare care uruie îndreptându-se spre recepţia de la curte, zărind penele, panglicile, diamantele care sclipesc deasupra părului de culoarea nisipului şi a nasului maiestuos şi coroiat al domniei sale; n-ai crede când auzi strigătul „caleaşca ladyei Susan Scraper" tulburând în miez de noapte liniştea cartierului Belgravia; n-ai crede-o când domnia sa păşeşte în biserică în foşnetul rochiei, urmată de slugarnicul John, care-i poartă sacul cu cărţile de rugăciune. E cu putinţă, îţi spui, ca un personaj atât de măreţ şi care inspiră atâta respect s-o ducă atât de prost cu banii? Vai, aşa stau lucrurile!

Mă prind că nici n-a auzit vreodată cuvântul Snob, în lumea asta

păcătoasă şi grosolană. Şi, o, mii de trăsnete! Cum s-ar mai cutremura, dac-ar auzi că ea, ea, cea solemnă ca Minerva, neprihănită ca Diana (fără a avea însă înclinația acelei zeițe păgâne – înclinație necuviincioasă la o doamnă – pentru sporturile în aer liber), că şi ea este o Snoabă!

E o Snoabă, atâta vreme cât pune un preț fără seamăn pe propria ei persoană, pe numele, pe înfățişarea ei şi se complace în fastul acesta neîngăduit; atâta vreme cât iese din casă cu un alai demn de regele Solomon în culmea gloriei sale; atâta vreme cât se duce la culcare (aşa cum credem că face) cu un turban împodobit cu o pasăre a paradisului pe cap, şi cu o trenă de curte agățată de cămaşa de noapte; atâta vreme cât virtutea şi aroganța ei sunt de nesuportat; atâta vreme cât nu preface măcar pe unul dintre lacheii ei în costițe de berbec spre folosul domnişoarelor.

Ceea ce ştiu despre ea, am aflat de la vechiul meu coleg de şcoală – fiul ei, Sydney Scraper – avocat fără clientelă la Cancelariat, cel mai blajin, mai politicos şi mai de treabă dintre Snobi, care n-a cheltuit niciodată o centimă peste venitul lui de 200 lire pe an şi care poate fi văzut, în fiecare seară, la clubul „Oxford şi Cambridge", zâmbind afectat în timp ce citeşte *Quarterly Review*[7] şi-şi îngăduie plăcerea nevinovată a unei litre de *porto*.

[7] Revistă literară conservatoare, renumită pentru atacurile la adresa tendințelor progresiste în literatura engleză.

Capitolul VII
DESPRE UNII SNOBI RESPECTABILI

Priviți casa vecină cu acea a ladyei Susan Scraper. Conacul acela frumos cu apărătoarea de soare deasupra uşii; apărătoarea va fi coborâtă diseară pentru plăcerea prietenilor lui *sir* Alured şi al ladyei M. de Mogyns[1] ale căror serate sunt atât de admirate de public, ba chiar de gazdele înseşi.

Livrelele de culoarea piersicii cu găitane argintii şi pantalonii de pluş verde ca mazărea fac din valeții familiei de Mogyns mândria Ringului, când apar în Hyde Park, însoțind-o pe lady de Mogyns care, cocoțată pe perne de satin, cu cățeluşul în brațe, nu dă din cap decât pentru cei mai aleşi dintre aleşi. S-au schimbat timpurile pentru Mary Anne, sau, cum îşi zice ea acum, Marian de Mogyns.

Era fata căpitanului Flack dintr-un regiment de apărare din Rathdrum, regiment care, cu ani în urmă, a trecut din Irlanda în comitatul Caermarthen şi a apărat Țara galilor de năvălitorul corsican[2]. Regimentul era încartiruit la Pontydwdlm[3], unde Marian l-a curtat şi l-a cucerit pe al ei De Mogyns, tânăr bancher din partea locului. La un bal dat cu prilejul unor curse de cai, atențiile acordate de el domnişoarei Flack au fost de aşa natură, încât tatăl ei a declarat că De Mogyns are de ales între a muri pe câmpul de onoare sau a-i deveni ginere. Tânărul a preferat căsătoria. Pe atunci numele lui era Muggins, iar tatăl lui – bancher înfloritor, furnizor al armatei, contrabandist şi afacerist în toate ramurile – aproape că l-a dezmoştenit din pricina acestei înrudiri. Există o istorie care spune că Muggins cel bătrân ar fi fost făcut baronet, pentru că a împrumutat bani unui *P.r.s.n.j. R.g.l.* Eu nu cred. Familia *r.g.lă*, de la prințul de Galles[4] în jos, şi-a plătit întotdeauna datoriile.

Oricum o fi fost, omul a rămas până la sfârşitul vieții *sir* Thomas Muggins şi a reprezentat, timp de mulți ani după război, comitatul Pontydwdlm în Parlament. Bătrânul bancher a murit când i-a sunat

---

[1] De la *muggins* – prostănac.

[2] Aluzie la Napoleon Bonaparte.

[3] Localitate fictivă, al cărei nume parodiază ortografia numelor geografice din Țara galilor.

[4] Nume dat moştenitorului tronului în Anglia.

ceasul şi, ca să folosesc vorba plină de dragoste ce se rosteşte de obicei în astfel de împrejurări, „a lăsat o avere nesperat de frumoasă”. Fiul lui, Alfred Smith Mogyns, s-a ales cu cea mai mare parte din moştenire – bani, titluri şi mâinile însângerate de pe blazon. N-au trecut mulți ani şi acesta şi-a făcut apariția ca *sir* Alured Mogyns Smith de Mogyns, cu o genealogie descoperită de redactorul cărții cu lorzi fabricați, genealogie care, în lucrarea amintită, sună astfel:

„De Mogyns, *sir* Alured Mogyns Smith, al doilea baronet. Acest gentleman este reprezentantul uneia dintre cele mai vechi familii din Țara galilor, familie ale cărei începuturi coboară departe, pierzându-se în cețurile antichității. Familia se află în posesia unui arbore genealogic care începe cu Sem[5], arbore despre care o legendă veche de mii de ani spune că a fost desenat pe papirus de un strănepot al însuşi patriarhului. Oricum ar fi, nu poate încăpea nicio îndoială cu privire la nemărginita vechime a neamului Mogynsilor.

În vremea Boadiceei[6], Hogyn Mogyn cel cu o sută de bouri era pretendent şi rival al lui Caractacus[7] la mâna numitei prințese. Era un om cu o statură de uriaş şi a fost ucis de Suetonius[8] în bătălia care a pus capăt libertăților Britaniei. Prinții de Pontydwdlm, Mogyn cel cu Harpa aurie, se trag de-a dreptul din el (vezi colecția de legende culese de Jady Charlotte Guest[9]), de asemenea Bogyn-Merodac-ap-Mogyn (nelegiuitul şi demonicul fiu al lui Mogyn), precum şi un şir lung de barzi şi războinici vestiți atât în Țara galilor, cât şi în Britania. Neatârnații prinți de Mogyn au ținut multă vreme piept neîmblânziților regi ai Angliei, până când, în cele din urmă, Gam Mogyns s-a supus prințului Henric, fiul lui Henric al IV-lea, şi s-a distins, sub numele de *sir* David Gam de Mogyns, la bătălia de la Azincourt[10]. Din el descinde actualul baronet. (Aici urmează

---

5 Personaj biblic, unul din cei trei fii ai lui Noe.

6 *Boadicea*, regină a britanilor (secolul I e.n.).

7 *Caractacus* – forma latinizată a numelui *Caradoc*, conducătorul britanilor în luptele împotriva cotropitorilor romani, în timpul domniei reginei Boadicea.

8 *Suetonius Paulinus* (secolul I e.n.), conducător de oşti roman, a înfrânt armatele reginei Boadicea.

9 Culegere de legende din Țara galilor, din secolul al XIV-lea, adunate şi publicate în 1838 de lady Charlotte Guest.

10 Localitate din Franța unde, în 1415, englezii i-au înfrânt pe francezi într-una din luptele Războiului de o sută de ani.

coborâtorii înşiraţi în ordine până la: Thomas Muggins, primul baronet de Pontydwdlm Castle, vreme de douăzeci şi trei de ani membru al Parlamentului pentru acel burg, având drept descendent pe Alured Mogyns Smyth, actualul baronet, căsătorit cu Marian, fiica răposatului general P. Flack de Ballyflack, din regatul Irlandei şi din familia conţilor Flack din sf. Imperiu Roman.) Descendenţi ai lui *sir* Alured: Alured Caradoc, născut în 1819, Marian în 1811, Blanche Adeliza, Emily Doria, Adelaide Orleans, Katinka Rostopchin, Patrick Flack, mort în 1809.

Armoarie: *bară ciuntită pe câmp roşu cu cruce în sens invers*. Deasupra vrabie ce priveşte cu capul întors. Deviză – *Ung Roy ung Mogyns*."

A trecut multă vreme până când lady de Mogyns a început să strălucească în chip de stea în lumea bună. La început, bietul Muggins era în mâinile familiilor Flack, Clancy, Toole, Shanahan, neamurile din Irlanda ale nevesti-sii; şi încă din vremea când nu era decât moştenitor prezumtiv, casa lui era înecată în vin de Bordeaux şi nectar irlandez, spre folosul rudelor lui din Hibernia. Tom Tufto[11] s-a mutat pur şi simplu de pe strada unde locuia împreună cu familia pentru că, zicea el, strada trăsnea a miros de *whisky* de la casa *ihrlandezilor* ălora.

În străinătate au deprins bunele maniere. S-au strecurat prin toate curţile străine şi şi-au făcut loc cu coatele până în saloanele ambasadelor. S-au năpustit asupra nobililor răzleţiţi pe continent şi s-au agăţat de tinerii lorzi care călătoreau însoţiţi de mentorii lor. Au dat serate la Neapole, Roma şi Paris. Au pus mâna pe un prinţ regal, care a luat parte la o *soirée* dată de ei în acest din urmă oraş şi, cu acest prilej, au apărut pentru prima dată sub numele de De Mogyns, pe care-l poartă cu atâta strălucire până în ziua de azi.

Se istorisesc tot felul de poveşti în legătură cu eforturile disperate depuse de neobosita lady de Mogyns pentru a-şi câştiga locul deţinut acum, şi acei dintre iubiţii mei cititori care, trăind într-un mediu burghez, nu cunosc luptele îndârjite, certurile ticăloase, intrigile, urzelile şi dezamăgirile nelipsite, după câte mi s-a dat să înţeleg, în lumea bună, să mulţumească cerului că cel puţin ei nu sunt Snobi *mondeni*. Intrigile puse la cale de familia De Mogyns pentru a o obţine pe ducesa de Buckskin[12] la petrecerile lor l-ar umple până şi pe

---

[11] Da la *tuft* – barbişon.

[12] *Buckskin* – pantaloni de piele.

Talleyrand de admirație. După ce a rămas fără invitație la un *thé dansant* al ladyei Aldermanbury, lady de Mogyns a făcut o congestie la creier şi, dacă n-ar fi intervenit un bal la Windsor[13], ar fi fost în stare să se sinucidă. Dețin următoarea istorie de la nobila mea prietenă lady Clapperclaw[14] în persoană – fosta lady Kathleen O'Shaughnessy, şi fiica nobilului conte Turfanthunder[15].

„În vremea când *odjoasa* şi prefăcuta irlandeză lady Muggins se lupta ca să-şi obțină locul în societate şi o scotea în lume pe *hidjoasa* ei de fată, Blanche, spunea bătrâna lady Clapperclaw (Marian are gheb şi nu e scoasă în lume, dar e singura lady din familie), vasăzică atunci când nenorocita aia de Polly Muggins o scotea în lume pe Blanche – cu nasul ei ca o pătlăgică, cu buclele ca morcovul şi cu fața ei de ridiche – nu dorea nimic mai fierbinte – fiindcă taică-său fusese văcar pe moşia tatălui meu – decât să aibă parte de protecția noastră. Aşa încât m-a întrebat fără ocol, în mijlocul unui moment de tăcere, la un dineu în casa contelui de Volauvent, ambasadorul francez, de ce nu-i trimisesem invitație la balul meu.

— Pentru că saloanele mele sunt prea pline, iar domnia voastră v-ați simți prost din cauza înghesuielii, am spus eu.

Adevărul este că ocupă loc cât un elefant, şi apoi n-am nevoie de ea; era limpede. Am crezut că răspunsul meu i-a închis gura; dar a doua zi a venit să-mi plângă în brațe.

— Scumpă lady Clapperclaw, zice – nu pentru *mine*; v-o cer pentru iubita mea Blanche. Fată tânără, în primul sezon când iese în lume, şi să nu fie poftită la balul dumneavoastră! Gingaşa mea copilă o să se usuce şi o să moară de supărare. *Eu* personal nu vreau să vin. *Eu* voi rămâne acasă şi-l voi îngriji pe *sir* Alured, care suferă de gută. Ştiu că vine doamna Bolster[16]. O s-o însoțească ea pe Blanche.

— N-ai vrut să subscrii la colecta pentru plăpumile şi cartofii săracilor din Rathdrum – tocmai dumneata care vii din parohia aceea, zic eu, şi al cărei bunic, om cinstit, a crescut vaci pe acolo.

— Douăzeci de guinee sunt de ajuns, scumpă lady Clapperclaw?

— Douăzeci de guinee sunt de ajuns, răspund eu.

Şi le-a plătit pe loc. Atunci i-am spus:

---

[13] Castel-reşedință a curții regale.

[14] *To clapperclaw* – a bârfi, a cleveti.

[15] Numele este format din cuvintele englezeşti *turf* – curse de cai şi *thunder* – tunet.

[16] *Bolster* – pernă.

— Blanche poate să vină, dar dumneata nu, bagă de seamă!

A plecat copleşindu-mă cu mulţumiri. Ai să crezi? În seara balului ciuma asta de femeie şi-a făcut apariţia împreună cu fiică-sa!

— Nu ţi-am spus să nu vii? am întrebat-o ieşindu-mi din fire.

— Ce-ar fi zis lumea? se văicări ea; trăsura mea s-a dus să-l ia pe *sir* Alured de la club; daţi-mi voie să stau doar zece minute, scumpă lady Clapperclaw.

— Dac-ai venit, doamnă, n-ai decât să stai şi să-ţi mănânci supeul, am răspuns lăsând-o în plata domnului, şi, în seara aceea, o vorbă nu i-am mai adresat.

Şi acum, ţipă bătrâna lady Clapperclaw, bătând din palme şi vorbind cu accent mai irlandez decât oricând, ce crezi că a făcut, după toată bunăvoinţa mea, parvenita aia, ticăloasă, vulgară, scârboasă, obraznică, nepoata văcarului? S-a făcut că nu mă vede ieri în Hy' Park şi nu mi-a trimis invitaţie la balul ei de astă-seară, măcar că se zice că vine şi prinţul George."

Da, acestea sunt faptele. În apriga şi neobosita cursă mondenă, lady de Mogyns a întrecut-o pe biata bătrână Clapperclaw. Progresul ei în drumul spre înalta societate poate fi urmărit după prietenii în faţa cărora s-a ploconit, pe care şi i-a însuşit, pe care apoi i-a respins, şi i-a lăsat în urmă. A luptat atât de vitejeşte pentru reputaţie mondenă, încât a câştigat-o; şi, pe măsură ce înainta, treaptă cu treaptă, lovea fără milă cu picioarele în scară, doborând treptele din urmă.

Mai întâi au fost jertfite neamurile ei irlandeze; apoi l-a pus pe taică-său să mănânce în camera majordomului, spre deplina mulţumire a bătrânului; şi tot acolo l-ar fi trimis şi pe *sir* Alured, dacă nu l-ar fi socotit un cuier de care spera să-şi agaţe onorurile viitoare, şi apoi tot el trebuia să finanţeze norocul fiicei ei. *Sir* Alured e blând şi mulţumit. E gentleman de atâta vreme, încât s-a obişnuit şi joacă foarte bine rolul tatălui nobil. În timpul zilei merge de la clubul „Union" la „Arthur" şi de la clubul „Arthur" la „Union". E neîntrecut la jocul de pichet şi pierde sume frumuşele jucând *whist* cu tinerii de la „Travellers"[17].

Fiul a luat locul tatălui în Parlament şi, bineînţeles, face parte din asociaţia „Tânăra Anglie"[18]. Este singurul om din ţară care crede în

---

[17] Club aristocratic londonez.

[18] Cerc reacţionar al literaţilor şi oamenilor politici, care între 1841–1845 au constituit un grup dizident în Parlamentul englez, faţă de politica lui

neamul De Mogyns şi oftează după vremurile când un De Mogyns conducea avangarda în bătălie. A scris şi un volumaş de poezii siropoase şi stupide. Poartă o buclă din părul lui Land[19], confesorul şi martirul, şi a leşinat la Roma când a sărutat degetul de la picior al papii. Doarme cu mănuşi albe de căprioară şi face excese primejdioase de ceai verde.

Robert Peel.

[19] *Land William* (1573–1645), arhiepiscop de Canterbury, capul bisericii anglicane; a negat supremația Vaticanului.

Capitolul VIII
MARI SNOBI DIN CITY[20]

Faptul că seria aceasta de foiletoane stârneşte o nemaipomenită admiraţie în toate straturile imperiului nostru nu poate fi ascuns. Plouă în cutia de scrisori a domnului Punch cu bilete pline de mirare (!), de întrebări (?), de dojană, de aprobare, de injurii. Am fost luaţi la rost pentru divulgarea secretelor de către trei familii De Mogyns deosebite; s-au descoperit nu mai puţin de patru lady Susan Scraper; şi tinerii gentlemeni se sfiesc să mai comande o jumătate de *porto* şi să-l soarbă la club citind *Quarterly Review*, de teamă să nu fie confundaţi cu domnia sa Sydney Scraper. „De unde atâta antipatie faţă de Baker Street?", întreabă câte o frumoasă protestatară, care scrie – e limpede – din acel cartier. „De ce nu atacaţi decât Snobi aristocratici?", spune un stimabil corespondent. „Oare nu le vine rândul şi Snobilor care suferă de snobism? Repede-te la Snobii universitari!", mă îndeamnă un gentleman indignat (care scrie *elegant* cu doi l). „Demască-i pe Snobii clericali", sugerează un altul. „Aflându-mă la «Hotel Meurice» din Paris, nu demult, îmi scrie un glumeţ, l-am văzut pe lordul B. aplecându-se pe fereastră cu ghetele în mână şi zbierând: *Garçon, cirez-moi ces bottes*[21]. N-ar trebui să fie şi el trecut în rândul Snobilor?"

Nu, nici gând. Dacă ghetele domniei sale sunt murdare, înseamnă că deşi este lordul B., merge pe jos. Nu e semn de Snobism să ai o singură pereche de ghete sau o pereche favorită şi desigur că nu e nimic Snob în dorinţa de a le avea curate. Procedând cum a procedat, lordul B. a făcut un lucru absolut firesc şi demn de un gentleman, fapt pentru care sunt atât de încântat de el, încât l-am desenat într-o atitudine elegantă, care-l prinde, şi l-am pus la loc de onoare, în capul acestui capitol. Nu, prin aceste nevinovate observaţii noi nu pornim atacuri personale. După cum Fidias a scos esenţa dintr-o duzină de frumuseţi înainte de a desăvârşi o Venera, tot aşa şi noi trebuie să cercetăm poate o mie de Snobi, înainte de a zugrăvi unul pe hârtie.

Marii Snobi din City vin acum la rând în ierarhia Snobilor şi

---

[20] City – cartierul comercial al Londrei.

[21] Băiete, lustruieşte-mi ghetele (în l. franceză).

trebuie, prin urmare, luați în considerație. De obicei este foarte greu să pătrunzi până la Marele Snob din City. Dacă nu eşti capitalist, n-ai cum să-l vizitezi în firidele sălii de primire ale băncii sale de pe Lombard Street. Dacă nu eşti vlăstar nobiliar, slabă speranță să-l vezi la el acasă. În firma unui mare Snob din City există de obicei un partener al cărui nume figurează în acțiunile filantropice şi care frecventează Exeter Hall[22]; pe un altul (Snobul ştiințific) îl poți zări la seratele lordului N. sau la conferințele de la London Institution[23]; pe un al treilea (Snobul cu gust) la licitații de tablouri, la vernisaje de expoziții, la operă sau la filarmonică. Dar de cele mai multe ori, intimitatea cu această făptură gravă, scorțoasă, respectabilă este imposibilă.

Un simplu gentleman poate nădăjdui să fie poftit la masa aproape oricărui alt om; să-şi ocupe locul la conacul ducelui; să danseze cadril chiar şi la Buckingham Palace (scumpă lady Wilhelmina Wagglewiggle[24], ți-aminteşti ce senzație am stârnit noi doi la balul răposatei şi adoratei noastre suverane regina Charlotte, la Brandenburg House, în Hammersmith?); dar uşa Snobului din City îi rămâne, de cele mai multe ori, închisă, aşa încât tot ce ştim despre această clasă puternică am aflat mai ales din zvonuri.

În alte țări din Europa, Snobul bancar este mai prietenos şi mai vorbăreț decât la noi şi primeşte pe oricine în cercul lui. De pildă, e binecunoscută tuturor ospitalitatea princiară a familiei Scharlachschild[25] la Paris, Neapole, Frankfurt etc. Membrii acestei familii ospătează o lume întreagă la banchetele lor, chiar şi pe săraci. Prințul Polonia din Roma, ca şi fratele său, ducele de Strachino, sunt de asemenea vestiți pentru dovezile lor de ospitalitate. Mă încântă mai ales spiritul primului dintre cei doi nobili numiți mai sus. Cum pe teritoriul roman titlurile nu costă scump, domnia sa l-a făcut marchiz pe primul funcționar al băncii sale, care înălțime îți stoarce acum, în schimb, până şi ultimul *bajocco*[26] cu o pricepere demnă de un om fără rang. E o consolare să poți cinsti cu un ban, doi asemenea mărimi; până şi cel mai sărac om simte că e în stare să facă o pomană. Cei din familia Polonia s-au înrudit prin căsătorie cu

---

[22] Clădire în care se țineau, anual, mari întruniri religioase şi filantropice.

[23] Institut pentru răspândirea cunoştințelor literare şi ştiințifice.

[24] De la *to waggle* – a se fâțâi.

[25] Nume german, care sugerează pe cel al familiei Rothschild.

[26] Monedă măruntă cu circulație pe teritoriul Vaticanului.

cele mai mari şi mai vechi familii din Roma, aşa încât acum le poți vedea emblemele heraldice (o ciupercă aurie pe un câmp azuriu) în sute de locuri din oraş, alături de emblemele familiei Colonna sau Doria.

Snobii noştri din City au aceeaşi manie a căsătoriilor aristocratice. Mie asta îmi place. Sunt crunt şi invidios din fire şi de aceea mă prăpădesc când îi văd pe cei doi şarlatani – cel din City şi cel nobil – care, împărțindu-şi stăpânirea societății în acest regat, ajung, în chip firesc, să se sfâşie între ei. Îmi place să-i văd făcând pace şi unindu-se, pentru satisfacerea intereselor lor murdare. Îmi place să văd un bătrân aristocrat, plin de orgoliu pentru strămoşii săi, urmaşul unor vestiți tâlhari normanzi, al cărui sânge s-a păstrat pur veacuri de-a rândul şi care se uită de sus la un englez obişnuit, aşa cum se uită un american liber la un negru, îmi place, zic, să-l văd pe bătrânul Stiffneck[27] silit să-şi plece grumazul şi să-şi înghită trufia drăcească, dând pe gât cupa umilinței, pe care i-o umple majordomul lui „Pump & Aldgate”[28]. „«Pump & Aldgate», spune el, bunicul dumitale a fost zidar şi mistria lui se mai păstrează şi acum la bancă. Arborele dumitale genealogic începe într-un azil; al meu îşi are rădăcinile în toate palatele regale ale Europei. Am venit odată cu Cuceritorul; sunt văr primar cu Charles Martel, Orlando Furioso, Filip August, Petru cel Crud şi Frederic Barbarosa. Emblemele regale ale Brentfordului se află în cele patru despărțituri ale blazonului meu. Te disprețuiesc, dar am nevoie de banii tăi; şi am să ți-o vând pe iubita mea fiică Blanche Stiffneck, în schimbul a 100.000 de livre, ca să-mi plătesc ipotecile. Fiul tău poate s-o ia de soție, iar ea să devină lady Blanche «Pump & Aldgate».”

Bătrânul „Pump & Aldgate” bate laba şi încheie târgul. Într-adevăr este mângâietor gândul că originea poate fi cumpărată pe bani. În felul acesta te înveți s-o prețuieşti. De ce am socoti-o noi, cei care n-o avem, mai de preț decât cei care o au? Poate că modul cel mai folositor în care poți folosi *Cartea lorzilor* este să parcurgi lista şi să vezi câți şi-au cumpărat şi câte şi-au vândut originea, să vezi cum vlăstare de nobili scăpătați se vând unor fete de Snobi bogați din City, cum Snobi bogați din City cumpără nobile doamne – şi în felul acesta să admiri îndoita josnicie a târgului.

---

27 *Stiff neck* – gât țeapăn.

28 *Pump* înseamnă pompă, iar numele imaginar al firmei „Pump & Aldgate” e sugerat de pompa Aldgate din cartierul City.

Bătrânul „Pump & Aldgate” cumpără marfa şi plăteşte banii. Vinderea fetei e binecuvântată de episcop la biserica St. George din Hanover Square şi, după un an, citeşti: „Sâmbătă, la Roehampton, lady Blanche Pump a dat naştere unui fiu şi moştenitor”.

După acest eveniment interesant, câte o veche cunoştinţă, care-l vede pe Pump în biroul băncii din City, îl întreabă cu familiaritate:

— Ce-ţi face nevasta, Pump, băiete?

Domnul Pump face o mutră foarte încurcată şi scârbită, apoi, după o pauză, răspunde:

— *Lady Blanche Pump* se simte destul de bine, mulţumesc.

— *Şi eu care credeam că e nevasta dumitale!* spune bruta aceea nemanierată de Snooks[29], luându-şi rămas bun de la el; după zece minute, povestea a străbătut toată Bursa, unde se mai istoriseşte şi acum, ori de câte ori apare tânărul Pump.

Vă daţi seamă ce viaţă istovitoare e silit să ducă bietul Pump, acest martir al lui mamon. Închipuiţi-vă bucuriile casnice ale unui bărbat a cărui nevastă se uită de sus la el; care nu poate primi un prieten în casa lui; care a părăsit clasa mijlocie, dar nu e primit în cea de sus; care înghite resemnat refuzuri, amânări, jigniri, mângâindu-se la gândul că fiul lui va fi mai norocos.

Domnea pe vremuri în unele cluburi foarte demodate din acest oraş, obiceiul ca atunci când un gentleman cerea să i se schimbe o guinee, mărunţişul să-i fie întotdeauna adus sub formă de *arginţi spălaţi*: căci monedele care tocmai ieşiseră din mâinile unei fiinţe de rând erau socotite „prea spurcate pentru degetele unui gentleman”. Tot aşa, după ce banii Snobului din City au fost spălaţi timp de o generaţie sau mai mult, după ce au fost spălaţi prin prefacerea lor în moşii, păduri, castele, reşedinţe la oraş, li se îngăduie să intre în circulaţie ca monedă cu adevărat aristocratică. Bătrânul Pump mătură prăvălia, aleargă după comisioane, devine funcţionar de încredere şi părtaş la firmă. Pump al doilea devine patronul întreprinderii, fabrică tot mai mulţi bani, şi îşi însoară băiatul cu fata unui conte. Pump Tertius continuă să fie bancher; dar principala lui misiune este să devină tatăl lui Pump Quartus, care se naşte aristocrat get-beget, îşi ocupă locul în Camera Lorzilor ca baron Pumpington, iar neamul lui domneşte cu drepturi ereditare peste naţiunea Snobilor.

---

29 *Snook* – tiflă.

Capitolul IX
DESPRE UNII SNOBI MILITARI

După cum nicio societate nu e mai plăcută decât aceea a unor militari binecrescuți şi cultivați, tot aşa nicio societate nu e mai nesuferită decât aceea a Snobilor militari. Sunt de toate gradele, de la generalul pe al cărui piept bătrân şi bine căptuşit strălucesc zeci de stele, barete, decorații, până la bobocul de portstindard de curând intrat în corpul lăncierilor de Saxa-Coburg şi care se bărbiereşte zilnic ca să-i crească barba.

Am admirat întotdeauna în țara noastră nepăsarea față de ierarhia vârstei, nepăsare datorită căreia tinerelul în urmă pomenit (care de-abia săptămâna trecută a fost bătut cu rigla pentru că nu cunoştea ortografia) e pus să comande războinici mari şi bărboşi, care au înfruntat toate primejdiile climatului exotic şi ale bătăliei; nepăsare datorită căreia, dacă tânărul depune bani la agentul regimentului, e înălțat în capul unor oameni care au de o mie de ori mai multă experiență şi mai mult merit; nepăsare datorită căreia, cu timpul, tânărul va avea parte de toate onorurile profesiunii, în timp ce soldatul veteran din subordinea sa nu primeşte altă răsplată pentru vitejie decât un pat la azilul Chelsea, iar ofițerul veteran, înlocuit de el, se retrage într-o singurătate mizeră şi încheie o viață de dezamăgiri trăind dintr-o pensie ciuntită.

Când citesc în *Monitor* anunțuri de acest fel: „Locotenentul Grig[1] din gărzile de bombardieri avansat căpitan în locul lui Grizzle[2], actualmente în retragere", ştiu ce se întâmplă cu veteranul care a luptat în Spania[3]. Îl urmăresc în gând până în orăşelul umil de provincie, unde se stabileşte şi unde va face cele mai deznădăjduite încercări de a încropi o viață de gentleman, cu mai puțin decât salariul unui contramaistru croitor; şi mi-l închipui şi pe micul Grig săltând din rang în rang, sărind dintr-un regiment într-altul, de fiecare dată cu un grad în plus, ferindu-se de neplăcerile serviciului pe teritoriu străin şi ajungând colonel la treizeci de ani; totul numai

---

[1] *Grig* – greier.

[2] *Grizzled* – încărunțit.

[3] Este vorba de războiul purtat de Anglia împotriva lui Napoleon, pe teritoriul Spaniei şi Portugaliei (1808–1814).

pentru că are bani, iar lordul Grigsby, care a avut parte de acelaşi noroc înaintea lui, îi este tată. La început, pesemne că Grig roşeşte în clipa când dă ordine unor bătrâni care-i sunt superiori în toate privinţele. Şi, după cum e greu ca un copil răzgâiat să nu devină un egoist şi un îngâmfat, tot astfel e o treabă într-adevăr foarte grea ca acest copil răsfăţat al sorţii să nu devină un Snob.

Cititorul nepărtinitor trebuie să se fi mirat adeseori de faptul că armata – cea mai afaceristă dintre toate instituţiile noastre politice – face faţă totuşi atât de bine pe câmpul de bătaie; trebuie să recunoaştem din toată inima curajul desfăşurat de Grig şi de cei de teapa lui, ori de câte ori împrejurările le-o cer. Regimentele de *dandy*, comandate de duce[4], au luptat tot atât de bine ca oricare altele (ba chiar se spune că mai bine, ceea ce e absurd însă). Marele duce el însuşi a fost, pe vremuri, un *dandy* şi a făcut afaceri, ca şi Mariborough[5] înaintea lui. Asta însă nu dovedeşte decât că nişte *dandy* pot fi şi ei viteji ca şi alţi englezi – ca toţi englezii. Să admitem că Grig cel de viţă nobilă s-a năpustit călare asupra poziţiilor de apărare din Sobraons[6] cu aceeaşi bravură ca şi caporalul Wallop[7] fostul plugar.

Războiul îi este mai prielnic decât răstimpurile de pace. Gândiţi-vă la viaţa lui Grig în regimentul lui de bombardieri sau de „purtători de cizme"; la marşurile lui de la Windsor la Londra, de la Londra la Windsor, de la Knightsbridge la Regent Park; la sarcinile idioate pe care trebuie să le îndeplinească şi care constau în controlarea prafului de curăţat al companiei sale, în inspectarea cailor din grajd, în răcnirea comenzilor: „Ridicaţi arm'! Pe umăr arm'!", îndatoriri uşor de înţeles pentru cea mai mărginită minte cu care a fost vreodată înzestrat un muritor. Îndatoririle profesionale ale unui valet sunt la fel de grele şi de variate. Lacheii care îngrijesc caii gentlemenilor în St. James Street ar putea să execute aceste treburi tot atât de bine ca şi micii locotenenţi găunoşi, de treabă, politicoşi, firavi, pe care-i vezi plimbându-se pe Pall Mall, în cizmuliţe cu tocuri înalte, sau adunaţi

---

[4] Aluzie la *ducele de Wellington* (1769–1852). A comandat trupele engleze în Spania şi Portugalia în timpul războiului antinapoleonian.

[5] *Marlborough John Churchill* (1650–1722), comandant de oşti şi om de stat englez.

[6] Localitate din India, unde s-a dat o celebră bătălie între englezi şi băştinaşi (1846).

[7] *Wallop* – mare, mătăhălos.

în jurul drapelului regimentului lor, în curtea palatului, la orele unsprezece, când cântă fanfara. Oare iubitul nostru cititor a văzut vreodată pe vreunul dintre aceşti tineri bălăbănindu-se sub steag, sau, mai ales, îndeplinind ceremonia salutului? Merită un drum până la palat ca să fii martor al acestei minunate demonstraţii de neghiobie.

Am avut cinstea de a întâlni, o dată sau de două ori, un bătrân pe care-l socotesc un specimen tipic de militar şi care toată viaţa a făcut serviciu în regimente cu nume sunătoare sau chiar le-a comandat. Mă refer la onorabilul *sir* George Granby Tufto, general-locotenent, cavaler-comandat al ordinului Bath; cavaler al ordinului Turnul şi Spada, cavaler de Hanovra; cavaler al ordinului sf. Vladimir etc. etc. În general, purtările lui sunt fără cusur: în societate se dovedeşte un gentleman desăvârşit şi un Snob până-n măduva oaselor.

Un om, oricât ar fi el de bătrân, nu-i vinovat dacă-i prost, iar *sir* George este un neghiob mai mare la vârsta de şaizeci şi opt de ani decât a fost la cincisprezece, când a intrat în armată. S-a distins pretutindeni; numele lui a fost menţionat elogios în vreo douăzeci de *Monitoare*; de fapt el este omul cu pieptarul bine căptuşit şi tunica sclipind de nenumărate decoraţii care a fost prezentat cititorului. E greu de spus care sunt virtuţile acestui gentleman. N-a citit niciodată, în toată viaţa lui, o carte, şi, cu degetele lui bătrâne şi deformate de gută, scrie ca un şcolar. A ajuns la vârsta părului alb, fără să fie câtuşi de puţin venerabil. Se îmbracă până şi astăzi neruşinat de tinereşte, îşi încorsetează şi-şi căptuşeşte stârvul bătrân de parc-ar fi tot George Tufto cel chipeş de la 1800. E egoist, brutal, pătimaş şi un mâncău fără seamăn. Ar fi o privelişte ciudată dacă l-ai surprinde la masă şi l-ai vedea cum gâfâie, strâns în curea, în timp ce ochii lui mici şi injectaţi aruncă priviri pofticioase mâncării. Când vorbeşte, înjură cât poate şi, după-masă, istoriseşte poveşti cazone deocheate. Din pricina rangului şi a anilor de serviciu, bruta asta bătrână, decorată şi plină de titluri, se bucură de un soi de respect. Priveşte de sus la dumneata şi la mine şi-şi arată dispreţul faţă de noi cu o candoare prostească nedisimulată, care te face să râzi. Dacă ar fi fost pregătit, poate, pentru o altă meserie, nu s-ar fi făcut de râs, la vârsta lui, cum se face acum. Dar ce putea el să aleagă? Nu era bun de nimic altceva; era de o lene fără leac şi greu de cap pentru orice profesiune în afară de militărie unde s-a distins drept un ofiţer viteaz în viaţa publică, iar în viaţa particulară prin cursele la care a alergat, cantităţile de *porto* pe care le-a băut, duelurile în care s-a

bătut şi femeile pe care le-a necinstit. Se socoteşte pe sine unul dintre cei mai de cinste şi mai merituoşi oameni din lume. În unele după-amieze îl poți vedea pe la Waterloo Place bălăbănindu-se în cizmele lui de lac şi aruncând ocheade murdare femeilor care trec pe lângă el. Când o să-l doboare apoplexia, *The Times* va dedica un sfert de coloană carierei sale militare şi bătăliilor câştigate de el; va fi nevoie de patru rânduri de tipar numai pentru înşirarea titlurilor şi decorațiilor; pe urmă, pământul va înghiți pe unul dintre bătrânii cei mai neghiobi şi mai ticăloşi din câți s-au împăunat pe suprafața lui.

Ca nu cumva să se creadă că sunt un mizantrop atât de înrăit, încât nimic nu mă mulțumeşte, țin (spre liniştirea forurilor militare) să dau grai credinței mele cum că armata nu e alcătuită numai din oameni de teapa celui mai sus pomenit. Acesta a fost ales spre a fi de pildă civililor şi militarilor doar ca specimen de Snob militar înfloritor şi îmbuibat. Nu; când tresele nu se vor mai vinde; când pedepsele corporale vor fi desființate şi caporalul Smith va avea şansa de a-şi vedea vitejia răsplătită în aceeaşi măsură ca şi locotenentul Grig; când nu va mai exista un grad ca cel de locotenent portstindard (grad a cărui existență este o anomalie absurdă şi o jignire adusă restului armatei) şi când se va sfârşi şi cu războaiele, atunci nici mie nu mi-ar displăcea să fiu general de divizie.

Mai am un mic buchet de Snobi militari în portofoliu, dar deocamdată opresc atacul împotriva forțelor armate până săptămâna viitoare.

Capitolul X
SNOBII MILITARI

Plimbându-mă ieri prin parc cu tânărul meu prieten Tagg[1] şi discutând cu el viitorul meu articol despre Snobi, cu cine credeți că ne trezim lângă noi, exact la momentul potrivit: două minunate specimene de Snobi militari: Snobul militar sportiv, căpitanul Rag, şi Snobul militar chefliu sau destrăbălat, portstindardul Famish[2]. Într-adevăr, întotdeauna eşti sigur că-i întâlneşti în jurul orei cinci, pe sub copacii Serpentinei, călărind agale şi cercetând ai ochi critici pe cei din cupeele bătătoare la ochi, care defilează în sus şi în jos pe „Lady's Mile"[3].

Tagg şi Rag se cunosc foarte bine, aşa încât primul mi-a istorisit, cu acea sinceritate care merge mână-n mână cu prietenia adevărată, povestea amicului său. Căpitanul Rag este un omuleț vioi din Nord. Pe când era încă un băiețandru a intrat într-un regiment de cavalerie uşoară cu nume sunător. Dar, în momentul când a căpătat şi el un pluton, apucase să-şi pungăşească atât de straşnic colegii ofițeri, vânzându-le cai şchiopi drept sănătoşi şi luându-le banii prin tot felul de tertipuri neobişnuite şi istețe, încât colonelul l-a sfătuit să-şi dea demisia, ceea ce el a făcut fără mare supărare, pricopsind pe un tinerel proaspăt sosit la regiment, cu un cal bolnav de răpciugă, vândut la preț piperat. De atunci îşi închină timpul biliardului, curselor cu obstacole şi curselor obişnuite. Cartierul lui general este la taverna „Rummer" în Conduit Street, unde-şi ține echipamentul, dar exercitarea vocației lui de gentleman jocheu şi escroc de curse îl pune tot timpul pe drumuri.

După cum scrie în *Bell's Life*[4], este nelipsit de la toate cursele şi, la cele mai multe, participă chiar ca jocheu. La Leamington a călărit calul câştigător; acum vreo două săptămâni, la Harrow, a căzut într-un şanț şi a fost dat mort; şi totuşi iată-l reapărând săptămâna trecută la Croix de Berny, palid şi hotărât ca totdeauna, cu prilejul unui galop de încercare a bestiei nărăvaşe numită „Dezmoştenitul",

---

[1] Tag-rag – plebe, vulg.

[2] De la *to famish* – a flămânzi.

[3] Alee pentru trăsuri în Hyde Park.

[4] Ziar londonez de sport.

înainte de a se avânta în cursa „Marelui Premiu Național Francez”, uluind pe faimoşii *badauds*[5] din Paris prin eleganța poziției sale şi prin şicul său vestimentar.

Vine regulat la Corner[6], unde are un registru de pariuri, prudent, dar grosuț. În timpul sezonului se plimbă adeseori prin parc călare pe un ponei deştept şi bine dresat. Îl poți vedea însoțind-o pe vestita călăreață Fanny Highflyer[7] sau în conversație confidențială cu lordul Thimblerig[8], eminentul jucător la handicap.

Are grijă să se ferească de lumea onorabilă şi preferă să mănânce un antricot la cârciuma „One Tun” în tovărăşia lui Sam Snaffle[9], jocheul, a căpitanului O'Rourke şi a altor doi sau trei şnapani cu renume ai turfului, decât în cea mai distinsă societate londoneză. Îi place să trâmbițeze la „Rummer” că o şterge ca să petreacă o sâmbătă şi o duminică amicală cu Hocus[10], escrocul, în căsuța acestuia de lângă Epsom, unde, dacă zvonurile sunt adevărate, se pun la cale multe afaceri rentabile.

Biliard joacă rar şi niciodată în public: dar când joacă, potriveşte lucrurile în aşa fel, încât să aibă parte de un partener bun de tras pe sfoară şi nu se lasă până nu-l jefuieşte. În ultima vreme a jucat foarte mult cu Famish.

Când îşi face apariția în vreun salon, ceea ce se întâmplă de obicei la câte o întrunire vânătorească sau la un bal al jucătorilor de curse, petrece straşnic.

Tânărul lui prieten este Famish, portstindardul, foarte încântat să fie văzut alături de un bărbat atât de elegant ca Rag, care salută, în parc, protipendada turfului. Rag îi da voie lui Famish să-l însoțească la Tattersall[11], îi vinde ponturi de geambaş şi, în ischimb, îi foloseşte trăsura. Regimentul tânărului Famish se află în India, dar el se află acasă în concediu de boală. Îşi reface sănătatea îmbătându-se în fiecare noapte şi-şi întăreşte plămânii slabi fumând toată ziua.

---

[5] Gură-cască (în l. franceză).

[6] Sediu al *book maker*-ilor (persoane care țin registrele de pariuri la curse).

[7] *High-flyer* – care zboară departe.

[8] *Thimblerig* – scamatorie.

[9] *Snaffle* – căpăstru.

[10] *Hocus-Pocus* – scamatorie.

[11] Arenă de călărie şi grajd unde se închiriau cai, la Londra; întreprinderea a fost înființată în 1766 de Richard Tattersall.

Poliţiştii din cartierul Haymarket îl cunosc bine pe prichindelul ăsta, iar vizitiii care îşi fac serviciul în zorii zilei îl salută. Uşile închise ale restaurantelor unde se consumă homari, se deschid adesea după ora de închidere, ca să poată fi azvârlit afară micul Famish, care este fie cherchelit şi certăreţ – şi atunci vrea să se încaiere cu vizitiii – fie beat turtă şi neajutorat, şi atunci are grijă de el câte un amic. Toată vecinătatea – vizitiii, poliţiştii, zarzavagiii care-şi desfac cartofii dis-de-dimineaţă – îl cunosc pe tinerel, şi câţiva dintre cei mai deocheaţi oameni din Europa îi spun „Micul Bobby".

Maică-sa, lady Fanny Famish, crede din tot sufletul că Robert se află la Londra numai pentru a consulta medicul; are de gând să-l mute într-un regiment de dragoni care nu pleacă în blestemata aia de Indie. I-a intrat ei în cap că băiatul e slab de piept şi că în fiecare seară îşi moaie picioarele în apă fierbinte şi mănâncă păsat. Domnia sa sălăşluieşte la Cheltenham şi este o persoană serioasă.

Bineînţeles Bobby e un obişnuit al clubului „Union Jack" unde ia micul dejun la orele trei, când consumă bere blondă şi rinichi fripţi. Aci, tineri eroi de teapa lui, cărora încă nu le-au mijit tuleiele, se adună, se veselesc, îşi fac unii altora cinste cu câte un dejun; aci poţi vedea o jumătate de duzină de lichele de categoria a patra sau a cincea lăfăindu-se şi fumând pe scări; aici ţi-e dat să vezi iapa cu coada lungă şi picioare subţiri a lui Slapper[12] rămasă în păstrarea unui valet până când, graţie unui pahar de *curaçao*, căpitanul e în formă pentru plimbarea prin parc; de aci îl vezi pe Hobby[13], din regimentul scoţian Buff, pornind împreună cu Dobby[14], din regimentul fusilierilor din Madras, în trăsura hodorogită şi zgomotoasă pe care cel din urmă o închiriază de la Rumble[15] de pe Bond Street.

Fapt este că Snobii militari sunt atât de numeroşi şi de feluriţi, încât o sută de numere săptămânale din *Punch* nu ne-ar ajunge ca să le acordăm cuvenita atenţie. Pe lângă bătrânul Snob militar compromis, care totuşi are state de serviciu, mai există bătrânul Snob militar respectabil, care nu are, dar care îşi dă nişte aere grozave de mare specialist în instrucţia militară. Mai este Snobul medic-militar, care în discuţie îşi dă de obicei ifose de militar mai

---

12 De la *to slap* – a lovi, a plesni.

13 *Hobby* – căluţ, cal mic.

14 *Dobby* – de la dobbin – cal de povară.

15 *Rumble* – capra trăsurii.

teribile decât cel mai teribil *sabreur*[16] din armată. Mai este Snobul cavalerist, pe care doamnele tinere îl admiră pentru faţa lui tâmpă şi roză şi mustăţile blonde – un Snob găunos, solemn şi prost, dar altminteri brav şi onorabil. Mai este Snobul militar amator, pe ale cărui cărţi de vizită este scris căpitan, fiindcă el este locotenent de miliţie la Bungay. Mai este Snobul militar cuceritor de inimi; şi mulţi alţii pe care n-are rost să-i numim.

Dar, repetăm, fie ca niciun om să nu-l învinuiască pe *Mr. Punch* de lipsă de respect faţă de armată în general, viteaza şi înţeleapta noastră armată, ai cărei componenţi, cu toţii, de la ducele Feldmareşal de Wellington etc. în jos (cu excepţia A.S.R. mareşalul prinţ Albert, pe care, totuşi, cu greu îl putem socoti militar) citesc *Punch*-ul, în toate colţurile lumii.

N-au decât acei civili care îşi bat joc de virtuţile militare să citească darea de seamă a lui *sir* Harry Smith despre bătălia de la Aliwal[17]. Niciodată n-a fost istorisită o faptă nobilă într-un limbaj mai nobil. Iar voi, cei care vă îndoiţi de existenţa cavalerismului sau credeţi că epoca eroismului a trecut, gândiţi-vă la *sir* Henry Hardinge şi la fiul său „drăguţul de Arthur", atacând călare linia de bătaie de la Ferozeshah[18]. Nădăjduiesc că niciun pictor englez nu se va încumeta să ilustreze această scenă; căci s-a născut oare omul care să-i poată reda întreaga măreţie? Istoria lumii nu cuprinde tablou mai strălucit şi mai eroic. Nu, nu; oamenii care săvârşesc astfel de fapte cu atâta strălucire şi le istorisesc cu o modestie atât de bărbătească – *astfel* de oameni nu sunt Snobi. Patria îi admiră, suveranul îi răsplăteşte, iar *Punch*, ironistul universal, îşi scoate pălăria şi spune: cerul să-i ocrotească!

---

16 Militar care excelează în lupta cu sabia (în l. franceză).

17 Localitate din India unde a avut loc o celebră bătălie în războiul dintre englezi şi sikhi (1846). Sikhii sunt o sectă de indieni brahmani care în 1845 s-au răzvrătit împotriva dominaţiei engleze, declarând război Mării Britanii.

18 Localitate unde a avut loc lupta în care englezii, conduşi de *sir* Henry Hardinge, i-au înfrânt pe sikhi.

Capitolul XI
DESPRE SNOBII CLERICALI

După Snobii militari, e firesc să ne vină în minte Snobii clericali, şi e limpede că, deşi nu suntem lipsiți de respect față de sutană, totuşi din stimă pentru adevăr, omenire şi publicul britanic, o categorie atât de răspândită şi de puternică nu trebuie trecută cu vederea în însemnările noastre despre lumea marilor Snobi.

Dintre aceşti clerici sunt unii a căror legătură cu Snobismul, deşi neîndoielnică, nu poate fi totuşi discutată aci, din acelaşi motiv pentru care *Punch* n-ar da reprezentații într-o catedrală, adică din respect pentru slujba solemnă ce se oficiază înăuntru. Există locuri unde *Punch* recunoaşte că n-are dreptul să facă gălăgie, drept care îşi strânge catrafusele, porunceşte tobelor să amuțească, îşi scoate pălăria şi închide gura.

Mai ştiu un lucru, anume că, dacă există clerici care greşesc, se găsesc numaidecât o mie de ziare care se agață de nenorociții ăştia şi zbiară: „Ruşine lor, de trei ori ruşine!". Şi, măcar că presa este totdeauna gata să urle şi să-i afurisească pe aceşti vinovați răzleți, nu ştiu cum se face că nici nu pomeneşte de numeroşii pastori buni – de zecile de mii de oameni cinstiți, care duc vieți creştineşti, care dau din toată inima celui sărac şi îşi impun o viața aspră, care trăiesc şi mor făcându-şi datoria, fără ca ziarele să scrie măcar un rând spre lauda lor. Iubitul meu prieten şi cititor, tare aş dori ca dumneata şi cu mine să putem face la fel ca ei; şi îngăduie-mi să-ți şoptesc *entre nous*[1] convingerea mea, şi anume că, printre aceşti eminenți filosofi, nu se află mulți care ştiu ce ştiu despre biserică fiindcă i-ar călca foarte des pragul.

Dar dumneata care ai auzit cândva clopotele bisericii din sat, care în copilărie te-ai dus la biserică în dimineți însorite de duminică, dumneata care ai văzut-o pe nevasta pastorului la căpătâiul omului sărac sau pe pastorul din oraş urcând scările murdare ale unor locaşuri îndoielnice, spre îndeplinirea sfintei sale datorii, nu huidui când unul dintre ei calcă strâmb, nu urla odată cu mulțimea care-l suduie.

Asta o poate face oricine. Când bătrânul tata Noe a întrecut

[1] Între noi, între patru ochi (în l. franceză).

măsura la băutură, doar unul dintre fiii lui, şi nu cel mai virtuos din familie, a cutezat să ia în derâdere această nefericire. Să întoarcem capul în tăcere şi să nu sărim în sus de bucurie ca o droaie de şcolari în faţa unui prichindel de voinic răzvrătit, care se repede la dascăl şi începe să-l chelfănească.

Totuşi mărturisesc că, dacă aş avea la îndemână numele celor şapte sau opt episcopi irlandezi ale căror testamente au fost reproduse în ziarele de anul trecut şi care au lăsat la moartea lor vreo 2.000 de lire fiecare, pe aceştia mi-ar plăcea să-i numesc patroni ai Snobilor mei clericali şi să-i foarfec cu acelaşi succes cu care am văzut, nu de mult, în ziare, că a fost forfecat „sfinţia sa reverendul episcop de Tapioca" de către domnul Eisenberg, de meserie pedichiurist.

Şi, mai mărturisesc că atunci când aceşti reverenzi prelaţi vor ajunge la porţile raiului, cu copiile testamentelor în mână, ei bine, mărturisesc că, după părerea mea, şansele lor vor fi... Dar prea sunt departe porţile raiului ca să urmărim pe sfinţiile lor până acolo; aşa încât să coborâm din nou, ca nu cumva să ni se pună şi nouă, în locul acela, întrebări neplăcute despre viciile noastre preferate.

Şi să nu cădem pradă prejudecăţii vulgare după care clericii ar fi o tagmă de oameni prea bine plătiţi şi răsfăţaţi. Când eminentul ascet, răposatul Sydney Smith[2] (fiindcă veni vorba, datorită cărei legi a naturii se face că atâţia Smith pe lumea asta se numesc Sydney Smith?), a adus laude sistemului daniilor făcute bisericii, fără de care, zicea el, niciun gentleman n-ar putea fi convins să îmbrăţişeze cariera clericală, a recunoscut implicit şi cu mare patos că, în general, clerul n-are de ce să fie invidiat pentru bunăstarea lui lumească. Citind lucrările unor scriitori moderni cu renume, ţi-ai putea închipui că un pastor îşi trăieşte viaţa îndopându-se cu budincă de prune şi bând *porto*; şi că fălcile grase ale reverenţei sale sunt tot timpul unsuroase, fiindcă sfinţia sa ronţăie purcei dintre cei primiţi în chip de zeciuială. Caricaturiştii sunt încântaţi să-l înfăţişeze astfel: dolofan, cu gâtul scurt, cu bubiţe pe faţă, apoplectic, ieşind, asemenea unui caltaboş, din vesta care plesneşte pe el, un

[2] *Sydney Smith* (1771–1845), predicator englez, cunoscut pentru ironiile sale.

Silen[3] cu pălărie cu boruri largi şi perucă încreţită. Dacă însă îţi vâri nasul în oala bietului om – aşa cum e el în realitate – nu prea găseşti carne. De cele mai multe ori lucrează pentru o leafă pe care un maistru croitor ar dispreţui-o; şi apoi, din venitul lui nenorocit, trebuie să facă faţă unor obligaţii care i-ar face pe cei mai mulţi filosofi să cârtească. Buzunarul său trebuie să plătească multe impozite – să nu uităm – impuse de cei care-l pizmuiesc pentru mijloacele lui de trai. Omul e silit să ia masa cu seniorul; soţia lui trebuie să fie îngrijit îmbrăcată, iar el „să arate ca un gentleman", cum se zice, şi să-i crească pe cei şase băieţi ai săi mari şi veşnic flămânzi, în această calitate. La asta adăugaţi faptul că, dacă-şi îndeplineşte cu adevărat datoria, îl încearcă atâtea ispite de a-şi cheltui banii, ispite cărora niciun muritor nu li s-ar putea împotrivi. Da, dumneata, care nu te poţi stăpâni să nu cumperi o cutie cu trabucuri pentru că sunt atât de bune, sau un ceasornic de bronz aurit la „Howell şi James"[4] pentru că-i un chilipir, sau să iei o lojă la operă pentru că Lablacbe[5] şi Grisi[6] sunt atât de bine în Puritanii[7], închipuie-ţi cât trebuie să fie de greu pentru un pastor să nu cheltuiască o jumătate de coroană când familia lui John Breakstone[8] a rămas fără pâine, sau să nu cumpere o sticlă de *porto* pentru Polly Rabbits[9], care a născut al treisprezecelea copil, sau să nu-şi facă cinste cu un costum de catifea în dungi pentru micul Bob Scarecrow[10], ai cărui pantaloni sunt jalnic de zdrenţuiţi. Gândiţi-vă la aceste ispite, fraţi moralişti şi filosofi, şi nu fiţi prea aspri cu pastorul.

Dar ce mai e şi asta? În loc să „denunţăm" pastorii, ne lăsăm furaţi de laude mieroase la adresa acestei monstruoase seminţii în haine negre? O sfinte Francisc care odihneşti în ţărână! O Jimmy şi Johnny

---

[3] Personaj din mitologia greacă, mentorul lui Dionisos, zeul vinului. Simbol al beţivilor.

[4] Celebri anticari londonezi.

[5] *Lablache Luigi*, cântăreţ italian, a trăit în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

[6] *Grisi Giulia* (1811–1869), primadonă italiană.

[7] Operă a compozitorului italian Bellini (1801–1835).

[8] *Break-stone* – macină-piatră.

[9] *Rabbit* – iepure de casă.

[10] *Scarecrow* – sperietoare de ciori.

şi Willy, prieteni ai tinereții mele! Şi tu bătrân, nobil şi drag Elias! Cum e cu putință ca cel ce vă cunoaşte să nu vă respecte pe voi şi chemarea voastră? Fie ca această pană să nu mai scrie nici de un ban, dacă va arunca vreodată ocara asupra vreunuia dintre voi!

Capitolul XII
DESPRE SNOBI ŞI SNOBISMUL CLERICAL

„Iubite domnule Snob, scrie un tânăr corespondent binevoitor, care iscăleşte Snobling, oare clericul, care, de curând, la cererea unui nobil duce, a întrerupt o ceremonie nupțială între doi oameni pe deplin îndreptățiți să se căsătorească, trebuie să fie sau nu trecut în rândul Snobilor clericali?"

Tinere prieten, aceasta nu e o întrebare cinstită. Unul dintre săptămânalele noastre ilustrate a şi pus mâna pe acest cleric şi l-a ponegrit fără milă, înfățişându-l în sutană în timp ce oficia cununia. Cu asta omul a fost destul de pedepsit, drept care, dacă nu te superi, nu mai stărui cu întrebarea.

Este foarte probabil că, dacă domnişoara Smith ar veni să se căsătorească, pastorul cu pricina, nevăzându-l pe bătrânul Smith de față, l-ar trimite pe paracliser cu trăsura ca să dea de ştire bătrânului gentleman despre ceea ce se petrece şi ar amâna slujba până la sosirea lui Smith senior. Pesemne că socoteşte de datoria lui să întrebe pe *toate* domnişoarele de măritat care vin fără tăticul lor, de ce lipseşte tata şi, fără îndoială, că trimite *întotdeauna* paracliserul după părintele absent.

Or, se prea poate ca ducele de Coeurdelion[1] să fi fost cel mai apropiat prieten al domnului Cutare şi să-i fi spus adesea: Măi Cutare, băiete, fiica mea nu trebuie să se mărite, nici în ruptul capului, cu căpitanul. Dacă încearcă vreodată la biserica ta, te implor, ținând seama de relațiile noastre strânse, trimite-l pe Rattan[2] cu trăsura să mă aducă.

În ambele cazuri, vezi bine, dragă Snobling, că, deşi pastorul n-ar fi fost îndreptățit să se amestece, totuşi poate fi scuzat. Nu are mai mult drept să-mi oprească cununia decât ar avea să-mi oprească dejunul, eu având prin lege drept la ambele, în calitate de liber cetățean britanic. Dar ține seama de grija lui păstorească, de adâncul lui simț de răspundere în îndeplinirea slujbei sale şi iartă-i zelul nepotrivit, dar sincer.

---

[1] Este vorba de ducele de Buckingham care s-a împotrivit la căsătoria fiicei sale.

[2] *Rattan* – specie de palmier.

Dacă însă clericul ar face în cazul ducelui ceea ce *nu* ar face în cazul lui Smith; dacă el n-ar cunoaşte familia Coeurdelion mai bine decât o cunosc eu pe cea regală şi serenissima casă de Saxa-Coburg-Gotha, *atunci* mărturisesc, dragă Snobling, că întrebarea dumitale ar putea să provoace un răspuns neplăcut, un răspuns pe care eu, cu tot respectul, mă abțin să-l dau. Mă întreb ce-ar zice *sir* George Tufto, dacă o santinelă şi-ar părăsi postul pentru că un nobil lord (care n-are nici în clin nici în mânecă cu serviciul) ar îndemna-o să nu-şi facă datoria?

Ce păcat că paracliserul care-i croieşte pe băieţandri şi-i scoate afară din biserică nu poate scoate şi mondenitatea din ei; şi ce e mondenitatea altceva decât Snobism? Când, de pildă, citesc în ziare că monseniorul Charles James a săvârşât ritualul confirmării unui *grup de tineri nobili* la Chapel Royal[3] – ca şi cum Chapel Royal ar fi un soi de club aristocratic de tip ecleziastic, iar tinerii nobili ar trebui să se pregătească pentru lumea de apoi în mici cercuri selecte şi distinse, fără a fi tulburați, în călătoria lor până la această destinație, de tovărăşii vulgare – când citesc pasaje de felul acestuia (şi de obicei în timpul sezonului monden apare câte unul sau două), mi se pare că ele reprezintă partea cea mai oribilă, josnică, dezgustătoare a acelei rubrici oribile, josnice, dezgustătoare, care este *Buletinul curții*, şi că, în paginile lui, Snobismul este împins până la culmi înspăimântătoare. Cum aşa, domnilor, nici măcar în interiorul bisericii nu recunoaştem republica? Măcar acolo poate încuviința chiar şi Colegiul heraldic să avem cu toții acelaşi arbore genealogic, fiindcă suntem coborâtori direcți din Eva şi Adam, a căror moştenire se împarte între noi.

Cer prin rândurile mele tuturor ducilor, conților, baronților şi altor potentați să nu îngăduie un astfel de scandal, o asemenea greşeală ruşinoasă; şi-i implor pe episcopii care citesc publicația de față să țină seama de cererea aceasta, să protesteze împotriva continuării obiceiului şi să declare sus şi tare: *„N-avem de gând* să-l confirmăm sau să-l botezăm pe lordul Tomnoddy[4] sau pe sir Carnahy Jenks, ferindu-i de prezența oricărui alt tânăr creştin." Dacă sfinții le lor vor fi convinse să facă această declarație, o mare *lapis offensionis*[5] va fi înlăturată, iar articolele despre Snobi nu vor fi fost scrise în

---

[3] Capela regală.

[4] *Tomnoddy* – prostănac.

[5] Piatră de încercare (în l. latină).

zadar.

Circulă o istorie despre un vestit *nouveau riches*[6] care, după ce avusese prilejul să-l îndatoreze pe acel minunat prelat ce se numeşte episcopul de Bullocksmithy[7], a cerut în schimb monseniorului să-i confirme copiii chiar în intimitatea capelei sfinţiei sale; care ceremonie a fost îndeplinită la cerere de către prelatul recunoscător. S-ar putea spune mai mult, chiar şi într-o satiră? Chiar şi în această publicaţie a noastră, dintre cele mai amuzante, se găseşte o absurditate mai *naivă?* E ca şi cum un om ar refuza să se ducă în împărăţia cerurilor altfel decât cu un tren special sau ar fi de părere (aşa cum cred unii în legătură cu vaccinarea) că e mai eficace confirmarea când e administrată direct. Se spune că, la moartea ei, faimoasa prinţesă hindustaneză Sumroo a lăsat 10.000 de lire papii şi 10.000 arhiepiscopului de Canterbury – ca să nu se işte nicio încurcătură – şi să fie sigură că autorităţile ecleziastice vor fi de partea ei. Faptul e de un Snobism doar un pic mai bătător la ochi şi mai făţiş decât cazurile pomenite mai înainte. Un Snob de neam are aceeaşi tainică mândrie a bogăţiilor şi onorurilor ca şi un Snob *parvenu*[8], care se făleşte în chip caraghios cu ele; şi o marchiză sau ducesă de sânge este tot atât de vanitoasă în ceea ce priveşte persoana şi diamantele ei, ca şi regina neagră Quashyboo, care-şi coase o pereche de epoleţi pe fustă şi se arată în lume, în ţinută de paradă, cu un bicorn împodobit cu pene pe cap.

Nu din lipsă de respect faţă de nobilimea noastră pe care o iubesc şi o cinstesc (n-am spus oare înainte că nu mi-aş mai încăpea în piele de mândrie dacă doi duci s-ar plimba cu mine pe Pall Mall?), deci nu din lipsă de respect pentru indivizii luaţi în parte doresc eu ca aceste titluri să nu fi fost niciodată născocite; dar gândiţi-vă că, dacă n-ar exista arbori genealogici, nici umbra lor n-ar exista. Şi cu cât mai cinstită ar fi societatea, şi cu cât mai folositoare ar fi biserica (şi doar despre asta vorbim acum), dacă aceste ispite ale rangului, aceste neîntrerupte momeli mondene n-ar exista şi n-ar fi tot timpul aruncate în nasul clericilor pentru a-i abate de la calea cea bună.

Mi-a fost dat să văd multe exemple de cădere în ispită. Când, de pildă, Tom Sniffle[9] a plecat prima oară la ţară ca vicar pe lângă Mr.

---

[6] Îmbogăţit, parvenit (în l. franceză).

[7] *Bullock* – tauraş.

[8] Parvenit (în l. franceză).

[9] De la *to sniff* – a sforăi.

Fuddleston[10] (fratele lui *sir* Huddleston Fuddleston), care locuia în altă parohie, nu se afla pe lume om mai de treabă, mai muncitor, mai minunat decât Tom. O ținea pe mătuşă-sa la el. Cu săracii se purta minunat. Scria în fiecare an tomuri de predici pline de bune intenții şi cum nu se poate mai searbede. Când familia lordului Brandyball[11] a venit, pentru întâia dată, la țară şi l-a poftit la masă la Brandyball Park, Sniffle era atât de emoționat, încât aproape c-a uitat cum se rosteşte rugăciunea de după-masă şi a răsturnat o chisea cu peltea de coacăze în poala *lady*-ei Fanny Toffy[12].

Care au fost urmările legăturilor lui strânse cu acea nobilă familie? Omul s-a certat cu mătuşă-sa, fiindcă, seară de seară, lipsea de la cină. La săracii lui, nenorocitul nici nu se mai gândea; gloaba şi-a omorât-o, fiindcă tot timpul era călare în drum spre Brandyball, furat de o pasiune smintită pentru lady Fanny. Şi-a comandat la Londra haine noi şi redingote ecleziastice dintre cele mai elegante; apărea în cămăşi din pânzeturi fine, ghete de lac şi parfumat; şi-a cumpărat un cal pursânge de la Bob Toffy. Îl vedeai la concursuri de tras cu arcul, la gustări publice (chiar şi la vânătoare). Şi, roşesc când o spun, l-am văzut în stal la operă; iar după aceea, călărind pe Rotten Row, alături de lady Fanny. Şi-a mai luat un nume de familie (aşa cum fac mulți Snobi) şi, în loc să-şi spună ca înainte T. Sniffle, a apărut, pe o carte de vizită din carton fin, în chip de Rev. T. D'Arcy Sniffle, Burlington Hotel.

Sfârşitul e uşor de închipuit: când contele de Brandyball a aflat despre dragostea vicarului pentru lady Fanny, a făcut criza aceea de gută, care aproape l-a curățat (spre nespusa durere a fiului său, lordul Alicompayne), şi a rostit spre folosul lui Sniffle acele cuvinte remarcabile, hotărâtoare pentru pretențiile acestuia din urmă: „Dacă n-aş respecta biserica, *sir*, a grăit înălțimea sa, să fiu al naibii dacă nu ți-aş da un picior undeva de te-ai duce de-a berbeleacul pe scară". După care înălțimea sa a căzut din nou pradă crizei mai sus pomenite, iar lady Fanny s-a măritat, cum ştim cu toții, cu generalul Podager[13].

Cât despre Tom, el era îndatorat, ca şi amorezat, până peste

---

[10] De la *to fuddle* – a se îmbăta.

[11] *Brandyball* – bomboană cu lichior.

[12] De la *toffee* – caramel.

[13] De la *podegra* – podagră.

urechi: creditorii l-au năpădit. De curând domnul Hemp[14] din Portugal Street l-a declarat reverend falit. Pe urmă a fost văzut în diferite localități balneare din străinătate, uneori în exercițiul funcțiunii, alteori „dăscălind" pe fiul câte unui gentleman pripăşit la Karlsruhe[15] sau Kissingen[16], iar alteori – s-o spunem? – cu barbişon şi urmărind jocul de ruletă.

Dacă ispita nu s-ar fi arătat acestui nenorocit sub înfățişarea lordului Brandyball, omul şi-ar fi văzut şi acum modest şi demn de meseria lui. Ar fi putut să se însoare cu vară-sa, fata negustorului de vinuri, care i-ar fi adus 4.000 de lire (acum bătrânul e certat cu nepotu-său, pentru că acesta nu i-a făcut rost de comenzi de vin din partea lordului B.); ar fi putut să aibă şapte copii şi să-şi rotunjească venitul luând elevi particulari; ar fi trăit şi-ar fi murit în chip de pastor de țară. Se putea ceva mai bun? Dumneavoastră, care doriți să ştiți cât de mare, cât de bun, cât de nobil poate fi un astfel de om, citiți *Viața doctorului Arnold* de Stanley[17].

---

[14] *Hemp* – cânepă, funie de spânzurătoare.

[15] Localitate balneară în sud-vestul Germaniei.

[16] Stațiune renumită prin apele sale minerale, situată în sudul Germaniei.

[17] *Stanley Arthur Penrhyn* (1815–1881), profesor de religie, a scris biografia doctorului Arnold, reformator liberal al învățământului.

Capitolul XIII
DESPRE SNOBII CLERICALI

Dintre varietățile de Snobi clericali, nu trebuie uitați Snobii universitari şi Snobii academici; ei alcătuiesc batalionul de forță al armatei redingotelor negre.

Înțelepciunea străbunilor noştri (pe care o admir tot mai mult, pe zi ce trece) pare să fi stabilit că educația tineretului este o treabă atât de măruntă şi de neînsemnată, încât aproape orice om înarmat cu o nuia, o sutană şi o diplomă, poate prelua această sarcină. Se mai găseşte şi în zilele noastre câte un gentleman de țară cinstit care e foarte grijuliu când e vorba de însuşirile intendentului pe care-l angajează, care n-ar cumpăra un cal fără să aibă cele mai solide garanții prealabile şi fără a-l cerceta de aproape, dar care-şi trimite băiatul, pe tânărul John Thomas, la şcoală, fără să pună nicio întrebare cu privire la director, şi-l dă intern la Switchester[1] College unde e director doctorul Block[2], pentru că el (bunul şi bătrânul gentleman englez) a învățat la Switchester, cu patruzeci de ani în urmă, când era director doctorul Buzwig[3].

Ne sunt dragi băieţaşii de şcoală, fiindcă zeci de mii dintre ei îl citesc şi-l iubesc pe *Punch*: fie ca acesta să nu scrie o vorbă necuviincioasă şi nevrednică de a fi citită de ei! *Punch* nu vrea ca tinerii lui prieteni să fie Snobi în viitor sau să fie terorizați de Snobi sau să fie dați în seama unor Snobi pentru a fi educați. Legăturile noastre cu tineretul universitar sunt foarte strânse şi afectuoase. Studentul începător şi naiv ne este prieten. În schimb, bătrânul membru al corpului profesoral tremură, în sala profesorilor, ca nu cumva să-l atacăm şi să-l dăm în vileag ca Snob.

Pe vremea când căile ferate amenințau să năpădească ținuturile – pe care de atunci le-au şi cucerit de altfel – vă amintiți ce țipete şi răcnete scoteau oficialitățile din Oxford şi Eton, pentru ca nu cumva dihănii de fier să se apropie de acele sălaşuri ale învățăturii pure şi să ispitească tineretul britanic pe căi greşite. Rugăminții le-au fost zadarnice: drumul de fier a pătruns în lumea lor şi instituțiile lumii

---

[1] De la *switch* – nuia.

[2] *Block* – brută.

[3] De la *wig* – perucă.

vechi sunt osândite. Am fost încântat, zilele trecute, citind în ziare o reclamă cum nu se poate mai grăitoare şi sforăitoare, care începea cu cuvintele: „Până la colegiu şi înapoi pentru preţul de cinci şilingi. Cu acest prilej (spunea anunţul mai departe) grădinile colegiului îşi vor deschide porţile; tinerii studenţi vor organiza o regată; capela din King's College va oferi unul dintre celebrele ei concerte". Totul contra cinci şilingi! Goţii au năvălit în Roma; Napoleon Stephenson[4] încercuieşte cu formaţiile lui republicane vechile cetăţi sfinte; şi stâlpii ecleziastici care le susţin trebuie să se pregătească pentru a depune cheia şi cârja în faţa cuceritorului de fier.

Când te gândeşti, scumpe cititor, ce Snobism adânc a născut sistemul universitar, trebuie să recunoşti că e timpul ca unele dintre acele superstiţii feudale şi medievale să fie atacate. Dacă te repezi, contra sumei de cinci şilingi, până acolo şi te uiţi la „tineretul studios", vei vedea câte un puşti fără ciucure la beretă furişându-se prin curte; pe un altul cu galon de aur sau de argint la tichia de catifea; pe un al treilea cu o robă şi pălărie de profesor plimbându-se, în largul lui, peste sacrele peluze ale colegiului, unde oamenii de rând n-au voie să păşească.

El are voie s-o facă, pentru că e nobil. Când un puşti e lord, universitatea îi dă după doi ani o diplomă pentru cucerirea căreia un altul are nevoie de şapte ani. Pentru că e lord, nu e nevoit să treacă examene. Niciun om care nu s-a dus până la colegiu şi înapoi contra sumei de cinci şilingi n-ar crede că există astfel de deosebiri într-o instituţie educativă, într-atât par de absurde şi monstruoase.

Puştii cu galoane de aur sau de argint sunt fiii unor bogătaşi şi au dreptul să stea la masă cu profesorii; ei se bucură de privilegiul de a se hrăni mai bine decât ceilalţi interni şi de a bea vin la masă, vin pe care ceilalţi îl pot consuma doar în odăile lor.

Nenorociţii fără ciucuri la beretă sunt numiţi semi-bursieri, adică, în limbaj de Oxford, servitori (un titlu foarte drăguţ şi demn de un gentleman). Faptul că sunt săraci impune şi o deosebire la îmbrăcăminte; drept care ei poartă o emblemă a sărăciei şi n-au voie să ia masa împreună cu colegii lor.

Când această distincţie mârşavă şi ruşinoasă a fost instituită, ea

---

[4] Aluzie la *George Stephenson* (1781–1848), celebrul inventator al locomotivei cu aburi. Thackeray îl numeşte Napoleon pentru a-i sublinia măreţia şi importanţa istorică, precum şi teama pe care o stârnea invenţia sa în Anglia.

se potrivea cu tot restul – lucea parte din sistemul feudal – brutal, necreştinesc, grosolan. Se punea atâta preţ pe deosebirile de rang, încât a te îndoi de acest lucru ar fi fost socotit un păcat, aşa cum e socotit păcat în unele părţi din Statele Unite ca un negru să se considere egalul unui alb. Un bandit ca Henric al VIII-lea[5] vorbea cu gravitatea unui profet inspirat despre harul divin pogorât asupra lui. Un mizerabil ca Iacob I[6] nu numai că se credea sfinţenia întruchipată, dar era crezut şi de alţii. Pe atunci, cârmuirea poruncea lungimea ghetelor unui negustor, aşa cum se amesteca în comerţul lui, în chestiuni de preţuri, export şi de unelte. Se socotea îndreptăţită să frigă un om din cauza credinţei lui, să scoată dinţii unui evreu dacă nu-şi plătea impozitele, sau să-i poruncească să se îmbrace în galben, sau să-l închidă într-un anume cartier.

Astăzi un negustor poate purta ghetele care-i plac şi aproape că a obţinut privilegiul de a cumpăra şi de a vinde fără ca guvernul să-şi vâre nasul în târgul lui. S-a terminat cu rugul pentru eretici, stâlpul infamiei a fost doborât. Ba chiar se găsesc episcopi care ridică glasul împotriva oricărei rămăşiţe de persecuţie şi sunt gata să desfiinţeze ultimele măsuri de discriminare împotriva catolicilor. Sir Robert Peel, oricât ar dori-o, n-are nicio putere asupra măselelor domnului Benjamin Disraeli[7] şi niciun mijloc de a trata cu violenţă fălcile mai sus pomenitului gentleman. Evreilor nu li se mai cere să poarte semne distinctive; dimpotrivă, au voie să locuiască în Piccadilly sau Minories, după cum li se năzare; se pot îmbrăca la fel ca şi creştinii şi uneori o şi fac cu multă eleganţă şi distincţie.

Atunci de ce e silit bietul „servitor" din colegiu să mai poarte acest nume şi această emblemă? Pentru că universităţile sunt ultimul loc în care pătrunde reforma. Dar acum că ea poate călători până la colegiu şi înapoi contra preţului de cinci şilingi, s-o lăsăm să pornească într-acolo.

---

[5] Rege al Angliei (1509–1547), s-a proclamat conducător al bisericii engleze.

[6] Rege al Angliei (1603–1625), a proclamat originea divină a puterii regale şi independenţa ei faţă de parlament.

[7] *Disraeli Benjamin*, ulterior *lord Beaconsfield* (1804–1881), cunoscut om de stat englez, conservator, evreu. A fost de două ori prim-ministru: În *Cartea Snobilor* apare adeseori sub numele lordul B... Aici se face aluzie la sciziunea provocată, la 1846, în sânul partidului conservator, de către sir Robert Peel care a anulat taxele pe grâne. În urma acestei disidenţe, Disraeli a devenit unul din adversarii lui Peel şi lider al protecţionişţilor.

Capitolul XIV
DESPRE SNOBII UNIVERSITARI

Toți cei care au învățat la Colegiul sf. Bonifaciu îi vor recunoaşte pe Hugby[1] şi Crump[2] în aceste două poze. Erau pe vremea noastră dascăli şi, în urmă, Cramp a fost înaintat la rangul de preşedinte de colegiu. Era pe atunci, şi mai este şi acum, un specimen copios de Snob universitar.

La vârsta de 25 de ani, Crump a inventat trei noi picioare de versuri şi a publicat o ediție a unei comedii greceşti foarte deocheate, care conținea nu mai puțin de douăzeci de amendamente față de textul german editat de Schnupfenius[3] şi Schnapsius[4]. Aceste servicii aduse religiei l-au evidențiat pe dată pentru avansare în sânul bisericii şi astăzi el este preşedintele Colegiului sf. Bonifaciu, şi n-a lipsit mult să ajungă episcop.

Crump crede că sf. Bonifaciu e buricul pământului şi socoteşte situația lui de director ca cea mai înaltă din Anglia. Aşteaptă de la profesori şi epitropi omagii de felul celor pe care le aduc cardinalii papii. Sunt sigur că Crawley n-ar avea nimic împotrivă să-i poarte tichia, nici Page să-i țină poalele robei, când Crump păşeşte țanțoş în capelă. Înăuntru urlă când dă răspunsurile, ca şi cum ar fi o cinste pentru tot cerul faptul că directorul Colegiului sf. Bonifaciu ia parte la slujbă şi-l recunoaşte în locaşul şi colegiul său pe suveran drept singurul lui superior.

Când ne-au vizitat monarhii aliați[5] şi li s-a acordat titlul de doctori ai universității, li s-a oferit şi-o gustare la sf. Bonifaciu; cu care prilej Crump a îngăduit țarului Alexandru I să treacă înaintea lui, dar n-a cedat locul în fața regelui Prusiei şi prințului Blücher[6]. Era gata să-l

---

[1] De la *to hug* – a strânge în brațe.

[2] Da la *to crumple* – a răsuci, a mototoli.

[3] De la cuvântul german *Schnupfen* – guturai.

[4] De la cuvântul german *Schnaps* – rachiu.

[5] Este vorba de suveranii Angliei, Austriei, Prusiei şi Rusiei, aliați împotriva lui Napoleon.

[6] *Blücher Gebhard Leberecht* (1742–1819), comandantul armatelor prusace la Waterloo.

aşeze pe hatmanul Platoff[7] la o masă lăturalnică împreună cu suplinitorii colegiului; dar a fost sfătuit s-o lase mai domol, aşa încât s-a mulţumit să ţină acelui ilustru cazac un discurs despre propria sa limbă, dovedind că hatmanul habar n-are de ea.

Cât despre noi studenţii, abia dacă ştiam mai mult despre Crump decât despre Dalai-lama. Câţiva tineri protejaţi erau chemaţi, din când în când, să ia ceaiul la direcţie, dar aceştia nu rosteau o vorbă fără ca doctorul să le adreseze mai întâi cuvântul; şi dacă se încumetau să se aşeze, aghiotantul lui Crump, Mr. Toady[8], le şoptea: „Domnilor, aveţi bunătatea să vă ridicaţi! Trece directorul", sau „Domnilor, directorul preferă ca studenţii să nu stea jos", sau alte cuvinte cu acelaşi rezultat.

Ca să fiu drept cu Crump, trebuie să recunosc că el nu se mai ploconeşte în faţa celor mari. Mai degrabă îi ia el de sus. La Londra vorbeşte mieros doar unui duce care a fost educat în colegiul lui sau întinde un deget unui marchiz. Nu-şi ascunde originea, ci o trâmbiţează foarte încântat de sine: „Eu am fost crescut la azil, spune, şi iată ce am ajuns: cel mai mare dintre învăţaţii elenişti din cel mai mare colegiu al celei mai mari universităţi din cel mai mare imperiu al lumii." Concluzia este că lumea asta e făcută pentru nevolnici, fiindcă el, care a fost nevolnic, s-a văzut în fruntea bucatelor.

Hugby, dimpotrivă, îşi datoreşte poziţia unei răbdări merituoase şi stăruinţei de a se face plăcut. Este o făptură ştearsă, blajină, blândă, care nu face rău nimănui, înzestrată cu exact atâta erudiţie cât trebuie ca să poată ţine o conferinţă sau să redacteze o temă de examen. S-a ridicat cu duhul blândeţii până la aristocraţie. Era o privelişte uimitoare să-l vezi pe bietul om târându-se în faţa unui nobil sau a unui nepot de lord, sau chiar în faţa unui gălăgios şi neonorabil student obişnuit, dar prieten al unui lord. Oferea gustări mult migălite şi rafinate tinerilor nobili, adopta, cu aceste prilejuri, un aer de om spiritual şi elegant şi vorbea cu ei (deşi era de felul lui foarte serios) despre operă sau despre ultima vânătoare cu câini. Era nostim să-i urmăreşti, în mijlocul unui cerc de studenţi de neam, familiaritatea slugarnică, zâmbitoare, zeloasă, stânjenită. Obişnuia să scrie scrisori confidenţiale părinţilor şi socotea de datoria lui să-i

---

[7] *Platov M. I.* (1751–1818), hatmanul oştilor căzăceşti de pe Don în campania împotriva lui Napoleon, din 1812.

[8] Toady – slugarnic.

viziteze când se ducea la oraş, ca să-i condoleze sau să-i felicite cu prilejul vreunei morți, naşteri sau cununii în familie, de asemenea să-i sărbătorească de câte ori dădeau pe la universitate. M-amintesc de o scrisoare care a zăcut pe un pupitru din sala lui de curs un trimestru întreg şi care începea cu cuvintele: „Stimate duce!". Asta ca să ne arate că era în corespondență cu asemenea mărimi.

Pe vremea când răposatul şi regretatul lord Glenlivat[9] – care şi-a frânt gâtul la o cursă cu obstacole în floarea vârstei de 24 de ani – era student la universitate, trecând într-o zi dis-de-dimineață spre camera lui, văzu, pe aceeaşi scară, ghetele lui Hugby în fața uşii acestuia; tânărul îndatoritor de care vorbesc le-a uns în joacă pe dinăuntru cu smoală de cizmărie, ceea ce a pricinuit chinuri groaznice reverendului Hugby, în aceeaşi seară, când a trebuit să le scoată, înainte de a cina împreună cu un profesor de la Colegiul sf. Crispin.

Toată lumea a pus această farsă admirabilă în seama prietenului lordului Glenlivat, anume Bob Tizzy[10], care era vestit pentru astfel de pozne şi care furase mânerul pompei de apă a colegiului, pilise nasul sfântului Bonifaciu până-l făcuse una cu fața, şterpelise patru statuete de negri de la tutungiu, spoise calul primului pedagog într-o culoare verde ca mazărea etc. etc. N-a lipsit mult ca Bob (care desigur făcea parte din bandă şi nu voia să pârască) să fie eliminat şi astfel să-şi rateze cariera pentru care se pregătea, când Glenlivat a ieşit nobil din rând, a recunoscut că el este autorul încântătorului *jeu d'esprit*[11] a cerut scuze profesorului şi s-a arătat gata să primească eliminarea.

Hugby a plâns când Glenlivat şi-a cerut iertare. Dacă tânărul nobil l-ar fi fugărit în jurul curții cu lovituri de picior, cred că profesorul tot fericit ar fi fost, cu condiția să urmeze scuze şi o împăcare. „Milord, a spus el cu acest prilej şi cu altele, te-ai purtat aşa cum se cuvine să se poarte un gentleman; ai adus cinste universității, aşa cum sunt sigur că vei aduce şi castei nobiliare, atunci când zburdălnicia încântătoare a tinereții se va fi domolit şi vei fi chemat să-ți ocupi locul cuvenit la cârma țării." Iar când înălțimea sa şi-a luat rămas bun de la universitate, Hugby i-a oferit un exemplar din lucrarea sa *Predici către familia unui nobil* (Hugby fusese pe vremuri preceptor

---

[9] *Glenlivat* – un soi de whisky scoțian.

[10] *Tizzy* – şase penny, în vorbire argotică.

[11] Farsă spirituală (în l. franceză).

particular al fiilor contelui de Muffborough[12]), exemplar pe care Glenlivat l-a oferit, la rândul său, domnului William Ramm[13] – cunoscut în lumea amatorilor de sport sub numele de Răsfățatul din Tutbury – iar acum predicile îşi au locul pe masa din iatacul doamnei Ramm, în spatele barului din vila ei de amuzament „La cocoşul cu pinteni", lângă Woodstock, comitatul Oxon.

La începutul vacanței mari, Hugby vine la Londra şi se instalează într-o casă arătoasă lângă St. James's Square; după-amiaza călăreşte prin parc; şi e încântat când îşi citeşte numele în ziarele de dimineață, în lista persoanelor prezente la Muffborough House şi la seratele marchizului de Farintosh. Este membru al clubului lui Sydney Scraper, unde, totuşi, îşi bea jumătatea de vin de Bordeaux.

Îl poți vedea uneori, duminica, la ora când tavernele îşi deschid uşile prin care ies fetițe cu căni mari de bere brună, sau când băieții crescuți la azil umblă pe străzi cu tipsii pe care fumegă câte o spată de berbec cu cartofi prăjiți, când Sheeny şi Moses[14] pot fi văzuți fumându-şi pipele în fața obloanelor lăsate din Seven Dials[15], sau când câte o droaie de persoane zâmbitoare în porturi curate şi bizare, cu bonete caraghioase pe cap şi rochii înflorate de-ți iau ochii, ori cu mantale boțite şi lucioase de mătase care mai poartă urmele împăturitului în sertarele unde au stat închise toată săptămâna, coboară defilând pe High Street – uneori, zic, îl vezi pe Hugby ieşind din biserica sf. Giles-in-the-Field, ținând de braț o doamnă voinică a cărei față bătrână străluceşte de mândrie şi fericire când priveşte în jur la toți vecinii şi care înfruntă chiar şi privirile vicarului. Apoi se îndreaptă spre Holborn, către o casă de acolo, unde trage de cordonul unui clopoțel deasupra căruia stă scris: „Hugby, Mercerie". E mama reverendului F. Hugby, tot atât de mândră de fiul ei cu cravata lui înfoiată şi albă, ca şi Cornelia[16] din Roma de juvaerurile sale. Şi acela e bătrânul Hugby, care vine în spate cu cărțile de rugăciune, şi alături e Betsy Hugby, fata bătrână, fiica lui, a bătrânului Hugby, proprietar de mercerie şi epitrop al bisericii.

---

[12] De la *mutt* – nepriceput.

[13] De la *ram* – berbec.

[14] Porecle peiorative date evreilor.

[15] Întretăierea a şapte străzi în cartierul sărăcimii din Londra.

[16] Matroană romană, mama Grachilor, despre care legenda spune că, atunci când o prietenă a rugat-o să-i arate juvaerurile, şi-a chemat fiii, prezentându-i drept nestematele ei.

Sus, în odaia din față, unde s-a întins masa, se află un tablou al castelului Muffborough; un portret al contelui de Muffborough, cavaler al ordinului X, lord-locotenent pentru comitatul Diddlesex; o gravură care reprezintă Colegiul sf. Bonifaciu din Oxon[17] – scoasă dintr-un almanah – şi un portret – siluetă de tinereţe – al lui Hugby în robă şi beretă. Un exemplar din *Predici către familia unui nobil* se află pe raftul de cărţi, alături de *Datoria absolută a omului, Analele Societăților de misionari* şi *Calendarul Universității Oxford*. Bătrânul Hugby ştie pe dinafară pagini întregi din acesta din urmă; cunoaşte toate parohiile care ţin de sf. Bonifaciu, cunoaşte numele tuturor epitropilor, ale profesorilor şi ale studenților de neam.

Înainte de hirotonisirea fiului său, obişnuia să se ducă la adunări de dizidenți, ba chiar să şi predice, dar în ultima vreme fiind acuzat de puseism[18], bătrânul a devenit neîndurător față de nonconformişti.

[17] Este vorba de Cetatea universitară Oxford.

[18] Curent în sânul bisericii anglicane, care propaga apropierea de catolicism. Denumit după numele unuia dintre inițiatorii săi: *Edwaid Pusey*.

Capitolul XV
DESPRE SNOBII UNIVERSITARI

Mi-ar plăcea să umplu câteva volume cu dări de seamă asupra feluriților Snobi universitari, atât de numeroase şi de dragi îmi sunt amintirile despre ei. Mi-ar plăcea, mai presus de toate, să vorbesc despre soțiile şi fiicele unora dintre Snobii profesori, despre distracțiile, obiceiurile, geloziile lor; despre tertipurile lor nevinovate pentru prinderea în capcană a tinerilor; despre petrecerile la iarbă verde, concertele şi seratele organizate de ele. Mă întreb ce s-o fi întâmplat cu Emily Blades[1], fiica lui Blades, profesorul de limba Mandingo. Mi-amintesc şi acum de umerii ei, când stătea în mijlocul unei mulțimi de vreo şaptezeci de tineri de la colegiile „Corpus Christi" şi „Catherine Hall", distrându-i cu ocheade şi cântece franțuzeşti, acompaniindu-se singură la ghitară. Te-ai măritat oare Emily, tu, cea cu umeri frumoşi? Ce minunate erau buclele care se legănau deasupra lor! Ce talie! Ce rochie ucigătoare de mătase cu ape, verde ca marea! Ce camee mare cât o plăcintă! Erau treizeci şi şase de tineri la universitate îndrăgostiți cu toții, în acelaşi timp, de Emily Blades; şi nu găsesc cuvinte să descriu mila, durerea, compătimirea adâncă, adâncă – cu alte cuvinte, furia, turbarea şi duşmănia – cu care o privea domnişoara Trumps[2] (fiica lui Trumps, profesorul de Flebotomie), pentru că Emily *nu era* saşie, şi nici ciupită de vărsat *nu era*.

Cât despre tinerii Snobi universitari, am îmbătrânit prea tare ca să mai pot vorbi familiar de-alde ei. Amintirile mele despre aceştia vin dintr-un trecut foarte, foarte îndepărtat – aproape la fel de îndepărtat ca vremurile lui Pelham[3].

Pe atunci, obişnuiam să-i socotim Snobi pe puştii mai din topor, care nu lipseau niciodată de la capelă, umblau cu ghete şi n-aveau elastic sub talpă, se plimbau câte două ore pe zi, orice s-ar fi întâmplat, pe drumul spre Trumpington, câştigau bursele şi apoi făceau pe grozavii colegiului în sala de festivități. Eram prea necopți

---

[1] De la *blade* – claviculă.

[2] Da la *trump* – atu.

[3] *Pelham* – erou al romanului istoric cu acelaşi nume aparținind scriitorului englez Bulwer Lytton.

pe atunci ca să rostim verdictul asupra Snobismului de tinerețe. Studentul fără elastic sub talpă şi-a împlinit destinul, şi-a făcut datoria. A luat locul tatălui său, vicarul din Westmoreland, sau şi-a ajutat surorile să înființeze un pension de domnişoare. A scris un *Dicționar* sau un *Tratat despre secțiunile conice*, după cum îl îmboldea firea sau talentul. A devenit membru în corpul didactic al vreunui colegiu; pe urmă şi-a luat o nevastă şi o parohie. Acum domneşte peste enoriaşii lui şi i se pare că a fi membru al Clubului Oxford şi Cambridge e un lucru impresionant; credincioşii îl iubesc şi sforăie în timpul predicilor lui. Nu, nu, *ăsta* nu e Snob. Nu elasticul de sub talpă îl face pe gentleman şi nici bocancii nu-l desființează, fie ei oricât de grosolani. Fiule, Snob eşti tu, dacă din uşurință disprețuieşti un om pentru că-şi face datoria, dacă refuzi să strângi mâna unui om cinstit, pentru că poartă mănuşi de ață.

Pe atunci, nu ni se părea câtuşi de puțin vulgar ca un grup de băiețaşi – care cu trei luni în urmă mai mâncau bătaie şi acasă n-aveau voie să bea mai mult decât trei pahare de *porto* – să se adune în odaia unuia sau altuia, ca să mănânce ananas şi înghețată şi să se îmbete cu şampanie şi vin de Bordeaux.

Priveşti în urmă cu un soi de uimire la ceea ce se numea „o petrecere cu vin". Treizeci de puşti în jurul unei mese pline cu dulciuri proaste, bând vinuri proaste, spunând glume proaste, cântând cântece deocheate, pe care le iau mereu de la capăt. Punci cu lapte – țigări – dureri îngrozitoare de cap – priveliştea înspăimântătoare a mesei nestrânse a doua zi de dimineață – mirosul de tutun şi, pastorul, în a cărui grijă ai fost dat, şi care pică tocmai acum, aşteptându-se să te găsească adânc cufundat în algebră, şi dând, în schimb, peste tine în clipa când servitorul te tratează cu apă minerală.

Existau tinerei care, disprețuind puştii amatori de grosolane petreceri cu vin, se lăudau că oferă mici dineuri franțuzeşti foarte rafinate. Şi cei care dădeau petreceri cu vin, şi cei care ofereau dineuri erau deopotrivă Snobi.

Mai erau ceea ce se numea Snobii „filfizoni": Jimmy, pe care-l vedeai pe la orele cinci, pus la punct, cu o camelie la butonieră, ghete ca oglinda şi mănuşi de căprioară, schimbate de două ori pe zi; Jessamy, care scotea ochii cu „bijuteriile" lui: un bleguț, care sclipea de sus până jos de atâtea lanțuri, inele, butoni; Jacky, care zilnic călărea solemn pe Blenheim Road, în pantofi decoltați, ciorapi albi de mătase şi părul încrețit cu fierul. Toți trei se măguleau cu gândul că

ei dau tonul în ceea ce priveşte îmbrăcămintea pe toată universitatea; de fapt reprezentau trei varietăţi de Snobi dintre cele mai respingătoare.

Fireşte că existau şi Snobi sportivi şi vor exista întruna – acele făpturi fericite în care natura a semănat atracţia spre un jargon neînţeles de alţii: dădeau toată ziua târcoale grajdurilor unde se închiriau cai, mânau caii diligenţei de Londra – câţiva paşi încolo şi înapoi – puteau fi văzuţi fâţâindu-se pe terenurile de sport dis-de-dimineaţă, iar noaptea ocupându-se cu jocurile de zaruri şi de cărţi. Nu scăpau nicio cursă, niciun meci de box; participau la alergări de fond şi creşteau buldogi. Snobi încă şi mai jalnici decât aceştia, erau sărmanii nenorociţi cărora nu le plăcea de fel vânătoarea, nu şi-o puteau îngădui, mureau de frică în faţa unui şanţ de două picioare, dar vânau totuşi pentru că Glenlivat şi Cinqbars vânau şi ei. Snobul biliardului şi Snobul canotajului reprezentau şi ei anumite varietăţi. Puteau fi de altfel găsiţi şi în altă parte decât la universitate.

Mai erau apoi Snobii filosofi, care obişnuiau să-i maimuţărească pe politicieni la cluburile de oratorie. Credeau cu sfinţenie că guvernul nu scapă din ochi universitatea şi că de aici îşi va recolta oratorii pentru Camera Comunelor. Mai erau şi nişte îndrăzneţi tineri liber-cugetători, care nu se închinau la nimeni şi la nimic – poate doar lui Robespierre şi Coranului – şi care aşteptau cu răsuflarea tăiată ziua când searbădul nume de preot va păli, va pieri în faţa indignării unei omeniri luminate.

Dar cei mai jalnici dintre Snobii universităţii sunt nepricopsiţii care ajung la sapă de lemn din dorinţa de a-i maimuţări pe cei mai breji decât ei. Smith cunoaşte la colegiu nişte tineri de neam şi se ruşinează de taică-său, negustorul. Jones are cunoştinţe selecte, le imită şi trăieşte ca un tânăr de viaţă şi fără griji: îşi ruinează tatăl, jefuieşte zestrea soră-sii, compromite primii paşi în viaţă ai fratelui său mai tânăr, numai din plăcerea de a-l avea oaspete pe milord şi de a călări alături de *sir* John. Şi măcar că poate fi foarte amuzant pentru Robinson să se cherchelească acasă aşa cum face şi la colegiu şi să fie adus de poliţistul pe care a încercat să-l doboare cu un pumn, gândiţi-vă cât de tare se amuză sărmana maică-sa, văduva căpitanului în retragere, care s-a calicit toată viaţa pentru ca tânărul de lume să facă studii universitare.

Capitolul XVI
DESPRE SNOBII LITERARI

Ce-o să spună despre Snobii literari? este o întrebare pe care nu mă îndoiesc, publicul şi-o pune adesea. Cum o să treacă cu vederea propria lui breaslă? Oare monstrul acesta sălbatic şi necruțător, care atacă nobilimea, clerul, armata, doamnele, va şovăi când va veni rândul să-i strângă de gât pe cei de un sânge cu el?

Scumpul şi minunatul meu autor de întrebări, pe cine oare croieşte dascălul cu mai mult năduf decât pe fiu-său? Brutus[1] oare nu şi-a descăpățânat urmaşul? Într-adevăr, trebuie să ai o părere foarte proastă despre starea actuală a literaturii şi a literaților, dacă-ți închipui că există vreunul printre noi, care ar şovăi să înfigă cuțitul în confratele său scriitor, presupunând că moartea acestuia ar putea fi de vreun folos statului.

Dar fapt este că în breasla literară *nu există Snobi*. Aruncă-ți ochii în jur şi cuprinde tot corpul literaților britanici. Te desfid să scoți la iveală un singur exemplu de vulgaritate, sau invidie, sau îngâmfare.

Atât bărbații cât şi femeile, aşa cum i-am cunoscut eu, sunt toți modeşti ca ținută, eleganți în purtări, neprihăniți în viața lor intimă şi respectabili atât în ceea ce priveşte atitudinea față de lume, cât şi între ei. E adevărat, se mai întâmplă să auzi şi câte un literat înjurându-şi confratele; dar de ce? Câtuşi de puțin din răutate, deloc din invidie; doar din simț al adevărului şi din imboldul datoriei obşteşti. Să presupunem, de pildă, că fără niciun gând rău, dau în vileag un cusur al prietenului meu *domnul Punch* şi zic: *domnul P.* are gheb, nasul şi bărbia lui sunt mai coroiate decât aceleaşi trăsături la Apolo sau Antinou[2], pe care suntem învățați să-i socotim modele de frumusețe; oare asta trădează din partea mea răutate față de *domnul Punch?* Nicidecum. E de datoria criticului să dea la iveală cusururile ca şi meritele, iar el îşi îndeplineşte fără greş această datorie, cu cea mai mare bunăvoință şi nepăntinire.

Mărturia unui străin ager asupra purtărilor noastre merită să fie

---

[1] Brutus – întemeietorul republicii romane (509 î.e.n.). Legenda spune că şi-a condamnat la moarte fiii care au participat la un complot promonarhic.

[2] Favorit al împăratului roman Adrian, considerat tipul perfect al frumuseții clasice.

cunoscută şi, în privinţa asta, socotesc lucrarea unui eminent american Mr. N. P. Willis[3], de o deosebită valoare şi obiectivitate. În a sa *Istorie a lui Ernest Clay*, o perlă a jurnalismului, cititorul poate găsi o dare de seamă exactă asupra vieţii unui om de litere popular în Anglia, care exercită o mare atracţie pentru societatea noastră mondenă. El trece înaintea ducilor şi conţilor; nobilimea se înghesuie să-l vadă; am uitat câte baronese şi ducese s-au îndrăgostit de el. Dar în chestiunea asta să ne ţinem gura. Modestia nu ne îngăduie să dăm în vileag numele conteselor cu inimi sfărâmate şi al drăguţelor de marchize, care se topesc de dragul fiecăruia dintre colaboratorii acestei publicaţii periodice.

Dacă doreşte cineva să cunoască legăturile strânse ale autorilor cu cercurile mondene, n-are decât să citească romane despre lumea bună. Cât de pătrunse de rafinament şi de gingăşie sunt lucrările doamnei Bamaby[4]! Ce societate aleasă şi încântătoare întâlneşti în cărţile doamnei Armytage[5]! Rareori îţi înfăţişează un personaj sub rangul de marchiz! Nu cunosc ceva mai delicios decât tabloul vieţii din cercurile de sus zugrăvit în *Zece mii pe an*[6], în afară poate de cel din *Tânărul duce*[7] şi *Coningsby*[8]. Există în cărţile astea o graţie discretă şi un aer de degajată noblеţe, care ţin de sângele albastru, scumpe domn – numai de sângele albastru.

Şi ce lingvişti desăvârşiţi sunt scriitorii noştri! Lady Bulwer[9], lady Londonderry, chiar şi *sir* Edward în persoană, scriu în limba franceză cu o eleganţă voluptuoasă şi cu o nonşalanţă care-i plasează mult deasupra rivalilor lor de pe continent, dintre care niciunul (cu excepţia lui Paul de Kock[10]) nu ştie boabă englezească.

Şi care britanic nu încearcă desfătare citind lucrările lui James, de

---

[3] *Willis Nathaniel Parker* (1806-1867), jurnalist şi autor dramatic american.

[4] Autoare fictivă.

[5] Idem.

[6] Roman despre lumea mondenă aparţinând scriitorului *Warren Samuel* (1807–1877).

[7] Roman de Disraeli, publicat în 1831.

[8] Roman de Disraeli, publicat în 1844; zugrăveşte activitatea grupului reacţionar dizident „Tânăra Anglie".

[9] Soţia scriitorului monden *Sir Edward Bulwer-Lytton* (1803–1873).

[10] *Paul de Kock* (1794–1871), scriitor francez, autor al unor romane picante.

o concizie atât de minunată, şi cine nu gusta umorul jucăuş, uşurința şi spontaneitatea orbitoare a lui Ainsworth[11]? Printre atâția umorişti privirile ți se opresc asupra unui Jerrold[12], apărătorul plin de cavalerism al conservatorismului, al bisericii, al statului; sau a unui Beckett[13], cu pana lui zglobie, dar cu intenții amarnic de serioase; asupra unui Jeames[14], al cărui stil curat şi spirit potrivnic oricărei bufonerii au fost îndrăgite de public.

Şi fiindcă veni vorba de critici, poate că nici n-a existat vreodată o revistă care să fi făcut atâta pentru literatură, cât a făcut minunata *Qitarterly Review*. Firește, are şi ea prejudecățile ei, dar care dintre noi nu le are? Se abate din drumul ei ca să înjure pe un om mare sau loveşte fără cruțare în impostori de felul lui Keats[15] şi Tennyson[16]; dar, pe de altă parte, este prietena tuturor tinerilor autori, a descoperit şi a crescut toate mlădițele de talent din țara asta. E iubită de toată lumea. Pe urmă, mai este *Blackword's Magazine*[17] – recunoscută pentru eleganța ei discretă şi satira ei binevoitoare; este o revistă care nu depăşeşte niciodată, nici măcar în glumă, granițele politeței. E arbitra manierelor şi, chiar când demască cu blândețe cusururile londonezilor (pentru care les *beaux esprits*[18] din Edinburgh manifestă un dispreț îndreptățit), nu cultivă niciodată un haz grosolan. Entuziasmul înfocat al revistei *Athenaeum* e bine cunoscut; de asemenea ironia amară a mult prea pretențioasei *Literary Gazette*. *Examiner* este poate prea timidă, iar revista *Spectator* prea darnică în laude gălăgioase – dar cine e în stare să critice astfel de cusururi mărunte? Nu, nu; criticii din Anglia, ca şi scriitorii din Anglia în totalitatea lor, sunt fără rival, de aceea mi se şi pare cu neputință să le căutăm nod în papură.

Şi, în primul rând, încă n-am pomenit literat *care să se ruşineze de meseria lui*. Cei care ne cunosc ştiu câtă dragoste şi frăție domnesc în rândurile noastre, ale tuturor. Se întâmplă câte unuia

---

11 *Ainsworth William* (1805–1882), autor foarte prolific al unor romane istorice de mare popularitate.

12 Publicist conservator, contemporan cu Thackeray.

13 Idem.

14 Idem.

15 *Keats John* (1795–1821), mare poet romantic englez.

16 *Tennyson Alfred* (1809–1902), celebru poet englez din epoca victoriană.

17 Revistă literară conservatoare.

18 Intelectualitatea, spiritele alese (în l. franceză).

dintre noi să se ridice pe scara socială: niciodată nu-l atacăm, nu ne batem joc de el în aceste împrejurări, ci ne bucurăm de succesul omului. Dacă Jones ia masa cu un lord, Smith nu spune niciodată că Jones este un slugarnic şi un linge-blide. Pe de altă parte, nici Jones, care obişnuieşte să-i frecventeze pe cei de sus, nu-şi dă aere din cauza relațiilor sale, ci se desprinde de brațul unui duce pe Pall Mall, ca să se apropie de bietul Brown, tânărul fabricant de ştiri de un ban bucata, şi să-i vorbească.

Simțul egalității şi al fraternității printre scriitori m-a izbit întotdeauna ca una dintre caracteristicile cele mai cuceritoare ale acestei categorii. Tocmai pentru că ne cunoaştem şi ne respectăm unii pe alții, ne respectă şi lumea atât; tocmai de aceea deținem o poziție atât de bună în societate şi avem purtări fără cusur.

Literații se bucură de atâta stimă din partea națiunii, încât în timpul actualei domnii vreo doi dintre ei au şi fost invitați la curte; şi s-ar prea putea ca, spre sfârşitul sezonului, unul sau doi să fie poftiți la masă de *sir* Robert Peel.

Au ajuns asemenea favoriți ai publicului, încât sunt tot timpul siliți să-şi facă portrete şi să le publice; şi aş putea chiar să amintesc de unul sau doi, pe lângă care națiunea stăruie să-şi facă, în fiecare an, câte un nou portret. Nimic nu poate produce mai multă mulțumire decât această dovadă de stimă pătrunsă de dragoste din partea poporului față de învățătorii săi.

Literatura este atât de onorată în Anglia, încât există un fond de aproape 1.200 de lire pe an, rezervat pentru pensiile acordate persoanelor merituoase din această breaslă. Asta reprezintă în acelaşi timp şi un mare compliment adresat reprezentanților ei, o dovadă a stării lor îndeobşte prosperă şi înfloritoare. Oamenii ăştia, sunt de obicei atât de bogați şi de chivernisiți, încât aproape că nu e nevoie de niciun fond pentru a-i ajuta..

Dacă fiecare cuvânt din cele spuse până acum e adevărat, tare-aş dori să ştiu cum mai pot să scriu despre Snobii literari?

Capitolul XVII
DESPRE SNOBII LITERARI

Dragul meu Smith, dintre numeroşii cititori indignați care au protestat în scris împotriva părerii exprimată în ultima conferință, anume că în breasla literară nu există Snobi, am crezut că este cel mai nimerit să mă adresez dumitale personal şi, prin dumneata, numeroşilor gentlemeni care au bunătatea de a-mi atrage atenția asupra unor exemple de personalități literare, socotite cu bunăvoință a fi cele mai îndreptățite la titlul de Snob. „Ați citit *Viața lui Theodore Crook*[1], publicată în *Quarterly?* mă întreabă unul, şi merită cineva titlul de Snob mai mult decât acest biet om?" „Ce spuneți ide romanele doamnei Cruor[2] şi de povestirile mondene ale doamnei Wollop[3]?" scrie câte un misogin. „Oare Macau[4] nu era un snob când îşi data scrisorile «Castelul Windsor»?", întreabă un al treilea. Un al patrulea – pe care-l roade o chestiune personală – şi e cu ochi şi cu sprâncene că a primit un bobârnac din partea lui Tom Fustian[5] de când acesta din urmă a făcut avere – ne roagă să-l demascam pe vestitul om de litere. „Ce părere aveți despre Crawley Spoker, prietenul marchizului de Borgia, omul care nu ştie unde se află Bloomsbury Square?", scrie un patriot mânios, într-o scrisoare care poartă sigiliul poştal din Great Russel Street. „Ce părere aveți despre Bendigo de Minories[6]?" întreabă alt curios.

Cred că *Viața lui Crook* este plină de tâlc. Ea te învață să nu te încrezi în oameni mari – în Snobi importanți, măreți, purtători de titlu şi arată în acelaşi timp care sunt relațiile dintre Snobii săraci şi Snobii bogați. Du-te la masa unui om mare, dragă Smith, dar nu uita care e locul tău. Fă glume, cântă cântece, strâmbă-te şi pălăvrăgeşte ca un maimuțoi ca să-l distrezi, mănâncă-i bucatele, fă semn cu

---

[1] Este vorba de *Theodore Hook* (1788–1841), autor al unor romane umoristice. *Crook*, parodia adevăratului nume, înseamnă şarlatan, escroc.

[2] Aluzie la *Catherine Gore* (1799–1861), autoare de romane mondene.

[3] Aluzie la scriitoarea *Frances Trollope* (1780–1863), autoare de romane mondene.

[4] Aluzie la *Thomas Macaulay* (1800–1858), istoric şi publicist liberal.

[5] *Fustian* – vorbire fantastică.

[6] Sub numele *Bendigo de Minories* este subînțeles Benjamin Disraeli.

coatele unei ducese şi fii recunoscător, pungaşule! Vrei să zici că nu-i plăcut, să-ți citeşti numele în ziare la rubrica mondenă? Lordul Hookham, lordul Charles Snivey, domnul Smith.

Lucrările doamnei Cruor şi romanele doamnei Wollop sunt şi ele opere morale, chiar dacă nu reprezintă o lectură plăcută. Pentru că aceste doamne, care au, fără nicio îndoială, de-a face cu crema societății mondene şi zugrăvesc tablouri exacte ale cercurilor distinse, servesc la prevenirea multor oameni cinstiți, care altfel s-ar putea lăsa înşelați; asta tocmai fiindcă, în cărțile lor, ele arată cât de cumplit de stupidă, josnică, plicticoasă, idioată şi vulgară este viața mondenă, liniştind astfel spiritele care altminteri s-ar putea să fie nemulțumite de friptura de berbec şi de Bloomsbury Square.

Cât despre preaonorabilul domn Macau, îmi amintesc foarte bine de vâlva care s-a stârnit în legătură cu îndrăzneala dumisale de a scrie o scrisoare din castelul Windsor. Dacă socotesc că a fost Snob făcând acest lucru? Nu; cred mai degrabă că publicul, care a făcut atâta tărăboi în legătură cu asta, a fost Snob – publicul, care priveşte înspăimântat spre castelul Windsor şi socoteşte că a vorbi despre acel loc în mod familiar este o crimă.

Mai întâi de toate, domnul Macau se afla acolo şi, prin urmare, nu putea fi în altă parte. Şi atunci, de ce, dacă se afla într-un loc, să-şi dateze scrisoarea din alt loc? În al doilea rând, după părerea mea, are acelaşi drept de a se afla la castelul Windsor ca şi alteța sa regală, prințul Albert. Maiestatea sa (să vorbim cu respectul pe care-l pretinde un subiect atât de impunător) este augusta gazdă a acelei reşedințe publice. Face parte din regalele sale îndatoriri să ofere o ospitalitate grațioasă celor mai de seamă slujitori ai națiunii; în consecință, socotesc că domnul Macau are acelaşi drept la apartamentul din castelul Windsor ca şi la caseta lui roşie cu documente oficiale din Downing Street[7]; şi nu era cazul să se deplaseze până la Windsor în taină, sau să se ruşineze că s-a dus acolo, sau să facă un secret din reşedința lui.

Şi acum despre onorabilul Tom Fustian, care l-a insultat pe Libertas. Acesta din urmă va rămâne un năpăstuit până când Tom va publica un alt roman; cam cu o lună înainte de acest moment, Libertas, în calitate de critic al publicației *Weekly Tomahawk*[8] – va

---

[7] Stradă din Londra pe care se află ministerul de externe şi ministerul de război.

[8] Nume de publicație fictivă, *Tomahawk* este denumirea unei arme

primi probabil o foarte amicală invitație la Fustianville Lodge. Tot cam în aceeaşi perioadă, doamna Fustian va face o vizită doamnei Libertas (în careta ei galbenă căptuşită cu roz şi cu pled verde pe capră) şi se va interesa cu duioşie de drăguții de copii. Toate astea sunt foarte bune, dar Libertas ar trebui totuşi să înțeleagă care e locul lui pe lumea asta; de un critic te foloseşti când ai nevoie şi pe urmă îl laşi să cadă; el trebuie să consimtă a avea relații cu lumea distinsă în aceste condiții; iar Fustian aparține acestei lumi, acum că are caretă galbenă căptuşită cu roz.

Nu poți pretinde tuturor să fie la fel de mărinimoşi ca marchizul de Borgia, prietenul lui Spoker. Acela *era* într-adevăr un nobil mărinimos şi cu suflet ales – un adevărat patron dacă nu al literelor, cel puțin al literaților. Milord i-a lăsat moştenire lui Spoker aproape tot atâția bani câți i-a lăsat lui Centsuisse, vaietul său; adică a lăsat câte 40 sau 50.000 de lire de cap, pentru fiecare dintre aceşti cinstiți cetățeni. Şi o meritau. Sunt lucruri, dragul meu, pe care Spoker le ştie; măcar că *nu ştie* unde este Bloomsbury Square – şi alte câteva locuri mai deocheate.

În sfârşit, cu privire la tânărul Ben de Minories. Ce drept am eu să-l denunț pe acest vestit om de litere ca pe un specimen al Snobului literar din Marea Britanie? Domnul de Minories este nu numai un bărbat de geniu (aşa cum eşti şi dumneata, dragul meu Smith, cu toate că spălătoreasă te cicăleşte ca să-i achiți modesta ei notă de plată), dar a dobândit acele privilegii ale bogăției pe care dumneata nu le-ai cucerit, astfel încât suntem ținuți să-l stimăm ca pe şeful şi reprezentantul nostru în cercurile mondene. Acum câtva timp, când ne-au vizitat indienii Choctaw, cine a fost insul ale cărui persoană şi casă au fost alese pentru a fi arătate acelor binevoitori străini, în chip de reşedință model şi personalitate tipice pentru un gentleman englez? Din toată Anglia, de Minories a fost omul ales de cârmuire ca reprezentantul aristocrației britanice. Ştiu că ăsta este adevărul. Am citit în ziare. Şi niciodată n-a adus o națiune un omagiu mai mare unui literat.

De altfel îmi place să văd într-o funcție publică pe un mânuitor al penei, pe unul de-ai noştri. Îmi place să-l văd în această poziție, pentru că ne face breasla *respectată*. Pentru ce oare îl admirăm pe Shakespeare atât de mult, dacă nu pentru uimitoarea lui putere de a se mlădia? El trebuie să fi fost într-adevăr fiecare dintre personajele

---

indiene.

pe care le zugrăvea: Falstaff, Miranda, Caliban, Marc-Antoniu, Ofelia, judecătorul Shallow. De aceea şi spun că De Minories trebuie să se priceapă mai bine la politică decât oricare alt om, pentru că a fost (sau s-a arătat gata să fie) de toate, în zorile vieţii sale, Joseph şi Daniel[9] i-au fost naşi tânărului şi sfiosului neofit şi ei l-au cufundat în fântâna libertăţii. Ce tablou drăguţ! împrejurările însă i-au dat prilej să se certe cu cel mai venerabil dintre naşii lui şi să schimbe părerile în circulaţie cu privire la tinereţea lui generoasă. I-ar fi displăcut oare o Slujbă în guvernul whigilor[10]? Chiar şi sub cârmuirea lor, se spune, tânărul patriot s-a arătat gata să-şi slujească ţara. Unde n-ar fi ajuns Peel acum, dacă ar fi ştiut cât preţuia tânărul ăsta! Părăsesc această temă răscolitoare, pentru a încerca să-mi imaginez sila romanilor când Coriolan[11] şi-a aşezat tabăra în faţa Porţii del Popolo şi mâhnirea lui Francisc I[12] când l-a văzut pe conetabilul de Bourbon[13], la Pavia, în tabăra vrăjmaşă. *Raro antecedentem etc. deservit pede Poena claudo*[14] (după cum observă un anumit poet); şi declar că nimic nu poate fi mai teribil decât Peel în pragul prăbuşirii, la capătul unei cariere sinistre, Peel zvârcolindu-se în chinuri, sub ameninţarea lui Nemesis[15] de Minories!

Nici măcar în *Dicţionarul* lui Lemprière[16] nu se găseşte ceva mai înspăimântător decât tabloul acestei răzbunări fatale. Cum adică? Peel şi-a închipuit c-o să-l asasineze pe Canning[17] nu-i aşa? Şi c-o să

---

[9] Aluzie la *Joseph Hume*, liderul radicalilor, şi la *Daniel O'Connell* liderul liberalilor, cărora li s-a alăturat, pe rând, Disraeli la începutul carierei sale, când şi-a prezentat fără succes candidatura în parlament.

[10] whigi – partid politic burghez (liberal) din Anglia constituit în secolul al XVII-lea. Conducerea partidului a aparţinut blocului format din burghezia comercială şi industrială şi aristocraţia funciară.

[11] *Coriolanus* (secolul al V-lea î.e.n.), patrician roman care, din ură faţă de plebei, a trădat patria şi a asediat Roma în fruntea oştilor vrăjmaşe.

[12] *Francisc I*, rege al Franţei (1515–1547).

[13] *Conetabilul de Bourbon*, un vasal nedreptăţit de rege, a trecut în slujba lui Carol al V-lea, inamicul lui Francisc I, şi a zdrobit oştile acestuia din urmă la Pavia, în 1525, luându-l prizonier.

[14] Rareori Pedeapsa, deşi greoaie în mers, a pierdut urma vinovatului care i-o luase înainte. (Horaţiu – Ode, cartea III, oda 2.)

[15] Zeiţa răzbunării în mitologia greacă.

[16] *Dr. Lemprière* (1765 ?–1824), om de ştiinţă englez, autorul Dicţionarului mitologiei antice.

[17] *Bentinck George*, lord (1802–1848), unul dintre conducătorii

scape, fiindcă asasinatul a fost înfăptuit acum douăzeci de ani? Nu, nu. Cum adică! Peel şi-a închipuit c-o să respingă Legea grânelor, nu-i aşa? Mai întâi şi întâi, înainte de a face proiecte de legi despre grâne sau Irlanda, trebuie să ştim cine a fost ucigaşul rudei lordului George Bentinck? Să răspundă Peel pentru acest omor în faţa ţării întregi, în faţa îndoliatului şi nevinovatului lord George, în faţa lui Nemesis De Minories, apărătorul acestuia.

O astfel de intervenţie eu o numesc cavalerism curat. Socotesc dragostea lordului George pentru unchiul nevesti-sii drept cea mai plăcută şi mai elegantă dintre însuşirile acestui tânăr nobil oropsit. Şi sunt mândru, dragă Smith, la gândul că un om de litere este cel care-l susţine în conflictul acesta dezinteresat; la gândul că, dacă lordul George se află în fruntea unui mare partid agrar englez, un om de litere îl conduce în chip de vicerege. Fericită ţară care are o asemenea pereche de salvatori! Fericit lord George care are un asemenea prieten şi patron! Fericiţi literaţii, din rândul cărora s-a ridicat conducătorul şi salvatorul naţiei!

---

conservatorilor protecţionişti radicali. A militat pentru menţinerea taxelor pe grâne, a căror desfiinţare de către Robert Peel lovea interesele marilor proprietari funciari. Pentru a se răzbuna pe Robert Peel, l-a acuzat pe acesta că ar fi determinat moartea primului ministru *Canning*, ruda lordului Bentinck.

Capitolul XVIII
DESPRE UNII SNOBI POLITICI

Nu ştiu unde poate găsi Snobul amator mai multe exemplare din specia lui favorită decât în lumea politică. Snobi whigi şi Snobi conservatori, Snobi radicali, Snobi din asociația *Tânara Anglie*, Snobi oficiali şi parlamentari, Snobi diplomatici şi de curte se înghesuie în mintea mea într-o varietate infinită şi încântătoare, aşa încât aproape nu ştiu pe care să-l prezint mai întâi.

Prietenii mei intimi au cunoştință de faptul că mătuşa mea e ducesă şi, ca atare, poartă titlul de lady a Cabinetului de Sulimanuri, şi că vărul meu, lordul Peter, este purtător al Bastonului de cositor şi valet regal al Făraşului. Dacă aceste rude, scumpe mie, ar fi fost încă tari pe pozițiile lor, nimic nu m-ar fi putut îndemna să fiu crud cu acea sinistră ramură a Snobilor politici, de care țin şi ei; dar luminația ei, ca şi lordul Peter vor cădea odată cu administrația actuală; şi poate că amărăciunea prilejuită de demisia lor va fi oarecum îndulcită, dacă îi vom lua un pic în zeflemea pe cei care le iau locul.

Scriu aceste lucruri înainte ca schimbările ministeriale să fi devenit oficiale; dar în societatea înaltă am auzit (mi-a spus-o, de fapt, Tom Sniffle la *déjeuner*-ul oferit de baronul de Houndsditch[1], săptămâna trecută, la Twickenham) că Lionel Rampant[2] va prelua Bastonul de cositor al vărului meu Peter. Toffy e aproape sigur de Făraş, iar Cabinetul de Sulimanuri a fost, în mod hotărât, făgăduit ladyei Gules[3]. Ce naiba poate să facă domnia sa cu această slujbă? este o întrebare care se impune minții mele mărginite. Dac-aş avea un venit de treizeci de mii de lire pe an, dac-aş avea picioare bolnave de gută (în clipa aceasta dezvălui o taină), un soț cumsecade şi epileptic acasă, aşa cum e lordul Gules, dac-aş avea de ales între mai multe case de țară şi de oraş, mai multe parcuri, castele, conacuri, cărți, bucătărese, trăsuri şi alte plăceri şi distracții, m-aş face eu oare un fel de ajutor de băgător de seamă superior al unui personaj, oricât

---

[1] *Houndsditch* – numele şanțului care împrejmuia, pe vremuri, cetatea Londrei.

[2] *Rampant* – care face sluj.

[3] *Gules* – culoare roşie în terminologia heraldică.

ar fi el de vestit şi de iubit? Mi-aş părăsi eu oare tabietele, casa, societatea, soţul, familia şi independenţa, ca să preiau sarcina oricăror sulimanuri, în oricare aşezământ; ca să vorbesc în şoaptă, să stau în picioare ore în şir în faţa oricărui tânăr prinţ, fie el cât de slăvit? Aş consimţi eu oare să şed în caleaşcă cu capul la coada calului – când pentru sănătatea mea delicată e cu totul nesuferit acest mod de transport – numai pentru că pe uşa echipajului e zugrăvită o armoarie cu o coroană imperială deasupra, cu un câmp auriu şi trei lei roşii? Nu. De dragul instituţiilor noastre n-aş ceda nimic; ci aş cultiva *de loin*[4] credinţa şi respectul pentru coroană. Fiindcă, orice aţi spune, există totdeauna ceva caraghios şi josnic în personajul lacheului. O slujnicuţă cu mâini curate, care-ţi pune masa şi-ţi mătură covorul fără pretenţii, sau un servitor de rând care-ţi perie ghetele şi stă în spatele scaunului în haina lui neagră prost croită, dar care lui i se potriveşte, n-au nimic absurd sau bătător la ochi. Dar când îţi faci rost de un lacheu mult lăudat, cu fireturi, catifele şi *aiguillettes*[5], un lacheu care poartă un buchet ca nimeni altul, care are un cap pudrat ca nimeni altul şi un bicorn aurit potrivit unui maimuţoi – zău că orice om sănătos la cap trebuie să pufnească în faţa unei atari caricaturi neghioabe, monstruoase, nefolositoare, ruşinoase, înălţată la rang de idol de către Snobi; un lacheu bun numai ca să stea proţăpit în spatele trăsurii arătându-şi pulpele formidabile; ca să care cartea de rugăciuni la biserică într-o pungă de catifea; ca să înmâneze nişte cărţi de vizită în trei colţuri, ploconindu-se solemn deasupra unei tăvi de argint etc. Părerea mea este că, în forma actuală, John are ceva ruşinos şi stupid în el.

Nu putem fi oameni şi fraţi, câtă vreme bietul de el e pus să se fandosească în faţa noastră aşa cum e moda acum, câtă vreme nenorocitul n-are voie să înţeleagă cât este de jignitoare pentru el această caraghioasă splendoare. Trebuie înfăptuită o reformă. Am desfiinţat sclavia negrilor. Acum trebuie să-l eliberăm pe John de catifele. Şi am credinţa că lacheii, încă nenăscuţi, îl vor binecuvânta pe *Punch*; şi că, dacă acesta încă n-are firida lui în palatul Westminster, alături de aceea a lui William Wilberforce[6] ar trebui să

---

[4] De la distanţă (în l. franceză).

[5] Brandenburguri (în l. franceză).

[6] *Wilberforce William* (1759–1833), om de stat englez, a izbutit să determine adoptarea de către parlament a unei legi care prevedea eliberarea sclavilor din colonii.

aibă măcar o statuie în oficiul unde se adună servitorii.

Şi dacă e caraghios John, cum ar putea fi altfel purtătorul Bastonului de cositor? Dacă John în nădragii lui de pluş galben, bălăbănindu-şi picioarele în spatele trăsurii lui milady sau bătând strada în sus şi în jos în faţa palatului St. James în timp ce stăpâna lui îşi desfăşoară trena prin saloane, este, bietul de el, vrednic de cel mai îndurerat dispreţ – ca o întruchipare a unei splendori ridicole, ca una dintre cele mai smintite şi neghioabe caricaturi vii pe care o expune epoca noastră – oare lordul Peter, purtătorul Bastonului de cositor, e mult mai prejos decât el? Şi crezi, scumpe domn, că publicul o să mai înghită, timp de multe secole, una ca asta? Câtă vreme crezi c-o să mai dăinuie *Buletinele de curte* şi ceremoniile zornăitoare, învechite, umilitoare, consemnate în paginile lor? De câte ori văd un corp de gardă îmbrăcat în roşu şi împodobit cu fireturi, un grup de negustori echipaţi ca soldaţi şi numindu-se pe ei înşişi detaşament de paradă şi mai ştiu eu ce, un director de teatru (măcar că, recunosc în treacăt, cazul acesta este destul de rar) sclifosindu-se în faţa maiestăţii sale, mergând de-a-ndăratelea cu o pereche de sfeşnice în mână, într-un costum de August-Prostul şi cu o sabie în care i se împiedică picioarele strâmbe, de câte ori văd o ceată de ofiţeri de casă împopoţonaţi, care se agită, se umflă în pene şi deschid drum maiestăţilor lor, mă simt oare pătruns de veneraţie în faţa augustei ceremonii? Oare e menită să inspire respect? Să ne fie îngăduit a spune că nu ni se pare mai sinceră decât mutrele triste ale bocitoarelor închiriate pentru o înmormântare – nici mai adevărată decât durerea lordului George Bentinck în faţa nenorocirii domnului Canning. Ce ne face pe toţi să râdem în faţa ilustraţiei din ultimul număr al lui *Punch*, care ilustraţie face singură cât preţul întregului volum? Ea îl reprezintă pe *Punch* oferind cea de a zecea colecţie anuală reginei. Ne amuză felul minunat în care sunt zeflemisite artificiile şi ceremoniile gotice; lipsa lor de noimă şi rigiditatea lor delicioasă; maimuţărelile exagerate cerute de etichetă; măreţia aceea încărcată, caraghioasă, fără rost. Ei bine: aflaţi că, în realitate, astfel de procesiuni nu sunt aproape cu nimic mai puţin absurde; că peruca şi bastonul de ceremonii ale cancelarului sunt aproape tot atât de învechite şi stupide ca şi scufa sau bastonaşul bufonului. De ce e silit orice cancelar, orice maestru de ceremonii, purtător al Bastonului de cositor, orice John, să se costumeze sau să poarte embleme? Îl respect la fel de mult pe al nostru episcop al Londrei, pe reverendul Charles James, de când şi-a lepădat peruca, cum îl

respectam şi pe vremea când o purta. Aş crede în evlavia sinceră a unui lord, chiar dacă un John gătit în purpură (şi semănând cu un cardinal pensionat) n-ar păşi în urma lui, cărându-i până la Chapel Royal cărţile de rugăciuni într-un sac; şi nici n-aş crede că regalitatea ar suferi, sau că lealitatea faţă de coroană ar scădea, dacă aurul, argintul şi bastoanele de cositor ar merge la topit şi dacă *les grandes charges à la Cour*[7], adică doamnele Cabinetelor de Sulimanuri, jupânițele mai mari peste papuci şi altele de acelaşi fel, ar fi desfiinţate *in saecula saeculorum*[8].

Şi sunt în stare să pun rămăşag că, în ziua când *Punch* va ajunge la optzeci de colecţii anuale, ceremoniile despre care am vorbit vor fi moarte şi îngropate ca şi legea grânelor, iar naţiunea îi va binecuvânta pe *Punch* şi pe Peel, pentru că le-au făcut de petrecanie amândurora.

[7] Înaltele demnităţi de la curte (în l. franceză).

[8] În vecii vecilor (în l. latină).

Capitolul XIX
DESPRE SNOBII WHIGI

Nu ştim – şi suntem prea modeşti pentru a calcula (orice colaborator al *Punch*-ului este modest) – ce rezultat au lucrările noastre şi nici ce înrâurire pot ele avea asupra societăţii şi a lumii.

Două exemple – apropo de părerea exprimată mai sus – s-au ivit numai săptămâna trecută. Scumpul meu prieten şi coleg Jones (îl voi numi Jones, deşi numele lui de familie este unul dintre cele mai distinse din acest imperiu) a scris un articol intitulat *Lunea neagră*, în care pretenţiile whigilor la conducere erau, în chip nepărtinitor, date în vileag, iar titlurile de oameni de stat hărăzite lor de cer, puse la îndoială, cu oarecare scepticism. Argumentul lui Jones era *sic vos non vobis*[1]. Whigii nu colindă pajiştile şi nu zboară bâzâind din floare în floare, cum fac harnicele albine; în schimb iau în stăpânire stupii cu miere cu tot. Whigii nu clădesc cuiburi, asemenea înaripaţilor cântăreţi ai crângurilor, ci-şi însuşesc cuiburile altora cu tot cu ouăle dinăuntru. Domniile lor culeg cu mărinimie ceea ce seamănă poporul şi sunt pe deplin mulţumiţi de aceste obiceiuri, ba chiar socotesc că naţiunea ar trebui să-i iubească şi să-i admire din cale afară, pentru că dânşii catadicsesc să tragă folos de pe urma muncii ei.

Aşa suna argumentul lui Jones. „Lasă-l pe Cobden[2] să facă toată treaba, spunea el, şi după ce-a isprăvit, îţi însuşeşti în tihnă produsul, iar pe el îl faci a şaptea roată la căruţă, în sublima dumitale companie.” Jones vorbea despre întâia şi nereuşita încercare a whigilor de a pune mâna pe putere, tentativă care a avut loc anul trecut, atunci când într-adevăr i-au oferit lui Richard Cobden un locşor ceva mai bun decât cel de comisionar pe Downing Street; au avut, realmente, bunătatea să-i propună demnitatea oficială de a purta cutia roşie a lordului Tom Noddy[3].

Ce s-a mai întâmplat săptămâna trecută, când Peel şi-a dat

---

[1] Începutul unei epigrame adresată de Vergiliu poetului Bathilliu care şi-a însuşit paternitatea unor versuri ale primului. Sensul: astfel ceea ce faci tu, nu ţi-e hărăzit ţie.

[2] *Cobden Richard* (1804–1865), om de stat englez. A fundat „Liga de luptă împotriva Legii grânelor”.

[3] *Noddy* – neghiob.

adeziunea la liber-schimbism şi, renunțând fără să cârtească la funcția sa şi la avantajele acesteia, a păşit gol, goluț, din viața publică în cea particulară? John Russel şi Compania au purces la însuşirea acelor veşminte pe care, după versiunea unui ilustru englez membru al parlamentului pentru comitatul Shrewsbury, onorabilul baronet le-a preluat de la whigi, dar pe care (după părerea lui Jones şi a tuturor colaboratorilor *Punch*-ului) chiar şi whigii le-au subtilizat de la Richard Cobden, Charles Villiers, John Bright[4] şi alții – ce s-a mai întâmplat după aceea, întreb eu? Îndrăzniți să vă mai arătați, o whigi!, a exclamat Jones. O Snobi whigi, strig eu cât mă ține gura, puneți-l pe Richard Cobden şi pe tovarăşii lui în coadă şi lăudați-vă cu victoria câştigată de alte săbii mai bune decât au fost vreodată floretele voastre trândave de curte! Aveți de gând să afirmați că din nou *trebuie* ca voi să conduceți, şi că pe Cobden nu trebuie să-l ia nimeni în seamă? Aşa s-a făcut că la o întrecere pentru comitatul Shrewsbury, mai aprigă decât oricare alta la care a participat vreodată B. Disraeli, un Falstaff[5] s-a ridicat şi a pretins că el l-a ucis pe cavalerul Hotspur, care, de fapt, fusese străpuns de nobilul Harry[6]. Aşa s-a întâmplat şi în Franța, unde nişte filfizoni reprezentanți ai poporului au stat să privească, în timp ce Hoche[7] şi Bonaparte câştigau victorii pentru Republică.

Ce s-a petrecut ca urmare a mustrării rostite de *Punch? Whigii i-au oferit lui Richard Cobden un loc în Cabinet*. Spun cu umilă mândrie, în calitate de membru al administrației *punch*-ului, că niciodată aceasta n-a primit un mai mare compliment.

Şi acum revin la modesta mea osteneală de a contribui la propăşirea țării noastre. Cei care-şi amintesc de observațiile făcute săptămâna trecută în legătură cu Snobii politici, trebuie să fi reținut asemănările pe care poate că le-am demonstrat, şi printre ele comparația dintre lacheul britanic şi lacheul de curte, marele Snob oficial domestic. Bietul John cu nădragii lui nesuferiți de pluş,

---

[4] *Charles Villiers, John Bright*, oameni politici, colaboratori ai lui Cobden în campania de desființare a Legii grânelor şi pentru libertatea comerțului.

[5] Personaj din drama lui Shakespeare *Henric al IV-lea*, Falstaff este prototipul cavalerului viciat, libidinos, vesel şi lăudăros, dar incapabil de un act de curaj.

[6] Hotspur, Harry – personaje din drama *Henric al IV-lea* de Shakespeare.

[7] *Hoche Louis-Lazare* (1768–1797), general francez, una dintre figurile cele mai eroice care au apărat cuceririle revoluției franceze.

bicornul, uniforma caraghioasă cu zorzoane şi ciucuri, peruca moţată şi pudrată şi buchetul lui uluitor în piept, a fost comparat cu primul lord al Făraşului sau cu cel al cămării, iar motoul impus cititorului a fost: Nu sunt şi eu om şi frate cu ei?

Ecoul acestei binevoitoare şi elegante satire poate fi găsit în ziarul *Times* de sâmbătă, 4 iulie:

„Suntem informaţi că dregătoriile domestice au fost oferite înălţimii sale ducelui de Stilton[8] şi ducesei de Doublegloucester[9]. Înălţimile lor au refuzat aceste onoruri, dar şi-au manifestat totuşi intenţia de a sprijini în mod public noua cârmuire."

Poate un scriitor, vreodată, să câştige o biruinţă mai mare? Nici nu mă îndoiesc că ducii pomeniţi au luat hotărârea de a nu purta nicio livrea, oricât ar fi ea de măreaţă, de a se mulţumi cu modesta lor independenţă şi a se osteni să trăiască modest cu cinci sute sau o mie de lire *per diem*[10], numai în urma parcurgerii şi studierii ultimului capitol despre *Snobi*. Dacă *Punch* a fost în stare să înfăptuiască aceste reforme într-o singură săptămână, anume să silească partidul whigilor a recunoaşte că, la urma urmelor, există oameni tot atât de mari, ba chiar superiori lor pe lumea asta păcătoasă şi să-i facă pe magnaţii whigi să vadă că slugărnicia – slugărnicia faţă de cel mai mare prinţ venit de la cea mai mică, dar cea mai ilustră curte din Deutschland[11] – nu se potriveşte cu rangul lor, ei bine, în cazul acesta ni s-a luat crema articolului nostru despre *Snobii whigi*. Articolul este ca şi scris.

Poate că seminţia asta s-a şi stins (sau e pe cale de a se stinge) cu progeniturile ei de filosofi mărunţei, de *dandy* patrioţi, filantropi politicoşi şi păstrători credincioşi ai tradiţiilor Camerei Comunelor. Poate că milord sau *sir* Thomas vor catadicsi să emită, din parcurile şi conacele lor, manifeste către oraşe şi sate şi să proclame: „Încuviinţăm dorinţa poporului de a fi şi el reprezentat. Socotim că jalbele poporului nu sunt fără temei şi, în nesfârşita noastră înţelepciune, ne plasăm în fruntea lui, pentru a-i înfrânge pe conservatori, duşmanii poporului şi ai noştri." Poate că, zic eu, măreţii whigi au descoperit, în sfârşit, că fără un regiment, ofiţerii

---

[8] *Stilton* – numele unei varietăţi de brânză.

[9] Nume derivat din *double* – dublu – şi *gloucester*, numele unei varietăţi de brânză.

[10] Pe zi (în l. latină).

[11] Germania (în l. germană).

împopoțonați cu fireturi de aur nu sunt prea folositori; că fără o scară, nici chiar cel mai ambițios dintre whigi nu se poate cocoța spre mărire: pe scurt că națiunea nu se sinchiseşte de whigi mai mult decât se sinchiseşte de dinastia Stuarților, de heptarhie[12] sau chiar de George Canning, care a răposat cu câteva sute de ani mai târziu, sau de orice tradiție prăbuşită. Whigii? Charles Fox[13] a fost un om mare pe vremea lui, la fel ca şi arcaşii de la Azincourt cu arcurile lor. Dar praful de puşcă le este superior. Lumea se mişcă neîntrerupt. Marele şuvoi al vremii goneşte înainte; şi tocmai acum, câteva capete şi trupuri de whigi mărunței răsar şi se zbat la suprafață.

Dragul meu prieten, se apropie ceasul scufundării şi ei se vor da la fund, la fund printre morți. Şi ce zor avem noi să facem pe omenoşii şi să pescuim sărmanele lor leşuri?

Prin urmare un articol despre *Snobii whigi* n-ar mai avea niciun rost!

---

12 Literal: şapte regate (în l. greacă). Perioadă din istoria Angliei, secolele V-IX, când pe teritoriul țării au existat şapte regate.

13 *Fox Charles* (1749–1806), orator şi om de stat englez.

Capitolul XX
DESPRE SNOBII CONSERVATORI SAU CEI DIN PARTIDUL AGRAR

În toată curtea regelui Carol nu exista conservator mai leal şi mai credincios decât cavalerul *sir* Geoffrey Hudson[1]. Acesta, deşi nu arăta mai breaz decât un căţeluş, era viteaz ca cel mai cumplit dintre lei, şi gata să se lupte cu orice om, de orice statură. Tot atâta merit şi vitejie vădea şi iscusitul hidalgo Don Quijote de la Mancha, care era în stare să îndrepte lancea, să scoată strigătul de război şi să se avânte în galop spre o moară de vânt, dacă o lua drept un uriaş sau cine ştie ce altă pacoste. Şi măcar că nimeni n-a afirmat vreodată că Don Quijote era în toate minţile, toată lumea i-a recunoscut vitejia, statornicia, purtarea blândă şi puritatea ţelului.

Cu toţii dovedim o blândeţe milostivă faţă de oamenii care nu sunt în toate minţile – faţă de toţi sărmanii pitici caraghioşi, vârâţi în acţiuni ce le depăşesc cu mult priceperea, faţă de toţi idioţii de treabă, neajutoraţi, orbi, smintiţi, care-şi închipuie că sunt eroi sau conducători de oaste sau împăraţi sau luptători – când de fapt sunt la un pas de cămaşa de forţă şi se plimbă în libertate numai datorită îngăduinţei semenilor lor.

În ceea ce priveşte Snobii politici, cu cât îi studiez mai mult, cu atât mă cuprinde mai puternic acest sentiment de milă. Şi, dac-aş scrie toate articolele despre Snobi în această tonalitate, ne-am alege nu cu o serie de eseuri vii şi glumeţe, ci cu o colecţie care ar stoarce lacrimi până şi cioclilor, şi care ar fi la fel de înveselitoare ca şi *Cugetările din închisoare* ale doctorului Dodd[2] sau *Chemarea spre o viaţă cucernică*[3]. Nu ne putem îngădui (cred eu) să batjocorim şi să-i luăm în zeflemea pe Snobii politici, ci doar să-i compătimim. Să-l luăm, de pildă, pe Peel. Dacă a existat vreodată Snob politic specialist în făţărnicii şi banalităţi, adept al imposturii, oricând cu o vorbă

---

[1] *Sir Geoffrey Hudson*, pitic pe lângă curtea regelui Carol I.

[2] Lucrare moralizatoare scrisă în temniţă de către doctorul *Dodd*, un cleric aventurier, spânzurat la sfârşitul secolului al XVIII-lea pentru falsificare de polițe.

[3] Carte de îndrumări religioase publicată de către *William Loy* (1686–1761).

sforăitoare şi mincinoasă pe buze, cerul mi-e martor că *el* este acel Snob. Dar se căieşte şi dă semne de har, îngenunche şi-şi mărturiseşte păcatele cu atâta blândeţe, încât ne moaie pe loc. Îl luăm în braţe şi-i spunem: „Bobby, băiete, ce-a fost, a fost; nu e niciodată prea târziu să te căieşti. Vino la noi, lasă-te de citate latineşti şi nu mai face reclamă virtuţii şi statorniciei tale; şi nici să nu mai şterpeleşti hainele altuia.” Îl primim, îl ocrotim de Snobi, foştii lui asociaţi, care urlă afară, iar el, în braţele Iuliei[4], se află la adăpost, de parc-ar fi în braţele maică-sii.

Să trecem la whigi. Se bucură de putere; au căpătat ceea ce au râvnit cu răsuflarea tăiată – acea posesiune de pe Downing Street[5], despre care ai zice, când îi auzi pe unii dintre ei vorbind, că le-a fost sortită din voinţa cerului. Ei bine, acum că au pus piciorul acolo, trebuie să spunem, ca să fim drepţi cu ei, că se poartă cu multă blândeţe. Cedează o parte din pleaşcă atât catolicilor, cât şi protestanţilor. Ei nu zic: irlandezii n-au ce căuta aici, ci asigură oarecare picanterie Cabinetului graţie câtorva picături de dialect irlandez. Lordul John apare în faţa alegătorilor săi cu un aer umil şi stânjenit, care pare să spună: „Domnilor! Deşi whigii sunt mari, există totuşi ceva şi mai mare – mă gândesc la Popor, ai cărui slujitori avem cinstea să fim şi pentru a cărui bunăstare făgăduim să muncim cu zel.” În asemenea condiţii, cine se poate supăra pe Snobii whigi? Poate doar un bădăran mizantrop, care în viaţa lui n-a gustat o picătură din laptele bunătăţii omeneşti.

În sfârşit, mai sunt şi Conservatorii, sau cum îşi spun, sărmanii de ei – Snobii Partidului agrar. Poate omul să fie supărat pe *aceştia?* Poate cineva să-l tragă la răspundere pe Don Quijote sau să se simtă îngrijorat de purtarea lui Geoffrey Hudson, când, într-un moment de furie, se înarmează şi ameninţă să te străpungă?

Săptămâna trecută m-am retras (cu scopul de a cugeta în voie şi la aer curat asupra marii teme a Snobilor) într-un loc singuratic numit Trafalgar Hotel din Greenwich. Tulburat de sosirea unei mulţimi de oameni cu chipuri înfloritoare, feţe îmbujorate şi lenjerie foarte frumoasă, l-am întrebat pe August Frederick, chelnerul, ce era cu mulţimea aceea care venise să stârpească heringii?

— Nu ştiţi, *Sir?* face el. Este *Partidul agrar*.

Şi aşa şi era. Erau aristocraţii get-beget, scrobiţi, neînduplecaţi,

---

[4] Aluzie la soţia lui Robert Peel.

[5] Este vorba de clădirea consiliului de miniştri.

oamenii gliei, străvechii noştri conducători. Plantageneții[6], Somerseții noştri, ai noştri Disraelis, Hudson şi Stanley[7], care s-au adunat cu mic şi cu mare, de data asta pentru un alt soi de luptă. L-au ales pe acel „Rupert neînvins în dezbateri”[8] care este Geoffrey Stanley drept conducător şi au înălțat pe Whitebait Hill stindardul pe care e scris: „Până la capăt”.

Atâta vreme cât avem Cromwelli şi Coaste de Fier[9], cinstitul Partid agrar va fi mereu bine primit de Rupert şi de Cavaleri. De altfel, n-a trecut oare reprezentantul comitatului Pontefract de partea noastră? Şi nu s-a sfârşit oare cu vechea cauză, acum că el a părăsit-o?

Aşa se face că, în străfundul inimii mele, departe de a purta pică acestor sărmane făpturi, n-am față de ele decât cele mai duioase sentimente; i-am binecuvântat când i-am văzut intrând câte doi, câte trei, în sala de mese şi predând chelnerilor, cu neobişnuită solemnitate, pălăriile. Apoi s-au repezit înăuntru ca să conspire. Voi vrednicilor, neînfricaților, pe nedrept luați drept Snobi, mi-am zis în gând, duceți-vă şi revendicați-vă drepturile deasupra castroanelor cu ciorbă de peşte; ridicați sus furculițele şi o dată cu ele prestigiul cavalerismului în Anglia şi doborâți-i prin străpungere pe mizerabilii de fabricanți, care vor să vă lipsească de drepturile voastre din naştere. Jos cu filatorii de bumbac! Sf. Gheorghe este alături de Partidul agrar[10]! Un Geoffrey salvator ne trebuie[11]! Eu am stimă pentru amăgirea căreia i-au căzut pradă aceste biete suflete. Cum adică? Să anulăm anularea Legii grânelor? Să ne întoarcem la vremurile bune de odinioară, când partidul conservator era la putere? Nu, nu. Humpty Dumpty a căzut rău[12] şi nu poate fi pus pe picioare

---

[6] Dinastie care a domnit în Anglia între anii 1154–1485.

[7] Somerset, Disraelis, Hudson şi Stanley – personalități politice conservatoare.

[8] Poreclă elogioasă dată lordului Geoffrey Stanley prin analogie cu prințul Rupert de Bavaria, considerat de către cercurile reacționare ca un imbatabil conducător de oşti.

[9] *Cromwell Oliver* (1599–1658), proeminent om politic, cap al revoluției burgheze din Anglia. A organizat diviziile „Coastele de Fier” cu care a înfrânt cavaleria condusă de prințul Rupert de Bavaria.

[10] Lozinci ale Partidului conservator redate sub forma chemărilor cu care se aruncau în luptă cavalerii medievali englezi.

[11] Idem.

[12] *Humpty-Dumpty* este un personaj caraghios din poveştile şi poeziile pentru copii. Aici este reprodus un vers dintr-o poezioară pentru cei mici.

de toți caii şi de toți oamenii reginei la un loc.

Acele ființe cinstite n-au decât să strige: „Până la capăt!", iar noi, câştigătorii, să râdem şi să-i ascultăm cu bunăvoință. Ştim noi, din ultimii cincisprezece ani, ce înseamnă „până la capăt". „Stă în natura fiarei populare, spune, cu grația ei obişnuită şi cu tonul acela de o politețe desăvârşită, scumpa şi bătrână *Quarterly Review*, să nu se sature niciodată, ci să crească în lăcomie şi îndrăzneală cu fiecare ciolan care i se aruncă". Îmbucătură după îmbucătură, zi de zi, de la Proiectul de reformă[13] încoace, nenorociții pe care-i reprezintă bătrâna *Quarterly* au trebuit să hrănească fiara populară – după cum îşi poate da seama oricine citeşte publicația cu pricina. „Până la capăt!", rage *Quarterly*, dar fiara cere *Actul de emancipare a catolicilor*[14], îl înghite pe nemestecate şi tot nu e mulțumită. Vrea un Decret de reformă, o lege care să desființeze jurământul funcționarilor față de tron şi biserică, un decret cu privire la liberul schimb. Fiara înfulecă totul. O, grozăvia grozăviilor! O, sărmană revistă bătrână şi înnebunită! O, doamnă Gamp! O, doamnă Harris[15]! Chiar dacă vei renunța la tot, cât timp strigi: până la capăt! fiara tot înfometată va fi şi până la urmă va înghiți şi Partidul conservator.

Şi putem oare fi supărați pe sărmana victimă? Ați văzut vreodată fiara numită mâță gata să se repeadă la un şoarece? „Până la capăt!" chițcăie sărmana făptură cu codiță, dând dintr-un colț într-altul. Fiara înaintează, îl înşfacă veselă de umăr, îl azvârle, îl prinde în joacă şi-l înfulecă la momentul potrivit.

Frați Snobi din Anglia! Ăsta-i motivul pentru care îngăduim Snobului conservator şi agrar să scape atât de ieftin.

---

[13] Proiect de reformă a parlamentului propus de către Whigi în 1831.

[14] Lege votată în 1832 care a dus la schimbarea sistemului electoral, permițind reprezentarea în parlament a burgheziei industriale.

[15] *Doamna Gamp* – personaj din romanul lui Dickens Martin Chuzzlewitt. Doamna Harris este o prietenă fictivă a doamnei Gamp, la care aceasta se referă întruna.

Capitolul XXI
EXISTĂ VREUN SNOB WHIG?

Din fericire acesta va fi un capitol destul de scurt. N-am de gând să pun guvernului întrebări urâcioase, cum face Thomas de Finsbury[1] sau să împiedic, în orice fel, mersul înainte al măreței Administrații Liberale. Cel mai bun lucru pe care-l putem face este să nu punem niciun fel de întrebări, ci să acordăm whigilor încrederea noastră absolută, bizuindu-ne pe înțelepciunea lor superioară. Căci ei sunt mai înțelepți decât noi. O Providență binevoitoare a hotărât ca ei să ne cârmuiască pe noi, drept care i-a înzestrat cu o cunoaştere universală. Alți oameni își mai schimbă părerile: dar ei niciodată. De pildă, Peel mărturiseşte că părerile lui despre Legea grânelor nu s-au schimbat nici cu o iotă, că ele au ținut totdeauna de doctrina liber-schimbismului; că au fost mereu înțelepte şi desăvârşite. Noi habar n-aveam de acest lucru: dar ăsta este adevărul, lordul John aşa spune. Şefii cei mari ai whigilor coboară printre alegători, se felicită pe ei înşişi şi lumea întreagă pentru faptul că libertatea comerțului este Legea imperiului şi binecuvântează cerul că i-a creat pe whigi, care să împărtăşească lumii marele adevăr. Libertatea comerțului! Dumnezeu să vă binecuvânteze! whigii au inventat libertatea comerțului şi tot ce s-a inventat vreodată. Azi, mâine – când biserica Irlandei va fi la pământ, când poate, biserica de stat o va urma, când legea de îngrădire a drepturilor electorale va deveni un adevăr recunoscut; când educația va deveni într-adevăr națională; când până şi cele cinci puncte ale lui Thomas de Finsbury vor ajunge să fie văzute cu ochiul liber – o să vă dați seama că whigii au fost din *totdeauna* apărătorii Votului îngrădit[2]; că *ei* au inventat educația națională; că băieții ăştia au şi rezolvat problema bisericească; că de la ei au purces cele cinci puncte, cu care încerca să se laude Feargus O'Connor[3]. Unde există desăvârşire, nu poți afla Snobism. Whigii au

---

[1] Aluzie la *Thomas Slingsby Duncombe* (1796–1861), reprezentant al districtului Finsbury. A fost unul dintre liderii radicalilor şi a prezentat guvernului celebra petiție a cartiştilor.

[2] Unul din censurile electorale, conform căruia la alegeri aveau drept să participe numai proprietarii sau arendaşii de bunuri imobiliare.

[3] *O'Connor Feargus* (1794–1855), unul dintre conducătorii mişcării

ştiut şi au făcut, ştiu şi fac, vor şti şi vor face totul.

Repet deci că n-are rost să te aştepţi a găsi mulţi Snobi printre ei. Sunt atât de puţini. Un cetăţean, autor al unei cărţi despre aristocraţia engleză, pre nume Hampden junior (şi care seamănă cu John Hampden[4] cum seamănă Mr. *Punch* cu Apolo din Belvedere) înşira o mulţime de meserii şi nenumărate nume de englezi care le-au practicat cu succes. El face descoperirea că aristocraţia n-a dat, să zicem, tinichigii buni, sau avocaţi, sau croitori, sau artişti, sau feţe bisericeşti, sau dansatori pe sârmă, sau alţi oameni de alte meserii; în timp ce din popor s-au ridicat mai mulţi sau mai puţini inşi, care s-au distins în mai suspomenitele profesiuni. Omul ajunge la concluzia că aristocraţia este rasă inferioară, iar poporul rasă superioară. Concluzia lui Hampden junior e cam aspră şi argumentarea împotriva aristocraţiei netrebnice şi nătânge nu prea corectă; fiindcă e cu ochi şi cu sprâncene că un lord nu poate să cânte la vioară sau să zugrăvească tablouri numai datorită unui dar înnăscut şi fără exerciţiu; de asemenea că oamenii îmbrăţişează o meserie ca să aibă din ce trăi şi că, dacă dispun de mijloace îndestulătoare de trai pe picior mare, e firesc să devină trândavi. Falsul Hampden, prin urmare, nu-şi dă seama că înălţimile lor n-au de ce să se căznească a deprinde meseriile mai sus pomenite; şi, înainte de toate, trece cu vederea faptul că, faţă de nobilime, poporul e în raport de patruzeci de mii la unu; drept care nu i se poate pretinde nobilimii să nască atâtea personalităţi alese câte se pot găsi în rândurile poporului.

Tot astfel (sunt gata să recunosc că demonstraţia de mai sus este plicticos de lungă, dar, într-o lucrare despre Snobi, are voie şi un Snob radical să strecoare o vorbuliţă, în treacăt), tot astfel, zic deci, nu pot exista mulţi Snobi în rândurile whigilor, dat fiind că există atât de puţini whigi în rândurile oamenilor.

Socotesc că nu există mai mult de o sută de whigi adevăraţi, sinceri, vii, pe lume şi dintre aceştia, să zicem, douăzeci şi cinci ocupă funcţii; restul sunt gata să le ocupe. Într-un cerc atât de restrâns, nu te poţi aştepta să găseşti multe exemplare din soiul pe care-l căutăm noi. Cât de rar se întâmplă să întâlneşti un whig autentic şi recunoscut! Cunoaşteţi vreunul? Ştiţi ce înseamnă să fii whig? Înţeleg că un om poate dori cu înfrigurare luarea unei măsuri

---

cartiste, editor al ziarului cartist *Steaua Nordului*.

[4] *Hampden John* (1595–1643), activist al revoluţiei burgheze din Anglia.

sau a alteia, poate dori desființarea taxelor pe zahăr sau pe grâne, a restricțiilor impuse evreilor sau orice altceva, dar în cazul acesta, dacă Peel îmi face treaba şi mă scapă de o pacoste, el răspunde nevoii mele la fel de bine ca oricare altul cu orice alt nume. Eu vreau să am casa bine orânduită şi odaia curățată; nu fac cercetări deosebite în ceea ce priveşte mătura şi făraşul.

Ca să fii whig trebuie să fii mai mult sau mai puțin un reformator – şi chiar ceva mai mult decât atât. Eşti obligat să crezi nu numai că Legea grânelor trebuie respinsă, dar şi că whigii trebuie să fie la putere; nu numai că în Irlanda trebuie să domnească liniştea, ci şi că whigii trebuie să domnească pe Downing Street; dacă poporul vrea reforme, fireşte că n-ai încotro, dar nu uita că whigii trebuie să se aleagă cu laudele. Ei cred că whigii reprezintă lumea întreagă şi că tot ce primim de la ei este o binecuvântare. Când, deunăzi, lordul John a binecuvântat poporul la Guildhall[5] şi ne-a povestit cum au obținut whigii decretul în legătură cu Legea grânelor spre folosul nostru, zău că amândoi am crezut-o. Nu-l obținuse nici Cobden, nici Villiers, nici poporul, ci whigii, care, nu ştiu în ce fel, ne-au blagoslovit cu această măsură.

Ei *sunt*, de drept, superiorii noştri. *Există* ceea ce numea Thomas de Finsbury, vorbind aproape cu păcat, o „scamatorie de tip whig" care lasă în urmă toate scamatoriile. Eu personal nu sunt whig (poate că nici n-are rost s-o spun, cum n-are rost să spun că nu sunt regele Peppin[6] cel cu caleaşca de aur sau regele Hudson[7] sau domnişoara Burdett Coutts[8]); nu sunt whig; dar vai, cum mi-ar plăcea să fiu!

---

[5] Primăria oraşului Londra.

[6] Numele a trei regi din dinastia carolingiană care au domnit în secolele VI-VII.

[7] Aluzie la *George Hudson* (1800–1871), magnat englez, proprietarul a peste 1000 mile de cale ferată.

[8] Angela Burdett Coutts (1814–1906), milionară engleză, care se îndeletnicea cu acțiuni „filantropice".

Capitolul XXII
DESPRE SNOBUL CIVIL

Nu există ceva mai dezgustător şi mai cumplit decât să faci paradă de neştiinţă strigătoare la cer, de înfumurare mârşavă, de rea-voinţă laşă, aşa cum au făcut nepricopsiţii ăia de civili în presa publică şi un mare număr de Snobi civili în ţară, faţă de cea mai iubită dintre instituţiile noastre, acea instituţie în sănătatea căreia se ridică totdeauna la toate banchetele paharul, îndată după cinstirea bisericii: armata britanică. Eu însumi, cu prilejul micii mele disertaţii despre Snobii militari – disertaţie care mi-a fost impusă de o aspră datorie – i-am tratat pe aceştia cu duioşie şi cu o politeţe elegantă care, după câte înţeleg, au fost admirate şi preţuite în cluburile războinice, la agape militare şi în alte întruniri soldăţeşti. Să presupunem însă că critica ar merge atât de departe, cum a şi mers în ultimele zece zile, că orice *cockney*[9] fără şcoală şi-ar îngădui să judece, că civilii din taverne şi cluburi ar huidui, că patrioţii din domeniul băcăniei sau albiturilor s-ar încumeta să aibă obiecţii, că până şi femei neştiutoare, mame de familie, în loc să aibă grijă de ceaiul şi untul pentru micul dejun, ar citi ziarele şi, bineînţeles, ar emite *la rândul lor* strigăte ascuţite de groază când ar ajunge la darea de seamă despre bătaia eu biciul de la Hounslow[10], să presupunem, zic, că în societate s-ar stârni rumoarea care domneşte în ultimele două săptămâni şi că, poate la fiecare masă din Anglia, ar răsuna un strigăt de indignare. Ar fi prea de tot, îndrăzneala Snobilor civili ar merge prea departe şi ar trebui, pe dată, stăvilită. Eu sunt împotriva civililor şi mă simt autorizat să declar, după o convorbire cu Mr. *Punch*, că şi acest gentleman împărtăşeşte părerea mea, anume că *armata trebuie apărată*.

Răspunsul care trebuie dat Snobului civil când ridică obiecţii împotriva pedepselor militare, a avansărilor, a cumpărării de posturi în armată, e mereu acelaşi. Omul habar n-are despre ce este vorba. Cum naiba îţi permiţi *tu*, civil nepricopsit, să faci consideraţii despre armată, când habar n-ai de deosebirea dintre o puşcă şi un chibrit?

---

[9] Locuitor din periferiile Londrei, vorbind un argo specific.

[10] Numele unui regiment de husari unde a avut loc întâmplarea autentică prezentată mai jos de Thackeray.

Am văzut că, în ziarele militare, se stăruie cu mult succes asupra acestui punct care, sunt din toată inima de acord, reprezintă un argument minunat şi de nerespins. Un om are nevoie de un geniu deosebit, de un studiu adâncit, de o educaţie precumpănitor militară, înainte de a putea să judece o chestiune atât de complicată ca armata; şi, e limpede că puţini civili au parte de toate acestea. Dar oricine a avut suprema mulţumire de a face cunoştinţa portstindardului locotenent de gardă Grig, a căpitanului Famish din regimentul de hotentoţi, sau a sute de alţi tineri cu aceeaşi chemare, recunoaşte că armata se află în siguranţă sub supravegherea unor oameni ca aceştia. Ei au o educaţie strălucită, îşi petrec timpul cu migăloase studii militare; la popote, conversaţia, se ştie, e în general filozofică, iar cercetările ofiţerilor sunt riguros ştiinţifice. Când râvna lor de cunoaştere este atât de fierbinte în tinereţe, de câtă înţelepciune trebuie să dispună ei la bătrâneţe? Când Grig va ajunge colonel (şi, nu încape îndoială, dat fiind că ştiinţa se dezvoltă mult mai iute în regimentele de gardă, un tânăr veteran poate fi colonel la douăzeci şi cinci de ani), iar Famish va cuceri şi el acelaşi grad, aceştia doi vor fi mai potriviţi decât oricând pentru conducerea armatei; şi, cum e cu putinţă ca un civil să cunoască chestiunea aşa cum o cunosc ei? Aceştia sunt oamenii a căror părere civilii cutează s-o tăgăduiască, şi nimic nu mi se pare mai primejdios, într-un cuvânt, de o obrăznicie mai Snoabă, decât o astfel de opoziţie.

Când oameni ca aceştia, laolaltă cu cele mai înalte foruri ale armatei, sunt de părere că soldatului britanic îi face bine bătaia cu biciul, n-are niciun rost ca civilul să se amestece. Ştiţi voi oare tot atâtea despre armată şi despre nevoile soldatului ca feldmareşalul duce de Wellington? Dacă marele căpitan al vremurilor noastre socoteşte că bătaia reprezintă una dintre nevoile armatei, ce-i treaba *dumitale* să te opui? Pe *dumneata* te bate? Dumneata nu eşti decât un civil oarecare. Poate că ideea de a-ţi biciui semenii ca pe nişte câini se bate cap în cap cu ideile dumitale despre cuviinţă, morală, dreptate; poate că a supune pe nişte creştini unor pedepse brutale, sălbatice, înjositoare, fără folos, este un fapt revoltător pentru dumneata. Dar e lipsit de noimă să-ţi închipui că un filantrop cu vază, ca marele căpitan al vremurilor noastre, ar îngădui să se aplice astfel de pedepse trupelor, dacă ele n-ar răspunde unei necesităţi.

O vorbă să fi spus şefii armatei şi mâţa cu nouă cozi şi-ar fi ocupat locul de armă istorică în Turnul Londrei, laolaltă cu ghetele de tortură şi menghina pentru degete folosite în *Armada* spaniolă. Dar,

spui dumneata, ducele de Alba[11] o fi socotit ghetele de tortură şi menghinele pentru degete tot atât de trebuincioase pentru menținerea disciplinei cum e socotită a fi astăzi mâța cu nouă cozi. Civilule! Nu-ți vâri nasul în probleme care depăşesc sfera dumitale de înțelegere. Respectă regulamentul militar şi nu uita că majoritatea ofițerilor din armata britanică, de la Înălțimea Sa până la portstindardul Grig, sunt de părere că bătaia cu biciul nu poate fi desființată.

Doar n-o să-ți închipui că sunt neomenoşi. Când nenorocitul acela din Hounslow[12] a fost biciuit la scară, s-a raportat că, în timp ce potcovarii regimentului roteau biciul deasupra lui, nu numai oamenilor din trupă, dar şi ofițerilor li s-a făcut rău în fața acestui spectacol groaznic. Mi s-a spus că la toate pedepsele militare sunt oameni care-şi pierd cunoştința în felul ăsta. Până şi natura cedează, rostind un fel de protest muribund în fața unei scene de tortură atât de dezgustătoare. Natura – da! Dar armata nu e o îndeletnicire naturală. Este cu totul în afara vieții obişnuite. Disciplină – tunici roşii, toate de aceeaşi croială, cu acelaşi număr de nasturi – bătaia – marşuri cu acelaşi picior înainte – toate astea nu sunt fireşti. Pune o baionetă în mâna unui om şi n-o să i se pare firesc s-o vâre în burta unui francez. Puțini oameni ar purta, din îndemnuri naturale, în loc de pălării, o căciulă cum poartă zi de zi colonelul Whyte şi regimentul lui, un soi de manşon, cu o punguță de postav care se bălăbăneşte în spate şi un pămătuf de ras înfipt în frunte, în chip de podoabă. Tot sistemul e de un nefiresc scandalos. Civilul care trăieşte în afara acestei lumi nu-l poate pricepe. Nu se întâmplă ca în alte meserii, unde e nevoie de inteligență. Un om, pe care numai un pas îl desparte de idioțenie, care are doar atât creier ca să-şi dirijeze puterea de a face rău şi de a îndura, poate deveni un soldat distins. Un băiețandru se poate ridica deasupra unui veteran; e ceea ce vedem că se întâmplă în fiecare zi. Un puşti care are câteva mii de lire îşi poate cumpăra dreptul de a comanda, pe care soldatul cel mai priceput şi mai bine pregătit nu-l poate obține niciodată. Uită-te la portstindardul Grig, proaspăt ieşit de pe băncile şcolii, cum duce

---

11 *Ducele de Alba* (1507–1582), rezident spaniol în Țările de jos, vestit pentru cruzimile sale.

12 Soldatul How din regimentul de husari a lovit un sergent şi a fost biciuit, drept sancțiune, până şi-a dat sufletul. Comandantul regimentului era colonelul Whyte, despre care se vorbeşte în acest capitol.

degetul la chipiu drept răspuns la salutul bătrânului şi uriaşului soldat prost – gladiatorul a douăzeci şi cinci de campanii.

Şi dacă situaţia ofiţerului e minunat de nefirească, gândeşte-te şi la aceea a soldaţilor! Există aceeaşi distanţă socială între portstindardul Grig şi gladiatorul uriaş, ca între o ceată de ocnaşi care lucrează la galere şi paznicii lor. Sute de mii de oameni mănâncă, mărşăluiesc, dorm, mânaţi fiind încoace şi încolo, în cete, prin toată lumea – în timp ce Grig şi cei din clanul lui umblă călare şi supraveghează; li se dă ordin să înainteze sau să se retragă şi ei se execută; li se spune să se dezbrace şi se supun; să lovească şi lovesc; să ucidă sau să fie ucişi şi ascultă – totul pentru mâncare, îmbrăcăminte şi doi penny pe zi cu care-şi cumpără bere şi tutun. Pentru nimic mai mult: nici speranţă – nici ambiţie – nici vreo altă perspectivă la bătrâneţe decât azilul Chelsea. Câţi dintre aceşti oameni nu scapă de robie decât murind în război, tocmai când munca lor este mai trebuincioasă şi mai bine plătită ca oricând! Între ofiţer şi soldaţi se cască o asemenea prăpastie, încât este aproape o minune s-o treci. *Un singur* mameluc[13] a putut scăpa când Mehmet Ali a poruncit exterminarea întregii trupe; tot aşa câte un ofiţer răzleţ se *poate* ridica din rândurile trupei, dar asta e o minune. Nu; o instituţie ca aceasta reprezintă un mister la care socotesc că toţi civilii ar face bine să se uite cu tăcută uimire, lăsând conducerea ei în seama unor şefi de meserie. Grija acestora pentru subalternii lor este plină de duioşie, iar recunoştinţa celor din urmă faţă de superiori trebuie să fie pe aceeaşi măsură. Când tânărul locotenent din regimentul 4 de dragoni s-a cherchelit şi şi-a tăiat ordonanţa cu sabia, a primit o mustrare şi apoi s-a întors liniştit la datoria lui, pe care, fără îndoială, o îndeplineşte foarte bine; când soldatul acela cherchelit l-a lovit pe sergent, a fost biciuit şi a murit în timpul executării pedepsei. Vezi dumneata, trebuie să tragem o linie de demarcaţie, fiindcă altfel bietul soldat ar fi putut să fie şi el iertat de către Marele Căpitan al vremurilor noastre, care l-a iertat pe criminalul gentleman. Trebuie să existe distincţii şi deosebiri şi mistere care să fie dincolo de puterea de înţelegere a unui civil şi articolul de faţă este scris tocmai pentru a-i preveni pe toţi aceştia să nu se amestece în treburi ce nu ţin de sfera lor.

Dar mai trebuie să spunem o vorbă, declară *Mr. Punch*, şi altor

---

13 Mamelucii erau o tagmă militară care a deţinut puterea în Egipt timp de câteva secole. În 1811, mamelucii au fost nimiciţi de paşa Mehmet Ali.

mari comandanți şi feldmareşali, în afară de istoricul Biruitor de la Assaye, Vittoria şi Waterloo[14]! Avem în mijlocul nostru – lăudat fie cerul! – pe un feldmareşal, al cărui baston s-a legănat deasupra celor mai puțin sângeroase câmpuri de biruință cunoscute în lumea asta. Avem un feldmareşal de augustă familie, ca să zic aşa, şi lui dorim cu plecăciune să-i vorbim:

„Alteță, spunem noi, alteță (care ai parte de ascultare din partea urechii capului armatei), strecoară în acea distinsă ureche rugămințile unei națiuni. Spune-i că în calitate de națiune îl rugăm şi-l implorăm ca niciun creştin din Anglia să nu mai sufere tortura de iad a pisicii cu nouă cozi. Spune-i că preferăm să pierdem o bătălie decât să biciuim un soldat; fiindcă, de pe urma unei astfel de pierderi, vitejia englezului nu va suferi. Şi dacă alteța sa prințul Albert binevoieşte să dea ascultare jalbei noastre, cutezăm să spunem că va fi cel mai iubit dintre feldmareşali şi că va fi făcut poporului britanic şi armatei britanice un serviciu mai mare decât i-a făcut vreun feldmareşal din zilele lui Malbrook[15] şi până astăzi.”

[14] Este vorba de ducele de Wellington care a înfrânt pe indieni la Assaye, în India, şi armatele franceze la Vittoria în Spania, în 1813, şi la Waterloo în 1815.

[15] Numele unui cavaler cruciat, devenit figură populară.

Capitolul XXIII
DESPRE SNOBII RADICALI

Dat fiind că principiile *Punch*-ului sunt în cel mai înalt grad conservatoare, s-ar putea crede că orice am spune despre Snobii radicali poartă pecetea prejudecății şi a preacucerniciei, aşa încât mă gândeam să-i las cu totul în plata domnului pe bieții de ei; fiindcă Dumnezeu ştie de câtă prigoană au avut parte odinioară, când a fi radical însemna să fii socotit Snob şi când orice lacheu care ştia să folosească pana obişnuia să pălăvrăgească despre „masa nespălaților”[1] şi să-şi dea ifose pe socoteala mulțimii slinoase; dar, în ultimii ani, a venit rândul mulțimii să râdă, aşa încât astăzi ea poate asculta cu bunăvoință aceste glume nostime.

La urma urmelor, poate că nu există prieten mai bun al conservatorismului decât Snobul excesiv radical. Când îți predică mereu că toți nobilii sunt tirani, toți clericii fățarnici şi mincinoşi, toți capitaliştii nişte tâlhari strânşi într-o bandă conspirativă cu scopul de a lipsi poporul de drepturi, el stârneşte o răsturnare sănătoasă a sentimentelor în favoarea părții insultate, aşa încât, din lealitate, inimile generoase trec de partea celui în chip nedrept oropsit.

Aşa, de pildă, cu toate că urăsc bătaia în armată, ca pe cea mai brutală şi dezgustătoare rămăşiță a unor vremi de chinuri sălbatice, cu toate că personal nu-i socotesc pe soldații din faimoasele regimente de dragoni ca deținătorii de drept ai celei mai adânci înțelepciuni omeneşti, totuşi când îl văd pe Quackley[2], judecătorul de instrucție, dându-şi aere fățarnice de patriotism şi atacând oamenii pentru crimele sistemului (crime de care dumneata şi cu mine suntem tot atât de vinovați, dacă nu facem tot ce ne stă în putere ca să-l desființăm, ca şi colonelul Whyte), mă simt îndemnat să trec de partea celor atacați, mă simt îmboldit să ridic armele împotriva lui Quackley. Ieri un cetățean urla la fereastra mea în legătură cu judecata din Hounslow şi *„hinfama tiranie a brutei de colonel pe care pune el laba dacă-i dai o juma’ de penny”*. Oare cetățeanul ăsta era un patriot radical sau un Snob radical, ce părere aveți? Şi care ce

[1] Termen folosit de presa reacționară engleză pentru a desemna masele populare.

[2] De la *quack* – şarlatan.

urmărea: să desființeze bătaia sau să se aleagă cu ceva bani?

Ce oare l-a făcut pe *sir* Robert Peel atât de popular în ultima vreme? Nu încape nicio îndoială că atacurile anumitor domni în Camera Comunelor. Acum că au renunțat să-l mai înjure, renunțăm şi noi să-l mai iubim. Ba chiar, săptămâna trecută, când a ținut cuvântarea despre imoralitatea loteriilor şi ticăloşia uniunilor artistice, s-au găsit câțiva prieteni binevoitori, care să spună: „Păi omul a rămas acelaşi şarlatan şi ticluitor solemn de vorbe fățarnice ca şi altădată."

Ăsta e folosul pe care-l aduc Snobii radicali, ca şi toți Snobii politici: îi împing pe oamenii cinstiți de partea celor prigoniți. Şi mă gândesc de multe ori că, dacă lumea o să înainteze tot aşa – adică poporul o să-i biruie pe toți, aristocrația o să fie mereu bătută după câte un josnic simulacru de luptă, biserica strivită, revoluția triumfătoare, şi (cine ştie?) monarhia clătinată – s-ar putea ca bătrânul *Punch* să se găsească şi atunci, ca de obicei, în opoziție, jelind după vremurile bune de odinioară, regretând, laolaltă cu bătrânele doamne Gamp şi Harris, venirea la putere a radicalismului.

Poate că cele mai primejdioase specimene de Snobi radicali din toate trei regatele se găsesc în acea ramură de Snobi numită *Tânăra Irlandă*[3], Snobi care au făcut un tărăboi uriaş în ultimele două săptămâni şi s-au bucurat în ultimii ani de multă trecere în această țară.

Nu ştiu ce m-a apucat de-am îndrăgit atâta pe cei din neamul ăsta: doar poate fiindcă scriu poezii drăguțe, i-au ucis pe saxoni în sunetul unor iambi melodioşi şi trec drept cinstiți, spre deosebire de bătrânul domn O'Connell, căruia o prejudecată englezească îi refuză această însuşire folositoare. Pe la noi tot ce este bizar e îndrăgit, şi poate că gustul nostru nu e tocmai clasic. Ne place Tom Degețel; ne plac cântăreții yankei; ne plac indienii din America; ne place urletul de luptă irlandez. *Tânăra Irlandă* a urlat cu deosebit succes în țara aceasta; aşa încât cântecul Shan Van Vogh[4] şi cei de la '98 au avut parte de o neprecupețită popularitate. Dacă d-alde O'Brien şi O'Toole,

---

[3] Organizație politică a intelectualității burgheze irlandeze din care făceau parte atât partizanii căii revoluționare de eliberare a Irlandei cât şi liberalii burghezi.

[4] Titlul unui cântec revoluționar irlandez, devenit un fel de imn al răscoalei irlandezilor din 1798.

O'Dowd şi O'Whack şi Mulholligan[5] ar închiria teatrul St. James, s-ar putea ca strigătul războinic al lui Aodh O'Nyal[6], bătălia de la Blackwater şi corul Galloglass să aducă ceva spectatori chiar şi în timpul căldurilor.

Ceea ce ştiu însă e că, dacă vreun partid a îndeplinit vreodată condiția de Snob, acela este *Tânăra Irlandă*. Oare vanitatea caraghioasă înseamnă Snobism? Dar trufia absurdă, țâfna ursuză, slăbiciunea desăvârşită, însoțită de o nemaipomenită lăudăroşenie? Oare Tibbs[7] e un Snob sau nu? Şi când micuțul ăsta amenință să-l snopească în bătăi pe Tom Cribb, iar Tom pleacă vesel, slobozindu-şi râsul şi privind în urmă, peste umerii lui uriaşi, oare Tibbs care urlă după el şi-l ocărăşte e un Snob sau un erou cum îşi închipuie el că este?

Un martir fără prigonitori este un Snob până-n măduva oaselor; un pitic zănatic care pocneşte din degetele pe care le înalță cât poate de sus, sub nasul unui uriaş paşnic, este un *Snob*; şi făptura asta devine cel mai ticălos şi primejdios Snob, atunci când găseşte ascultare la oameni mai proşti decât el, cărora le împuie capul cu minciuni şi pe care-i duce la pierzare. Câtă vreme *Tânăra Irlandă* se vaită țipând de nu mai poate fără să facă însă nimănui vreun rău, îşi agită mâna înarmată cu securea războinică sus pe zidul cu creneluri şi scoate strigătul războinic al lui Bug-Aboo sau alte urlete prosteşti şi melodramatice, şi îşi închipuie că e un *campion* al dreptății şi un erou, ea rămâne un flecuşteț caraghios; dar din clipa în care găseşte oameni gata să creadă în poveştile astea, anume că americanii eliberați se pregătesc să se strângă în jurul stindardului verde al lui Erin[8] şi că batalioanele neînvinse ale Franței se grăbesc să vină în ajutorul duşmanilor saxonului, ne aflăm în fața unui Snob atât de primejdios şi dăunător, încât domnul *Punch* îşi pierde voioşia obişnuită şi, lepădându-se de orice compasiune care nu-şi are locul, nu doreşte decât să-l vadă încăput pe mâna autorităților.

---

[5] Nume de eroi şi luptători irlandezi, parte autentice (O'Brien), parte fictive.

[6] Rege al Irlandei în secolul al V-lea. Din cei 14 fii ai săi au descins toți regii Irlandei până în secolul al XII-lea.

[7] *Tibbs* personaj din lucrarea *Cetățeanul lumii* de O. Goldsmith (1730–1774); este prototipul omului şters şi anonim care se laudă cu relațiile sale nobile şi faptele lui eroice.

[8] Nume arhaic al Irlandei.

Tocmai o astfel de violență şi de fanfaronadă au stârnit mânia punchiană împotriva domnului O'Connell, atunci când acesta şi-a adunat milioanele de oameni pe dealurile verzi ale Erinului şi a rostit acele cuvinte de lăudăroşenie şi amenințare pe care acum a şi început, cu oarecare modestie, să le înghită. A-i compătimi însă pe membrii *Tinerei Irlande* pentru că sunt atât de cinstiți, pentru că scriu versuri atât de drăguțe, pentru că sunt în stare să meargă până la eşafod de dragul părerilor lor, de asta nu mai suntem în stare; inimile noastre nu sunt destul de duioase pentru asemenea milostivenie. N-are decât o ceată de tineri să scoată o publicație care să pledeze pentru dreptul de a da foc oraşelor sau care să arate foloasele crimei. Grija pentru capul şi proprietatea noastră ne va împiedica însă de la sentimente prea duioase față de aceşti interesanți tineri patrioți. Aşa încât n-avem mai multă dragoste pentru *Tânără Irlandă*, pentru conducătorii şi scopurile ei decât pentru renăscuta Anglie de sub conducerea martirilor Thistlewood şi Ings[9].

[9] Conducători ai aşa numitei „Conspirația Cato" (1820), menită să provoace o lovitură de stat prin uciderea membrilor guvernului. Conspiratorii au fost spânzurați.

Capitolul XXIV
CÂTE CEVA DESPRE SNOBII IRLANDEZI

Nu vă închipuiți, desigur, că nu mai există în Irlanda şi alți Snobi în afara celor din simpatica bandă care doreşte să facă sulițe din şinele de cale ferată (minunat exemplu de gospodărie irlandeză) şi să taie gâturile năvălitorilor saxoni. Cei pomeniți mai sus sunt din soiul veninos; şi de-ar fi fost născociți pe vremea sf. Patriciu[1], acesta i-ar fi izgonit din regat laolaltă cu alte reptile dăunătoare.

Pare-mi-se că în *Analele celor Patru Cronicari*[2] sau, dacă nu, în istoria lui Olaus Magnus[3], sau de nu, cu siguranță în Catehismul istoriei Irlandei de O'Neill Daunt, stă scris că, atunci când Richard al II-lea[4] a venit în Irlanda, şefii irlandezi i-au adus omagiu îngenunchind în fața lui – sărmane făpturi neştiutoare – închinându-i-se şi minunându-se de regele englez şi de filfizonii de la curtea lui. Înălțimile lor, nobilii englezi, au râs şi şi-au bătut joc de caraghioşii şi necioplții lor admiratori irlandezi; le-au imitat vorbirea şi gesturile, i-au tras pe bieții bătrâni de barbă şi au făcut haz pe socoteala straielor lor ciudate.

Neînfrânatul Snob englez procedează la fel până în zilele noastre. Poate că nu există pe lume Snob care să aibă o încredere mai nestrămutată în el însuşi; care să ia astfel în zeflemea tot restul universului; care să aibă un dispreț atât de nesuferit, superb şi prostesc pentru toate popoarele în afară de al lui – mai mult decât atât, pentru toate clicile în afară de a lui. *„Doamne fehreşte! Câte poveşti cu ihrlandezii"* trebuie să fi găsit de cuviință să spună tinerii filfizoni care-l însoțiseră pe regele Richard, după ce s-au înapoiat în Pall Mall, în timp ce-şi fumau țigările pe scările de la Whitehall.

Snobismul irlandez nu creşte atât din trufie, cât din slugărnicie şi josnică admirație, dintr-o imitație lipsită de orice valoare a vecinilor. Şi mă mir că De Tocqueville[5], De Beaumont[6] şi *The Times*

---

[1] Sfânt considerat patron al Irlandei.

[2] Culegere de cronici irlandeze publicate la începutul secolului al XVII-lea.

[3] Istoric suedez din secolul al XVII-lea.

[4] Rege al Angliei (1377–1399).

[5] *De Tocqueville Clérel* (1805–1859), om politic şi scriitor francez.

Commissioner n-au explicat Snobismul irlandez în contrast cu al nostru. Al nostru este cel al cavalerilor normanzi din suita lui Richard – înfumurați, brutali, nerozi şi deplin siguri pe ei; al lor este Snobismul bietelor căpetenii, oameni simpli, îngenuncheați de admirație. Şi acum mai îngenunche în fața modei engleze aceşti oameni primari şi sălbatici; şi zău că-i greu să nu râzi de unele dintre maimuțărelile lor naive.

Cu câțiva ani în urmă, un oarecare orator cu faimă ajunsese primar la Dublin. Obişnuia să poarte o mantie roşie şi un tricorn, a căror strălucire îl încânta la fel de mult cât ar fi încântat-o pe regina Quasheeneaboo[7] să-şi agațe un inel nou de perdea la nas sau să-şi pună la gât un şirag de mărgele de sticlă. Făcea vizite astfel înveşmântat, se ducea la reuniuni, la sute de mile depărtare de capitală, în mantie de catifea roşie. Şi să fi auzit poporul strigând: *„Da, my Lard!”* şi *„Nu, my Lard!”* şi să fi citit în ziare minunatele dări de seamă asupra luminației sale! De parcă şi poporului, chiar şi lui i-ar fi făcut cu adevărat plăcere să se lase înşelat de această strălucire de două parale. Într-adevăr, strălucire de două parale există în toată Irlanda şi ea poate fi socotită cea mai caracteristică trăsătură a Snobismului din această țară.

Când doamna Mulholligan, soția băcanului, se retrage la Kingstown, pune să se scrie „Mulholliganviile” deasupra porții proprietății sale; şi te primeşte în pragul unei uşi care nu se închide sau te priveşte printr-o fereastră care în loc de geam are un jupon vechi.

Oricât i-ar fi dugheana de dărăpănată sau de întunecoasă, niciun om din Irlanda nu recunoaşte niciodată că-i prăvăliaş. Un cetățean al cărui depozit de marfă se reduce la un corn de un penny sau un pachet de acadele, îşi numeşte cocioaba „Magazin de produse făinoase americane”, sau „Depozit de produse coloniale”, sau ceva în genul acesta. Cât despre hanuri, nici nu se mai află prin țară. E belşug de hoteluri tot atât de bine înzestrate ca şi conacul Mulholliganville; şi nici hangii şi nici hangițe nu mai există; dumnealui este la vânătoare cu câini; iar milady e în salon, unde stă de vorbă cu căpitanul sau cântă la pian.

Dacă un gentleman poate lăsa familiei sale un venit de o sută de

---

[6] De *Beaumont Gustave-Auguste* (1802–1866), publicist francez, a scris un studiu asupra Irlandei.

[7] Nume african fictiv.

lire pe an, toți devin gentlemeni, toți au câte un căluț, se duc la vânătoare cu câini, se plimbă fuduli pe aleile „Phaynixului” şi-şi lasă barbişon ca aristocrații de sânge.

Unui prieten de-al meu irlandez i s-a năzărit să se facă pictor, dar nu poate trăi în Irlanda unde e socotit o ruşine a familiei, din pricina meseriei pe care şi-a ales-o. Taică-său e negustor de vinuri, şi fratele lui cel mare, spițer.

E nemaipomenit câți oameni întâlneşti la Londra sau pe continent, posesori ai unei mici proprietăți în Irlanda, care le aduce un venit de 2.500 de lire pe an. Mai numeroşi sunt cei care vor avea 9.000 pe an, în moşii, după ce le va muri cineva. Mie însumi mi-a fost dat să întâlnesc atâția urmaşi ai regilor irlandezi, încât ar fi putut alcătui o brigadă.

Şi, în sfârşit, cine n-a întâlnit un irlandez care-i maimuțăreşte pe englezi, care se leapădă de țara lui, încearcă să scape de accent sau, cum s-ar zice, să-i uite până şi gustul? „Vino să iei masa cu mine”, spune O'Dowd[8] din O'Dowdstown, *vom fi numai între englezi;* astea ți le spune în dialect irlandez, lungind cuvintele ca de aici până la digul din Kingstown.

Şi n-ai auzit niciodată pe doamna căpitan Macmanus vorbind despre „Ihr-lhan-da” sau despre „mohşia tahtălui ei”. Foarte puțini oameni au colindat lumea, fără să audă sau să observe aceste fenomene irlandeze – adevărată strălucire de două parale.

Şi ce părere aveți despre vârful piramidei lor – Castelul – în care sălăşluieşte un rege fals, înconjurat de o suită falsă, însuflețită de o falsă lealitate; ce părere aveți despre un fals Harun-al-Raşid, care se plimbă în travesti, pretinzând că e mărinimos şi măreț? Un astfel de castel reprezintă culmea culmilor în materie de Snobism. Un *Buletin al curții* care dedică două coloane de tipar botezului unui sugaci e o pacoste, dar închipuiți-vă nişte oameni care se prăpădesc după un fals *Buletin al curții!*

Cred că falsurile irlandeze siânt mai supărătoare decât cele din oricare altă țară. Un om îți arată un deal şi-ți spune: „Ăsta-i muntele cel mai înalt din toată Irlanda”; sau un domn îți spune că e coborâtor din Brian Boru[9] şi că are un venit de 3.500 de lire pe an; sau doamna Macmanus descrie „mohşia” tatălui ei; sau bătrânul senior se ridică şi spune că femeile irlandeze sunt cele mai frumoase, bărbații

---

[8] Nume clasic irlandez.

[9] Rege al Irlandei (1002–1014).

irlandezi cei mai viteji, pământul irlandez cel mai roditor din lume; şi nimeni nu crede nimic – povestitorul nu crede în povestea lui şi nici ascultătorul; dar se prefac a crede şi cinstesc în chip solemn înşelătoria.

O, Irlanda! O, țara mea (fiindcă nu mă îndoiesc că mă trag şi eu din Brian Boru), când ai să recunoşti că doi şi cu doi fac patru şi ai să spui că o suliță e o suliță? E cel mai bun lucru pe care-l poți face cu acest din urmă obiect. Când va veni vremea asta, Snobii irlandezi vor pieri; şi n-o să mai auzim niciodată vorbindu-se despre „sclavi ereditari”[10].

[10] Astfel îi caracteriza pe irlandezi propria lor presă.

Capitolul XXV
SNOBII CARE DAU SERATE

În ultimele săptămâni colecția noastră de Snobi a avut un caracter din cale afară de politic. „Oferă-ne Snobi din viața de toate zilele", strigă doamnele. (În fața mea se află scrisoarea unei frumoase corespondente din orăşelul pescăresc Brighthelmstone în Sussex, şi cum aş putea să nu mă supun poruncilor ei?) „Mai povesteşte-ne, scumpe domnule Snob, despre experiențele dumitale cu Snobii din lumea bună."

Dumnezeu să le binecuvânteze, drăguțele de ele! Acum că s-au obişnuit cu acest nume, cuvântul acesta dezgustător, vulgar, oribil, de nerostit, le alunecă cum nu se poate mai uşurel şi mai fermecător de pe buze. Nu m-aş mira dacă ar fi folosit chiar şi la curte de către domnişoarele de onoare. Oricum, ştiu că în cea mai aleasă societate se foloseşte. Şi de ce nu? Snobismul este vulgar – dar cuvântul în sine nu. Ceea ce numim un Snob, tot Snob ar rămâne, orice alt cuvânt am întrebuința.

Atunci, fie. Deoarece sezonul se apropie de sfârşit; deoarece sute de suflete alese, Snoabe sau nu, au părăsit Londra; deoarece nenumărate covoare moi şi ospitaliere au fost strânse; iar obloanele au fost fără milă acoperite cu *Morning Herald*; deoarece locaşuri ocupate nu demult de proprietari voioşi au fost lăsate acum în grija unor ursuze înlocuitoare ale majordomului – nişte bătrâne mucegăite care, drept răspuns la sunetul disperat al clopoțelului, se zgâiesc timp de o clipă la tine din subsol şi apoi deschid încet uşa de la intrare şi te înştiințează că *milady* a părăsit oraşul, sau că „familia e la țară", sau „plecată pe Rind[1]", sau mai ştiu eu unde – deoarece sezonul şi petrecerile s-au sfârşit, de ce să nu ne apropiem puțin de Snobii care dau serate şi să cercetăm purtarea acestor indivizi care au părăsit pentru şase luni oraşul?

Unii dintre aceşti vrednici Snobi pretind că se duc la *iachting;* de fapt, înarmați cu telescoape şi îmbrăcați în bluze marinăreşti, îşi omoară timpul între Cherbourg[2] şi Cowes[3]; alții locuiesc claie peste

[1] Pronunțare incorectă pentru Rin.

[2] Port pe țărmul de nord-vest al Franței.

[3] Stațiune balneoclimatică, aşezată în sudul Angliei.

grămadă în nişte cabane întunecoase din Scoţia şi, aprovizionaţi cu supă congelată şi carne ermetic închisă în cutii de tablă, îşi petrec zilele ucigând cocoşi sălbatici prin mlaştini; alţii se refac din amorţeală la Kissingen, cu ajutorul medicamentelor şi al băilor, după efectele sezonului monden, sau urmăresc isteţul joc *Trente et quarante* la Homburg[4] şi Ems[5]. Acum că sunt cu toţii plecaţi, ne putem îngădui să fim foarte veninoşi în ceea ce-i priveşte. Şi, pentru că nu se mai dau serate, hai să ne ocupăm de Snobii care dau serate. Snobii care dau dineuri, baluri, *dejeuner*-uri, serate artistico-literare. Doamne! Doamne! Ce măcel ar fi fost dacă i-am fi atacat în plin sezon! Aş fi fost silit să-mi tocmesc o gardă care să mă apere de scripcarii şi cofetarii mânioşi că le insult patronii. Mi s-a şi spus că, din pricina unor exprimări ireverenţioase şi prea slobode, socotite jignitoare pentru Baker Street şi Harley Street, chiriile au scăzut în aceste respectabile cartiere; ba s-au emis şi decrete ca cel puţin domnul Snob să nu mai fie poftit la petrecerile de acolo. Ei bine, acum că au plecat cu *toţii*, să zburdăm şi noi după pofta inimii şi să ne legăm de toţi şi de toate, ca taurul în magazinul de porţelanuri. Poate că n-or să afle ce se petrece în lipsa lor şi, chiar dacă află, doar n-o să ne poarte pică vreme de şase luni. O să începem să-i îmbunăm prin februarie, şi apoi tot nu ne pasă de ce o să se întâmple anul viitor. N-o să mai fim poftiţi la dineuri de către Snobii care oferă dineuri, nici la baluri de către cei care organizează baluri; nici la serate artistico-literare (har Domnului, cum ar zice Jeames) de către Snobul care le prezidează. Dar ce ne poate împiedica să spunem adevărul? Cu Snobismul Snobilor care dau serate artistico-literare termini repede, odată cu ceaşca de ceai searbăd care ţi se oferă în salonaş sau cu restul murdar de îngheţată pe care-l capeţi, după ce urci scara şi ajungi în înghesuiala înăbuşitoare de sus.

Doamne! Pentru ce s-or fi ducând oamenii acolo? Ce s-o fi petrecând acolo, de se înghesuie toţi în cele trei odăiţe? Oare Groapa neagră[6] trece drept o plăcută *réunion*, de s-au apucat britanicii s-o imite în toiul caniculelor? După ce eşti făcut piftie în pragul uşii (unde simţi cum intri cu picioarele în volanele de dantelă ale ladyei Barbara Macbeth şi te alegi cu o privire din partea zgripţuroaicei

---

[4] Staţiune cu ape termale situată în Prusia.

[5] Staţiune cu ape minerale din sud-vestul Germaniei.

[6] Aluzie la Groapa neagră din Calcutta – clădire în care în 1756 au murit sufocaţi o serie de englezi luaţi prizonieri de bengalezi.

aceleia fioroase şi sulemenite, o privire pe lângă care aceea a lui Ugolino[7] e înveselitoare); după ce-ți retragi cu greu cotul din jiletca albă a bietului Bob Guttleton[8] rămas fără suflu, ştiind că-l striveşti pe acest sărman Bob şi-l aduci într-o stare de apoplexie, te trezeşti, în sfârşit, în salonul de primire şi încerci să prinzi privirea doamnei Botibol[9], amfitrioana. Când i-ai prins privirea, ți se pretinde să rânjeşti, iar ea îți răspunde zâmbind pentru a patra suta oară în acea seară; şi, dacă e *foarte* bucuroasă că te vede, îşi flutură mânuța înaintea feței ca şi cum ți-ar trimite, cum se zice, o bezea.

De ce naiba îmi trimite mie doamna Botibol o bezea? Eu n-aş săruta-o pentru nimic în lume. De ce rânjesc când o văd, de parc-aş fi încântat? Sunt oare? Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie de doamna Botibol. Ştiu ce gândeşte ea despre mine. Ştiu ce-a spus despre ultimul meu volum de poezii (am aflat de la un drag prieten comun). De ce, ca să fiu scurt, continuăm să ne holbăm unul la altul şi să ne trimitem mesaje din astea fără noimă? Pentru că amândoi îndeplinim ceremoniile cerute de înalta societate a Snobilor, de ale cărei porunci ascultăm cu toții.

Aşa, acum că ne-am recunoscut, fălcile mele şi-au reluat expresia englezească obişnuită de stăpânită suferință şi intensă melancolie, iar madame Botibol rânjeşte şi trimite bezele unei alte persoane, care se strecoară strivită prin deschizătura pe unde tocmai am intrat şi noi. Este lady Ann Clutterbuck[10] care primeşte în fiecare vineri seara, aşa cum doamna Botibol (Botty, cum îi spunem noi) primeşte miercurea. Alături e domnişoara Clementina Clutterbuck, tânăra aceea gălbejită, cadaverică, îmbrăcată în verde, cu luciri roşcate în părul castaniu, care a publicat un volum de poezii *(Strigătul morții; Damiens; Rugul Ioanei d'Arc* şi, bineînțeles, *Traduceri din limba germană)*. Doamnele specialiste în serate artistico-literare se salută unele pe altele, îşi spun una alteia „draga mea lady Ann" şi „scumpa mea Eliza" şi se urăsc reciproc, aşa cum ştiu să se urască femeile care dau serate în fiecare miercuri şi vineri. Scumpa Eliza priveşte cu o durere nespusă spre Ann care se apropie de Abu Gosh, personaj de

---

7 Unul dintre conducătorii guelfilor italieni (secolul al XIII-lea), pe care vrăjmaşii l-au întemnițat împreună cu fiii săi, lăsându-i să moară de foame. Tragedia lui Ugolino este descrisă de Dante în *Infernul*.

8 De la *to guttle* – a înfuleca.

9 Nume sugerat probabil de *bottle* – sticlă.

10 De la *clutter* – zarvă, tărăboi.

curând sosit din Siria, pe care-l linguşeşte şi-l vrăjeşte, ca să-l convingă să-i patroneze seratele de vineri.

În timpul acesta – în plină îmbulzeală şi în mijlocul vălmăşagului, într-un neîntrerupt zumzet de voci care trăncănesc sub pâlpâitul lumânărilor de ceară şi într-un insuportabil miros de mosc, adică ceea ce bieţii Snobi care scriu romane mondene numesc „sclipirea nestematelor, mireasma parfumurilor scumpe, strălucirea lămpilor fără număr" – un străin prăpădit, gălbejit la faţă, cu mănuşi scoase de la curăţătorie, ciripeşte neauzit într-un colţ, acompaniat de un altul. „E marele Cacafogo", îţi şopteşte doamna Botibol când trece pe lângă tine. „La pian e Thumpenstrumpff[11], mare artist, pianistul hatmanului Platoff, ştii?" Ca să-l audă pe acest Cacafogo acompaniat de Thumpenstrumpff, s-au adunat la un loc o sută de oameni: un cârd de văduve bogate, grase sau ciolănoase; câteva domnişoare; şase lorzi încruntaţi, resemnaţi şi solemni; nişte senzaţionali conţi străini, cu favoriţi stufoşi, feţe galbene şi multe bijuterii dubioase; tineri filfizoni traşi prin inel, cu guler răsfrânt, zâmbet mulţumit de sine şi floare la butonieră; apoi nelipsiţii acestor serate literaro-artistice: nişte bătrâni ţepeni, graşi, pleşuvi, pe care-i întâlneşti peste tot, căci nu scapă niciuna din aceste petreceri încântătoare; apoi cei trei granguri ai sezonului, de curând capturaţi: Higgs-călătorul, Biggs-romancierul, şi Toffey[12], care s-a distins în problema zahărului; apoi căpitanul Flash[13], care e poftit datorită drăgălaşei sale soţii, şi lordul Ogleby[14], care vine oriunde vine şi ea – *que sais-je?*[15] Cine sunt deţinătorii acestor lavaliere ce scot ochii, ai acestor cravate albe? Întrebaţi-l pe micul Tom Prig[16], care e prezent în toată strălucirea lui. Şi, în timp ce se îndreaptă, în pas săltăreţ, spre locuinţa lui din Jermyn Street, cu jobenul pe cap şi cu pantofiorii de lac în picioare, îşi spune că el e cel mai *şic* tânăr din oraş şi că a petrecut o seară încântătoare.

Urci scara (cu nonşalanţa şi naturaleţea ta obişnuită) şi stai de vorbă într-un colţ cu domnişoara Smith: „O domnule Snob! Eşti

---

11 Comicul acestui nume e sporit de monosilaba germană *Strumpf* – ciorap, adăugată la verbul englezesc *to thump* – a bocăni.

12 De la *toffee* – acadea.

13 *Flash* – ţipător, bătător la ochi.

14 De la *to ogle* – a arunca ocheade.

15 Ce ştiu eu? (în l. franceză).

16 *Prig* – prost şi închipuit.

dezolant de ironic!”. Asta e tot ce zice. Dacă-i spui că vremea e frumoasă, izbucneşte în râs; dacă-i dai să înțeleagă că e foarte cald, se jură că eşti nostim! Între timp, doamna Botibol zâmbeşte unor proaspăt sosiți; individul de la uşă le strigă numele; sărmanul Cacafogo behăie mai departe în salonul de muzică, mânat de convingerea că va fi lansat în lumea bună dacă va cânta aici, fără să-l audă nimeni. Şi ce binecuvântare când ieşi strivit pe uşă, în stradă, unde aşteaptă vreo cincizeci de caleşti; şi unde pajul cu lanterna lui fără rost se repede la toți cei care ies din casă şi stăruie să aducă trăsura „înălțimii voastre”.

Şi când te gândeşti că sunt oameni care, după ce s-au dus miercuri în casa Botibolilor, se duc vinerea la Clutterbuck!

Capitolul XXVI
SNOBII INVITAŢI LA MASA

În Anglia, Snobii care dau dineuri deţin un loc foarte important în societate, aşa încât sarcina de a-i zugrăvi mă înfioară. A fost o vreme în viaţa mea când gândul că am gustat sare la masa unui om îmi lua graiul dacă venea vorba de cusururile lui, o vreme când socoteam o ticăloşie şi o încălcare a legilor ospeţiei să-l vorbesc de rău.

Dar de ce să te laşi orbit de o coastă de berbec, de ce să îngădui ca un calcan cu sos de raci să-ţi închidă pe vecie gura? Pe măsură ce înaintează în vârstă, omul îşi înţelege mai limpede datoriile. Nu mă mai las eu mituit de o bucată de vânat, oricât ar fi el de gras; în ceea ce priveşte amuţirea de pe urma calcanului cu sos de raci – fireşte că voi amuţi: codul bunelor maniere îmi porunceşte să nu deschid gura până când n-am înghiţit bucatele, dar nu şi după aceea; de îndată ce alimentele au fost savurate şi John a luat farfuria, limba mea începe să se dezlege. A dumitale nu se dezleagă, dacă ai o vecină plăcută? Să zicem o făptură fermecătoare de vreo treizeci şi cinci de ani, ale cărei fete încă n-au ieşit în lume. Asemenea femei sunt cele mai bune tovarăşe de vorbă. Cât despre domnişoarele tinere, ele sunt aşezate la masă doar ca să le priveşti – ca florile în mijlocul mesei. Tinereţea lor sfioasă, modestia lor firească le opresc de la acel *abandon* nestânjenit, confidenţial, prielnic bârfelii, care alcătuieşte farmecul conversaţiei cu scumpele lor mame. Dacă vrea să propăşească în meseria lui, acestora trebuie să se adreseze Snobul invitat la masă. Închipuiţi-vă că sunteţi aşezaţi lângă una dintre ele; cât de plăcut este la un banchet, în pauzele dintre felurile de mâncare, să bârfeşti bucatele şi pe cel care oferă dineul. E de două ori mai *piquant* să-ţi baţi joc de un om sub nasul lui.

— Ce este *de fapt* Snobul care dă dineuri? poate întreba un tânăr nevinovat, care nu e *répandu*[1] în lumea bună, sau vreun cititor mai simplu, străin de binefacerile experienţei londoneze.

Scumpe domn, vă voi arăta câteva specimene de Snobi care dau dineuri – nu pe toţi, fireşte, fiindcă acest lucru ar fi cu neputinţă.

De pildă, închipuie-ţi că dumneata, om de rang mijlociu, obişnuit

---

[1] Traducere literală: răspândit; în sensul de a avea acces în saloanele mondene (în l. franceză).

să mănânci carne de berbec la grătar marți, carne rece miercuri, carne tocată joi etc., ca un om cu mijloace modeste şi o gospodărie mică, te hotărăşti să le risipeşti pe cele dintâi, iar pe cea din urmă s-o răstorni cu susul în jos, organizând petreceri peste măsură de costisitoare. Ai şi intrat în categoria Snobilor care dau dineuri. Închipuie-ți că-ți faci rost de la restaurant de mâncare gata gătită ieftină şi că tocmeşti vreo doi zarzavagii sau oameni care bat covoarele, în chip de valeți, dând-o afară pe Molly cea cumsecade care serveşte la masă în zilele obişnuite; închipuie-ți că dumneata, care foloseşti de obicei veselă de ceramică albă cu desen albastru, îți garniseşti masa cu imitație de argintărie fabricată la Birmingham. Închipuie-ți că te prefaci a fi mai bogat şi mai grozav decât se cuvine să fii – ei bine, atunci eşti un Snob care dă dineuri. Şi, vai, mă cutremur când mă gândesc câți dintre aceştia vor citi joi ceea ce scriu eu acum!

Cel care face astfel de primiri – şi, Doamne, cât de puțini sunt cei ce nu fac! – seamănă omului care împrumută haina vecinului ca să se împopoțoneze cu ea sau femeii care se împăunează cu diamantele vecinei; este, prin urmare, un înşelător, iar locul lui se află printre Snobi.

Un om care se desprinde de cercul lui pentru a invita lorzi, generali, consilieri municipali şi alte persoane simandicoase, dar e calic când îi ospătează pe cei de-o seamă cu el, e un Snob care dă dineuri. De pildă, scumpul meu prieten Jack Tufthunt[2] cunoaşte şi el *un* lord, pe care l-a întâlnit, odată, într-o stațiune balneară; e vorba de bătrânul lord Mumble[3], ştirb ca un prunc de trei luni, tăcut ca un cioclu şi plicticos ca – dar să nu intrăm în amănunte. Nu există dineu la Tufthunt, unde să nu-l vezi pe acest patrician bătrân, scrobit şi ştirb, la dreapta doamnei Tufthunt. Tufthunt este un Snob care dă dineuri.

Bătrânul Livermore[4], bătrânul Soy[5], bătrânul Chutney[6], directorul Companiei Indiei Răsăritene, bătrânul Cutler[7], chirurgul etc. – într-un cuvânt toată societatea asta de boşorogi, care-şi oferă pe rând

---

[2] *Tufthunter* – care vânează societatea înaltelor personaje.

[3] *To mumble* – a molfăi.

[4] De la *liver* – ficat.

[5] *Soy* – sos făcut din fasole soia.

[6] *Chutney* – sos picant, oriental.

[7] *Cutler* – cuțitar.

mese numai ca să benchetuiască – sunt şi ei Snobi care dau dineuri.

Tot aşa şi prietena mea, lady MacScrew[8], în jurul mesei căreia stau trei grenadiri de valeți cu găitane, dar care-ți serveşte un ciolan de berbec pe o tipsie de argint şi-ți umple, picurând dintr-o sticlă de *sherry* prost sau de *porto*, câte un degetar, este o Snoabă care dă dineuri, dar de alt soi; în ceea ce mă priveşte, mărturisesc că prefer să iau masa cu bătrânul Livermore sau cu bătrânul Soy decât cu dumneaei.

Zgârcenia înseamnă Snobism. A scoate ochii înseamnă Snobism. Prea multă risipă înseamnă Snobism. Goana după titluri înseamnă Snobism; dar recunosc că există oameni mult mai Snobi decât cei ale căror cusururi le-am pomenit mai sus, şi anume indivizii care îşi pot îngădui să cheme oaspeți la masă, dar cărora nici prin gând nu le trece să cheme. Omul lipsit de simțul ospitalității nu va locui niciodată *sub iisdem trabibus* cu *me*[9]. Calicul acela murdar n-are dedât să-şi roadă ciolanul de unul singur.

Şi atunci, ce înseamnă adevărata ospitalitate? Vai nouă, dragi prieteni şi frați întru Snobism! Ce rar ne e dat, de fapt, s-o întâlnim! Sunt oare curate motivele care-i îndeamnă pe prietenii voştri să vă poftească la masă? De multe ori m-am gândit la asta. Nu cumva amfitrionul doreşte ceva de la dumneata? Eu, de pildă, nu sunt bănuitor din fire; dar fapt este că de câte ori scoate Hookey[10] o carte nouă, îi pofteşte pe toți criticii la dejun; când Walker[11] îşi isprăveşte câte un tablou în vederea expoziției, nu ştiu cum se face că devine nespus de primitor şi-şi adună prietenii din presă la o masă fără fasoane cu cotlete şi un pahar de *sillery*. Bătrânul Hunks[12], calicul care a murit nu demult şi şi-a lăsat banii menajerei, a trăit ani în şir, înfruptându-se la mesele tuturor, nefăcând altceva decât să dea a înțelege că-i lasă moştenitori pe *toți copiii* prietenilor. Dar, deşi se poate să aveți păreri personale în ceea ce priveşte ospitalitatea prietenilor dumneavoastră şi, cu toate că cei care vă poftesc făcându-şi unele socoteli murdare sunt, fără doar şi poate, Snobi care dau dineuri, e totuşi cel mai sănătos să nu cercetați prea amănunțit

---

[8] *Screw* – zgârcit, calic.

[9] Sub acelaşi acoperământ cu mine (în l. latină).

[10] De la *hook*, cârlig de undiță capcană.

[11] *Walker* – nume folosit pentru a desemna un personaj bănuitor, căruia îi este frică să nu fie tras pe sfoară; uneori insolit de pronumele *hooky*.

[12] *Hunks* – zgârcit.

motivele lor. Calul de dar nu se caută la dinți. La urma urmelor, nimeni nu urmăreşte să te insulte chemându-te la masă.

Măcar că, dacă-i vorba de asta, cunosc oameni de lume care se socotesc de-a dreptul jigniți şi insultați când masa sau societatea nu le este pe plac. De pildă Guttleton, care acasă dejunează cu carne de vacă de un şiling, adusă de la un birt, dacă e poftit la dejun într-o casă unde nu găseşte mazăre la sfârşitul lunii mai sau castraveți în martie ca garnitură la calcan, se socoteşte jignit de invitație. „Doamne fereşte! Face: ce naiba le-a venit Forkerilor[13] să poftească un om ca *mine* la un dejun de familie? Berbec pot să mănânc şi acasă"; sau „Ce neobrăzare din partea familiei Spooner[14] să comande *entrée*-urile la patiserie şi să-şi închipuie c-am să înghit povestea cu bucătarul francez!" Pe urmă mai este Jack Puddington[15]. Deunăzi l-am văzut pe omul ăsta de treabă de-a dreptul turbat, pentru că, invitat fiind de *sir* John Carver[16] găsise din întâmplare acolo aceeaşi societate pe care o întâlnise cu o zi înainte la colonelul Crawley. Sărmani Snobi amfitrioni! Nici nu ştiți cu ce puțină recunoştință vă alegeți după atâta osteneală şi cheltuială! Nici nu ştiți cum strâmbăm din nas în fața vinului vostru vechi de Rin, ce neîncrezători suntem în privința şampaniei voastre de patru şilingi şi şase penny; ştim că specialitățile de astăzi sunt resturi reîncălzite rămase de la masa de ieri şi băgăm de seamă cum unele feluri de mâncare sunt repede strânse de pe masă înainte de a fi gustate, pentru a putea figura la banchetul de mâine. În ceea ce mă priveşte, ori de câte ori îl văd pe şeful lacheilor deosebit de grijuliu să escamoteze un frigando sau o piftie, totdeauna îl chem şi îl pun să răscolească platoul cu lingura. Astfel de purtări îți asigură popularitatea pe lângă Snobii care oferă dineuri. Ştiu că un prieten de-al meu a stârnit o senzație nemaipomenită în lumea bună, vestind în gura mare, apropo de anumite feluri care-i erau servite, că el nu mănâncă aspic decât la lordul Tittup[17] şi că şeful bucător al ladyei Jiminy[18] este singurul om din Londra care ştie cum să pregătească *Filet en serpenteau* sau *Suprême de volaille aux truffes*.

---

[13] De la *fork* – furculiță.

[14] De la *spoon* – lingură.

[15] De la *pudding* – budincă.

[16] De la *to carve* – a tăia carnea.

[17] *To tittup* – a țopăi.

[18] *Jiminy* (Gemini) – constelația gemenilor.

Dar articolul meu s-a sfârşit şi vom relua subiectul săptămâna viitoare.

Capitolul XXVII
CONTINUAREA STUDIULUI DESPRE SNOBII CARE OFERĂ DINEURI

Dacă prietenii mei ar binevoi să urmărească moda care precumpăneşte în zilele noastre, cred că ar trebui să-mi acorde un premiu pentru articolul despre Snobii care oferă dineuri, articol pe care-l scriu acum. Ce-aţi zice, de pildă, de un serviciu de masă frumos şi practic de argint (fără farfurii, fiindcă, după părerea mea, farfuriile de argint sunt un lux şi atunci nu văd de ce n-am folosi şi ceşti de ceai tot din argint), de nişte ceainice elegante, o cană de cafea, nişte platouri gravate cu o inscripţie către soţia mea, doamna Snob; iar pentru Snobişori, ce-aţi zice de vreo zece castronaşe de argint cu capac, care să strălucească pe masa modestă, în jurul căreia îşi capătă ei porţia zilnică de berbec?

Dac-ar fi după mine şi dacă planurile mele ar putea fi duse la îndeplinire, invitaţiile la masă ar creşte, în măsura în care ar scădea Snobismul celor care dau dineuri. După părerea mea, cea mai plăcută parte a lucrării nu de mult publicată de stimatul meu prieten (dacă, după o atât de scurtă cunoştinţă îmi îngăduie să-l numesc astfel) Alexis Soyer[1], anume „Regeneratorul", sau ceea ce el însuşi ar numi (în stilul său nobil) pasajele cele mai sătioase, mai savuroase, mai fine, sunt acelea care se referă nu la banchete solemne şi dineuri ceremonioase, ci la „dejunuri în familie".

„Dejunul în familie" ar trebui să fie pârghia întregului sistem al invitaţiilor la masă. Mâncarea ta obişnuită, îmbelşugată, sănătoasă, ridicată la culmi de perfecţiune, trebuie să fie aceea la care îl pofteşti pe prietenul tău, pentru că tu însuţi te ospătezi din ea.

Căci, faţă de care femeie din lume am o stimă mai înaltă decât faţă de iubita mea tovarăşă de viaţă, doamna Snob? Cine se poate bucura de sentimente mai alese din partea mea decât cei şase fraţi ai ei (dintre care, suntem siguri, trei sau patru ne vor blagoslovi cu tovărăşia lor la orele şapte) sau îngerul ei de mamă, propria şi preacinstita mea soacră? În sfârşit pe cine aş dori eu să hrănesc cu mai multă mărinimie decât pe preaplecata dumneavoastră slugă, autorul acestor rânduri? Nimeni nu-şi închipuie că în această

[1] Bucătar celebru al vremii.

împrejurare farfuriile de Birmingham vor fi scoase din vitrină, oamenii care bat covoare vor fi costumaţi şi băgaţi în casă în locul jupânesei curăţele, că *entrée*-urile vor fi comandate la patiserie, copiii expediaţi, chipurile, în odaia lor, dar în realitate numai până la scară, pe a cărei rampă vor luneca pe furiş în timpul mesei, confiscând farfuriile ce vin din sufragerie, pescuind cu mâna garniturile rotunde de pe piftie şi perişoarele din supă. Nimeni, zic eu, nu-şi închipuie că o masă de familie se caracterizează prin ceremonialul respingător, tertipurile prosteşti, solemnitatea meschină şi ostentativă care este proprie banchetelor noastre de zile mari.

Să-ţi închipui una ca asta ar fi monstruos. Mai uşor mi-ar fi să mi-o imaginez pe scumpa mea Bessy proţăpită în faţă-mi, purtând pe cap un turban împodobit cu pasărea paradisului, arătându-mi braţele ei încântător de pistruiate prin mânecile de dantelă ale vestitei sale rochii roşii de satin; ba chiar să-l am în fiecare zi pe domnul Toole[2] în spatele meu, îmbrăcat în vestă albă şi strigând: „Tăcere, Preşedintele…!".

Dacă aşa stau lucrurile, dacă solemnitatea cu veselă de Birmingham şi procesiunea valeţilor deghizaţi sunt respingătoare şi stupide în viaţa de fiecare zi, de ce n-ar fi tot aşa mereu? De ce oare Jones şi cu mine, oameni de rang mijlociu, să ne schimbăm felul de viaţă şi să ne însuşim un *éclat*[3] ce nu ne aparţine când ne primim prietenii, care (dacă e ceva de capul nostru şi suntem oameni în fond cinstiţi) trebuie să fie şi ei tot oameni de rang mijlociu ce nu se lasă nicidecum înşelaţi de vremelnica noastră splendoare, dar ne joacă exact aceeaşi festă fără rost când ne poftesc, la rândul lor, la masă?

Dacă e o plăcere să iei masa cu prietenii, aşa cum bănuiesc că vor recunoaşte toţi oamenii cu stomacul sănătos şi inima deschisă, e mai bine să faci lucrul acesta de două ori decât o dată. E cu neputinţă pentru nişte oameni cu mijloace modeste să cheltuiască douăzeci şi cinci sau treizeci de şilingi, ori de câte ori li se aşază câte un prieten la masă. Se poate dejuna şi cu bani mai puţini. Eu însumi l-am văzut la clubul meu preferat („Senior United Service") pe înălţimea sa ducele de Wellington mulţumindu-se cu o bucată de carne de un şiling şi trei penny şi cu o jumătate de *sherry*. Şi dacă înălţimea sa se mulţumeşte cu atât, de ce nu m-aş mulţumi şi eu?

Eu am stabilit regula următoare, de ale cărei binefaceri m-am şi

---

[2] *Tool* – unealtă.

[3] Strălucire (în l. franceză).

încredințat. Când poftesc la masă vreo doi duci şi câțiva marchizi, le servesc carne de vacă sau o ciozvârtă de berbec cu garnitură. Mărimile îți sunt recunoscătoare pentru această simplicitate, pe care ele o prețuiesc. Dragul meu Jones, n-ai decât să întrebi pe oricare dintre cele pe care ai cinstea să le cunoşti, dacă nu-i aşa.

Departe de mine dorința de a fi tratat în acelaşi fel de înălțimile lor. Măreția ține de rangul lor, după cum o bunăstare cuviincioasă (fie-ne îngăduit să sperăm) ține de al dumitale şi de al meu. Soarta a hărăzit cu dărnicie unora tipsii de aur, în timp ce pe alții i-a poftit să fie mulțumiți cu ceramică albă împodobită cu desen albastru. Şi, de vreme ce suntem pe deplin mulțumiți (ba chiar cu umilință recunoscători – fiindcă priveşte în jur, o Jones, şi vei vedea mulțimi de oameni mai puțin norocoşi decât tine) să purtăm rufărie din pânză simplă, în timp ce puternicii acestei lumi se îmbracă în batist şi-n dantele, desigur că trebuie să-i socotim nişte nerozi pizmaşi pe nepricopsiții de teapa lui Tibbs care n-au de dantelă decât plastronul, dar şi cu ăsta se fudulesc. Sărmane gaițe neghioabe, care târăsc după ele pene de păun şi-şi închipuie că se prefac astfel în acele păsări falnice, cărora le stă în fire să se legene pe terasele palatelor şi să-şi desfăşoare în evantai cozile lor minunate, sub strălucirea soarelui.

Gaițele cu pene de păun sunt Snobii lumii noastre; şi niciodată de la Esop încoace n-au fost mai numeroşi în vreun ținut decât sunt astăzi în această țară liberă.

Cum se potriveşte fabula asta străveche cu subiectul de față – cu Snobul care oferă dineuri? Imitarea celor mari este un năravuniversal în această capitală, începând cu palatele din Kensingtonia şi Belgravia şi până în cel mai îndepărtat colț din Brunswick Square. Pene de păun se află înfipte în cozile celor mai multe familii. Cu greu găseşti printre noi, biete orătănii domestice, una care să nu imite mersul legănat şi țanțoş al păunului, țipătul lui ascuțit şi nobil. O, voi, Snobi cu mintea rătăcită care dați dineuri, vă gândiți voi oare la plăcerea de care vă lipsiți, la răul pe care-l faceți cu ifosele şi fățărnicia voastră fără rost! Vă îndopați unii pe alții cu bucate nesănătoase şi vă ospătați unii pe alții spre năruirea prieteniei (ca să nu mai vorbim de sănătate), spre distrugerea ospitalității şi a bunei tovărăşii – voi, care, de n-ar fi coada de păun, ați putea flecări după pofta inimii, ați putea fi voioşi şi fericiți!

Când un om, filosof din fire, intră într-un cerc luxos de Snobi care dau dineuri şi sunt poftiți la dineuri, îşi dă numaidecât seama ce

nemărginită înşelăciune e întreaga poveste: felurile de mâncare, şi băutura, şi servitorii, şi farfuriile, şi amfitrionul, şi amfitrioana, şi conversaţia, şi oaspeţii – inclusiv filosoful.

Amfitrionul zâmbeşte, ciocneşte paharul şi face conversaţie în susul şi în josul mesei; dar e prada unor spaime şi nelinişti tainice la gândul că vinul adus din beci se va dovedi neîndestulător; că o sticlă în care vinul a prins miros de dop îi va strica socotelile; sau că amicul nostru, omul care bate covoare, va trăda, printr-o gafă, că e zarzavagiu şi nu majordomul familiei.

Amfitrioana însoţeşte cu surâsul ei curajos toate felurile de mâncare; înfruntă tortura cu zâmbetul pe buze: căci inima ei este în bucătărie, unde, îşi spune ea cu groază, se pot întâmpla dezastre. Dacă sufleul s-ar prăbuşi sau dacă Wiggins[4] n-ar trimite îngheţatele la timp – femeia simte că ar fi în stare să se sinucidă – femeia asta zâmbitoare şi veselă!

Sus, copiii urlă în timp ce jupâneasa le face cu ajutorul fierului încins nişte bucle jalnice în formă de inele, smulgând părul domnişoarei Emmy din rădăcini, sau freacă nasul cârn al domnişoarei Polly cu săpun, până când biata micuţă face o criză de plâns. Tinerele vlăstare masculine ale familiei se dedau, după cum am consemnat, unor isprăvi piratereşti pe scară.

Servitorii nu sunt servitori, ci, după cum am amintit mai sus, negustori cu de-amănuntul.

Tacâmurile nu sunt de argint, ci doar o imitaţie strălucitoare de Birmingham; şi tot aşa e şi ospitalitatea şi toate celelalte.

Şi conversaţia e tot de Birmingham. Glumeţul seratei îi bombardează pe toţi cu poveştile lui pline de haz, deşi sufletul îi este încărcat de amărăciune, pentru că tocmai a discutat cu spălătoreasă care-l cicăleşte cu nota de plată; iar glumeţul rival e furios, fiindcă nu poate intra şi el pe fir. Jawkins[5], marele as al conversaţiei, este plin de dispreţ şi indignare faţă de amândoi, pentru că n-ajunge şi el să plaseze un cuvânt. Tânărul Muscadel, un *dandy* cam ieftin, spune despre viaţa mondenă şi despre sala Almack[6] ceea ce a citit în Morning Post, scârbind-o pe vecina lui, doamna Fox[7], care se gândeşte că n-a fost niciodată acolo. Văduva şi-a ieşit din sărite,

---

[4] Celebru cofetar al timpului.

[5] De la *jaw* – falcă.

[6] Club aristocratic unde se organizează serate şi baluri.

[7] *Fox* – vulpe.

pentru că fata ei, Maria, a fost aşezată lângă tânărul Cambric[8], vicarul fără un ban, şi nu lângă colonelul Goldmore[9], văduvul bogat reîntors din India. Nevasta doctorului e țâfnoasă, pentru că n-a avut întâietate la masă față de soția avocatului; bătrânul doctor Cork[10] bodogăneşte din pricina vinului, iar Guttleton strâmbă din nas din cauza bucătăriei.

Şi când te gândeşti că toți oamenii aceştia ar fi atât de fericiți, de nestânjeniți, de cordiali, dacă s-ar aduna fără fasoane şi pretenții şi dacă n-ar exista în Anglia pasiunea nefericită pentru penele de păun. Blânde umbre ale lui Marat[11] şi Robespierre! Când văd că la noi tot ce e cinstit în societate se lasă corupt de acest cult nenorocit al mondenității, mă simt la fel de mânios ca şi mai sus pomenita doamnă Fox şi gata să poruncesc o vânătoare generală de păuni.

---

[8] *Cambric* – pânză subțire.

[9] De la *gold* – aur şi *more* – mai mult.

[10] *Cork* – dop.

[11] *Marat, Jean-Paul* (1743–1793), fruntaş al Revoluției Franceze, unul dintre conducătorii iacobinilor.

Capitolul XXVIII
CÂŢIVA SNOBI CONTINENTALI

Acum că a venit luna septembrie şi s-a sfârşit cu toate îndatoririle noastre parlamentare, poate că nicio categorie de Snobi nu e mai în formă decât aceea a Snobilor continentalii. Îi urmăresc zilnic cum îşi încep migraţiunea de pe plaja de la Folkestone. Privesc cârduri care-şi iau zborul (şi, poate nu fără dorinţa firească de a părăsi şi eu insula, laolaltă cu aceşti fericiţi Snobi). Drum bun, dragi prieteni, zic eu; habar n-aveţi că omul care vă priveşte de pe plajă este prietenul, istoriograful şi fratele vostru.

Astăzi m-am dus să-mi iau la revedere de la minunatul nostru prieten Snooks, care se află pe bordul „Reginei francezilor"; zeci de Snobi se aflau acolo, defilând în toată gloria şi mândria lor pe puntea acelui vas frumos. După patru ore vor fi la Ostende; săptămâna viitoare vor potopi continentul; vor duce în ţări îndepărtate chipul vestit al Snobului britanic. Eu nu-i voi vedea – dar voi fi cu sufletul alături de ei; şi aproape că nu există ţară în lumea cunoscută şi civilizată, unde ochii mei să nu-i fi contemplat.

Am văzut Snobi în surtucuri roze şi cizme de călărie cutreierând Campagna romană; le-am auzit înjurăturile şi jargonul bine cunoscut în galeriile Vaticanului şi sub arcurile umbroase ale Coliseului. Am întâlnit un Snob călare pe un dromader în deşert şi l-am văzut prânzind în umbra piramidei lui Keops. Îmi face plăcere să mă gândesc câţi distinşi Snobi britanici scot capul, în clipa când scriu aceste rânduri, prin fiecare fereastră care dă în curtea „Hotelului Meurice" din Rue de Rivoli; sau urlă *„Garsong du pang", „Garsong du vang"*[1]; sau se plimbă agale pe Toledo la Neapole; sau chiar, câţi pândesc, pe cheiul de la Ostenda, sosirea lui Snooks şi a restului de Snobi, care se află pe bordul „Reginei francezilor".

Priviţi la marchizul de Carabas şi la cele două caleşti ale sale urcate pe vas. Milady urcă pe punte, aruncă în jur acea privire, care îmbină în chip fericit spaima cu obrăznicia şi care o caracterizează pe domnia sa, şi se repede la caleaşca ei, căci îi este cu neputinţă să se

[1] Transcrierea fonetică a greşitei pronunţări, tipic englezeşti, pentru cuvintele franceze: *Garçon, du pain! Garçon, du vin!* (Chelner, pâine! Chelner, vin!).

amestece, pe vapor, cu alți Snobi. Şade în caleaşcă, gata să suporte răul de mare în singurătate. Frunzele de căpşună de pe pereții blazonați ai trăsurii sunt gravate şi în inima marchizei. Dacă domnia sa s-ar duce în ceruri în loc să plece la Ostende, îmi vine să cred că ar pretinde *des places réservées*[2] şi ar trimite pe cineva înainte să-i oprească cele mai bune camere. Un agent cu taşca de bani atârnată de umăr, o namilă ursuză de valet, pe a cărui livrea întunecată, sare şi piper, sclipeşte blazonul Carabaşilor, o *femme de chambre*[3] franțuzoaică – obraznică şi împopoțonată (doar pana unei femei ar putea să nu nedreptățească toaleta minunată şi încărcată a cameristei *en voyage*) – şi o nefericită *dame de compagnie* fac față nevoilor înălțimii sale şi ale cățeluşului ei. Toți aceştia aleargă încoace şi încolo cu *eau de Cologne*, batiste numai dantele şi monograme şi înfundă perne misterioase în față, în spate şi în toate colțurile posibile ale caleştii.

Micul marchiz, soțul doamnei, se plimbă înnebunit pe punte, cu câte o fată slăbănoagă de fiecare braț; iar speranța familiei, cu tuleie de culoarea morcovului, într-un costum de călătorie în carouri, ghetuțe de dril cu vârf de lac şi o cămaşă pe care sunt brodați în roz şerpi boa, fumează pe puntea din față. De unde le vine Snobilor care călătoresc minunatul imbold de a se costuma? De ce nu poate omul călători într-o haină obişnuită etc., ci socoteşte de cuviință să se îmbrace ca o paiață îndoliată? Uită-te, până şi tânărul Aldermanbury, negustorul de seu, care tocmai a ieşit pe punte, şi-a pus un costum de călătorie tăiat, în toate părțile, de buzunare; iar micul Tom Tapeworm[4], secretarul avocatului din City, care are doar trei săptămâni de concediu, apare şi el în ghetre şi într-o haină de vânătoare nou-nouță şi, bineînțeles, a trebuit să-şi lase pe buza de sus mustăți de pe acum îngălbenite de tutun.

Pompey Hicks[5] dă directive minuțioase servitorului şi întreabă cu glas tare: „Davis, unde mi-e valiza?" sau spune: „Davis, ai face bine să duci *thrusa* cu pistoale în cabină". Micul Pompey călătoreşte cu valiză şi fără barbă. Ar putea vreun om pe lumea asta să spună pe cine are el de gând să împuşte cu pistoalele lui? Şi zău că nu pot să-mi închipui nici ce poate face el cu servitorul altceva decât să-l

---

[2] Locuri rezervate (în l. franceză).

[3] Cameristă (în l. franceză).

[4] *Tapeworm* – tenie.

[5] Hick – țărănoi.

servească.

Priviți la onorabilul Nathan Houndsditch, însoțit de doamna şi de fiul lor. Ce aer nobil de strălucitoare mulțumire luminează trăsăturile acestor Snobi de neam oriental! Cum e îmbrăcat Houndsditch! Ce inele, ce lanțuri, ce bastoane cu măciulie de aur şi diamante, ce barbişon la acest pungaş (pungaşul nu se lipseşte de nicio plăcere care nu costă scump!). Micul Houndsditch are un bastonaş cu măciulia aurită şi împodobită cu mozaic, ceva cu totul deosebit. Cât despre doamnă, găseşti la ea toate culorile curcubeului: are o umbrelă de soare roză, căptuşită cu alb, o pălărie galbenă, un şal verde ca smaragdul şi o capelină de mătase cu ape, ghetuțe cafenii şi mănuşi galbene. Nasturi de sticlă în două culori, de mărimi care merg de la cea a unei monede de patru penny până la cea a unei coroane, se înşiră sclipitori de-a lungul fațadei acestui costum fastuos. Am spus-o şi înainte, grozav îmi place să mă uit la „oameni şic", gătiți de zile mari. Splendoarea şi fericirea lor sunt atât de pitoreşti şi de țipătoare.

Iată că vine şi căpitanul Bull, spilcuit şi dichisit. Călătoreşte timp de patru sau şase luni din fiecare an, nu se compromite printr-o ținută prea luxoasă sau purtări obraznice, dar eu totuşi cred că e un Snob la fel de mare ca oricare dintre cei ce se află pe vas. Bull petrece sezonul la Londra, unde e un linge-blide al dineurilor şi doarme într-o mansardă nu departe de clubul lui. În străinătate a fost peste tot; ştie care-i cel mai bun vin în fiecare hotel din fiecare capitală a Europei; acolo trăieşte în cea mai aleasă societate englezească; a vizitat fiecare palat şi fiecare galerie de pictură dintre Madrid şi Stockholm; vorbeşte vreo jumătate de duzină de limbi într-un jargon îngrozitor, şi nu ştie nimic – absolut nimic. Bull vânează nobili pe continent şi e un soi de curier amator. Se va vârî sub pielea bătrânului Carabas, încă înainte de debarcarea la Ostende; şi-i va aminti înălțimii sale că l-a întâlnit la Viena acum douăzeci de ani, sau că i-a oferit un pahar cu *schnaps*, sus, pe Righi[6]. Spuneam adineauri că Bull nu ştie nimic; nu e adevărat, cunoaşte originea, blazonul, genealogia tuturor lorzilor; şi-a vârât nasul în fiecare dintre caleştile de pe bordul vasului – şi-a întipărit în minte blazoanele, a citit devizele; cunoaşte toate poveştile care circulă pe continent în legătură cu unele scandaluri englezeşti – cum a fugit contele

[6] Masiv muntos în Elveția.

Towronski cu domnişoara Baggs[7] la Neapole – cum s-a încurcat grăsana de lady Smigsmag[8] cu tânărul Cornichon[9] de la legaţia franceză din Florenţa. Cunoaşte suma exactă pe care a câştigat-o Jack Duceace[10] de la Bob Greengoose[11] la Baden – motivul pentru care familia Stagg[12] s-a statornicit pe continent – suma pentru care a fost ipotecată moşia familiei O'Goggarty etc. Dacă nu poate pune mâna pe un lord, se agaţă de un baronet şi, dacă nici asta nu-i merge, nenorocitul prinde câte un filfizon tinerel cu caşul la gură şi-i arată „viaţa" în aspectele ei variate, plăcute şi inaccesibile. Ce îmbătrânit în rele! Dacă posedă toate viciile cu care se fălesc tinerii, cel puţin are mângâierea de a fi lipsit de conştiinţă. E prost sadea, dar vesel din fire. Se crede un membru cu totul respectabil al societăţii; dar poate că singura faptă bună din viaţa lui este pilda pe care o dă, fără voie, despre ceea ce nu trebuie făcut, arătând cât de dezgustătoare apare, în tabloul social, figura bătrânului destrăbălat care trece prin viaţă ca un Silen arătos, iar într-o bună zi moare, în podul lui, singur, fără remuşcări şi neştiut decât doar de moştenitorii uimiţi, care descoperă că de pe urma zgârcitului bătrân şi stricat au rămas bani. Uite-l! S-a şi apropiat de bătrânul Carabas. V-am spus eu că aşa va face.

Mai încolo o vedeţi pe bătrâna lady Mary MacScrew cu fiicele ei, doamnele acelea între două vârste; se duc să facă economie şi să se târguiască în Belgia şi pe Rin până or găsi o pensiune în care să poată trăi cu mai puţini bani decât plăteşte înălţimea sa lacheilor pentru mâncare. În schimb, domnia sa va pretinde şi va primi dovezi de considerabil respect din partea Snobilor britanici stabiliţi în localitatea balneară aleasă de ea ca reşedinţă de vară, căci domnia sa este fiica contelui de Haggistown. Filfizonul acela lat în umeri, cu favoriţi mari şi mănuşi albe de căprioară scoase de la curăţătorie, este domnul Phelim Clancy de Poddoodystown; îşi spune domnul *de* Clancy; se străduieşte să-şi ascundă dialectul irlandez sub bogate veşminte englezeşti. Şi, dacă joci biliard sau *écarté* cu el, se prea

---

7 De la *bag* – sac, pungă.

8 În limba engleză numele sugerează zgomotul sărutului, redat prin vocabulele *smick-smack*.

9 *Cornichon* – castravecior (în l. franceză).

10 *Duceace* – carte rea la jocul de cărţi, zar la rişcă.

11 *Greengoose* – boboc de gâscă.

12 De la *stag* – cerb.

poate să câştigi dumneata primul joc, iar el pe cele şapte sau opt următoare.

Acea preavoluminoasă doamnă cu cele patru fiice ale ei şi cu tânărul *dandy* universitar, fiul ei, este doamna Kewsy[13], soția eminentului avocat. Ar prefera să moară decât să nu fie în pas cu moda. Poți fi sigur că are o Carte a lorzilor în sacul de călătorie; dar e cu totul umbrită de doamna Quod[14], soția procurorului, a cărei caleaşcă prevăzută cu tot dichisul – port-bagaj, loc pentru lachei – aproape că nu e mai prejos ca măreție decât trăsura de călătorie a marchizului de Carabas, iar agentul ei are favoriți chiar mai mari şi o taşcă de marochin chiar mai încăpătoare decât însoțitorul marchizului. Urmăreşte-o cu atenție; acum vorbeşte de domnul Spout[15], proaspăt membru al parlamentului pentru Jawborough[16] care se duce să inspecteze operațiile *Zollverein*-ului[17] şi o să-i pună, în sesiunea viitoare, câteva întrebări foarte aspre lordului Palmerston despre Anglia şi atitudinea ei față de comerțul cu albastru de Prusia, săpun de Neapole şi iască de Germania etc. La Bruxelles, Spout o să-l ia de sus pe regele Leopold; va scrie scrisori din străinătate destinate publicației *Jawborough Independent* şi, în calitatea lui de *Member du Parliamong Britannique*[18], se va aştepta să fie poftit la un dineu în familie de către fiecare suveran al cărui teritoriu îl va onora cu o vizită în cursul acestei călătorii.

Următoarea persoană este – dar ascultă! sună clopoțelul pentru cei ce trebuie să părăsească bordul – aşa încât, strângând călduros mâna lui Snooks, ne repezim spre chei, de unde fluturăm mâna, în timp ce întunecatul şi semețul vas îşi taie neînfricat drum prin apele azurii şi însorite, transportând încărcătura de Snobi destinată exportului.

---

13 Transcrierea inițialelor Q.C. (Queen's Counsel) – consilier al reginei.

14 Quod – cuvânt argotic pentru închisoare.

15 *To spout* – a declama.

16 Nume fictiv de comitat; literal: burgul fălcii.

17 *Deutscher Zollverein:* uniune politică şi economică a statelor germane, sub conducerea Prusiei, constituită în 1834; a însemnat primul pas către unificarea Germaniei sub hegemonia Prusiei.

18 Transcrierea fonetică a pronunției englezeşti pentru cuvintele franceze: *„Membre du Parlement Britannique"* – membru al parlamentului britanic.

Capitolul XXIX
CONTINUARE DESPRE SNOBISMUL CONTINENTAL

Obişnuim să râdem de francezi cu pornirea lor spre lăudăroşenie, cu deşertăciunea lor nesuferită când e vorba de *la France, la gloire, l'Empereur*[1] şi altele de soiul ăsta; şi totuşi cred din tot sufletul că, în felul lui, Snobul britanic n-are pereche, când e vorba de deşertăciune, mulțumire de sine şi fanfaronadă. Mândria deşartă a unui francez are totdeauna în ea ceva forțat. Omul se laudă cu atâta furie, țipă, dă din mâini, zbiară cât îl ține gura că *le Français* e în fruntea civilizației, e creierul pământului, încât e cu ochi şi cu sprâncene că bietul de el este ros de o îndoială ascunsă şi că nu se crede chiar minunea minunilor, cum se declară a fi.

Cât priveşte Snobul britanic, dimpotrivă, el nu face – de obicei zarvă, tărăboi, ci e stăpânit de calmul convingerii depline. Noi suntem mai grozavi decât lumea întreagă; părerea altora nici nu ne interesează; a noastră e o axiomă. Şi când un franțuz țipă: *„La France, Monsieur, la France est à la tête du monde civilisé!"*[2] râdem din toată inima de sărmanul smintit. Noi suntem buricul pământului; în adâncul cugetului nostru suntem atât de pătrunşi de acest lucru, încât o asemenea pretenție din partea altora ni se pare de-a dreptul caraghioasă. Iubite frate cititor, spune-mi cu toată sinceritatea, tu eşti de părerea asta? Îl socoteşti pe francez egalul dumitale? Nu-l socoteşti! Dumneata, în calitate de distins Snob britanic, ştii că nu-l socoteşti astfel; şi poate că nici umilul dumitale servitor, frate întru Snobism.

Şi îmi vine să cred că această convingere, ca şi consecința ei: atitudinea față de străinul pe care englezul catadicseşte să-l viziteze, conştiința superiorității care-l face pe oricare proprietar al unei cutii englezeşti de pălării să umble cu nasul pe sus din Sicilia până la St. Petersburg – asta cred că ne face să fim urâți cu atâta străşnicie pe întinsul întregii Europe; asta, mai mult decât toate măruntele noastre victorii, despre care mulți francezi şi spanioli nici n-au auzit măcar – această uluitoare şi nedomolită trufie insulară care-l însuflețeşte pe *milord*, în caleaşca lui de călătorie, ca şi pe John, pe locul din spate

---

[1] Franța, gloria, împăratul (în l. franceză).

[2] Franța, domnule. Franța e în fruntea lumii civilizate! (în l. franceză).

destinat lacheilor.

Dacă citeşti vechile cronici despre războaiele din Franța, descoperi că englezul, că oamenii lui Henric al V-lea[3] aveau acelaşi caracter, aceleaşi purtări reci şi poruncitoare, ca şi distinşii noştri veterani de astăzi care au luptat în Franța şi în Spania. Nu l-ați auzit niciodată pe colonelul Cutler sau pe maiorul Slasher[4] vorbind, după-masă, despre război? sau pe căpitanul Boarder[5] descriind manevrele lui în lupta cu *l'Indomptable?*"[6] „Naiba să-i ia, spune Boarder, manevrele lor erau grozave. De trei ori am fost respinşi înainte de a lua vasul." „Fir-ar să fie de carabinerii ăia ai lui Milhaud, zice Slasher, ce-au făcut din cavaleria noastră uşoară!" Spune asta cu un fel de uimire la ideea că francezul se încumetă măcar să țină piept britanicilor; cu o mirare plină de bunăvoință la gândul că nişte orbi, nişte fanfaroni, nişte viteji smintiți au avut într-adevăr curajul să se împotrivească unui englez. Legiuni de asemenea englezi tratează astăzi Europa cu aere protectoare, plini de bunătate față de papă, drăguți cu regele Olandei, acceptând să inspecteze trupele prusiene. Când a venit la noi Nicolae[7] care, în fiecare dimineață, la micul dejun, obişnuieşte să treacă în revistă un sfert de milion de perechi de mustăți, l-am dus la Windsor şi i-am arătat două regimente întregi a şase sau opt sute de britani fiecare, cu un aer de parcă i-am fi spus: „Ei, băiete, ce zici de *asta*. Ăştia sunt *englezi*, da, gata să te ție din scurt, nu-ți fie cu supărare, cum zice cântecul de copii." Snobul britanic a depăşit de foarte multă vreme scepticismul şi-şi poate îngădui să râdă din toată inima de yankeii ăia înfumurați sau de netoții ăia de franțuji, care îşi dau aere de modele ale umanității. Auzi ce le trece *lor* prin minte!

Aceste gânduri mi-au venit ascultându-l, la „Hotel du Nord" din Boulogne, pe un bătrân care era, cu siguranță, din tagma lui Slasher. A coborât şi s-a aşezat la masă pentru micul dejun, cu un aer acru şi îmbufnat pe fața lui stacojie, aproape strangulat de o cravată vărgată, înnodată strâns. Avea lenjeria şi ținuta atât de scrobite şi neatinse, încât toată lumea a recunoscut de îndată în el pe unul din scumpii

---

[3] *Henric al V-lea*, rege englez (1413–1422); a înregistrat o serie de victorii asupra francezilor şi a obținut recunoaşterea drepturilor sale asupra tronului Franței.

[4] De la *to slash* – a spinteca.

[5] De la *board* – bord (al unui vas).

[6] Neîmblânzitul (în l. franceză).

[7] Este vorba de țarul Nicolae I care a vizitat Anglia în 1844.

noştri compatrioți. O mutră atât de obraznică, de tâmpă şi de distinsă nu putea fi produsă decât de vinul nostru *porto* şi de alte minunate ale noastre instituții. N-a trecut mult şi atenția ne-a fost atrasă către el de un urlet exploziv de furie: „O!" La acest „O", toată lumea a întors capul, înțelegând că, aşa cum îl arăta chipul, colonelul se afla pradă unei mari suferințe; dar cei care serveau au înțeles mai bine despre ce este vorba şi, în loc să se arate îngrijorați, i-au adus colonelului ceainicul. Pare-se că „O"[8] este expresia franceză pentru apă fierbinte. Colonelul (deşi disprețuieşte din toată inima limba aceasta) crede că o vorbeşte deosebit de bine. În timp ce-şi sorbea ceaiul fierbinte, care-i cobora cu un gâlgâit pe gâtlej şi sfârâia pe buzele arse de băutură ale respectabilului veteran, s-a apropiat de el un prieten cu o față zbârcită şi o perucă foarte neagră, fireşte şi el tot colonel.

Cei doi războinici au luat micul dejun împreună şi au început să stea de vorbă, clătinând din cap unul către celălalt. Am avut fericirea să auzim amintiri despre ultimul război şi unele presupuneri plăcute în ceea ce priveşte următorul, pe care ei îl socoteau de neînlăturat. Au luat în râs flota franceză; au zeflemisit marina comercială franceză; au arătat cum, în caz de război, va exista un cordon („*un cordong*[9], fir-ar să…") de vapoare de-a lungul coastei noastre, fir-ar să… gata într-o clipă să acosteze oriunde pe țărmul opus şi să-i snopească pe francezi, aşa cum au fost snopiți şi în ultimul război, fir-ar ei… Adevărul este că, în tot timpul convorbirii, bubuia canonada înjurăturilor slobozite de cei doi veterani.

Se afla în încăperea aceea şi un francez, dar cum nu petrecuse decât vreo zece ani la Londra, bineînțeles că nu vorbea limba şi deci n-a ales niciun câştig de pe urma acestei convorbiri. „O, scumpa mea țară! mi-am zis eu în gând, nu-i de mirare că eşti atât de iubită! Cum te-aş urî, dac-aş fi francez!"

Englezul acesta agresiv, ignorant, morocănos şi fanfaron se manifestă în toate capitalele Europei. Cea mai plicticoasă dintre făpturile lumii calcă în picioare pământul Europei, îşi face loc cu coatele în muzee şi catedrale, năvăleşte în palate în uniforma lui scorțoasă. La biserică sau la teatru, la solemnități sau în galerii de tablouri, fața *lui* rămâne aceeaşi. Mii de privelişti fermecătoare trec prin fața ochilor lui injectați şi nu-l ating. Nenumărate crâmpeie

---

[8] Transcriere fonetică a cuvântului francez *eau* – apă.

[9] Pronunțare engleză a cuvântului *cordon*.

strălucitoare de viață şi moravuri i se înfățişează, fără să-l mişte vreodată. Intră în biserică şi numeşte obiceiurile de aci înjositoare şi superstiționase, ca şi cum altarul *lui* ar fi singurul acceptabil pe lumea asta. Intră în muzee de pictură, dar se pricepe la artă mai puțin decât un lustragiu de ghete francez. Arta, natura îi trec prin față fără să stârnească o licărire de admirație în ochii lui tâmpi; nimic nu-l mişcă în afară de apariția unui om foarte mare. Atunci scorțosul, înfumuratul, încrezutul, neînduplecatul Snob britanic ştie să devină umil ca un lacheu, mlădios ca un arlechin.

Capitolul XXX
SNOBII ENGLEZI PE CONTINENT

„La ce foloseşte telescopul lordului Rosse[1]? a exclamat deunăzi prietenul meu Panwiski[2]. Atât doar că-ți îngăduie să vezi cu câteva sute de mii de mile mai departe. Ceea ce era socotit o simplă nebuloasă se dovedeşte a fi un sistem vizibil de stele; şi, dincolo de acestea, apar alte nebuloase, pe care o lentilă mai puternică ni le va arăta cândva tot sub formă de stele; iar ele scânteiază şi sclipesc mereu, în vecii vecilor.” Cu aceste cuvinte, prietenul meu Pan oftă adânc, de parcă şi-ar fi mărturisit neputința de a privi nemărginirea în față şi, lăsându-se resemnat pe spate, dădu pe gât o stacană de vin de Bordeaux.

Eu (care asemenea atâtor oameni mari n-am decât o singură idee) m-am gândit că Snobii sunt aidoma stelelor: cu cât priveşti mai mult spre acele corpuri luminoase, cu atât le desluşeşti mai bine – când sub forma unor nebuloase sclipitoare, când ca nişte palide apariții, când strălucitor conturate – până ce pâlpâirea şi văpaia lor fără de sfârşit se pierd în bezna necuprinsă. Eu nu sunt însă decât un copil care se joacă la țărmul mării. Se va ivi însă, într-o bună zi, un filosof telescopic, un mare Snobonom ce va descoperi legile măreței ştiințe cu care noi acum nu facem decât să ne jucăm şi va defini, va stabili, va clasifica ştiințific ceea ce acum e doar o teorie vagă şi neprecisă, deşi se exprimă în afirmații elegante.

Desigur, un singur ochi nu poate desluşi decât foarte puține şi simple varietăți în uriaşul univers al Snobilor. Uneori mă gândesc să mă adresez publicului şi să convoc un congres de savanți de felul celor ce s-au reunit la Southampton – unde fiecare să-şi aducă contribuția şi să-şi citească referatul despre Marele Subiect. Căci ce concluzii pot trage câțiva oameni izolați chiar şi dintr-un subiect cum e cel de față? Snobii englezi de pe continent, deşi de o sută de mii de ori mai puțin numeroşi decât cei de pe insula lor natală, sunt totuşi prea mulți, chiar şi aşa răzleți cum sunt. Surprinzi câte unul, ici-colo. Câțiva indivizi sunt prinşi, miile scapă însă. N-am reținut decât

---

[1] *Rosse William Parsons* (1800–1867), astronom englez.

[2] Numele este format din prefixul *pan* – tot, întreg şi *whisky* – băutura clasică englezească.

trei, pe care i-am întâlnit azi-dimineață, în timpul plimbării prin plăcutul oraş marin Boulogne.

Unul este snobul englez Raff[3], care colindă prin *estaminets*[4] şi *cabarets*, pe care-l auzi răcnind: „Nu ne-ntoarcem acasă până-n zori!" şi care stârneşte ecouri în miez de noapte în liniştitele oraşe de pe continent, cu strigătele lui în argou englezesc. Pe nepricopsitul ăsta pletos şi afumat îl vezi dând târcoale cheiurilor când sosesc vapoarele şi dând pe gât câte o cinzeacă în hanurile unde i se dă pe datorie. Vorbeşte franţuzeşte într-un soi de jargon familiar; el şi semenii lui umplu închisorile pentru datornici de pe continent. Joacă biliard prin cafenele şi dimineţile îl vezi absorbit de jocul de cărţi sau de domino. Semnătura i-o poţi vedea pe nenumărate polițe; pare-se că, pe vremuri, aparţinea unei familii onorabile căci, aproape sigur, englezul Raff a început prin a fi un gentleman şi are, pe malul celălalt, un tată care se ruşinează când îi aude numele. În vremuri mai bune l-a tras de nenumărate ori pe sfoară pe „bătrân", surorilor le-a tocat zestrea, iar pe fraţii mai mici i-a jefuit. Acum trăieşte din banii depuşi pe numele nevestei spre a fi folosiţi după moartea lui; ea – cea mai năpăstuită şi jerpelită dintre femei – trăieşte ascunsă într-un pod mizer, unde repară rămăşiţe ofilite din vremuri mai bune şi peticeşte haine vechi pentru copii.

Uneori, sărmana femeie, împreună cu fetele ei, caută cu sfială lecţii de engleză şi de muzică sau se apucă să facă broderii sau să lucreze în taină, pentru a procura le *pot-au-feu*[5]; asta în timp ce Raff hoinăreşte pe cheiuri sau dă pe gât pahare cu coniac la *café*. Nenorocita de nevastă-sa tot mai naşte câte un copil în fiecare an şi are fățărnicia de a-şi încredința fetele că tatăl lor e un om respectabil, ba chiar, când bruta vine acasă după beție, îl îndepărtează din calea lor.

Fiinţe din acestea oropsite şi ruinate se întâlnesc între ele, ba chiar şi-au constituit o lume a lor. Şi ţi se rupe inima când vezi aerele de distincţie şi veleităţile lor nobiliare deplasate, încercările neizbutite de a se înveseli, glumele lor jalnice, pianul acela vechi şi hodorogit. Vai, ţi se strânge inima când le vezi şi le auzi! Când o vezi pe soţia lui Raff, cu droaia ei de fete gălbejite oferind un ceai de un penny

---

[3] Raff – lichea.

[4] Cafenele (în l. franceză).

[5] Carnea de rasol (în l. franceză).

doamnei Didler[6], când le auzi, pe amândouă vorbind despre vremurile de demult şi despre lumea bună pe care o primeau, apoi când cântă romanțe leşinate din caiete de muzică zdrențuite. Şi, în timp ce ele petrec astfel, intră căpitanul Raff cu pălăria lui slinoasă pe o ureche şi, într-o clipă, toată încăperea aceea sinistră duhneşte a tutun şi a băutură.

A călătorit cineva prin străinătate fără să-l fi întâlnit pe căpitanul Raff? Numele lui e mereu pomenit de comisarul Hemp[7] care-i arestează pe rău-platnici; şi apoi pe la Boulogne, Paris şi Bruxelles sunt atâția de teapa lui, încât, dându-l în vileag, pun rămăşag că voi fi învinuit de a face grosolane aluzii personale. Mulți ticăloşi care au dat mai multe speranțe de îndreptare decât Raff au fost deportați; mulți oameni mai cumsecade decât el împing acum la galere; şi, măcar că suntem poporul cel mai nobil, mai mare, mai cucernic, mai moral din lume, totuşi tare aş vrea să ştiu unde, în afară de Regatul Unit, a face datorii trece drept un sport şi a pune pe jeratic nişte negustori înseamnă un joc nimerit pentru gentlemeni? În Franța e dezonorant să datorezi bani. Nicăieri în Europa nu-i auzi pe oameni lăudându-se cu escrocheriile pe care le-au făcut. Dar nici nu există în oraşele mari de pe continent închisoare care să nu fie, mai mult sau mai puțin, populată de pungaşi englezi.

Se întâlneşte frecvent pe continentul european un Snob încă şi mai respingător, încă şi mai primejdios decât secătura străvezie şi molâie de mai sus; şi tinerii mei prieteni Snobi, care pleacă într-acolo, ar trebui preveniți în chip deosebit împotriva lui. Căpitanul Legg[8] este un gentleman ca şi Raff, poate doar de rang mai mare. Şi el şi-a jefuit familia, dar de sume mult mai însemnate şi a refuzat cu neruşinare să onoreze polițe de mii de lire, în timp ce Raff se codeşte când e vorba de furtul unei bancnote de 10 lire. Legg trage totdeauna la cel mai bun hotel, poartă cele mai frumoase vestoane şi mustăți, goneşte în cea mai arătoasă brişcă, în timp ce bietul Raff se ameţeşte cu băuturi spirtoase şi fumează tutun ieftin. E uluitor când te gândeşti că Legg, de atâtea ori denunțat şi cunoscut ca un cal breaz, e încă înfloritor. De mult ar fi fost falit, de n-ar exista pasiunea neostoită şi arzătoare pentru nobilime, care-l caracterizează pe Snobul englez. Atâția tineri din straturile mijlocii îl ştiu pe Legg drept

---

[6] De la *to diddle* – a înşela, a escroca.

[7] *Hemp* – funie de spânzurătoare.

[8] De la *leg* – şarlatan.

pungaş şi şarlatan şi totuşi, din dorința de a fi la modă, din admirație față de un as al lumii bune şi din ambiția de a se vântura alături de fiul unui lord, îl lasă să-i folosească drept sursă de venituri. Mulți tați onorabili de familie, când aud că băiatul călăreşte în tovărăşia căpitanului Legg, fiul lordului Levant[9], se arată bucuroşi la gândul că vlăstarul lor, care dă mari speranțe, se află în societate atât de aleasă.

Legg şi prietenul lui, maiorul Macer[10], întreprind turnee profesionale prin Europa şi se găsesc mereu, la momentul potrivit, în locul potrivit. Anul trecut am auzit că tânărul meu cunoscut, domnul Muff din Oxford, dornic de puțină petrecere, s-a dus la un bal în timpul carnavalului din Paris, unde a fost oprit de un englez care nu ştia boabă din limba aia blestemată. Auzind cât de minunat o vorbeşte Muff, l-a rugat să-i fie tălmaci pe lângă un chelner cu care el se ciorovăia din pricina unor aperitive. Era o mângâiere, spunea străinul, să mai vezi şi o față cinstită de englez; şi nu cumva cunoştea Muff un loc bun de cină? Aşa încât cei doi s-au dus să cineze şi, cine credeți că a intrat pe uşă? Chiar maiorul Macer. Şi astfel Legg – căci el era străinul – l-a recomandat pe Macer şi s-a creat o atmosferă de intimitate, după care a urmat un joc de cărți în trei etc. etc. An de an, zeci de oameni de soiul lui Muff, în diferite locuri ale lumii, cad victime lui Legg şi Macer. Povestea asta e atât de răsuflată, şmecheria seducției atât de străveche şi stângace, încât te miri că oamenii se mai lasă prinşi. Dar ispita viciului şi a nobilimii îi copleşeşte pe tinerii Snobi englezi şi, în fiecare zi, cad în capcană noi victime din rândul tinerilor naivi. Adevăratul Snob britanic e totdeauna gata pentru onoarea de a primi un picior în spate şi a fi jumulit de un om de lume.

Nici nu mai trebuie să pomenesc aici de acel foarte răspândit Snob britanic, care face sforțări disperate pentru a intra în intimitatea marii aristocrații de pe continent, cum e bătrânul Rolls[11], brutarul, care s-a stabilit în cartierul Saint Germain şi nu primeşte în prăvălie decât carlişti[12] şi pe niciun gentleman francez sub rangul de marchiz. Ne dă mâna să râdem cu toții de pretențiile *acestui* individ, nouă care

---

9 De la *levant* – termen de curse.

10 Nume derivat de la *mace* – măciucă.

11 De la *roll* – corn, chiflă.

12 Partizani ai regelui francez Carol al X-lea, detronat de revoluția din 1830.

tremurăm în fața unui om mare de acelaşi neam cu noi. Dar, cum bine zici dumneata, bunul şi cinstitul meu Snob John Bull, un marchiz francez cu o vechime de douăzeci de generații, e cu totul altceva decât un lord englez; iar o droaie de Fursten[13] şi principi nepricopsiți germani şi italieni nu pot stârni decât batjocura unui britanic întreg la minte. Cât priveşte aristocrația noastră – asta-i altă treabă. Ea îi cuprinde pe conducătorii de drept ai lumii – e autentică, veche, get-beget. Scoate pălăria, Snobule; în genunchi cu tine, şi ploconeşte-te!

[13] Duci (în l. germană).

Capitolul XXXI
DESPRE UNII SNOBI DE LA ŢARĂ

Obosit de oraşul unde priveliştea obloanelor lăsate la casele de nobili, prietenii mei, îmi strânge inima în timpul plimbărilor, temându-mă aproape să mai ocup un loc în vastele deşerturi ale Pall Mall-ului, adică în cluburi, şi să-i supăr pe chelnerii de aici, care ar putea, îmi spuneam, să plece la țară şi să vâneze dacă n-aş fi eu, m-am hotărât să întreprind un scurt turneu prin provincie, pentru a face câteva vizite la țară, pe care demult eram dator să le fac.

Prima vizită am făcut-o prietenului meu, maiorul Ponto[1] (maior în retragere de la Marina călăreață[2]), în Mangelwurzelshire[3]. Maiorul, în micul lui faeton, mă aştepta la gară. Fireşte vehiculul nu era un echipaj potrivit pentru plimbările în parc, dar era comod pentru un om simplu (cum zicea Ponto că este el) şi cu o familie numeroasă. Am trecut pe lângă câmpuri proaspete şi frumoase, viu colorate, pe lângă tufişuri verzi, printr-un peisaj englez înviorător; pe şoseaua netedă şi îngrijită ca o alee în parcul unui nobil, alternau petele de umbră răcoroasă şi cele de soare strălucitor. Țăranii, în cămăşi albe ca zăpada, îşi smulgeau pălăriile din cap şi ne zâmbeau când treceam. Copiii, cu obraji roşii ca merele din livadă, ne făceau reverențe din uşile colibelor. Clopotnițe albastre de biserici răsăreau, din loc în loc, în depărtare; şi când nevasta durdulie a grădinarului ne-a deschis poarta albă a vilişoarei îmbrăcate în iederă şi am trecut printre plantațiile îngrijite de brazi şi de alte conifere, m-am simțit cuprins de o bucurie şi de un entuziasm care, gândeam eu, e cu neputință să le trăieşti în atmosfera îmbâcsită de fum a oraşului. „Aici, am exclamat în gând, totul e pace, belşug, fericire. Aici voi scăpa de Snobi. În această Arcadie[4] încântătoare, nu poate exista nici urmă de ei."

Stripes[5], omul maiorului (pe vremuri caporal în viteaza lui divizie),

---

[1] Nume foarte comun de câine, echivalentul lui Azor.

[2] Unitate militară fictivă, menită să sublinieze grotescul situației.

[3] Nume de comitat imaginar. *Mangelwurzel*, cuvânt de origine germană, desemnează un soi de sfeclă furajeră.

[4] Regiune a Greciei antice populată de păstori, pe care imaginația poeților a transformat-o în locaşul simbolic al fericirii idilice.

[5] *Stripe* – galon, tresă.

a preluat valiza mea şi un mic dar elegant, adus de mine din oraş în chip de ofrandă doamnei Ponto, anume un morun şi nişte stridii de la Grove, într-un coş de mărimea unui sicriu.

Casa lui Ponto (botezată „Casa pururi înverzită" de către doamna P.) este un rai. E toată numai plante agăţătoare, geamlâcuri şi verande. O peluză vălurită urcă şi coboară în jurul ei; are straturi de flori cu forme minunate, alei în zigzag acoperite cu pietriş, boschete frumoase, dar cam umede, de mirt şi călin, cu frunze de un verde-lucios, care au atras schimbarea numelui casei (pe vremea bătrânului doctor Ponto i se spunea „Ţarcul tăuraşului"). De la ferestrele dormitorului, până la care m-a însoţit Ponto, mi s-a deschis priveliştea unor acareturi frumoase, a grajdului, a satului vecin, cu bisericuţa lui şi, mai încolo, a unui parc întins. Mă aflam în camera galbenă, cel mai răcoros şi mai plăcut dintre dormitoare; aerul era înmiresmat de un buchet mare aşezat pe masa de scris; albiturile aveau parfum de levănţică; draperiile de creton de la patul şi canapeaua mare erau, dacă nu parfumate de flori adevărate, cel puţin pline de flori pictate; ştergătorul de peniţă era o imitaţie de dalie, aşezată pe masă, iar ceasul trebuia să mi-l pun într-o floarea-soarelui de pe tăblia căminului. O plantă agăţătoare cu frunze stacojii se urca până deasupra ferestrelor, prin care soarele în asfinţit trimitea valuri de lumină aurie. Totul era numai flori şi prospeţime. O, cât de deosebite erau toate astea de coşurile negre din St. Alban Place, la Londra, pe care ochii mei obosiţi se obişnuiseră să le vadă.

— Aici trebuie să domnească numai fericire, Ponto, am spus eu, lăsându-mă într-o berjeră confortabilă şi sorbind o boare încântătoare de aer de câmp cu care nici chiar parfumul *mille fleurs* din prăvălia domnului Atkinson nu poate îmbiba cea mai scumpă batistă.

— E un loc drăguţ, nu-i aşa? răspunse Ponto. Liniştit şi fără pretenţii. Mie-mi place tot ce-i liniştit. Nu ţi-ai adus valetul? O să aibă grijă Stripes de garderoba dumitale.

Şi chiar în clipa aceea intră pe uşă slujbaşul amintit, care se apucă să-mi golească valiza şi să scoată – cu gravitate şi în viteză – la vedere, pantalonii de stofă fină, vestonul de catifea, cravata albă şi alte articole rafinate ale ţinutei de seară. „O fi având loc vreun dineu de gală", îmi spusei eu, văzând aceste pregătiri (şi poate plăcut impresionat la gândul că vor veni să mă vadă câţiva dintre oamenii cei mai distinşi de prin partea locului). — Atenţie, e prima bătaie de clopot! făcu Ponto, urnindu-se din loc; şi, într-adevăr, din turnul

grajdului, se porni să bată un vestitor gălăgios al bucatelor, împrăştiind ştirea plăcută că masa se va servi peste o jumătate de oră. „Dacă masa e la fel de grozavă ca şi clopotul care o vesteşte, mi-am zis eu, pe legea mea că am nimerit bine!” Şi am avut răgaz, în răstimpul acelei jumătăți de oră, nu numai să-mi înalț persoana până la nivelul celei mai rafinate eleganțe de care este ea în stare, să admir arborele genealogic al familiei Ponto atârnat deasupra căminului şi blazonul cu deviza de pe ligheanul de spălat şi de pe cană, ci să mă las şi în voia a mii de cugetări despre fericirea vieții la țară, despre puritatea şi cordialitatea relațiilor rustice; ba chiar să oftez după un prilej de a mă retrage, ca Ponto, pe moşioara mea, lângă via şi smochinul meu, cu o *placens uxor*[6] în al meu *domus*[7], şi o droaie de tinere şi scumpe dovezi ale iubirii, zburdând în jurul genunchilor mei părinteşti.

Bang! la capătul celor treizeci de minute, bătaia de clopot numărul doi răsună din turnulețul alăturat. Am coborât în grabă scările, aşteptându-mă să găsesc în salon vreo douăzeci de oameni strălucitori de sănătate câmpenească. N-am găsit însă decât o singură persoană, o doamnă înaltă, cu nas acvilin, în mare doliu şi sclipind de atâtea mărgele. S-a ridicat, a făcut doi paşi înainte, apoi o reverență măreață, în timpul căreia toate mărgelele de pe înspăimântătoarea ei parură se porniră să se mişte şi să tremure – şi mi-a spus:

— Domnule Snob, suntem fericiți să vă vedem la „Casa pururi înverzită”, după care a oftat adânc.

Prin urmare aceasta era doamna maior Ponto, căreia cu cea mai aleasă plecăciune, i-am răspuns că sunt mândru s-o cunosc şi pe ea, şi un loc atât de fermecător cum este „Casa pururi înverzită”.

Alt oftat.

— Suntem rude de departe, domnule Snob, spuse ea, clătinând melancolic din cap. Bietul Lord Rubadub[8]!

— O! fac eu, neştiind ce naiba vrea să spună doamna maior Ponto.

— Mi-a spus maiorul Ponto că eşti din ramura Snobilor din Leicestershire; foarte veche familie şi înrudită cu lordul Snobbington, care a luat-o în căsătorie pe Laura Rubadub, care mi-este vară, la fel ca şi sărmanul ei tată, după care suntem în doliu. Ce lovitură! Avea

---

[6] Soție dragă (în l. latină).

[7] Casă (în l. latină).

[8] *Rub-a-dub* – cuvânt de formație onomatopeică, sugerând bătaia.

doar şaizeci şi trei de ani şi, până acum, nu s-a pomenit caz de apoplexie în familia noastră! Moartea ne pândeşte la orice pas, domnule Snob. Oare lady Snobbington suportă bine pierderea?

— Zău că nu ştiu, doamnă, am răspuns eu, din ce în ce mai încurcat.

În timp ce vorbea, se auzi un pocnet binecunoscut, care mi-a dat a înțelege că se desfundă o sticlă de vin. Îndată după aceea, a intrat Ponto, cu o enormă eşarfă albă la gât şi îmbrăcat într-un costum negru destul de ponosit.

— Iubitule, se adresă doamna maior Ponto soțului ei, tocmai vorbeam despre vărul nostru – sărmanul lord Rubadub. Moartea lui a cufundat în doliu câteva dintre cele mai bune familii engleze. Apoi către mine: Ştii cumva dacă lady Rubadub rămâne în casa din Hill Street?

Habar n-aveam, dar am spus: „Cred că rămâne", aşa, la întâmplare, apoi, aruncându-mi ochii spre masa din salon, văzui inevitabila, oribila, obsedanta, absurda, grețoasa *Carte a lorzilor*, presărată cu adnotări şi deschisă la articolul *Snobbington*.

— Masa e servită, rosti Stripes, deschizând uşa larg, iar eu i-am oferit doamnei maior Ponto brațul.

Capitolul XXXII
ÎN VIZITĂ LA NIŞTE SNOBI DE LA ŢARĂ

N-am de gând să fiu un critic prea aspru al mesei la care ne-am aşezat. Socotesc inviolabile secretele sufrageriilor; dar ceva tot vreau să spun, anume că, atunci când pot, prefer să beau *sherry* şi nu *marsala* şi că acesta din urmă a fost, nu mă îndoiesc, vinul din sticla desfundată cu puțin înainte de cină. Şi nici nu era prea bun de felul lui; totuşi era limpede că doamna maior Ponto nu se pricepea, pentru că, în tot timpul mesei, a numit băutura *amontillado* şi n-a sorbit decât jumătate de pahar, lăsând restul pentru maior şi pentru oaspetele lui.

Stripes purta livreaua familiei Ponto – cam jerpelită, dar somptuoasă. Avea găitane minunate de lână şi nişte bumbi care izbeau prin mărime. Am băgat de seamă că mâinile acestui om de treabă erau foarte mari şi negre şi că o mireasmă plăcută de grajd se răspândea prin încăpere, în timp ce oficia. Aş fi preferat o jupânească curată, dar poate că, în privința asta, londonezii sunt prea sensibili; şi, la urma urmelor, un John devotat *face* mai distins.

Faptul că cina era alcătuită din aşa-zisă supă de broască țestoasă, dar cu cap de porc înăuntru, purcel la tavă şi costițe de porc la grătar, m-a îndemnat să cred că unul dintre porcii negri de Hampshire ai lui Ponto fusese jertfit cu puțin timp înainte de sosirea mea. A fost o cină minunată şi mi-a tihnit; atâta doar că păcătuia prin oarecare monotonie. A doua zi am făcut cam aceeaşi observație.

În timpul cinei, doamna Ponto mi-a pus o mulțime de întrebări în legătură cu nobilii, neamurile mele. Când va ieşi în lume lady Angelina Skeggs[1], dacă mama ei, contesa (aceste cuvinte fură rostite cu un ton răutăcios şi însoțite de chicoteli) tot mai foloseşte vopseaua aceea de păr de un nemaipomenit roşu? Dacă milord Gutlebury a angajat, în afara şefului bucătar francez şi a specialistului englez *cordon bleu*[2] în fripturi, şi un cofetar italian? Cine a mai fost pe la lady Clapperclaw, la seratele ei artistico-literare? Dacă matineurile de joi ale lui sir John Champignon[3] sunt plăcute? E adevărat că, vrând

[1] De la *suck-eggs* – idiot.

[2] Bucătar maestru (în l. franceză).

[3] *Champignon* – ciupercă (în l. franceză).

să-şi amaneteze diamantele, lady Carabas a descoperit că sunt imitaţii şi că marchizul apucase să le vândă? Cum se face că Snuffin[4], marele negustor de tutun, a oprit căsătoria care era pe *tapis*[5] între cea de-a doua fiică a sa şi marchiz? E adevărat că o doamnă mulatră venită din Havana a zădărnicit partida?

— Pe cuvântul meu, doamnă, am început, vrând să spun că habar n-am de toate poveştile astea care păreau s-o intereseze pe doamna maior Ponto, dar maiorul, călcându-mă sau lovindu-mă cu piciorul pe sub masă, m-a oprit.

— Lasă, lasă, Snob, măi băiete, o să păstrăm taina frăţiei. *Ştim noi* că eşti unul dintre mondenii oraşului; ţi-am văzut *noi* numele la seratele lady-ei Clapperclaw şi la gustările date de Champignon, cât despre familia Rubadub cu care te înrudeşti, desigur…

— Da, desigur, acolo iau masa de două ori pe săptămână, am spus; şi mi-am amintit chiar atunci că vărul meu, Humphrey Snob din Middle Temple este într-adevăr oaspete nelipsit în cercurile distinse şi că i-am văzut numele în *Morning Post* în coada câtorva liste de participanţi la serate.

Aşa, încât, prinzând din zbor confuzia, mărturisesc, spre ruşinea mea, că am fericit-o pe doamna maior Ponto, dându-i o mulţime de informaţii despre cele mai bune familii din Anglia, informaţii care le-ar uimi pe acele persoane simandicoase dac-ar afla de ele. I-am descris cu cea mai mare precizie pe cele trei frumuseţi, care au domnit, în sezonul trecut, la Almack; i-am spus în taină că înălţimea sa ducele de W. avea de gând să se însoare a doua zi după ce i se va ridica statuia; că înălţimea sa ducele de D. era de asemenea pe cale s-o ducă la altar pe cea de-a patra fiică a arhiducelui Stephen – pe scurt i-am vorbit chiar în stilul ultimului roman la modă, scris de doamna Gore.

Doamna maior a fost de-a dreptul fascinată de conversaţia aceasta scânteietoare. A început să-şi înflorească vorbirea cu crâmpeie de franţuzească, întocmai cum fac personajele de roman, mi-a făcut graţioase bezele, poftindu-mă să vin îndată la *cafi* şi *ung pe de music o salong*[6] – după care s-a făcut nevăzută ca o zână tomnatică.

— Să deschid o sticlă de *porto* sau obişnuieşti cumva să bei grog

---

[4] De la *to snuff* – a priza tabac.

[5] În sensul de a fi în discuţie (în l. franceză).

[6] Transcrierea fonetică a pronunţiei englezeşti pentru cuvintele franceze: *café… un peu de musique au salon* (o cafea şi puţină muzică în salon).

olandez cu apă? întrebă Ponto, uitându-se cătrănit la mine.

Lucrurile se petreceau foarte deosebit de ceea ce-mi făgăduise el în camera fumătorilor de la club, unde se lăuda cu caii şi cu pivniţa lui şi-mi spunea, bătându-mă pe umăr: „Vino la Mangelwurzelshire, Snob, măi băiete, şi am să te cinstesc cu o vânătoare şi cu cel mai grozav vin de Bordeaux din comitat".

— Păi, am făcut eu, îmi place grogul mult mai mult decât porto şi ginul chiar mai mult decât grogul.

Norocul meu. Gin rămăsese; şi Stripes a adus apă fierbinte pe o minunată tavă argintată.

Nişte sunete de harpă şi de pian ne vestiră curând că începuse *ung pe de music* al doamnei Ponto, iar mirosul de grajd, care pătrunse din nou în încăpere odată cu persoana lui Stripes, ne pofti la *cafi* şi la micul concert. Doamna mă pofti cu un zâmbet cuceritor să mă aşez pe sofa, unde-mi făcu loc şi de unde aveam parte de priveliştea frumoasă a spinărilor domnişoarelor care ne ofereau divertismentul muzical. Erau nişte spinări foarte late şi îmbrăcate în perfect acord cu moda de astăzi, deoarece crinolina sau ceea ce o poate înlocui nu reprezintă un lux costisitor şi tineretul de la ţară îşi poate îngădui să fie în pas cu moda la un preţ de nimic. Domnişoara Emily Ponto la pian şi sora ei, Maria, la acel instrument cam compromis care este harpa, erau îmbrăcate în rochii de culoare albastru-deschis, încărcate de volane şi înfoiate ca balonul domnului Green[7], când este umflat.

— Emily are un tuşeu minunat, şi ce braţ frumos are Maria! observă cu bunăvoinţă doamna Ponto, scoţând în evidenţă meritele fiicelor ei şi mişcându-şi braţul în aşa fel, încât să arate că nici ea n-avea de ce să fie nemulţumită de frumuseţea acelui mădular.

Am băgat de seamă că purta vreo nouă brăţări alcătuite din lanţuri cu lăcăţele, plus miniatura maiorului şi o mulţime de şerpi din alamă cu ochi aprinşi de rubin sau blânzi de peruzea, care i se încolăceau pe braţ, răsuciţi de multe ori, până aproape de cot.

— Recunoşti polcile astea? Au fost cântate la Devonshire House, la 23 iulie, cu ocazia unei *Grande fête*.

Eu am răspuns că da – le cunosc foarte bine; şi am început să dau din cap ca şi cum aş fi recunoscut nişte vechi prieteni.

După ce reprezentaţia s-a isprăvit, am avut fericirea de a sta de vorbă, după ce le-am fost prezentat, cu cele două lungi şi ciolănoase

[7] Aeronaut englez care s-a ridicat într-un balon la Londra, în 1821.

domnişoare Ponto; iar domnişoara Wirt, guvernanta, s-a aşezat la pian ca să ne distreze cu variaţii pe tema „Haide sus pe scară”. Erau hotărâţi să fie în pas cu moda.

Despre execuţia cântecului „Haide sus pe scară”, nu găsesc alte cuvinte decât că m-a lăsat lat. Mai întâi, domnişoara Wirt a cântat melodia aceea originală şi frumoasă fără grabă, smulgând-o parcă din instrument şi făcând fiecare notă să sune atât de tare, de limpede şi de ascuţit, încât sunt sigur că a auzit până şi Stripes, în grajdul lui.

— Ce degete, făcu doamna Ponto şi zău că erau nişte degete noduroase ca oasele de curcan şi care se extindeau pe toată claviatura.

După ce a bocănit melodia rar, a început un alt fel de „Haide sus pe scară”, dezlănţuindu-se cu o furie şi o iuţeală de neînchipuit. A urcat scările ca un titirez, a urcat scările ca o vijelie, a urcat scările în galop, a urcat scările hodorogind, şi pe urmă, după ce a dus melodia până la etajul de sus, ca să zicem aşa, a rostogolit-o în urlete până jos, unde s-a prăbuşit trosnind, de parcă iuţeala coborâşului ar fi sfârşit-o. După aceea domnişoara Wirt a cântat „Haide sus pe scară” cu o solemnitate cum nu se poate mai patetică şi mai răscolitoare; gemete jalnice şi hohote ieşeau din claviatură – aşa încât plângeai şi te cutremurai în timp ce urcai scara. Mâinile domnişoarei Wirt păreau că se frâng de atâta jale, că mor odată cu variaţiile; şi apoi iarăşi urcă în bubuit sălbatic şi sunet de trâmbiţe, ca şi cum domnişoara Wirt ar fi pornit la asalt; şi, măcar că nu mă pricep de fel la muzică, am stat şi am ascultat cu gura căscată această minunată desfăşurare, până mi s-a răcit *cafi*-ul. Şi mă miram că nu plesnesc geamurile şi că nu sare candelabrul din grindă la acest cutremur stârnit de o bucată muzicală.

— Straşnică persoană? Nu-i aşa? spuse doamna Ponto. A fost eleva favorită a lui Squirtz[8]. O fiinţă ca asta în casă e o comoară. Lady Carabas şi-ar da şi ochii din cap s-o capete! E plină de talente! Mulţumesc, domnişoară Wirt.

Domnişoarele oftară şi gâfâiră de admiraţie. Era un suflu adânc, care izbucnea ca un şuvoi, cum auzi uneori în biserică, atunci când predica ajunge la un punct final.

Domnişoara Wirt a cuprins cu mâinile ei mari, cioturoase la încheieturi, taliile celor două eleve şi a spus:

---

[8] De la *squirt* – joc de ape sau artificii.

— Dragele mele, sper că veți fi în curând în stare să cântați bucata asta tot atât de bine ca şi biata voastră guvernantă. Când stăteam la familia Dunsinane, asta era bucata favorită a iubitei ducese, iar lady Barbara şi lady Jane McBeth au învățat-o şi ele. Mi-amintesc că, în timp ce-o asculta cântând-o, drăguțul de lord Castletoddy[9] s-a îndrăgostit prima dată de lady Jane; şi măcar că nu-i decât un lord irlandez, cu un venit ce nu depăşeşte cincisprezece mii pe an, am convins-o pe Jane să-l ia. Cunoaşteți Castletoddy, domnule Snob? Turnuri rotunde – un ținut încântător – comitatul Mayo. Bătrânul lord Castletoddy (pe atunci actualul lord era lord Inishowan) era un bătrân cum nu se poate mai excentric – se zice chiar că era nebun. Am auzit pe alteța sa regală, sărmanul şi dragul duce de Sussex (ce om, dragele mele, dar vai! se dedase fumatului), am auzit pe alteța sa regală spunând marchizului de Anglesey: „Sunt sigur că Castletoddy e nebun!" Dar Inishowan n-a fost nebun când a luat-o de nevastă pe dulcea mea Jane, deşi sărmana copilă n-avea decât zece mii de lire *pour tout potage*[10]!

— E o persoană neprețuită, îmi şopti doamna Ponto. A trăit în societatea cea mai înaltă.

Iar eu, obişnuit să văd guvernantele tratate de sus în lumea bună, m-am simțit încântat văzând-o pe asta cum îi duce pe toți de nas şi gândindu-mă că până şi impunătoarea doamnă Ponto face sluj în fața ei.

Cât despre *mine*, ca să zic aşa, mi-au luat piuitul. Ce puteam spune împotriva unei femei care pătrunsese în intimitatea fiecăreia dintre ducesele trecute în *Cartea Roşie*[11]? E drept, nu reprezenta ea personal floarea nobilimii, dar trăise în preajma ei. Venise în atingere cu cei mari şi toată seara numai despre ei am vorbit, fără oprire; de asemenea şi despre modă, şi despre curte, până când a venit ora culcării.

— Există oare Snobi în acest rai? am exclamat, aruncându-mă într-un pat cu miros de levănțică.

Mi-a răspuns sforăitul bubuitor al lui Ponto din dormitorul alăturat.

---

9 *Castle* – castel; *toddy* – arbore din care se extrage băutura spirtoasă numită arac.

10 Expresie franceză cu sensul: una peste alta.

11 Ghid al persoanelor cu titluri nobiliare.

Capitolul XXXIII
DESPRE UNII SNOBI DE LA ŢARĂ

Ceva asemănător cu un jurnal al celor petrecute la „Casa pururi înverzită” ar putea fi interesant pentru cititorii străini ai *Punch*-ului, care, după cum se exprimă Conigsby[1], sunt curioşi să cunoască obiceiurile din familia şi gospodăria unui gentleman englez. Timp să ții un astfel de jurnal ai berechet. Zdrăngănitul la pian începe la ceasurile şase dimineața; durează până la micul dejun, cu o pauză doar de un minut, când se schimbă mâinile pe instrument, adică domnişoara Emily exersează în locul surorii ei, domnişoara Maria.

Adevărul e că instrumentul ăsta blestemat nu se opreşte niciodată. Când domnişoarele îşi fac lecțiile, domnişoara Wirt bocăneşte variațiile acelea înnebunitoare şi-şi antrenează degetele ei minunate.

Am întrebat-o pe măreața creatură în ce alte ramuri de educație îşi instruieşte elevii.

— Limbile moderne, mi-a răspuns ea cu modestie – franceza, germana, spaniola şi italiana, latina şi elemente de greacă, dacă se cere. Fireşte, engleza; exerciții de elocință, geografie, astronomie, folosirea globurilor, algebra (dar numai până la ecuațiile de gradul patru), căci nu se poate cere unei biete femei ignorante, înțelegeți şi dumneavoastră, domnule Snob, să ştie totul. Istoria veche şi modernă, de care nu se poate lipsi nicio femeie tânără. Pe aceste obiecte de studiu toate elevele mele sunt, grație mie, *deplin stăpâne*. Botanica, geologia şi mineralogia, eu le socotesc distracții. Şi vă asigur că, grație lor, ajungem să ne petrecem destul de plăcut zilele la „Casa pururi înverzită”.

Numai atâta, m-am gândit eu – ce educație! Dar, aruncându-mi privirile într-unul din caietele de cântece scrise de mâna domnişoarei Ponto, am descoperit cinci greşeli de franceză în patru cuvinte şi, întrebând-o în glumă pe domnişoara Wirt dacă pe Dante Algieri[2] îl chema aşa, fiindcă s-a născut la Alger, am primit un zâmbitor răspuns afirmativ, ceea ce m-a făcut să mă cam îndoiesc de precizia cunoştințelor domnişoarei Wirt.

După ce mai sus amintitele îndeletniciri de dimineață se încheie,

---

[1] Eroul romanului cu acelaşi nume al lui Disraeli.

[2] Pronunție voit stâlcită a numelui lui Dante Alighieri.

nefericitele tinere se dedau la ceea ce numesc ele exerciţii calistenice[3] în grădină. Le-am văzut astăzi, fără crinolină, trăgând de tăvălug.

Şi drăguţa de doamna Ponto era în grădină, la fel de neglijent îmbrăcată ca şi fetele ei; cu părul prins într-un fileu vechi, o pălărie ponosită pe cap, un şorţ de olandă pe ea şi saboţi în picioare, stătea cocoţată pe un scaun hodorogit şi tundea vița. Seara, doamna Ponto se lăţeşte pe mai mulţi iarzi. Doamne! Ce deşirată şi scheletică arăta în ţinuta aceea de dimineaţă!

În afară de Stripes, în serviciul familiei se mai găseşte un băiat pe numele de Thomas sau Tummus. Tummus roboteşte în grădină sau în jurul cocinii de porci şi grajdului; Thomas poartă, în schimb, un costum de paj care face explozie de atâţia nasturi. Lucrurile se petrec în felul următor:

Când strigă cineva şi Stripes nu se află prin apropiere, Tummus se azvârle ca un nebun în straiele lui Thomas şi apare metamorfozat ca un Arlechin într-o pantomimă. Astăzi, în timp ce doamna Ponto tundea vița-de-vie şi domnişoarele lucrau cu tăvălugul, se năpusteşte Tummus ca o vijelie, urlând: „Coniță, coniță, vine lume!" Domnişoarele au lăsat baltă tăvălugul, doamna Ponto a sărit jos de pe scaunul hodorogit, Tummus a luat-o din loc ca să-şi schimbe straiele şi, într-un răstimp necrezut de scurt, sir John Hawbuck[4], milady Hawbuck şi domnişorul Hugh Hawbuck sunt aduşi în grădină cu o neobrăzare strigătoare la cer de către Thomas, care le spune:

— Vă rog, *sir* şi milady, poftiţi pe aici: *Ştiu* că doamna se află în grădina de trandafiri.

Şi desigur ca acolo se şi afla!

Cu o pălăriuţă încântătoare de grădină pe cap, cu bucliţe frumoase în formă de inele, cu cel mai cochet şorţuleţ în faţă şi cele mai proaspete mănuşi sidefii pe mână, uimitoarea femeie se aruncă în braţele scumpei ei lady Hawbuck.

— Draga mea lady Hawbuck, ce drăguţ din partea dumitale! Eu, ca totdeauna, în mijlocul florilor mele! Nu pot trăi departe de ele!

— Plăpânde flori pentru plăpânda floare![5] hm, aha, hm! – face *sir* John Hawbuck, care e foarte mândru de galanteria lui şi nu poate să spună nimic fără „hm, aha, hm!"

---

[3] Denumirea provine de la *Calistene* (360–327 î.e.n.), filosof grec care făcea elogiul muncilor rustice.

[4] *Hawbuck* – bădăran.

[5] Citat din *Hamlet* de W. Shakespeare, – actul V, scena I.

— Unde ți-e şorțul? strigă domnişorul Hugh. Te-am văzut peste gard îmbrăcată cu el. Nu-i aşa, tată?

— Hm, aha, hm! se stropşeşte sir John, îngrozitor de speriat. Unde-i Ponto? De ce n-a fost la Sesiunea judecătorească trimestrială? Ce fac potârnichile anul ăsta, doamnă Ponto, oare fazanii ăia de pe moşia Carabaşilor au adus pagube cerealelor dumitale? Hm, aha, hm! şi, în tot timpul ăsta, făcea cele mai sălbatice şi disperate semne către tânărul său moştenitor.

— Zău că *era* cu şorțu' pe ea, vrei să zici că nu era, mamă? face Hugh, netulburat.

Necuviința fu întreruptă de lady Hawbuck printr-o neaşteptată întrebare privitoare la drăgălaşele copile, după care *l'enfant terrible*[6] fu alungat de către tatăl său.

— Sper că nu te supără muzica? întreabă Ponto. Fetele mele, ştii, studiază patru ore pe zi, înțelegi, aşa trebuie, este absolut necesar. Cât despre mine, eu mă scol dis-de-dimineață, la cinci sunt la fermă. Nu, nici urmă de lene la *mine*, nu.

În realitate faptele sunt următoarele: Ponto adoarme în fiecare seară îndată după cină, din clipa când intră în salon, şi se deşteaptă când domnişoarele termină cu studiul, adică la zece. De la şapte până la zece, şi de la zece până la cinci: asta reprezintă o porție de somn frumuşică pentru un om care spune că *nu* e leneş. Părerea mea intimă este că Ponto doarme şi atunci când se retrage în încăperea numită „biroul" lui. În fiecare zi, se încuie acolo timp de două ceasuri cu ziarul.

Scena cu familia Hawbuck am urmărit-o din biroul care dă spre grădină. Curios lucru, biroul ăsta. Biblioteca lui Ponto e alcătuită mai ales din cizme. El şi Stripes au întrevederi importante aci, dimineții, când discută despre cartofi, sau hotărăsc destinul vițelului, sau rostesc sentința asupra porcului etc. Toate facturile maiorului sunt clasate pe masa din birou, unde stau la vedere ca nişte dosare de avocat. Tot aici găseşti cosoraşe, foarfece de tuns iarbă şi alte unelte de grădinărit, fluiere şi şiraguri de nasturi desperecheați. Are un sertar cu cantități enorme de hârtie cafenie pentru împachetat şi un altul în care se află rezerve uluitoare, nesecate, de sfoară. Ce nevoie are un om de atâtea biciuşti, nu pot să-mi închipui. Toate acestea

[6] Copil răzgâiat, poznaş (în l. franceză).

plus undițe, plus năvoade, plus pinteni, plus calapoade de cizme, plus pilule veterinare pentru cai, plus instrumente chirurgicale tot pentru cai, plus borcănaşe preţioase cu cremă de ghete neagră, strălucitoare, cu care Ponto îşi văcsuieşte propriile sale ghete în modul cel mai elegant, plus mănuşi din piele de căprioară întinse pe calapoade, plus decorația, diagonala şi sabia de la Marina călăreață, cu trăgătoarea de cizme dedesubt în chip de panoplie; în afară de asta, farmacia familiei şi, într-un colţ, chiar nuiaua cu care-şi croia fiul, pe Wellesley Ponto, când era mic – (Wellesley nu păşea niciodată în „birou" decât în acest scop) – toate acestea împreună cu *Ghidul drumurilor* de Mogg, *Gazeta grădinarului* şi un joc de table, alcătuiesc biblioteca maiorului. Sub panoplie, se află un portret al doamnei Ponto, aşa cum arăta când s-a măritat, în rochie de culoare albastru-deschis, cu trenă şi fără talie; deasupra ramei atârnă o coada de vulpe folosită pentru perirea de praf a acestei opere de artă.

— Biblioteca mea e mică, spune Ponto cu o neruşinare care te uluieşte, dar bine aleasă, băiete, bine aleasă! Toată dimineața am citit *Istoria Angliei*.

Capitolul XXXIV
ÎN VIZITĂ LA NIŞTE SNOBI DE LA ŢARĂ

Ca variaţie, a doua zi la masă am mâncat peştele, pe care, după cum îşi poate aminti bunul meu cititor, chiar eu îl adusesem în chip de delicată atenţie doamnei Ponto; din meniu făceau parte morun cu sos de stridii, rasol de peşte încălzit, morun sărat cu stridii în cochilie. Până la urmă am început să cred că familia Ponto, la fel ca şi răposatul şi cinstitul nostru monarh George al II-lea avea o slăbiciune pentru peştele stricat. Cam tot în acest timp se termină şi porcul, aşa încât trecurăm la berbec.

Dar cum pot să uit măreţia solemnă a celui de-al doilea fel de mâncare, servit cu mare pompă pe un platou de argint cu capac, de către Stripes, care-şi acoperise degetele murdare răsucindu-şi un şervet în jurul lor. Felul era alcătuit dintr-un cristei, nu mai mare decât o vrabie voinică.

— Draga mea, vrei să te serveşti cu vânat? întreabă Ponto, cu o gravitate minunată, înfigându-şi furculiţa în îmbucătura de pe tipsia de argint.

Cât despre Stripes, el mai turna, din când în când, câte o picătură de *marsala*, cu o solemnitate care ar fi făcut cinste unui majordom de duce. Ospăţul lui Barmecide[1] din *O mie fi una de nopţi* era doar la un pas depărtare de aceste banchete solemne.

Fiindcă în vecinătate se aflau o mulţime de reşedinţe drăguţe de ţară, de asemenea un orăşel înstărit în care locuiau oameni de familie bună, un prezbiteriu vechi şi frumos, alături de biserica la care ne duceam noi (şi în care familia Carabas are o strană strămoşească gotică, sculptată, monumentală), fiindcă existau toate semnele care vorbeau despre prezenţa unei societăţi alese în împrejurimi, m-am cam mirat că nu ne calcă pragul la „Casa pururi înverzită” nici picior de vecin şi m-am interesat care era cauza.

— Dată fiind poziţia noastră în societate, nu se cade să avem legături cu familia notarului, după cum îţi poţi închipui şi dumneata,

---

[1] *Barmecide* – familie nobilă din Persia antică. În *O mie şi una de nopţi* se povesteşte că un membru al acestei familii a oferit unui cerşetor un ospăţ regesc alcătuit numai din tăvi şi platouri goale, din care se prefăcea că mănâncă.

mi-a spus cu glas tainic doamna Ponto.

— Desigur că nu, am răspuns eu, deşi nu înţelegeam de ce. Şi doctorul? am întrebat.

— E un om minunat, demn de stimă, spuse doamna Ponto. A salvat viaţa Mariei; e într-adevăr un savant, dar ce poţi face în situaţia noastră? Fireşte că-ţi poţi invita doctorul la masă; dar familia lui, scumpe domnule Snob!

— O jumătate de duzină de borcănaşe farmaceutice, se amestecă în vorbă domnişoara Wirt, guvernanta, hi, hi, hi!

Şi domnişoarele râseră în cor.

— Nu ne vedem decât cu familiile din comitat, spuse mai departe domnişoara Wirt[2], cu o mişcare semeaţă a capului. Ducele e în străinătate. Cu familia Carabas ne-am certat. Familia Ringwood nu vine la ţară înainte de Crăciun; fapt e că până începe sezonul de vânătoare, nu e nimeni pe aici, într-adevăr nimeni.

— A cui este casa cea mare şi roşie, chiar la ieşirea din oraş?

— Care? Castelul de stambă? hi, hi, hi! A fostului pânzar, domnul Yartdley[3], care de mândru ce e de banii lui şi-a îmbrăcat lacheii în livrele galbene şi nevasta în catifea roşie. Cum *poţi* să fii atât de ironic, domnule Snob? Neruşinarea oamenilor ăstora întrece orice margini.

— Bine, dar mai este şi pastorul, doctorul Chrysostom[4]. Oricum, ăsta este un gentleman.

La aceste cuvinte, doamna Ponto se uită la domnişoara Wirt. După ce-şi încrucişară privirile şi clătinară din cap una către alta, ridicară amândouă ochii în tavan. La fel făcură şi domnişoarele. Păreau

---

[2] Am aflat între timp că tatăl acestei artistocratice făpturi fabrica nasturi de livrele în St. Martin's Lane, unde bătrânul a dat de bucluc, iar fiică-sa a căpătat gust pentru blazoane. Dar putem spune, spre cinstea ei, că, din ce câştiga, i-a asigurat, după faliment, bătrânului bolnav o viaţă tihnită şi ferită de ochii lumii, la Pentonville, iar fratelui ei i-a procurat echipamentul în vederea brevetului de cadet, obţinut de ea prin patronul ei, lordul Swigglebiggle*, pe atunci membru al Consiliului de control. Deţin informaţia de la un prieten. Dar când o auzi pe domnişoara Wirt vorbind, poţi să-şi închipui că tăticul ei era Rothschild şi că pieţele Europei au fost zguduite când a dat el faliment. (N.A.).

* De la to *swig* – a trage la măsea şi *bigg* – specie de orz din care se extrage o băutură spirtoasă.

[3] De la *yard* – unitate de lungime în sistemul metric englez. (0,914 m).

[4] Chrysostome – gură de aur (în sens figurat pentru oratori).

înfiorate. Era cu ochi şi cu sprâncene că făcusem una boacănă. Altă oaie neagră în biserică? mi-am spus puţin îndurerat, fiindcă nu mi-e ruşine să recunosc că respect sutana.

— Sper, că nu… că nu s-a compromis cu nimic?

— Compromis? făcu doamna Ponto, împreunându-şi mâinile cu un gest tragic.

— O! făcură în cor domnişoara Wirt şi cele două fete, trăgând aer în piept.

— Păi atunci, am spus eu, îmi pare foarte rău. N-am văzut niciodată un bătrân mai cumsecade, şi o şcoală mai bună şi nici n-am auzit predică mai frumoasă ca a lui.

— Îşi ţine predicile în stihar, şuieră doamna Ponto. E un puseist, domnule Snob.

— Doamne! mi-am zis, admirând înflăcărarea curată a acestor teologi în fustă; şi tocmai atunci a intrat şi Stripes cu ceaiul. E atât de slab ceaiul, încât nu-i nicio mirare că nu tulbură somnul domnului Ponto.

Dimineţile obişnuiam să mergem la vânătoare. Puteam vâna pe terenurile lui Ponto (unde se găseau sturzi) şi pe partea neîngrădită din moşia lui Hawbuck. Într-o seară, într-o mirişte de pe moşia lui Ponto, chiar în vecinătatea pădurilor lui Carabas, am dat de nişte fazani şi a fost straşnic. Mi-amintesc că eu am împuşcat o găinuşă, spre marea mea bucurie.

— Pune-o în taşcă, a spus Ponto cu glas repezit, vine cineva. Aşa încât am ascuns pasărea.

— Naiba să vă ia de braconieri hoţomani! urlă unul în straie de paznic de vânătoare dintr-un hăţiş. Ce n-aş da să vă pot prinde de partea astălaltă a gardului. Ce-aş mai trage în voi.

— Fir-ar să fie de Snapper[5] ăsta, spuse Ponto, urnindu-se din loc; mă pândeşte tot timpul ca o iscoadă.

— Luaţi păsările de aici, pungaşilor, şi vindeţi-le la Londra, răcni individul, care, pare-se, era un paznic de vânătoare al lordului Carabas. Căpătaţi şase şilingi de pereche.

— Văd că *ştii* preţul foarte bine, ca şi stăpânu-tău, banditule, îi răspunse Ponto, retrăgându-se în continuare.

— Noi le vânăm pe moşia noastră, strigă domnul Snapper. Nu punem capcane ca să prindem fazanii altuia, Nu suntem nişte faliţi

[5] De la *to snap* – a vorbi stropşit.

care umblă cu arcanul. Nu suntem nişte lichele de braconieri. Numpuşcăm păsări ca orăşeanul de colo, căruia, îi iese o coadă de găinuşă din pungă. Ia poftiți numai de partea astălaltă a gardului.

— I-ascultă, făcu Stripes, care ne însoțea în ziua aceea în chip de paznic de vânătoare (de fapt e paznic de vânătoare, vizitiu, grădinar, valet şi intendent şi-l are pe Tummus în subordine), dacă pofteşti *tu* încoace, John Snapper, şi-ți scoți haina, îți trag o chelfăneală cum n-ai mai pomenit de când te-am altoit ultima oară la iarmarocul din Guttlebury.

— Să chelfăneşti pe unul de seama ta, răspunse domnul Snapper, fluierând ca să-şi adune câinii, după care se făcu nevăzut în pădure.

Şi aşa am ieşit destul de victorioşi din această controversă; numai că eu am cam început să-mi schimb părerile preconcepute despre fericirea vieții la țară.

Capitolul XXXV
DESPRE NIŞTE SNOBI DE LA ŢARĂ

— Fir-ar să fie de aristocraţi! mi-a spus Ponto, într-o convorbire despre familia Carabas, cu care cei de la „Casa pururi înverzită" erau la cuţite. Când am venit eu mai întâi în comitat – cu un an înainte ca sir John Buff[1] să se declare pentru albaştri[2] – marchizul, pe atunci lord St. Michaels, care, fireşte, era cu trup şi suflet de partea oraniştilor[3], ne-a dat asemenea dovezi de atenţie, mie şi doamnei Ponto, încât, mărturisesc cinstit, m-am lăsat vrăjit de şarlatanul ăla bătrân şi am crezut c-am nimerit un vecin rar. Zău aşa, primeam ananas de la Carabas, şi fazani de la Carabas, şi toată ziua îl auzeai:

— Ponto, când vii la mine să vânăm? şi – Ponto, prea s-au înmulţit fazanii. Iar milady stăruia ca scumpa ei doamnă Ponto să doarmă la Carabas şi m-a obligat să cheltuiesc bani pe turbane şi rochii de catifea pentru nevastă-mea. Ei bine, domnule, au venit şi alegerile şi, măcar că eu fusesem toată viaţa liberal, fireşte că din prietenie personală m-am simţit îmboldit să votez pentru St. Michaels, care era în capul listei. În anul următor, doamna Ponto stăruie să ne ducem în capitală şi să luăm casă în Clarges Street cu 10 lire pe săptămână, să închiriem un cupeu, ba îşi face şi rochii ei şi fetelor şi, dracu să le ia pe toate, c-a trebuit să le plătesc. Primele cărţi de vizită le-am trimis la Carabas House. Drept răspuns milady ni le înapoiază pe ale ei printr-o namilă de lacheu; şi-ţi poţi închipui ce înfrângere pentru biata mea Betsy, în clipa când jupâneasa a primit cărţile de vizită, iar lady St. Michaels a pornit mai departe în trăsură, deşi e sigur că ne-a văzut la fereastra salonului. Îţi vine să crezi, sir, că deşi de patru ori ne-am dus la ei, aristocraţii ăştia blestemaţi nu ne-au întors niciodată vizita; că, deşi în sezonul acela lady Michaels a oferit nouă dineuri şi patru dejunuri, pe noi nu ne-a poftit la niciunul, şi că s-a făcut că nu ne vede la Operă, măcar că Betsy a dat din cap către ea toată seara. I-am scris ca să-i cerem bilete la Almack; ne-a răspuns

---

[1] *Buff* – galben-închis, oranj.

[2] Denumire a membrilor Partidului conservator.

[3] Numele dat membrilor Partidului regalist protestant Orania, fondat în 1795 şi denumit astfel după *Wilhelm de Orania* (rege al Angliei între 1689–1702).

în scris că ale ei sunt promise toate; şi a zis, de faţă cu Wiggins, camerista ei, care i-a spus lui Diggs, jupâneasa nevesti-mii, că nu înţelege cum se poate ca nişte oameni de teapa noastră să nu-şi cunoască până într-atât lungul nasului, încât să dorească să se arate într-un asemenea loc! Să ne ducem la castelul Carabas! Mai bine mor decât să mai pun piciorul în casa maimuţoiului ăstuia obraznic, nesolvabil, neruşinat. Numai dispreţ am pentru el.

După asta, Ponto mi-a dat câteva informaţii confidenţiale cu privire la treburile băneşti ale lordului Carabas; cum a făcut datorii prin tot comitatul; cum Jukes, tâmplarul, ajunsese la sapă de lemn, dar nu putuse scoate un ban pe factura lui; cum Biggs[4], măcelarul se spânzurase din aceeaşi pricină; cum cele şase namile de valeţi nu văzuseră niciodată nicio guinee din leafă şi cum Snaffle[5], vizitiul de zile mari, ajunsese pur şi simplu să-şi scoată peruca de ceremonie şi s-o arunce la picioarele lady-ei Carabas, pe terasa din faţa castelului. Cum toate poveştile astea ţin de viaţa intimă, nu socotesc cu cale să le dau în vileag. Dar asemenea amănunte n-au înăbuşit dorinţa mea de a vizita vestitul castel Carabas, ba dimpotrivă mi-au aţâţat curiozitatea de a afla mai multe despre acea casă seniorială şi despre stăpânii ei.

La intrarea în parc se află două pavilioane de portar jalnice, scorojite, un fel de temple dorice mucegăite cu nişte coşuri negre de cel mai desăvârşit gust clasic şi, firească, deasupra porţii, cotoii încălţaţi, binecunoscuţii sprijinitori ai familiei Carabas.

— Dă-i portăresei un şiling, îmi spuse Ponto (care mă dusese până aproape de poartă în trăsurica lui cu patru roţi). Îţi garantez că-i prima oară, după multă vreme, când primeşte un ban gheaţă.

Nu ştiu dacă zeflemeaua lui era întemeiată, dar cinstea mea fu primită cu o reverenţă, iar poarta se deschise larg pentru mine. „Sărmană portăreasă, mi-am zis în gând, habar n-ai că l-ai lăsat să pătrundă pe însuşi cronicarul snobilor!” Trecurăm de grilaj. O porţiune verde şi mucedă de parc se întindea în dreapta şi în stânga, îngrădită în depărtare de un zid rece şi cenuşiu, iar un drum jilav, lung şi drept, între două şiruri de tei umezi şi sinistri, ducea la castel. În mijlocul parcului se afla un rezervor sau un iaz mare şi negru, plin de stuf, ici-colo acoperit cu pete de lintiţă ce aminteau de păsat de mazăre. Pe o insulă a acestui eleşteu încântător, se înalţă

[4] De la *big* – mare.

[5] *Snaffle* – căpăstru.

un templu sărăcăcios, de care te apropii într-o barcă putrezită ce zace într-un hambar dărăpănat. Pâlcuri de ulmi şi stejari erau presărate pe nesfârşita întindere verde a parcului. Ar fi fost doborâți până la unul, dacă marchizului nu i-ar fi fost interzis să taie copacii.

Snobograful s-a plimbat în singurătate, pe aleea aceasta lungă. De cel de-al şaptezeci şi nouălea copac de pe partea stângă, s-a spânzurat măcelarul falit. Aproape că nu m-am mirat de fapta lui sinistră, atât erau de jalnice şi triste impresiile ce le deşteptau în mine locurile acelea. Şi aşa, cale de o milă şi jumătate, am înaintat singur şi cu gândul la moarte.

Am uitat să spun că tot timpul vezi casa din față – în afară doar de momentele când priveliştea e mascată de copacii de pe insula aceea jalnică din mijlocul lacului. E un conac mătăhălos de cărămidă roşie, pătrat, lăbărțat şi cu înfățişare murdară. E flancat de patru turnuri de piatră, având fiecare în vârf câte o morişcă de vânt. În mijlocul fațadei principale, se înalță un uriaş portic ionic, de care te apropii urcând o scară mare, pustie, înspăimântătoare. Ferestre negre cu chenare de piatră se înşiră de fiecare parte, la dreapta şi la stânga. Sunt trei etaje şi optsprezece ferestre de fiecare şir. Palatul şi scara le puteți vedea în *Priveliști din Anglia şi Țara galilor*, împreună cu patru caleşti sculptate şi aurite, care aşteaptă pe aleea de pietriş şi câteva grupuri de doamne şi gentlemeni cu peruci şi crinoline, ca nişte puncte presărate pe linii monotone ale scării.

Dar scările de acest fel ale caselor mari nu sunt făcute pentru a fi urcate de oameni. Dacă prima lady Carabas (familia e înnobilată doar de optzeci de ani) ar coborî pe o ploaie torențială din caleaşca ei aurită, s-ar uda până la piele înainte de a străbate jumătate din drumul până la porticul ionic sculptat, unde singurele santinele sunt patru statui sinistre ale Păcii, Belşugului, Pietății şi Patriotismului. În palate din astea se intră pe uşa din dos. „Tot aşa şi-au obținut şi Carabaşii titlul de noblețe”, mi-a spus după masa de prânz mizantropul de Ponto.

Prin urmare, am sunat la o uşă lăturalnică mică şi joasă. S-a auzit un zăngănit, un clinchet, apoi un ecou prelung până când, într-un târziu, un chip de om – poate al intendentei – s-a arătat în uşă şi, văzându-mă cu mâna în buzunarul jiletcii, mi-a deschis. „Nefericită, singuratică intendentă, mi-am zis în gând. Oare domnişoara Crusoe pe insula ei ar fi mai singură?” Uşa s-a închis cu un pocnet. Mă aflam în castelul Carabas.

— Intrarea laterală şi 'olul, îmi explică intendenta. Haligatorul de

deasupra căminului a fost adus de hamiralul St. Michaels, pe vremea când era căpitan împreună cu lordul Hamson. Blazonul de pe jâlțuri este al familiei Carabas.

Holul era destul de primitor. Am urcat bocănind o scară curată de serviciu din piatră, am intrat într-un culoar a cărui veselă podoabă era un covor Kidderminster verde-deschis şi am dat de

'Olul mare.

— 'Olul mare are şaptezeci şi două picioare lungime, cincizeci şi şase lățime şi treizeci şi opt picioare 'nălțime. Statuile căminului reprezintă naşterea lui Venus şi Ercule şi Ilas şi este de ăl mai mare sculftor din timpul nostru şi din țara asta. Tavanul reprezintă Pictura, Harhitectura şi Muzica (femeia ceea despuiată cu caterinca) care-l aduc pe George, primul lord Carabas la Templul muzelor. Podoabele de la ferestre sunt de Vanderputty[6]. Podeaua e din marmură de Patagonia; candelabrul din mijloc a fost dăruit lui Lionel, al doilea marchiz, de Lodivic al XVI-lea, ăl de i-au tăiat capul în Revelația Franțuzească. Acum intrăm în

Galeria de Sud

O sută patruzeci şi opt lungime şi treizeci doi lățime; e ornamentată bogat cu cele mai alese opere de hartă. Ăsta-i *sir* Andrew Katz, întemeietorul familiei Carabas, bancherul prințului de Horania. Stăpâna noastră pictată de Lawrence[7]. Lordul St. Michaels pictat tot de ăsta, aşezat pe o stâncă în pantaloni de catifea. Moise în păpuriş – papura foarte frumos pictată de Paul Potter[8]. Toaleta lui Venus de Fantaski[9]; țărani flămânzi bând de Van Ginnmus[10]. Jupiter şi Europia de Hom[11]. Canalul Mare din Veneția de Candleti[12]; un bandit italian de *Slavator Rosa*[13].

---

[6] Nume stâlcit care sugerează un artist flamand.

[7] *Lawrence Thomas* (1769–1830), pictor portretist englez.

[8] *Potter Paul* (1625–1654), pictor animalier şi peisagist olandez.

[9] Este vorba, probabil, de *Venus* de *Van Dyck*, celebru pictor flamand (1599–1641).

[10] Numele stâlcit al lui *Van Goyen* (1596–1666), pictor olandez; tabloul se numeşte *Țărani flamanzi bând*.

[11] Referire, probabil, la tabloul *Jupiter şi Europa* de Claude Lorrain, pictor şi gravor francez (1600–1682).

[12] Numele stâlcit al lui *Canaletto* (1697–1768), celebru pictor italian de peisaje urbane.

[13] Numele stâlcit al lui *Salvator Rosa* (1615–1673), pictor italian.

Şi tot aşa, vrednica femeie a înaintat, dintr-o încăpere în alta, din odaia albastră în cea verde şi din cea verde spre salonul mare şi din salonul mare în salonaşul tapisat, asurzindu-mă cu pomelnicul tablourilor şi minunilor, ridicând pe furiş câte un colţ de husă cafenie ca să-mi arate culoarea draperiilor vechi, spălăcite, ferfeniţite, mucegăite, sinistre.

În cele din urmă ajunserăm la dormitorul stăpânei. În mijlocul acestei încăperi respingătoare se află un pat cam de mărimea acelor temple turnante, în care îşi face de obicei apariţia duhul rău din pantomimă. De acest uriaş edificiu aurit te apropii urcând nişte trepte. E atât de înalt, încât ar putea fi închiriat pe etaje, în chip de dormitoare, întregii familii Carabas. Ce pat înspăimântător! La un capăt al lui se poate săvârşi un asasinat, fără ca cei ce dorm în celălalt capăt să aibă habar. Doamne sfinte! Mi-l închipui pe mititelul lord Carabas cu scufa de noapte în cap, urcând scările alcovului, după ce a stins lumânarea!

Priveliştea acestei măreţii părăginite şi pustii m-a copleşit. Aş înnebuni de-ar trebui să trăiesc singur cuc, asemenea intendentei, în galeriile acestea enorme, în biblioteca asta pustie, ticsită cu in-folii înfiorătoare, pe care nimeni nu se încumetă să le citească şi cu o călimară cât un sicriu de copil în mijlocul mesei, cu portrete lugubre care se holbează la tine cu ochi solemni şi crunţi de pe pereţii reci. Nu-i de mirare că familia Carabas nu dă prea des pe aici. Ar fi nevoie de două mii de valeţi ca să dea viaţă casei. Nu-i de mirare nici că vizitiul s-a lipsit de perucă, nici că stăpânii nu sunt solvabili, nici că servitorii se prăpădesc în hardughia asta sinistră şi dărăpănată.

O singură familie n-are drept să-şi clădească un templu de felul ăsta, cum n-are nici dreptul să-şi ridice un Turn al lui Babei. O astfel de reşedinţă e necuviincioasă pentru un simplu muritor. Dar, la urma urmelor, îmi închipui că bietul Carabas n-a avut încotro. Soarta l-a aruncat aici, aşa cum l-a azvârlit pe Napoleon la Sf. Elena. Să presupunem că natura ar fi decretat ca dumneata şi cu mine să fim marchizi. Bănuiesc că n-am zice nu, ci c-am prelua castelul Carabas împreună cu datoriile, creditorii, cu tertipurile murdare, trufia găunoasă şi cu măreţia înşelătoare.

În sezonul viitor, când voi citi în *Morning Post* despre splendida petrecere dată de lady Carabas sau îl voi vedea pe sărmanul şi bătrânul insolvabil plimbându-se călare prin parc, voi simţi faţă de aceşti oameni mai multă duioşie decât am nutrit până acum. Sărmane Snob bătrân şi ponosit! N-ai decât să călăreşti mai departe

şi să-ți închipui că lumea tot mai îngenunche în fața celor din familia Carabas! Dă-ți ifose, sărmane senior bătrân şi falit, înglodat în datorii față de lacheii tăi, tu care trebuie să te înjoseşti înşelând nişte bieți negustori! Cât despre noi, o frate Snob, n-ar trebui oare să ne simțim fericiți la gândul că drumul nostru prin viață este mai neted şi că suntem departe de acea îngâmfare uimitoare şi de acea josnicie uluitoare până la care e silită să urce şi să coboare victima asta bătrână şi mizerabilă?

Capitolul XXXVI
ÎN VIZITĂ LA NIŞTE SNOBI DE LA ŢARĂ

Oricât de impunătoare ar fi fost primirea ce mi s-a făcut (datorită nefericitei confuzii a doamnei Ponto, care m-a crezut neam cu lordul Snobbington, greşeală ce nu mi s-a îngăduit s-o corectez) ea n-a însemnat nimic în comparaţie cu plecăciunile şi temenelele, cu încântarea şi freamătul care au precedat şi au întâmpinat vizita unui lord şi fiu de lord get-beget, în carne şi oase, camarad al portstindardului Wellesley Ponto în cel de-al 120-lea regiment de husari, şi sosit împreună cu tânărul de la Guttlebury, unde era încartiruit regimentul lor de elită. E vorba de lordul Gules[1], nepotul şi moştenitorul lordului Saltire[2], un nobil foarte tânăr, pipernicit, cu părul ca nisipul, fumător pasionat, cu caşul la gură şi care, deşi acceptase invitaţia cinstitului maior la „Casa pururi înverzită" printr-o misivă caligrafiată cu slove de şcolar şi cu greşeli de ortografie, s-ar putea totuşi să fie un eminent om de litere, fiindcă după câte ştiu şi-a făcut studiile la Eton, unde el şi tânărul Ponto erau nedespărţiţi.

Oricum, chiar dacă nu ştie să scrie, stăpâneşte alte câteva virtuţi uimitoare la un om de vârsta şi mărimea lui. Este unul dintre cei mai buni puşcaşi şi călăreţi din Anglia. Călare pe calul lui, Abracadabra, a câştigat vestita cursă cu obstacole din Guttlebury. Caii lui iau parte la jumătate din cursele care au loc în ţară (pe numele altora, căci bătrânul lord e sever şi nici nu vrea să audă de pariuri şi jocuri la curse). A pierdut şi a câştigat sume de bani cu care s-ar mândri până şi lordul George. Cunoaşte toate grajdurile şi pe toţi jocheii, deţine toate „ponturile" şi suportă concurenţa cu cel mai faimos pungaş de curse din Newmarket. Încă nu s-a născut omul care să-l „bată": la joc sau în grajd.

Deşi de la bunicu-său primeşte o pensie modestă, totuşi cu ajutorul împrumuturilor ce vor fi onorate după moartea acestuia şi, mulţumită unor prieteni bine aleşi, îşi poate îngădui să trăiască în fastul potrivit rangului său. Nu s-a prea evidenţiat în trântele cu poliţiştii; nu-i destul de voinic pentru asta. Dar, aşa fulg cum este, dovedeşte o îndemânare de prim ordin. Se spune că la biliard e

---

[1] Termen de heraldică.

[2] Idem.

neîntrecut. Bea şi fumează cât doi dintre cei mai voinici ofițeri ai regimentului. Cu asemenea talente unde nu poate ajunge? Se poate apuca de politică, aşa, ca o destindere, şi poate va ajunge prim-ministru, în locul lordului George Bentinck.

Tânărul meu prieten Wellesley Ponto este un băiat jigărit şi ciolănos, cu o față gălbejită şi buboasă. Pare-mi-se, după felul cum îşi zgândăre tot timpul bărbia, e convins, în mintea lui, că în locul acela îi creşte un barbişon. Fiindcă veni vorba, nu-i singurul barbişon pe care-l vânează familia asta.

Fireşte el nu poate să-şi îngăduie distracțiile costisitoare care-l fac atât de respectat pe aristocraticul său camarad: pariază şi el nestânjenit, când dispune de bani şi călăreşte atunci când îi face cineva rost de cal (fiindcă singur nu-şi poate plăti alți cai, în afară de cei pe care-i obține de la regiment). La băutură nu se lasă de fel mai prejos. Şi de ce credeți că l-a adus pe nobilul său prieten, pe lordul Gules la „Casa pururi înverzită”? De ce? Pentru că avea de gând să-i ceară maică-sii să-i poruncească lui taică-său să-i achite datoriile, lucru pe care ea nu putea să-l refuze de față cu o asemenea mărire. Tânărul Ponto m-a informat despre toate acestea cu cea mai cuceritoare sinceritate. Suntem prieteni vechi. Pe vremea când era şcolar, îi dădeam din când în când câte un ciubuc.

— Păi, face el, rhegimentul nostrhu costă al drhacului. Trhebuie să merhgi la vânătoarhe, mă-nțelegi. Fărhă asta, nu-i rhost de trhăit în rhegiment. Trhebuie să iei masa la popotă. Trhebuie să bei şampanie şi vin de Borhdeaux. La noi nu se bea *porhto şi sherrhy* ca la cavalerhia uşoarhă. Uniforhma-i terhibilă. Aşa vrhea Fitzstultz, colonelul nostrhu. Ştii, trhebuie distincție. Fitzstultz a schimbat, pe socoteala lui, penele de pe chipiele ofițerhilor (aprhopo, le-ai numit pămătufurhi de rhas, Snob, măi băiete; e un atac cu totul absurhd şi nedrhept); această simplă schimbarhe l-a costat cinci sute de livrhe. Acum doi ani a înzestrhat rhegimentul cu cai, cu o cheltuială imensă. Din ziua aceea, ne numim „Pestrhiții rheginei”. Ne-ai văzut vrheodată la defilarhe? Împărhatul Nicolaie a izbucnit în lacrhămi de invidie, când ne-a văzut la Windsorh. Şi, vezi dumneata, a spus mai departe tânărul meu prieten, fiindcă Bătrhânul se îmbufnează când trhebuie să scoată bani, l-am adus pe Gules cu mine, ca s-o îmbuneze pe mama, carhe-l joacă pe degete pe tata. Gules i-a spus mamei că, din tot rhegimentul, eu sunt favorhitul lui Fitzstultz; şi, pe legea mea, ea crhede că rhegimentul de garhdă călarhe o să-mi dea pe grhatis brhevetul de comandant de companie! Şi pe Bătrhân l-a păcălit

spunându-i că sunt cel mai marhe calic din arhmată. Nu-i grhozavă şmecherhia?

După aceste cuvinte, Wellesley m-a lăsat şi s-a dus să fumeze o ţigară în grajd împreună cu lordul Gules şi să se amuze acolo, laolaltă cu animalele, sub supravegherea lui Stripes. Tânărul Ponto a făcut haz, ca şi prietenul său, de venerabila trăsură cu patru roţi; dar a rămas uluit când a văzut că acesta îşi bate mai ales joc de vechea caleaşcă construită în 1824, împodobită cu blazoanele mari, cât toate zilele, ale familiei Ponto şi ale familiei Crawley, din care distinsă ramură se trage doamna Ponto.

L-am găsit pe bietul Ponto în birou, printre cărţile lui, cu o mutră atât de spăşită şi de disperată, încât n-am putut să nu bag de seamă. Uită-te la asta! mi-a spus sărmanul om, întinzându-mi o hârtie. A doua oară schimbă uniforma de când e în armată şi doar băiatul nu e mână spartă. Lordul Gules îmi spune că-i cel mai cuminte tânăr din regiment, dumnezeu să-l binecuvânteze! Dar uită-te aici! Pentru Dumnezeu, Snob, uită-te aici şi spune-mi cum e cu putinţă ca un om cu nouă sute de lire venit să n-ajungă pe banca acuzaţilor? A suspinat adânc, în timp ce-mi întindea hârtia deasupra mesei şi faţa lui îmbătrânită, pantalonii de catifea, scurta de vânătoare strâmtă, picioarele lui slabe îmi păreau toate, în timp ce vorbea, cumplit de obosite, uzate, sfârşite.

Locot. Wellesley Ponto, regimentul 120 husari „Pestriţii reginei”,
Datorează lui Knopf[3] şi Stecknadel[4]
Conduit Streeit, London

	L.	Sh.	P.
Tunică de gală cu galoane bogate de aur	35	0	0
Manta tivită cu zibelină	60	0	0
Tunică de serviciu garnisită cu aur	15	15	0
Manta de serviciu	80	0	0
Pantaloni de gală	12	0	0
Pantaloni cu vipuşcă de aur	6	6	0
Pantaloni de serviciu	5	5	0
Redingotă albastră cu găitane	14	14	0

[3] Nasture (în l. germană).

[4] Ac cu gămălie (în l. germană).

Chipiu de serviciu	3	3	0
Chipiu de gală cu trese de aur, pene şi curea	25	0	0
Report:	L. 207	3	0

	L.	Sh.	P.
Report:	207	3	0
Diagonală cu dungi aurii	11	18	0
Sabie	11	11	0
Centiron şi taşcă	16	16	0
Cartuşieră şi cingătoare de puşcă	15	15	0
Galon de sabie	1	4	0
Pelerină	13	13	0
Raniță	13	13	6
Şa reglementară	7	17	6
Harnaşament complet	10	10	0
Cioltar	30	0	0
O pereche de pistoale	10	10	0
Piele de oaie neagră brodată	6	18	0
	L. 347	8	0[5]

În seara aceea doamna Ponto şi familia ei au cerut odorului de Wellesley să le facă o dare de seamă completă, reală şi amănunțită despre tot ceea ce se petrecuse acasă la lordul Fitzstultz; câte slugi serviseră la masă; cum erau îmbrăcate doamnele Schneider; ce a spus alteța sa regală când a tras cu puşca; şi cine a mai fost?

— Ce binecuvântare este băiatul ăsta pentru mine! a exclamat ea, când tânărul şi bubosul meu prieten a ieşit în vederea reluării fumatului împreună cu Gules şi s-a retras în bucătărie, în momentul acela, pustie.

Voi putea oare să uit vreodată privirea sfâşietoare şi deznădăjduită a bietului Ponto?

O voi părinți şi tutori! O voi bărbați şi femei cu bun simț din Anglia! O voi legislatori pe cale de a vă aduna în parlament! Parcurgeți nota croitorului tipărită mai sus, citiți acest catalog absurd de zorzoane şi de nimicuri potrivite pentru un nebun şi spuneți cum o să scăpați vreodată de Snobism, când societatea îşi dă

[5] Calculul greşit al *totalului* aparține originalului.

atâta osteneală să-l cultive?

Trei sute patruzeci de lire pentru şaua şi nădragii unui băieţandru! Pe legea mea, aş prefera să fiu hotentot sau scoţian din Highland! Râdem de Jocko, biata maimuţă care dansează îmbrăcată în uniformă; sau de sărmanul Jeames, lacheul căruia îi tremura pulpele în nădragii lui de pluş; sau de negrul marchiz de Marmalade, împopoţonat cu sabie şi epoleţi şi dându-şi aere de feldmareşal. Dar fie vorba între noi! Oare un ofiţer din regimentul de „Pestriţi ai reginei", în ţinută de gală, nu e o dihanie tot atât de grozavă şi de aiuristică?

Capitolul XXXVII
DESPRE UNII SNOBI DE LA ŢARĂ

În sfârşit, sosi la „Casa pururi înverzită” şi ziua fericită a întâlnirii mele cu câteva dintre acele familii ale comitatului, singurele cu care oameni de rangul lui Ponto catadicseau să se întovărăşească. Şi, măcar că bietul Ponto tocmai sângerase atât de cumplit din pricina uniformei noi a fiului său, măcar că era într-o dispoziţie mohorâtă şi fioroasă, cu contul de la bancă depăşit şi încolţit de neajunsurile sărăciei; măcar că la masa lui domnea, îndeobşte, sticla de *marsala* de zece penny şi o calicie cruntă, totuşi sărmanul om fu silit să adopte un aer foarte sincer voios şi cordial. Şi, după ce husele fură înlăturate de pe tapiserii, după ce domnişoarele căpătară rochii noi, iar argintăria de familie fu descuiată şi scoasă la vedere, casa, şi tot ce se afla în ea, căpătară o înfăţişare plăcută şi sărbătorească. Focul din bucătărie se reaprinse, vinul bun urcă din pivniţă în sufragerie, un bucătar de meserie fu adus de la Guttlebury ca să combine nişte orori culinare. Stripes se puse la haine noi, tot aşa – minunea minunilor – şi Ponto, iar costumul cu nasturi al lui Tummus deveni uniforma permanentă şi oficială[1].

Şi toate astea numai de ochii mititelului lord, mi-am zis eu. Toate astea în cinstea unui mic şi neghiob port-stindard de dragoni, care nu scoate ţigara din gură şi de-abia ştie să-şi scrie numele, în timp ce un moralist eminent şi profund de talia... unei anumite persoane e ţinut cu berbec rece şi porc la nesfârşire. Totuşi, un martiriu cu berbec rece e încă suportabil. O iert pe doamna Ponto, din toată inima, cu atât mai mult cu cât n-am vrut să mă mut din cel mai bun dormitor, în ciuda aluziilor ei; mi-am păstrat locul sub baldachinul de creton şi am declarat că lordul Gules este tânăr, destul de mărunţel şi de robust ca să se simtă bine şi în altă parte.

Sindrofia dată de familia Ponto a fost măreaţă. Hawbuckii au sosit în caleaşca lor de familie cu câte o mână însângerată, zugrăvită în chip de blazon pe fiecare dintre pereţii echipajului; iar lacheul lor în livrea galbenă i-a servit la masă, aşa cum se obişnuieşte la ţară,

[1] L-am surprins în această atitudine şi ţinută, savurând aroma sosului auriu al unei prăjituri făcută de mâinile doamnei Ponto, pentru deliciul musafirilor ei. (N.A.)

întrecut în splendoare doar de lacheul lui Hipsley[2] – baronetul opoziției – în livrea de culoare albastru-deschis. Bătrânele doamne Fitzague[3] au sosit în vechea şi mica lor caretă trasă de nişte cai graşi şi negri, mânați de un vizitiu gras şi însoțite de un valet gras (de ce oare sunt totdeauna graşi caii şi valeții văduvelor bogate?). Şi, curând după sosirea acestor personaje cu bucle false arămii, cu nasuri coroiate şi roşii şi cu turbane, îşi făcură apariția şi ceilalți musafiri, adică onorabilul reverend Lionel Pettipois[4], împreună cu generalul şi doamna Sago[5]. Lordul şi lady Frederick Howlet fuseseră şi ei poftiți, dar aveau oaspeți la „Iedera", mă asigură doamna Ponto; şi, chiar în dimineața aceea, familia Castlehaggard[6] se scuzase, deoarece doamna făcuse o recidivă de amigdalită. Între noi fie vorba, amigdalita ladyei Castlehaggard apare totdeauna când are loc vreo serată la „Casa pururi înverzită".

Dacă primirea unor oaspeți distinşi poate ferici o femeie, atunci cu siguranță că amabila mea amfitrioană, doamna Ponto, a fost, în ziua aceea, o femeie fericită. Toți cei de față (în afară de nenorocitul impostor, care a declarat că e neam cu familia Snobbington şi de generalul Sago, întors din India cu nu ştiu câte sute de mii de rupii) aveau legături cu lumea lorzilor sau a baronilor. Dorința fierbinte a doamnei Ponto fusese împlinită. Să fi fost ea însăşi fiică de conte, ar fi putut oare să se aştepte la oaspeți mai aleşi? Şi când te gândeşti că familia ei făcea negustorie de uleiuri la Bristol, lucru prea binecunoscut de către toți prietenii doamnei.

Ceea ce m-a supărat în adâncul inimii nu era masa, care de data asta s-a prezentat destul de îmbelşugată şi de bine întocmită, ci banalitatea uluitoare a conversației din timpul seratei. O, frați iubiți, voi, Snobi din City, dacă nu ne îndrăgim mai mult unii pe alții decât se îndrăgesc frații noştri de la țară, cel puțin ştim să ne distrăm mai bine, şi dacă ne plictisim între noi, cel puțin nu ni se cere să parcurgem zece mile pentru asta.

De pildă, Hipsleyii au venit din sud, de la zece mile depărtare de „Casa pururi înverzită", iar Hawbuckii de la zece mile dinspre nord; fiecare dintre ei erau magnați ai unui alt district din comitatul

---

[2] De la *hip* – măceş.

[3] De la *ague* – febră, friguri.

[4] Ortografie engleză a cuvintelor franceze *petit pois* – mazăre.

[5] Preparat alimentar provenit din măduva unui arbore oriental.

[6] De la *castle* – castel şi *haggard* – părăsit, sălbăticit.

Mangelwurzelshire. Hipsley, un bătrân baronet cu o moşie ipotecată, nu s-a ostenit să-şi ascundă disprețul față de Hawbuck, care este un om nou, un proaspăt îmbogățit. Hawbuck, la rândul lui, îşi dă aere de protector față de generalul Sago, care, la rândul lui, se uită la familia Ponto ca la nişte sărăntoci.

— Sper că bătrâna lady Blanche, spune în taină Ponto, va lăsa ceva moştenire finei ei – cea de-a doua fiică a mea – fiindcă aproape ne-am otrăvit cu toții înghițindu-i doctoria.

Lady Blanche şi lady Rose Fitzague au fiecare câte un talent: prima are talent medical, cealaltă, talent literar. Îmi vine să cred că prima purta o prişniță udă înfăşurată în jurul corpului, în ziua când am avut eu fericirea s-o cunosc. Doftoriceşte întreg ținutul, a cărui podoabă este, şi şi-a încercat toate leacurile pe propria ei piele. La tribunal şi-a mărturisit în public credința în St. John Long[7]; a jurat pe doctorul Buchan[8], a înghițit doze masive din medicamentul universal al lui Gamboudge[9] şi cutii întregi din pilulele de viață lungă ale lui Parr. A lecuit pe mulți de durere de cap cu ajutorul prafului pentru ochi al lui Squinstone[10]. Poartă la brățară un portret al lui Hahnemann[11] şi o buclă din părul lui Priessnitz[12] într-un medalion. A vorbit tot timpul mesei, despre beteşugurile ei şi cele ale interlocutoarei sale, cu fiecare doamnă din încăpere, pe rând, de la gazdă până la domnişoara Wirt, înghesuindu-le prin colțuri şi şoptindu-le despre bronşite, hepatite, tremuriciuri, nevralgii, cefalgii şi aşa mai departe. Am văzut-o pe grăsana de lady Hawbuck cumplit de îngrijorată după o ştire privitoare la sănătatea fiicei ei, domnişoara Lucy Hawbuck, iar pe doamna Sago am văzut-o îngălbenind şi punând jos al treilea pahar umplut cu vin de Madera, după ce lady Blanche i-a aruncat o privire încărcată de negre prevestiri.

Lady Rose vorbea, în schimb, despre literatură şi despre clubul de

---

7 *St. John Long*, medic englez la modă pe la jumătatea secolului trecut, condamnat în cele din urmă ca şarlatan.

8 *Buchan William*, medic englez, autorul primei cărți de medicină populară din Anglia: *Domestic Medicine* (1769).

9 De la *gamboge* – răşină a unui arbore tropical.

10 De la *to squint* – a privi saşiu.

11 *Hahnemann Friederich* (1799–1851), medic german, întemeietorul homeopatiei.

12 *Priessnitz Vincent* (1799–1851), medic german, întemeietorul hidroterapiei.

lectură din Buttlebury. E tare în călătorii pe mare şi pe uscat. E uluitor de pasionată după Borneo şi vădeşte o cunoaştere a istoriei Punjabului şi Kaffirlandului, care face cinste memoriei ei. Bătrânul general Sago, care şedea tăcut şi îmbuibat, s-a trezit ca dintr-o amorţeală când fu pomenită prima dintre aceste două ţări, apoi a oferit oaspeţilor povestea lui despre vânătoarea de mistreţi la Ranjugger. Am băgat de seamă că lady Rose îl tratează cu oarecare dispreţ pe vecinul ei, reverendul Lionel Pettipois, un tânăr pastor al cărui drum prin ţinut îl poţi uşor reconstitui, urmărind broşurile „lămuritoare" care se vând cu o jumătate de coroană suta şi care-i curg din buzunare, oriunde se duce. L-am văzut oferind domnişoarei Wirt un teanc de *Mica spălătoreasă din Putney* şi domnişoarei Hawbuck câteva duzini din *Paneraşul cu carne* sau *Salvarea ucenicului de măcelar*; şi, când am vizitat închisoarea din Guttlebury, am văzut doi tâlhari în aşteptarea judecăţii (până una alta îşi omorau vremea jucând cărţi), cărora reverendul le oferise, în drum spre Crackshins[13] Commons, o broşură. Ei l-au uşurat de pungă, umbrelă şi batista de cambrică, lăsându-i în schimb broşurile ca să le poată împărţi şi altora.

[13] De la *to crack* – a crăpa, a plesni şi *shins* – fluierele picioarelor.

Capitolul XXXVIII
ÎN VIZITĂ LA NIŞTE SNOBI DE LA ŢARĂ

— Păi dragă domnule Snob, mi-a spus o tânără distinsă şi mondenă (căreia îi prezint omagiile mele), dacă totul ţi s-a părut atât de Snob la „Casa pururi înverzită", dacă de carne de porc ţi s-a urât şi berbecul nu ţi-a fost pe plac, dacă doamna Ponto era o fandosită şi domnişoara Wirt o pacoste cu exerciţiile ei cumplite de pian – de ce ai zăbovit atâta timp acolo?

— Vai domnişoară, ce întrebare! N-aţi auzit niciodată vorbindu-se despre eroicii soldaţi britanici care iau cu asalt o baterie întreagă, despre doctori care petrec nopţi de-a rândul în lazarete şi despre alte pilde de martiriu? Ce vă închipuiţi că i-a făcut pe bravii noştri să străbată două mile pe jos până la fortificaţiile din Sobraon, în timp ce o sută cincizeci de puşti care răpăiau îi secerau cu sutele? Fireşte că nu plăcerea. Ce-l îndeamnă pe respectabilul dumneavoastră părinte să-şi părăsească tihnitul cămin după-masa şi să se ducă la birou, unde cercetează nişte dosare oribile până târziu după miezul nopţii? Datoria, *mademoiselle*; datoria, pe care trebuie deopotrivă să şi-o îndeplinească militarul, omul legii, literatul. Există, şi în meseria noastră, forţa de a îndura martiriul. Întrebaţi-l pe sir Edward George, conte Lytton Bulwer Lytton, dacă nu-i aşa, sau pe oricare scriitor de frunte.

Nu vreţi să mă credeţi? Pe buzele dumneavoastră trandafirii joacă un zâmbet de îndoială care dă o expresie răutăcioasă şi neatrăgătoare unui chip de domnişoară. Ei bine, atunci aflaţi că, deoarece locuinţa mea din Pump Court, nr. 24, cartierul Temple, se zugrăveşte, iar doamna Slamkin[1], spălătoreasă mea, a avut prilejul să plece la Durham ca să-şi vadă fata măritată acolo care i-a născut un odor de nepoţel, n-am avut altceva mai bun de făcut, în aceste câteva săptămâni, decât să locuiesc la ţară. Dar ce încântătoare mi s-a părut strada Pump Court, când am revăzut binecunoscutele ei coşuri! *Cari luoghi*[2]. Bine v-am găsit, bine v-am găsit, o, fum şi funingine!

Dar dacă vă închipuiţi că nu se desprinde nicio morală din darea

---

[1] De la *slam* – mai, lopată de bătut rufele spălate.

[2] Locuri dragi (în l. italiană).

de seamă de mai sus despre familia Ponto, vă înşelaţi, doamnă, cum nu se poate mai jalnic. Chiar în acest capitol vom extrage morala; de fapt toate capitolele de până acum nu sunt altceva *decât* morală, fiindcă demonstrează ce neghiobie reprezintă Snobismul.

Băgaţi de seamă că, în Snobografia de ţară, doar bietul meu amic Ponto a fost expus în văzul public şi asta de ce? Pentru că n-am călcat pragul altei case? Fiindcă alte familii nu ne-au poftit în sufrageriile lor? Nu, nicidecum. Sir John Hawbuck de la Haws, Sir John Hipsley de la Briary Hall sunt şi ei bucuroşi de oaspeţi; despre supa cu mirodenii indiene a generalului Sago pot vorbi din experienţă concretă. Şi cele două bătrâne lady de la Guttlebury nu reprezintă oare nimic? Vă închipuiţi oare că până şi un căţel simpatic şi anonim n-ar fi fost bine primit acolo? Nu ştiţi că la ţară oamenii se bucură să vadă pe *oricine?*

Dar aceste personaje importante nu intră în planul lucrării de faţă şi constituie caractere neînsemnate în drama noastră despre Snobi; tot aşa după cum, în piesele de teatru, regii şi împăraţii nu-s nici pe jumătate atât de importanţi ca mulţi dintre oamenii de rând. De pildă *Dogele din Veneţia* păleşte în faţa lui *Othello*, care-i doar un negru, iar *Regele Franţei*[3] în faţa lui *Falconbridge*[4], un gentleman cu totul lipsit de origine aleasă. Aşa se întâmplă şi cu caracterele elogiate mai înainte. Mi-amintesc foarte bine că vinul de Bordeaux băut în familia Hawbuck nu era nici pe departe atât de bun ca cel băut în familia Hipsley, în timp ce, dimpotrivă, vinul alb franţuzesc băut la Haw (fiindcă veni vorba, majordomul nu mi-a turnat de fiecare dată decât jumătate de pahar) mi s-a părut neîntrecut. Şi apoi îmi amintesc de conversaţie. Doamne, cât era de neroadă! Arătura în profunzime; fazanii şi braconajul, certurile în legătură cu reprezentanţii comitatului în parlament; conflictul dintre contele de Mangelwurzelshire şi ruda sa, candidatul desemnat de el, anume onorabilul Marmaduke Tomnoddy; toate acestea aş putea să le scriu negru pe alb dacă mi-ar trece prin gând să violez secretele vieţii de familie, ca să nu mai vorbesc despre o mulţime de convorbiri în legătură cu vremea, cu Asociaţia Vânătorilor din Mangelwurzelshire, cu noile îngrăşăminte şi, fireşte, cu mâncarea şi băutura.

Dar *cui bono*[5]? În aceste familii, de o prostie şi o onorabilitate

---

[3] Personaj din *Regele Ioan* de Shakespeare.

[4] Idem.

[5] La ce bun, cui îi foloseşte? (în l. latină).

desăvârşită, nu găseşti acel Snobism pe care ne-am propus noi să-l dăm în vileag. Un bou este un bou, adică o vită mare, greoaie, mătăhăloasă care rage şi dă din fălci. El rumegă după cum îi este firea şi mistuie porția de napi şi turte, care-i este destinată, până când îi sună ceasul să dispară de pe păşune şi să fie înlocuit de alte vite mugitoare şi grase. Poate că un bou n-are parte de respectul nostru. Ne împăcăm cu existența lui. Dar Snobul, scumpă doamnă, este asemănător broaştei care încearcă să se umfle ca să ajungă boul în mărime. Să lovim deci în lighioana noastră ca s-o lecuim de nebunie.

Considerați, vă rog, cazul nefericitului meu prieten Ponto, un gentleman englez de treabă, bun la suflet – nu foarte înțelept, dar suportabil, care ține la paharul lui de *porto*, la familia lui, la sporturile care se practică la țară, la agricultură; bucuros de oaspeți, proprietar al unei case de țară cum nu poate cineva să-şi dorească mai drăguță şi cu un venit de o mie de lire pe an. Nu e mult, dar – *entre nous* – trăiesc oamenii şi cu mai puțin şi nu chiar atât de prost.

De pildă, doctorul acela, căruia doamna Ponto nu catadicseşte să-i calce pragul. Omul ăsta are o familie minunată; şi pe o rază de mile e iubit de săraci, cărora le dă gratis *porto*, în chip de doctorie şi întăritor. Şi, cum s-o fi descurcând oamenii ăştia cu infimele lor venituri, cum zice doamna Ponto, e un mister pentru ea.

Pe urmă e pastorul, doctorul Chrysostom. Doamna Ponto spune că s-au certat din cauză de puseism, dar, după câte înțeleg eu, lucrul s-a întâmplat numai pentru că doamna C. are întâietate asupra ei la familia Haws. Cât îi produce lui parohia în fiecare zi, poți afla din *Călăuza clericului*; dar de acolo nu afli şi cât dă el altora.

Asta recunoaşte până şi Pettipois, în ochii căruia stiharul doctorului este o necuviință de papistaş; în felul lui însă îşi face şi Pettipois datoria şi nu împarte oamenilor numai broşuri şi vorbe, ci dă chiar din banii şi din veniturile lui. În treacăt fie spus, cum e fiu de lord, doamna Ponto este foarte dornică să-l vadă însurându-se cu *oricare* dintre fetele ei pe care n-ar avea de gând s-o ia lordul Gules.

Ei bine, deşi venitul lui Ponto e aproape cât veniturile acestor trei oameni vrednici de stimă puse la un loc, totuşi, o, scumpă doamnă, uită-te cât de caliceşte trăieşte bietul om! Care țăran s-ar putea aştepta la o păsuire din partea *lui?* Care sărac ar putea spera în pomana *lui?* „Stăpânul e omul cel mai inimos, spune cinstitul Stripes, când eram la regiment nu găseai om mai darnic decât el. Dar când vezi cum strânge cucoana şurubul, te miri că domnişoarele mai

trăiesc, zău aşa."

Trăiesc crescute de o guvernantă distinsă, de profesori distinşi şi se îmbracă la croitoreasa ladyei Carabas; fratele lor vânează în tovărăşia conților, la „Casa pururi înverzită" nu calcă decât lumea cea mai bună din ținut, iar doamna Ponto se crede o soție şi o mamă perfectă, o minune a lumii, pentru că se caliceşte, face fasoane şi e o Snoabă cu un venit de 1000 de lire pe an.

Ce uşurare nespusă am simțit, scumpă doamnă, când Stripes mi-a pus valiza în careta cu patru roți (bietul Ponto fiind lovit de o criză de sciatică) şi m-a condus până la hanul „Emblema Carabaşilor" din Guttlebury, unde ne-am despărțit. Se aflau pe acolo, în încăperea rezervată lor, câțiva voiajori comerciali, şi unul dintre ei vorbea despre casa de comerț al cărei reprezentant era; un altul vorbea despre masa de prânz, un al treilea despre hanurile de pe drum şi al patrulea... nu era mare filosofie în cele ce spuneau, dar vorbeau cinstit şi cu rost. Conversația lor era cam la fel de aleasă ca şi aceea a gentlemenilor de la țară; totuşi, vai, cu cât era mai plăcut decât să asculți exhibițiile domnişoarei Wirt la pian sau pălăvrăgeala distinsă a doamnei Ponto despre modă şi despre familiile din comitat!

Capitolul XXXIX
ADUNAREA SNOBILOR

Când văd ce răsunet au aceste articole ale mele în rândurile publicului inteligent, mă însufleţeşte nădejdea că, în curând, vom găsi regulat în ziare o rubrică despre Snobism, aşa cum găsim acum o cronică a tribunalelor şi una a curţii. Când se întâmplă în lume vreun caz flagrant de bătaie sau de încălcare a legii, subliniază cineva faptul în mod mai grăitor decât *The Times?* Ei bine, de ce când se iveşte un exemplu grosolan de Snobism, n-ar atrage ziaristul indignat atenţia publicului şi asupra acestei încălcări?

De pildă, cum ar putea fi decretat, din punctul de vedere Snob, cazul acela nemaipomenit al lui Mangelwurzel şi al fratelui său? Să nu mai vorbim de lăudăroşenia, de sfidările, fanfaronada, greşelile de gramatică, insultele reciproce, învinuirile de minciună, provocările şi retractările de care e plină această ceartă între fraţi; să înlăturăm aceste aspecte ca fiind prea legate de persoana nobilului şi a rudei sale, ale căror treburi personale nu ne privesc cu nimic, şi să ne gândim numai la faptul cât de pătruns de corupţie, cât de obişnuit cu josnicia şi murdăria, pe scurt cât de bolnav de Snobism trebuie să fie un comitat întreg, care nu-şi găseşte conducători şi îndrumători mai buni decât aceşti gentlemeni. „N-avem nevoie, pare să spună marele comitat Mangelwurzelshire, de un om care să scrie corect gramatical, sau care să vorbească omeneşte, care să aibă măcar o fărâmă de cuviinţă în firea lui ori măcar un dram de bun simţ, ca să ne fie reprezentant în parlament. Tot ce dorim este ca omul să fie recomandat de contele de Mangelwurzelshire. Şi nu-i cerem contelui de Mangelwurzelshire decât să aibă un venit de 50.000 de lire pe an şi să străbată ţinutul în lung şi-n lat pentru expediţiile lui de vânătoare". O, trufie a Ţării Snobilor! O, voi lachei şi trântori mărturisiţi, slugarnici, lingăi!

Dar prea devenim crunţi; să nu uităm de politeţea noastră obişnuită şi de acel ton deopotrivă glumeţ şi sentimental, cu care şi-au împărtăşit până acum reciproc cugetările iubitul meu cititor şi plecatul dumneavoastră scriitor. Ei bine, Snobismul pătrunde în mica Farsă Mondenă ca şi în Marea Comedie a statului nostru; şi în ambele se aplică aceeaşi morală.

A apărut, de exemplu, în ziare, o dare de seamă despre o tânără

negustoriță care, înşelată de o prezicătoare, a străbătut o parte din drumul spre India (mi se pare că a ajuns până la Bagnigge Wells) în căutarea unui soț făgăduit ei acolo. Vă închipuiți poate că sufletelul acesta amăgit şi-ar fi părăsit prăvălia pentru un om de rang inferior sau pentru orice altceva în afara unui drăguț de căpitan cu epoleți şi tunică roşie? Sentimentele ei snoabe sunt cele care au indus-o în eroare. Din deşertăciune a căzut ea pradă unei prezicătoare şarlatane.

Cazul al doilea este în legătură cu *mademoiselle* de Saugrenue[1], „o tânără franțuzoaică interesantă, cu capul încărcat de zulufi negri", care locuia fără să plătească nimic într-o pensiune din Gosport şi a fost apoi trimisă de familie să locuiască tot pe gratis la Fareham. Aici, în timp ce stătea tolănită pe patul gazdei, o bătrână de ispravă, drăgălaşa copilă a găsit prilejul să desfacă salteaua şi să fure o casetă de bani, cu care a fugit apoi la Londra. Cum vă explicați bunăvoința uimitoare de care a avut parte tânăra şi interesanta franțuzoaică? Oare zulufii ca pana corbului sau fața ei încântătoare să fie explicația? Dar de unde! Oare femeile se iubesc între ele pentru că au fețe drăgălaşe şi păr negru? Tânăra a declarat că *e rudă* cu lordul de Saugrenue; a vorbit despre nobila ei mătuşă şi despre ea însăşi ca despre o *De* Saugrenue. Şi într-o clipă, cinstiții oaspeți ai pensiunii au fost la picioarele ei. Bravi copii, oneşti, simpli, iubitori de lorzi din Țara Snobilor!

În sfârşit, mai este cazul „preaonorabilului domn Vernon" din York. Domnia sa era fiu de nobil şi trăia pe socoteala unei doamne vârstnice. De la aceasta s-a ales cu invitații la masă, bani, veşminte, linguri, un credit la bancă şi un schimb întreg de lenjerie. După aceea a prins în mrejele sale o familie compusă din tată, mamă şi fiice dintre care pe una îşi pusese în gând s-o ia de nevastă. Tatăl îi împrumuta bani, mama îi făcea dulcețuri şi murături, iar fetele se luau la întrecere în pregătirea meselor pentru preaonorabilul domn – şi care a fost sfârşitul? Într-o bună zi, trădătorul a luat-o la sănătoasa cu un ceainic şi un coş cu hrană rece. Titlul „preaonorabilul"[2] a fost momeala din care s-au înfruptat aceşti Snobi lacomi şi mărginiți. S-ar fi lăsat ei oare prinşi de un om fără rang? Unde e doamna tomnatică, scumpe domn, care ne-ar întreține pe dumneata şi pe mine, oricât am fi noi de neajutorați, care ne-ar

[1] *Saugrenu* – ciudat, bizar (în l. franceză).

[2] Titlu acordat lorzilor.

alinta, ne-ar îmbrăca, ne-ar da banii şi tacâmurile ei de argint? Vai şi iarăşi vai! Care muritor îndrăgostit de adevăr poate nădăjdui să aibă parte de o asemenea gazdă? Şi totuşi, toate aceste exemple, şi cine ştie câte altele, de Snobism nerod şi încrezător au apărut în ziarele unei singure săptămâni.

Nici n-am apucat bine să închei observaţiile de mai sus, când am primit un răvaş mic şi drăguţ – cu un fluturaş mic şi drăguţ în chip de pecete şi cu un timbru din nord – un răvaş care sună aşa:

19 noiembrie

„Domnule Punch,

Fiindcă articolele dumneavoastră despre Snobi ne interesează mult, suntem foarte curioase să ştim în ce categorie din această respectabilă frăţie ne-aţi clasa.

Suntem trei surori, în vârstă de şaptesprezece până la douăzeci şi doi de ani. Tatăl nostru aparţine într-adevăr şi *cu toată cinstea* unei familii foarte bune (veţi spune că a pomeni despre acest lucru e un semn de Snobism, dar doresc doar să stabilesc faptul); bunicul din partea mamei era conte[3].

Ne *putem* îngădui să ne înscriem la o ediţie ilustrata a operelor dumneavoastră şi a operelor lui Dickens, toate câte au apărut până acum, dar nu ţinem în casă nimic de felul *Cărţii lorzilor* sau al *Anuarului baronilor*[4].

Ducem un trai îndestulat, avem o pivniţă cu vinuri minunate etc., dar cum nu ne putem permite să ţinem un majordom, avem o jupânească curăţică (deşi tatăl nostru a fost militar, a călătorit mult, a cunoscut societatea cea mai distinsă). Avem un vizitiu şi un ajutor, dar nu-i împopoţonăm cu bumbi şi nici nu-i punem să ne servească la masă, ca Stripes şi Tummus[5].

Ne purtăm la fel cu oamenii care au titlu, ca şi cu cei care n-au. Purtăm crinoline nu prea mari[6] şi toaleta noastră de dimineaţă nu e niciodată neglijentă[7]. Mâncăm bine şi din belşug în farfurii de

---

[3] Mă tem că aluzia la bunic este un semn de Snobism. (N. A.)

[4] Bravo! Colecţia de buzunar a *Punch*-ului este ceea ce vă trebuie şi drăguţele domnişoare vor primi un exemplar gratuit. (N. A.)

[5] Depinde de gust. N-am nimic împotriva bumbilor folosiţi cu măsură. (N. A.)

[6] Foarte bine. (N.A.)

[7] Slavă Domnului! (N. A.)

porțelan (deşi avem şi argintărie[8]), la fel de bine când suntem numai între noi ca atunci când avem musafiri.

Şi acum, dragă domnule Punch, vă rugăm să binevoiți a ne da un scurt răspuns în numărul viitor, lucru pentru care vă vom fi foarte îndatorate. Nimeni nu ştie că vă scriem; nici măcar tatăl nostru; şi nici n-o să vă mai plictisim[9] dacă ne dați un răspuns, vrem doar să facem puțin haz, aşa că vă rugăm frumos!

Dacă ajungeți cu cititul până aici, ceea ce e îndoielnic, probabil că veți arunca scrisoarea în foc. Dacă faceți asta, n-avem încotro; dar suntem ființe încrezătoare şi nădejdea nu ne părăseşte. Oricum, vom aştepta cu nerăbdare duminica, fiindcă aceasta e ziua când sosiți la noi şi, mărturisesc, spre ruşinea noastră, nu putem răbda până acasă ca să vă citim şi vă deschidem în trăsură, la întoarcerea de la biserică[10].

Primiți etc. etc. din partea mea şi a surorilor mele.

Iertați-mi zmângăleala, dar eu scriu totdeauna cum îmi vine[11].

P.S. Săptămâna trecută ați fost cam stupid, nu sunteți de aceeaşi părere[12]? Noi nu ținem paznic de vânătoare şi totuşi avem totdeauna vânat din belşug pentru prieteni, în ciuda braconierilor. Nu scriem niciodată pe hârtie parfumată – pe scurt nu mă pot împiedica să cred că, dacă ne-ați cunoaşte, nu ne-ați socoti Snobi."

La această scrisoare răspund în felul următor:

„Scumpele mele domnişoare, cunosc oraşul de unde a fost timbrată scrisoarea dumneavoastră, şi mă voi afla în biserică, de duminică într-o săptămână, când v-aş ruga să purtați o lalea sau un alt semn la pălărie, ca să vă pot recunoaşte. Pe mine o să mă recunoaşteți după îmbrăcăminte. Sunt un tânăr cu înfățişare ştearsă. Voi purta un pardesiu larg alb, o eşarfă de satin roşie, pantaloni albastru-deschis, ghete cu vârf de lac, ac de cravată cu

---

8 Snobism! Şi mă întreb dacă trebuie să mâncați la fel de bine când sunteți numai între voi ca atunci când aveți musafiri. Prea mâncați bine. (N. A.)

9 Ne place să fim plictisiți? dar spuneți totul tatălui vostru. (N.A.)

10 O stele şi jartiere! Ce-o să spună căpitanul Gordon şi cei de la Exeter Hall? (N.A.)

11 Ce ființă drăguță şi entuziastă! (N.A.)

12 Niciodată în viața dumitale nu te-ai înşelat mai cumplit. (N.A.)

smaragd. Voi avea o panglică neagră la pălăria mea albă şi bastonul meu obişnuit de bambus cu măciulie mare aurită. Îmi pare rău că până săptămâna viitoare n-am timp să-mi las mustăţi.

Între şaptesprezece şi douăzeci şi doi de ani! Doamne! Ce vârstă! Iubitele mele copile, vă văd pe toate trei. Şaptesprezece ani este vârsta care mi se potriveşte cel mai bine, fiind cea mai apropiată de a mea; dar să ne-nţelegem, nu socotesc că douăzeci şi doi e prea mult. Nu, nu. Şi mijlocia, mironosiţa aia frumuşică şi ştrengăriţă. Linişteşte-te, sărmană inimă naivă şi emoţionată!

Dumneavoastră, să fiţi Snoabe, scumpe domnişoare?! Voi trage de nas pe oricine îndrăzneşte să spună una ca asta. Nu e niciun păcat să fii de familie bună. N-aveţi încotro, sărmanele mele fetiţe. Ce rău e într-un nume[13]? Ce e rău într-un titlu agăţat de nume? Vă mărturisesc sincer că nu m-aş supăra să fiu şi eu duce; şi, fie vorba între noi, există şi picioare mai puţin potrivite decât al meu pentru a purta jartiera[14].

Dumneavoastră să fiţi Snoabe, drăgălaşe făpturi cu suflet de aur, nu! Adică, sper că nu – cred că nu – nu vreau să fiu prea sigur – nimeni n-are dreptul să fie sigur că nu suntem Snobi. O astfel de siguranţă are iz de trufie şi a fi trufaş înseamnă a fi Snob. Pe toate treptele sociale, de la lingău până la tiran, natura a plasat cele mai minunate şi mai variate exemplare ale semin ţiei Snobilor. Dar nu există oare şi firi plăcute, inimi duioase, suflete modeste şi iubitoare de adevăr? Cugetaţi adânc asupra acestei întrebări, suave domnişoare. Şi dacă ştiţi să-i daţi răspuns – aşa cum nu mă îndoiesc că veţi şti – sunteţi norocoase şi norocos este şi veneratul *Herr Papa* şi norocoşi de asemenea cei trei tineri chipeşi, care sunt pe punctul de a deveni cumnaţi între ei.”

---

13 Citat din *Romeo şi Julieta* de W. Shakespeare (actul II, scena 2).

14 Aluzie la Ordinul Jartierei.

Capitolul XL
SNOBII ŞI CĂSĂTORIA

Orice om din clasa mijlocie care străbate drumul acestei vieţi, însufleţit de simpatie pentru tovarăşii săi de călătorie, mai bine zis orice om care a dat din coate pe lumea asta timp de treizeci sau patruzeci de ani – trebuie să facă reflecţii dintre cele mai dureroase asupra sorţii victimelor care cad zilnic jertfă societăţii, adică Snobismului. Cu iubirea şi cu simplitatea, cu bunătatea firească, Snobismul poartă un necontenit război. Oamenii nu îndrăznesc să fie fericiţi de teama Snobilor. Oamenii nu îndrăznesc să iubească de teama Snobilor. Oamenii se ofilesc în singurătate apăsaţi de tirania Snobilor. Inimi bune şi cinstite se usucă şi mor. Tineri cutezători şi mărinimoşi, înfloritori de tinereţe generoasă, se umflă, se prefac în burlaci bătrâni şi puhavi, care plesnesc şi se dau de-a dura. Fete tinere şi fragede se zbârcesc, se usucă, se chircesc, pier în singurătate, pentru că Snobismul le-a interzis dreptul firesc la fericire şi dragoste cu care natura ne-a înzestrat pe toţi. Mi se strânge inima când văd opera acestui despot. De câte ori mă lovesc de ea mă cuprinde o turbare neputincioasă şi mă aprind de mânie împotriva Snobului. Jos cu tine, zic, prostănac şi mojic ce eşti! Jos cu tine, tiran nătâng, dă-ţi duhul tău de bestie. Mă voi înarma cu sabia şi lancea, şi, luându-mi rămas bun de la ai mei, voi porni la luptă împotriva acestui căpcăun uriaş şi hidos, împotriva acestui despot fără suflet, care sălăşluieşte în Palatul Snobismului, unde înrobeşte şi supune la torturi atâtea suflete alese.

Când *Punch* va fi rege, aflaţi că nu vor mai exista fete bătrâne şi burlaci îmbătrâniţi. În fiecare an va fi ars pe rug sfinţia sa reverendul domn Malthus[1], în loc de Guy Fawkes[2]. Cei ce nu se căsătoresc vor

---

[1] *Malthus Thomas* (1766–1834), preot englez, autorul cunoscutei teorii antiştiinţifice şi reacţionare conform căreia, în timp ce mijloacele de existenţă sporesc în progresie aritmetică, populaţia creşte în progresie geometrică, ceea ce ar duce la necesitatea limitării vitalităţii şi natalităţii în rândurile oamenilor muncii.

[2] *Fawkes Guy* (1570–1606), capul „Complotului prafului de puşcă” (1605), încercare nereuşită a unui grup de catolici de a arunca în aer parlamentul, pentru a atenta la viaţa lui Iacob I, asupritorul catolicilor. Reprimarea complotului este sărbătorită anual prin procesiuni, artificii şi

intra la azil. Va fi un păcat până şi pentru cel mai sărac om să nu fie iubit de o fată drăguță.

Cugetările de mai sus mi-au trecut prin minte după o plimbare în tovărăşia unui vechi camarad, pe numele de Jack Spiggot[3], care, după o tinerețe înfloritoare şi plină de bărbăție de care eu îmi aminteam, trecuse acum la starea de burlac bătrân. Când am intrat împreună în regimentul Highland Buff, Jack era unul dintre bărbații cei mai arătoşi din Anglia; dar eu am părăsit curând Fustițele scoțiene şi, vreme de mulți ani, l-am pierdut din vedere.

Vai! Cât s-a schimbat de atunci! Acum poartă corset şi a început să-şi cănească favoriții. Obrajii lui, pe vremuri rumeni, sunt acum pătați, ochii, pe vremuri strălucitori, privindu-te curajos în față, au acum culoarea unui ou de fluierar fără coajă.

— Eşti căsătorit, Jack? l-am întrebat, amintindu-mi ce dragoste mistuitoare nutrea pentru vara lui, Letty Lovelace, acum vreo douăzeci de ani, când Fustițele scoțiene erau încartiruite la Strathbungo.

— Căsătorit? Nu, face el. N-am avut destui bani. De-abia mă țin pe mine cu 500 de lire pe an, darmite o familie. Hai să mergem la Dickinson. Găseşti acolo, măi băiete, cel mai bun vin de Madera din Londra. Ne-am dus şi am vorbit despre vremurile de demult. Nota de plată pentru dejunul şi vinul consumate a fost enormă, iar cantitatea de *brandy* cu apă comandată de Jack dovedea că omul e obişnuit să tragă la măsea. O guinee sau două mi-e totuna. Ce-mi pasă, spunea el, de cât cheltuiesc pe mâncare.

— Şi Letty Lovelace? l-am întrebat.

I s-a lungit fața. Apoi numaidecât, a izbucnit într-un râs zgomotos.

— Letty Lovelace! făcu el. A rămas tot Letty Lovelace. Vai, dar ce babă uscată! E ca o scândură (ți-aminteşti cum arăta?); nasul i s-a făcut roşu şi dinții albaştri. E mereu bolnavă; tot timpul se ceartă cu familia; cântă psalmi toată vremea şi înghite pilule. Am scăpat ca prin urechile acului, în chestia asta. Ia mai trece-mi şi mie grogul, băiete.

Şi amintirea mi-a redeşteptat îndată vremurile când Letty era cea mai drăgălaşă şi mai proaspătă dintre fete; când, la auzul cântecului ei, îți sălta inima în piept; când, s-o vezi dansând era o plăcere mai mare decât s-o vezi pe Montessu sau Noblet (pe atunci reginele

---

arderea pe rug a unui manechin care-l reprezintă pe Fawkes.

[3] *Spigot* – cep de butoi.

baletului); când Jack, care purta o buclă din părul ei într-un medalion prins cu un lănțișor de aur în jurul gâtului, înveselit după câte o şedință cu grog la popota regimentului, obişnuia să-şi scoată medalionul la vedere, să-l sărute şi să-şi strige amorul în gura mare, spre distracția bătrânului maior cu nasul ca o pătlăgică şi a celorlalți comeseni.

— Tatăl meu n-a izbutit să se înțeleagă cu tatăl ei, continuă Jack. Generalul n-a vrut să scoată mai mult de 6.000 de lire. Bătrânul meu a zis că nu se face cu mai puțin de 8.000. Lovelace i-a spus că n-are decât să se spânzure şi cu asta ne-am despărțit. Mi s-a spus că-i dărâmată. Ce comedie! N-are mai mult de patruzeci de ani şi-i uscată şi acră cum e coaja asta de lămâie. Nu pune prea mult punci, Snob, măi băiete. După vin nimeni *nu poate* suporta punciul.

— Şi tu cu ce te ocupi, Jack? am întrebat eu.

— După ce a murit bătrânul, am vândut tot. Mama locuieşte la Bath. Mă abat şi eu pe acolo, o dată pe an, timp de o săptămână. Ce lâncezeală! Se joacă *whist* pe un şiling. Am patru surori – toate nemăritate, în afară de cea mai mică – cumplită treabă. În august, colind Scoția. Iarna, în Italia, cu reumatismul meu blestemat, în martie, înapoi la Londra. Îmi fac veacul la club, măi băiete, şi nu mă-ntorc acasă până dimineața, până se crapă de zi.

Iată cum se irosesc două vieți! cugetă Snobograful de față, după ce şi-a luat rămas bun de la Jack Spiggot. Drăgălaşa şi voioasa Letty Lovelace şi-a pierdut cârma şi acum e o naufragiată, iar frumosul Jack Spiggot s-a împotmolit la mal ca un Trinculo[4] beat!

Cum de a fost în aşa hal jignită Natura (ca să nu folosesc un cuvânt şi mai sunător), încât a ajuns să-şi schimbe gândurile frumoase, pe care le avea în legătură cu cei doi? Ce crivăț blestemat a înghețat în mugur iubirea amândurora şi a osândit fata la o sterilitate înăcrită, iar băiatul la o burlăcie egoistă? Vinovat e infernalul tiran numit Snob, care ne cârmuieşte pe noi toți şi ne spune: „Să nu iubeşti dacă nu poți să-ți plăteşti o cameristă; să nu te căsătoreşti fără trăsură şi cai; să nu ții chip de femeie în inimă şi copii pe genunchi, fără un paj cu bumbi şi o *bonne* franțuzoaică; dacă n-ai cupeu, poți să te duci la dracu; dacă te însori fără bani, societatea se va lepăda de tine; rudele îți vor întoarce spatele ca unui criminal; mătuşile şi unchii îşi vor ridica privirile spre cer şi vor jeli felul întristător în care s-a nenorocit Tom sau Harry. Dumneata,

[4] Numele bufonului din piesa *Furtuna* de W. Shakespeare.

tânără domnişoară, poţi să te vinzi fără ruşine, măritându-te cu un Cresus bătrân; dumneata, tinere, n-ai decât să-ţi înstrăinezi inima şi viaţa pentru averea unei văduve. Dar dacă sunteţi săraci, vai vouă! Societatea, tiran Snob şi nemilos, vă osândeşte să vă pierdeţi în singurătate. Ofileşte-te, biată fată, în podul tău; putrezeşte, sărman holtei, în clubul tău."

Când îi văd pe aceşti schivnici fără har, pe aceşti călugări şi pe aceste călugăriţe ale ordinului Sf. Belzebut[5], ura mea faţă de Snobi, faţă de cultul lor, de idolii lor, întrece orice măsură. Să doborâm pe acest Juggernaut, mâncător de oameni, pe acest balaur, zic vouă; iar eu, arzând de vitejia eroică a lui Tom Degeţel, mă încaier cu uriaşul Snob.

[5] Spusele mele se referă numai la acei oameni necăsătoriţi, pe care o teamă josnică şi snoabă, în ceea ce priveşte banii, i-a oprit să-şi împlinească destinul firesc. Există mulţi oameni care s-au dăruit celibatului fiindcă n-au avut încotro. Dacă am vorbi cu asprime despre aceştia, am fi nişte ticăloşi. Într-adevăr, ţinând seama de felul cum s-a purtat domnişoara O'Toole cu scriitorul, el ar fi ultimul care să arunce cu piatra. Dar să lăsăm astea, sunt chestiuni personale. (N.A.).

Capitolul XLI
SNOBII ŞI CĂSĂTORIA

În acea nobilă şi romanţioasă poveste intitulată *Zece mii pe an*, se află, mi-amintesc, un tablou de un patetism adânc zugrăvind felul creştinesc în care rabdă eroul, domnul Aubrey, toate nenorocirile. După o descriere cum nu se poate mai înfloritâ şi grandilocventă a resemnării şi după ce-l arată pe Aubrey părăsindu-şi conacul de la ţară, scriitorul şi-l închipuie sosind la oraş într-o trăsură de poştă trasă de doi cai, înghesuit probabil între soţia şi sora sa. Sunt aproape orele şapte din seară, caretele uruie, ciocanele de la uşi bubuie şi lacrimile înceţoşează frumoşii ochi ai lui Kate şi ai doamnei Aubrey, la amintirea altor vremuri mai fericite, când la ceasul acesta, Aubrey al lor obişnuia să cineze prin case de aristocraţi, pe atunci prietenii lui. Cam asta e esenţa pasajului, cuvintele alese le-am uitat. Dar sentimentul nobil, cu adevărat nobil ce se desprinde din el, îl voi îndrăgi şi mi-l voi aminti de-a pururi. Ce poate fi mai sublim decât lacrimile rudelor unui om mare, la amintirea cinelor lui. Care autor a zugrăvit vreodată atât de izbutit, din numai câteva trăsături inspirate, un Snob?

Citeam de curând acest pasaj în casa prietenului meu Raymond Gray, tânăr avocat candid şi fără nicio clientelă, dar care, spre norocul lui, e înzestrat cu mult duh, ceea ce-i îngăduie să nu piardă răbdarea şi să suporte râzând situaţia lui modestă în societate. Între timp, până când lucrurile se vor schimba, legile aspre ale nevoii şi cheltuielile pe care i le impune districtul judecătoresc de care ţine îl silesc pe domnul Gray să locuiască într-o casă foarte mică, aşezată într-o piaţă strâmtă şi bizară, în cartierul bine aerisit unde se află Gray's Inn[1].

Cu totul neobişnuit e faptul că, în această casă, Gray are şi o soţie. Doamna Gray e fosta domnişoară Harley Baker. Presupun că nici nu-i nevoie să subliniez că e vorba de o familie respectabilă. Înrudiţi cu familiile Cavendish, Oxford, Marribone, cei din familia Baker, deşi cam *déchus*[2] din strălucirea de odinioară, îşi mai ţin capul la fel de sus ca alţii. Ştiu că doamna Harley Baker nu calcă în

[1] Clădirea Baroului avocaţilor din Londra.

[2] Decăzuţi (în l. franceză).

biserică fără să-l aibă în spate pe John cu cărțile de rugăciune; sora ei, domnişoara Welbeck, nu face nici douăzeci de paşi după cumpărături fără a fi ocrotită de Figby, pajul ei cu nasturi în formă de căpățână de zahăr; măcar că bătrâna doamnă, una dintre cele mai slute femei ale parohiei, e înaltă şi mustăcioasă ca un grenadir. Lumea se miră cum a putut Emily Harley Baker să se înjosească măritându-se cu Raymond Gray. Ea, cea mai drăguță şi mai mândră din familie; ea care l-a refuzat pe sir Cockle Byles[3] din Serviciul bengalez; care a strâmbat din nas în fața lui Essex Temple, consilier al reginei şi înrudit cu nobila familie de Allbyn; ea, care n-avea decât 4.000 de lire *pour tout potage*, să se mărite cu un om, care aproape că n-avea nici pe atât. Întreaga familie a scos un strigăt de mânie şi indignare, când a aflat despre această *mésalliance*. Doamna Harley Baker nu vorbeşte astăzi despre fiica ei decât cu lacrimile în ochi, ca şi cum ar vorbi despre o epavă. Domnişoara Welbeck spune: „după mine, omul acela e un ticălos"; iar pe biata doamnă Perkins, care e atât de cumsecade, a învinuit-o în public că-i o şarlatană, pentru că la balul ei s-au întâlnit tinerii pentru prima oară.

În timpul ăsta domnul şi doamna Gray locuiesc în Gray's Inn Lane, după cum am spus mai sus, într-o stare de fericire cum nu se poate mai revoltătoare şi mai nefirească, având numai o servitoare şi o dădacă foarte ocupată. Nu le-a trecut niciodată prin gând să se vaiete din cauza dejunului cum face cuconetul plângăcios şi Snob din casa Snobului meu favorit Aubrey, cel *cu zece mii de lire pe an*. Dimpotrivă, sunt mulțumiți şi plini de recunoştință pentru bucatele modeste hărăzite lor de soartă – ba mai mult încă, păstrează chiar, când şi când, o porție pentru câte un prieten flămând – după cum poate depune mărturie autorul recunoscător al acestor rânduri.

Povesteam tocmai despre cinele din casa lor şi despre nişte delicioase budinci de lămâie pe care le prepară doamna Gray; aflându-se de față prietenul nostru comun, marele domn Goldmore, administratorul Companiei Indiilor Răsăritene, pe chipul acestui gentleman se întipări o expresie de groază aproape apoplectică. Spuse gâfâit: „Cum? Mai şi poftesc oaspeți la cină?" Pare-se că socotea o crimă şi o minune faptul că astfel de oameni mai apucă să cineze; credea că obişnuiesc să stea în jurul focului din bucătărie, rozând un os sau morfolind o coajă de pâine. De câte ori se întâlneşte cu ei în lume, nu-şi vine în fire de mirare (şi totdeauna îşi exprimă uimirea cu

[3] De la *bile* – fiere.

glas tare), când vede că doamna îşi poate îngădui să apară cuviincios îmbrăcată, iar bărbatul să poarte o haină nepeticită. L-am auzit discutând pe larg despre această sărăcie, în faţa unei încăperi pline, la clubul „Clocotitorilor", ai cărui membri eu şi cu Gray avem cinstea să fim.

Ne întâlnim la club aproape zilnic. La patru şi jumătate, Goldmore soseşte în St. James Street venind din City şi-l poţi vedea citind ziarele de seară în veranda clubului, de unde cuprinzi cu vederea Pall Mall în toată lungimea sa. Goldmore este un om mătăhălos şi congestionat. Pe jiletca lui de culoare deschisă, care i se rotunjeşte pe pântece, se desfăşoară o legătură întreagă de peceţi. Are poale lungi la haină, înfundate cu scrisori ale agenţilor şi cu acte relative la companiile al căror administrator este. Când umblă, peceţile zăngănesc. Un asemenea om aş vrea să-mi fie unchi, cu condiţia să n-aibă copii. L-aş iubi, l-aş îndrăgi, l-aş alinta.

La orele şase, în plin sezon, când toată lumea iese pe St. James Street, când caleştile apar şi dispar printre trăsurile de piaţă staţionate, când tineri *dandy* cu barbişon îşi arată feţele plictisite ieşind de la White, şi când, prin vitrinele de sticlă groasă de la „Arthur" vezi gentlemeni respectabili şi cărunţi salutându-se; la orele şase, când valeţii îmbrăcaţi în roşu ar dori să semene lui Briareu[4] cel cu o sută de braţe, ca să poată ţine caii atâtor gentlemeni, iar portarul acela minunat, în tunică roşie, se încălzeşte la soarele amiezii londoneze în faţă la Marlborough House; la ora aceea, zic, vezi o caretă de culoare galben-deschis trasă de cai negri, cu un vizitiu având peruca de mătase groasă bine potrivită pe cap, cu doi valeţi pudraţi în livrele alb cu galben, iar înăuntru, o femeie masivă, îmbrăcată în mătase de culoarea guşii de porumbel, cu un pudel alb şi o umbrelă de soare roză; această caretă se îndreaptă spre porţile clubului „Clocotitorilor". Pajul se duce să-l vestească pe domnul Goldmore (care e în curent cu faptul, fiindcă se uită pe fereastră împreună cu patruzeci de alţi *dandy* clocotitori):

— Careta dumneavoastră, *sir*.

Goldmore dă din cap.

— Nu uita, ceasurile opt precis, îi spune el lui Mulligatawney[5], celălalt administrator al Companiei Indiilor Răsăritene şi, urcând în

[4] Personaj din mitologia greacă, reprezentat sub chipul unui uriaş cu o sută de braţe.

[5] *Mulligatawney* – supă foarte condimentată, care se mănâncă în India.

caretă, se prăbuşeşte alături de doamna Goldmore şi pornesc împreună la plimbare prin parc şi apoi acasă, la Portland Place. În timp ce careta porneşte în vârtej, tinerii *dandy* din club simt cu toţii o tainică mândrie. Echipajul face parte din aşezământul lor. Careta aparţine unui membru al clubului şi clubul e al lor. Urmăresc interesaţi echipajul; îl măsoară din ochi, ca nişte cunoscători, când îl întâlnesc în parc. Dar staţi! Încă n-am ajuns la Snobii de club. O, bravii mei Snobi, ce agitaţie se va stârni printre voi când vor apărea aceste articole[6].

Ei bine, după descrierea de mai sus, puteţi judeca ce fel de om este Goldmore. Un Cresus plicticos şi solemn din Leadenhall Street, – de altfel cumsecade şi amabil – de o amabilitate fără îndurare. „Domnul Goldmore n-o să uite niciodată, obişnuieşte să spună soţia sa, că bunicul doamnei Gray l-a trimis pe el în India; şi, cu toate că femeia asta tânără a făcut cea mai nesăbuită căsătorie din lume şi şi-a părăsit rangul, totuşi soţul ei pare un tânăr priceput şi muncitor şi noi vom face tot ce ne stă în puteri pentru a-i fi de folos.” Aşa încât pofteau familia Gray la cină de două sau de trei ori pe sezon şi atunci, în chip de sporită bunăvoinţă, Buff, majordomul, primea poruncă să închirieze o brişcă cu un cal, care să-i transporte până la şi de la Portland Place.

Bineînţeles că sunt prea bun prieten cu ambele părţi ca să nu-i istorisesc lui Gray ce părere are Goldmore despre el şi să nu-i vorbesc despre mirarea nababului la gândul că avocatul fără procese îşi îngăduie, totuşi, să cineze. De fapt, vorba lui Goldmore ajunsese un fel de glumă pe socoteala lui Gray, printre noi chefliii de club, aşa încât obişnuiam să-l întrebăm pe acesta când gustase ultima oară carne, dacă să-i aducem ceva resturi de la masa noastră, sau îi făceam mii de farse pline de haz, în stilul nostru glumeţ.

Într-o bună zi însă, întorcându-se acasă de la club, domnul Gray dădu soţiei sale vestea uluitoare că-l poftise pe Goldmore la cină.

— Dragul meu, întrebă doamna Gray înfiorată, cum ai putut să fii atât de crud? Nu ştii că doamna Goldmore nu încape în sufragerie?

— Linişteşte-te, doamnă Gray, domnia sa se află la Paris. Nu vine decât Cresus şi pe urmă ne ducem la teatru, la Sadler’s Wells[7]. Goldmore a declarat la club că, după părerea lui, Shakespeare e un

---

[6] Sunt gata scrise şi se află în mâini sigure. Aşa încât n-are rost să mă asasinaţi. Tot vor apărea! (N.A.).

[7] Teatru londonez unde se reprezentau în special piesele lui Shakespeare.

mare poet dramatic care trebuie încurajat; la care cuvinte eu, înflăcărat de entuziasm, l-am poftit la banchetul nostru.

— Dumnezeule! ce *putem* să-i oferim noi la cină? Are doi bucătari francezi. Ştii doar că doamna Goldmore ne povesteşte tot timpul despre ei; şi ia zilnic masa cu consilieri municipali.

— O pulpă de berbec, iubito,
Să fie gata la trei.
Fragedă, caldă, gustoasă,
Ceva mai bun ce poți să vrei?

spuse Gray, citând din poetul meu favorit[8].

— Dar bucătăreasa e bolnavă; şi ştii doar că nesuferitul de Pattypan, cofetarul…

— Tăcere, femeie! rosti Gray, cu glas adânc de tragedie. Eu voi comanda această cină. Fă totul cum îți poruncesc eu. Pofteşte-l pe prietenul nostru Snob să ia parte la banchet. A mea să fie sarcina de a procura totul.

— Nu cheltui prea mult, Raymond, spuse nevastă-sa.

— Pace, sfioasă tovarăşă a omului fără procese. Cina lui Goldmore va fi întocmită după modestele noastre mijloace. Tu doar supune-te întru totul poruncilor mele.

Şi, ghicind după mutra neobişnuită a ştrengarului, că se pune la cale o farsă trăsnită, am aşteptat cu înfrigurare ziua următoare.

[8] Versurile îi aparțin chiar lui Thackeray.

Capitolul XLII
SNOBII ŞI CĂSĂTORIA

Punctual, la ora hotărâtă (fiindcă veni vorba, nu mă pot opri cu acest prilej să nu consemnez ura, disprețul şi indignarea mea față de acei Snobi ticăloşi, care vin la cină la orele nouă, când au fost chemați pentru opt, numai ca să stârnească rumoare printre oaspeți. Fie ca scârba oamenilor cinstiți şi bârfeala celorlalți ca şi blestemele bucătarilor să-i ajungă pe aceşti nemernici, răzbunând astfel societatea călcată de ei în picioare!). Punctual, zic, la cinci, ora fixată de domnul şi de doamna Raymond Gray, un tânăr cu înfățişare elegantă, într-un frac bine croit, ai cărui favoriți îngrijiți vădeau cochetărie, al cărui pas sprinten vădea râvnă (într-adevăr, era flămând ca de obicei, drept care sosea totdeauna la ora mesei, oricare ar fi fost ea), şi al cărui păr bogat şi auriu, cu bucle ce coborau până pe umeri, era scos în evidență de un joben nou în valoare de nouă şilingi şi patru penny, putea fi văzut croindu-şi drum prin Brittlestone Street, lângă Brittlestone Square, în cartierul Gray's Inn. Persoana cu pricina, nu mai e nevoie să spun, era domnul Snob. Cel puțin *el* nu întârzie niciodată când e poftit la masă. Dar să reiau firul povestirii mele:

Deşi poate că domnul Snob se simțea măgulit la gândul că stârnea vâlvă în timp ce cobora țanțoş Brittlestone Street cu bastonaşul lui cu măciulie de aur (şi jur că am văzut capete urmărindu-mă din prăvălia domnişoarei Squilsby, modista cu firma de alamă de peste drum de Raymond Gray, cea cu trei pălării de hârtie argintie şi două gravuri de modă franțuzească în vitrină), totuşi, ce însemna emoția stârnită de sosirea acestuia în comparație cu fiorul ce cutremură străduța, când, la orele cinci şi cinci, vizitiul cu perucă de mătase groasă, pătura galbenă de pe capră şi lacheii de aceeaşi culoare, caii negri şi hățurile argintii şi sclipitoare ale domnului Goldmore trecură ca un fulger pe stradă! E o stradă foarte mică şi cu case foarte mici, cele mai multe cu firme mari de alamă ca aceea a domnişoarei Squilsby. Negustori de cărbuni, arhitecți şi măsurători de terenuri, doi chirurgi, un avocat, un profesor de dans, fireşte şi câțiva misiți de case locuiesc în clădirile acelea – mici edificii de două etaje şi intrări cu ornamente de stuc. Caleaşca lui Goldmore aproape că depăşea în înălțime acoperişurile; cei de la etajul întâi ar fi putut strânge mâna

lui Cresus care se lăfăia înăuntru. Cât ai clipi din ochi, toate ferestrele de la etajul întâi fură ticsite de copii şi femei. Apăru doamna Hammerly[1] cu moaţe de hârtie în cap; doamna Saxby[2] cu buclele false de pe frunte aşezate strâmb; domnul Wriggles[3] se hlizea prin perdelele de voal, ţinând în mână paharul cu rom fierbinte. Pe scurt, se iscă un tărăboi nemaipomenit pe Brittlestone Street, în timp ce caleaşca familiei Goldmore se îndrepta spre poarta domnului Raymond Gray.

— Ce drăguţ din partea lui că a venit cu *amândoi* valeţii! a spus micuţa doamnă Gray, cu ochii la vehicul.

Cel mai uriaş dintre servitori coborî din locul unda era cocoţat şi trase o izbitură în poartă, dărâmând aproape clădirea. Toate capetele erau afară; soarele strălucea; până şi băiatul care cânta din flaşnetă se opri; valetul, echipajul, faţa roşie şi jiletca lui Goldmore erau orbitoare. Namila de lacheu se întoarse să deschidă uşa caleştii.

Raymond Gray, în cămaşă, deschise şi el uşa casei sale.

Veni alergând spre caleaşcă.

— Intră Goldmore, spuse el, la timp ai picat, băiete. Deschide uşa, măi Cutare, şi dă-i drumul stăpânului să iasă.

Cutare se supuse mecanic, cu o uluire şi o groază zugrăvite pe faţă, ce nu-şi găseau asemănare decât în expresia încremenită de mirare care se aşternuse pe chipul stacojiu al stăpânului.

— Când, s-trăiţi, doriţi să vină caleaşca, *sir*, spuse Cutare, cu pronunţia aceea specială, caracteristică lacheilor, care nu poate fi ortografiată şi care alcătuieşte unul din farmecele vieţii.

— Mai bine vino cu ea diseară la teatru, strigă Gray; de aici până la Wells nu-s decât câţiva paşi şi putem umbla pe jos până acolo. Am luat bilete pentru toată lumea. Să fii la Sadler's Wells la orele unsprezece.

— Da, la unsprezece, strigă tulburat Goldmore şi intră în casă clătinându-se, de parcă s-ar fi dus spre execuţie (şi chiar într-acolo se ducea, cu tâlharul de Gray în chip de călău).

Caleaşca se depărtă, urmărită din praguri şi de pe balcoane de mii de ochi. Apariţia ei mai este şi astăzi socotită o minune pe Brittlestone Street.

— Intră şi distrează-te cu Snob, spuse Gray, deschizând uşa

---

[1] De la *hammer* – ciocan.

[2] De la *sax* – bardă, satâr.

[3] De la *to wriggle* – a se răsuci; a se fâţâi.

salonaşului. Eu vă dau de ştire îndată ce sunt gata cotletele. Fanny este jos, vede de budincă.

— Doamne Dumnezeule! face Goldmore către mine în mare taină, cum de-a îndrăznit să ne poftească? Habar n-aveam în ce... în ce mizerie cruntă trăieşte.

— Gata masa! urlă Gray din sufragerie, de unde venea fum şi miros de prăjit.

Când păşirăm în acea încăpere, doamna Gray ne ieşi în întâmpinare, ca o prinţesă adevărată ce se trezise, printr-o întâmplare, cu un castron de cartofi în mână, care legumă fu pusă pe masă. Între timp, soţul ei frigea cotlete de berbec, pe un grătar deasupra focului.

— Fanny a făcut rulada, spuse el, cotletele sunt treaba mea. Ăsta-i straşnic, ia încearcă-l Goldmore. Şi trânti un cotlet care sfârâia în farfuria acelui gentleman.

Ce cuvinte, ce semne ale mirării pot zugrăvi uluirea nababului?

Faţa de masă era foarte veche şi cârpită în zeci de locuri. Muştarul era pus într-o ceaşcă de ceai, Goldmore avea o furculiţă de argint, ale noastre erau de fier.

— Eu nu m-am născut cu o linguriţă de argint în gură[4], spuse cu seriozitate Gray. Furculiţa aia e singura de argint din casa noastră. De obicei o foloseşte Fanny.

— Raymond! strigă doamna Gray, cu glas rugător.

— Ştiţi, ea a fost obişnuită cu lucruri mai fine, şi sper să-i cumpăr, odată şi odată, un serviciu de masă. Am auzit că tacâmurile argintate sunt deosebit de bune. Unde naiba o fi băiatul ăla cu berea? Şi acum, făcu el sărind în picioare, mă voi preface în gentleman.

Drept care şi-a pus haina şi s-a aşezat foarte grav la masă, cu patru cotlete de berbec fripte între timp, în farfurie.

— Noi nu mâncăm carne în fiecare zi, domnule Goldmore, spuse el mai departe, şi pentru mine o cină ca asta e un ospăţ. Habar n-aveţi voi, gentlemenii englezi, care staţi acasă fără griji, ce greutăţi îndură nişte avocaţi fără procese.

— Doamne Dumnezeule! făcu domnul Goldmore.

— Unde-o fi berea? Fanny, ia repede-te până la Key şi adă berea. Uite şase penny.

Şi, spre marea noastră mirare, Fanny se ridică dând să plece!

---

[4] Zicala engleză: „a se naşte cu o linguriţă de argint în gură" se poate traduce prin „a se naşte cu căiţă".

— Doamne dumnezeule! Lăsați-mă pe *mine*, strigă Goldmore.

— Pentru nimic în lume, scumpe *sir*. E deprinsă cu asta. Pe dumneata nu te-ar servi atât de bine cum o servesc pe ea. Las-o în pace şi Dumnezeu să te binecuvânteze! spuse Raymond, cu un sânge rece uluitor.

Şi doamna Gray ieşi din odaie şi se înapoie, într-adevăr, cu o tavă, pe care se afla o cană mare de cositor plină cu bere. Mica Polly (căreia am avut cinstea să-i ofer, la botez, un pahar de argint *ex officio*[5]) venea în urma ei cu două pipe umplute cu tutun şi cu cea mai nostimă şi ştrengărească expresie pe feţişoara ei rotundă şi bucălată.

— Ai vorbit cu Tapling[6] în chestiunea ginului, Fanny dragă? întrebă Gray, după ce o pofti pe Polly să aşeze pipele pe tăblia căminului, până la care micuța domnişoară ajunse cu oarecare osteneală. Ultima dată avea gust de terebentină şi nici chiar după ce l-ai preparat tu, n-a ieşit un punci bun. Aşa-i că ți-ar fi venit greu să bănuieşti, Goldmore, că nevastă-mea, o Harley-Baker, o să facă vreodată punci din gin? Cred că soacră-mea s-ar sinucide, dac-ar vedea-o.

— De ce tot râzi mereu de mama, Raymond? întrebă doamna Gray.

— Lasă, lasă, că n-ar muri ea din asta şi *eu* nici n-aş dori să moară. Şi tu nu faci punci din gin şi nici nu-ți place să faci şi – ia spune Goldmore, bei berea din pahar sau de-a dreptul din cana de cositor?

— Doamne Dumnezeule! mai strigă încă o dată Cresus, în timp ce mica Polly luă cana cu mânuțele împreunate şi cu un zâmbet o întinse înmărmuritului administrator.

Pe scurt, aşa a început cina şi s-a sfârşit, în curând, cam în acelaşi fel. Gray l-a persecutat pe nefericitul lui musafir cu cele mai neverosimile şi trăsnite descrieri ale strădaniilor, mizeriei, sărăciei lui. I-a arătat cum curăța cuțitele îndată după căsătorie; cum plimba copiii într-un căruț mic; cum se pricepea nevastă-sa să arunce clătitele în aer; care articole din îmbrăcămintea lui erau confecționate de ea. La sfârşitul mesei, i-a spus lui Tibbits, secretarul lui (de fapt slujbaşul care adusese de la cârciumă berea, pe care doamna Fanny o luase doar din încăperea alăturată), să aducă „sticla cu *porto*" şi i-a povestit lui Goldmore o istorie despre felul cum pusese el mâna pe

---

[5] În virtutea datinei (în l. latină).

[6] De la *tap* – robinet.

sticla asta – o istorie la fel de trăsnită ca tot ce debitase până atunci.

După ce cina se sfârşi, fiindcă se apropia momentul plecării la teatru, doamna Gray se retrase, iar noi rămaserăm să rumegăm destul de tăcuți deasupra ultimelor pahare de *porto*. Gray rupse pe neaşteptate tăcerea, bătându-l pe Goldmore pe umăr şi întrebându-l:

— Ia să-mi spui mie ceva, Goldmore.

— Ce? întrebă Cresus.

— Ai mâncat bine? Nu-i aşa?

Goldmore tresări, ca şi cum un adevăr neaşteptat i-ar fi răsărit în minte. *Într-adevăr* mâncase bine şi până atunci nici nu-şi dăduse seama. Cele trei cotlete de berbec pe care le consumase fuseseră cele mai bune din soiul lor; cartofii reprezentau, în domeniul lor, perfecțiunea; cât despre ruladă, fusese din cale afară de gustoasă. Berea era spumoasă şi rece, iar vinul de *porto* vrednic de guşa unui episcop. I-am şi pus gând rău; fiindcă, în pivnița lui Gray, mai sunt rezerve.

— Păi, spuse Goldmore după un răstimp de tăcere în care cugetă asupra importantei întrebări puse de Gray. Pe legea mea, acum că mă întrebi asta – am mâncat straşnic, pe cinstea mea! În sănătatea ta, Gray, băiete, şi a simpaticei tale soții; şi, după ce s-o întoarce doamna Goldmore, sper c-o să vă vedem mai des în Portland Place.

Şi, fiindcă venise timpul să plecăm la teatru, ne-am dus să-l vedem pe domnul Phelps[7] la „Sadler's Wells".

Partea cea mai frumoasă a istoriei de mai sus, din care, jur pe cinstea mea, fiecare cuvânt e adevărat, e că, după ospățul ce-l încântase atât pe Goldmore, acest om cumsecade a fost cuprins de o asemenea milă şi de atâta grijă pentru flămândul şi nenorocitul care-i oferise banchetul, încât se hotărî să-l ajute în meseria lui. Şi, cum el era administratorul de curând întemeiatei Companii de Asigurare Anti-Bilioase[8], l-a numit pe Gray avocat permanent, cu un onorariu frumuşel; şi chiar deunăzi, cu ocazia unui proces din Bombay (afacerea Buckmuckjee Bobbache contra Ramchowder Bahawder) care se judeca în apel, în fața Consiliului Secret, lordul Brougham l-a felicitat pe domnul Gray, care pleda, pentru cunoştințele lui neobişnuite şi precise de limbă sanscrită.

Dacă ştie sau nu sanscrita, nu pot spune, dar Goldmore i-a făcut

---

[7] *Phelps Samuel* (1804–1878), actor englez, directorul teatrului „Sadler's Wells."

[8] Nume fictiv, în sensul unei societăți de asigurare împotriva supărărilor.

rost de slujbă; aşa încât nu mă pot opri de a purta o stimă ascunsă bătrânului aceluia solemn şi simandicos.

Capitolul XLIII
SNOBII ŞI CĂSĂTORIA

— Noi, burlacii din cluburi îți suntem foarte îndatorați – spune vechiul meu coleg de şcoală şi universitate, Essex Temple – pentru părerea pe care o ai despre noi. Ne spui că suntem egoişti, stacojii la față, buhăiți şi alte lucruri drăguțe. Afirmi, cum nu se poate mai lămurit, c-o să dăm de dracu. Ne pofteşti să putrezim în singurătate şi ne tăgăduieşti orice drept la cinste, bună purtare, la o viață cuviincioasă, creştinească. Cine eşti dumneata, domnule Snob, ca să ne judeci astfel? Cine eşti dumneata, cu zâmbetele şi rânjetele dumitale protectoare şi diabolice, dumneata care râzi de toată generația noastră? Să-ți povestesc cazul meu, spune Essex Temple, cazul meu şi al surorii mele Polly; şi n-ai decât să scoți ce vrei din el; n-ai decât să-ți bați joc de fete bătrâne şi să-i bagi în sperieți pe holteii bătrâni, dacă-ți place.

Trebuie să-ți şoptesc în taină că sora mea Polly a fost logodită cu avocatul Shirker[1] – un băiat ale cărui talente nu pot fi tăgăduite, naiba să-l ia, dar pe care l-am ştiut din totdeauna ca pe un om josnic, egoist şi îngâmfat. Numai că femeile nu văd cusururile bărbaților pe care Amorul îi scoate în calea lor. Shirker, care e rece ca un peşte, i-a sucit, cu ani în urmă, capul lui Polly, pe vremea când ea nu reprezenta o partidă proastă pentru un avocat fără procese.

Ai citit vreodată viața lordului Eldon[2]? Ți-aminteşti cum povesteşte Snobul acela bătrân şi calic că s-a dus să cumpere de doi penny scrumbii, pe care le-a prăjit împreună cu doamna Scott? Şi cum se făleşte cu modestia lui şi cum scoate ochii cu mizeria lui neagră, el care pe vremea aceea trebuie să fi avut 1.000 de lire venit pe an! Ei bine, Shirker era tot atât de mândru de cumpătarea lui, tot atât de mulțumit de josnicia lui, şi, bineînțeles, nu voia să facă nuntă până n-o să dispună de mijloace îndestulate de trai. Se poate ceva mai onorabil? Polly l-a aşteptat, l-a aşteptat cuminte, an după an. Pe *el* nu-l durea inima, *lui* pasiunea nu i-a tulburat niciodată cele şase ore de somn, după cum nu l-a dezbărat nici de ambiție. Ar fi preferat să strângă zilnic în brațe un procuror decât s-o sărute pe Polly, măcar

---

[1] De la *to shirk* – a se eschiva.

[2] *Eldon John Scott* (1751–1638), om de stat reacționar englez.

că era una dintre cele mai drăguțe fete din lume. Şi, în timp ce ea tânjea singură în odaia ei, citind şi recitind teancul de o jumătate duzină de scrisori înghețate pe care înfumuratul ăla blestemat catadicsise să i le scrie, *el*, poți fi sigur, nu se îndeletnicea niciodată cu altceva decât cu dosarele din biroul lui şi rămânea mereu rece, scrobit, mulțumit de sine şi preocupat de datoria lui. Căsătoria s-a tot tărăgănat, an după an şi, între timp, domnul Shirker a devenit vestitul avocat, pe care-l ştii.

Pe atunci, fratele meu mai mic, Pump Temple, din regimentul 120 husari, care n-avea nici el mai multă avere decât ne revenea mie şi lui Polly, s-a îndrăgostit de verişoara noastră Fanny Figtree[3] şi s-a însurat neîntârziat cu ea. Să-i fi văzut nunta: şase domnişoare de onoare îmbrăcate în roz, care țineau evantaiul, buchetul, mănuşile, sticla cu parfum şi batista miresei; în sacristie, coşuri pline cu cocarde albe pentru valeți şi cai; o adunare de distinse cunoştințe în strane, alta zdrențăroasă de săraci pe scări. Toate caleştile tuturor cunoştințelor au fost rechiziționate de mătuşa Figtree pentru această ocazie şi, firește, patru cai trăgeau vehiculul nupțial al domnului Pump.

A urmat micul dejun sau *déjeuner*, dacă vrei, cu fanfară pe stradă şi polițişti care păstrau ordinea. Fericitul mire şi-a cheltuit aproape tot venitul pe un an pentru rochiile domnişoarelor de onoare şi pe mici cadouri; mireasa trebuia să aibă un trusou cu dantele, mătăsuri, casete cu bijuterii şi alte fleacuri pentru a fi demnă să devină soția unui locotenent. Pump nu şovăia. Arunca banii, de parc-ar fi fost zgură; iar la Brighton şi Dublin, doamna P. Temple, călare pe Tom Tiddler, calul dăruit de soțul ei, era cea mai semeață dintre soțiile de militari. Cum ne mai plictisea bătrâna Figtree pe mine şi pe Polly cu poveştile ei despre măreția lui Pump şi cercul nobil în care se învârtea! Acum Polly trăieşte în casa familiei Figtree, fiindcă eu nu sunt destul de bogat ca să-i ofer un cămin.

Pump şi cu mine n-am prea avut relații strânse. Cum eu nu mă pricep defel la cai, disprețul lui față de mine era firesc; şi apoi, încă de pe timpul când trăia mama şi biata bătrână îi plătea datoriile şi-l alinta, nu pun mâna-n foc că nu se strecurase şi puțină gelozie între noi. De obicei Polly era cea care menținea pacea.

După ce a fost la Dublin, în vizită la Pump, a venit cu veşti grozave

---

[3] *Figtree* – smochin. De asemenea stradă din cartierul Temple, cartierul judiciar al Londrei.

despre isprăvile lui: e omul cel mai vesel din oraş; aghiotant al lordului-locotenent[4]; Fanny e admirată peste tot; excelenţa sa e naşul celui de-al doilea băiat. Cel dintâi născut avea un pomelnic de nume de botez aristocratice, care o înnebuneau de plăcere pe bunică. În cele din urmă Fanny şi Pump veniră la Londra, ca să ne gratifice cu prezenţa lor şi aici se născu al treilea copil.

Polly i-a fost naşă şi nici că s-au pomenit rude mai ataşate decât erau acum ea şi cu Pump. „O Essex! îmi spunea, e atât de bun, atât de mărinimos, atât de iubitor faţă de familie; e atât de frumos; se poate să nu-l iubeşti şi să nu-i ierţi micile lui slăbiciuni?" Într-o zi, în timp ce doamna Pump mai era încă lăuză, şi cupeul doctorului Fingerfee[5] staţiona zilnic în faţa uşii ei, aflându-mă cu treburi la Guildhall, pe cine crezi că întâlnesc pe Cheapside[6]? Pe Pump şi pe Polly! Biata fată părea mai fericită şi era mai rumenă decât am văzut-o vreodată, în ultimii doisprezece ani. Pump, dimpotrivă, părea mai degrabă ruşinat şi stânjenit.

Faţa ei cu privirea aceea poznaşă şi triumfătoare nu mă putea înşela. Fata făcuse un sacrificiu. M-am dus la agentul de schimb al familiei. Într-adevăr, scosese în dimineaţa aceea 2.000 de lire şi i le dăduse lui Pump. Nu mai avea rost să ne certăm – banii erau în mâna lui. A doua zi, Pump pornise spre Dublin şi Polly tot mai strălucea de bucurie: băiatul o să facă avere; o să investească banii în mlaştinile din Allen[7], şi mai ştiu eu ce. Adevărul e că se ducea să-şi plătească datoriile făcute la ultima cursă cu obstacole din Manchester şi poţi să-ţi închipui ce capital sau câtă dobândă a mai văzut Polly înapoi.

Suma reprezenta mai mult de jumătate din averea ei şi, de atunci, Pump i-a mai smuls 1.000 de lire. Au urmat încercări de evitare a ruinei, de împiedicare a scandalului; ne-am luptat cu toţii şi am făcut jertfe (aici glasul domnului Essex Temple deveni şovăielnic) despre care nu trebuie să vorbim; şi au folosit cât folosesc de obicei astfel de jertfe. Pump şi soţia lui sunt în străinătate – nici nu vreau să întreb unde – Polly îi creşte pe cei trei copii, iar domnul avocat Shirker a scris o scrisoare oficială de rupere a unei logodne, pe desfacerea căreia, afirma el, trebuie să fi contat domnişoara Temple însăşi, când

---

[4] Titlul guvernatorului englez din Irlanda.

[5] De la *to finger* – a lua, a pune mâna pe, şi *fee* – onorariu.

[6] Stradă comercială din Londra.

[7] Mlaştini bogate în turbă din Irlanda.

şi-a înstrăinat cea mai mare parte din avere.

Iată faimoasa dumitale teorie despre căsătoriile sărace, a strigat Temple, încheind povestea de mai sus. De unde ştii că eu nu vreau să mă însor? Cum îndrăzneşti să-ţi baţi joc de sora mea? Ce altceva suntem noi decât nişte martiri ai nesăbuitului sistem de căsătorie, pentru care, bineînţeles, s-a hotărât să pledeze domnul Snob?

Prietenul meu credea că va avea ultimul cuvânt, ceea ce, lucru ciudat, nu este şi părerea mea.

Dacă n-ar fi fost cultul ăsta infernal al Snobului, oare fiecare dintre oamenii ăştia n-ar fi putut fi fericit? Dacă fericirea sărmanei Polly era să strângă în braţele ei drăgăstoase pe un îngâmfat fără inimă, de felul vicleanului care a înşelat-o, ar fi putut fi fericită acum – fericită ca Raymond, Raymond din baladă, cel cu statuia de piatră alături. Ea e oropsită numai pentru că domnul avocat Shirker se închină banului şi e ros de ambiţie, pentru că e un Snob şi un laş.

Dacă nenorocitul de Pump Temple şi zăpăcita, fluşturatica de nevastă-sa s-au ruinat şi au tras şi pe alţii în căderea lor, lucrul s-a întâmplat numai pentru că erau nebuni după rang, cai, argintărie şi echipaje, după *Ghidul curţii*, după zorzoane, şi gata să jertfească totul pentru a dobândi aceste lucruri.

Şi cine-i duce pe drumul cel rău? Dacă lumea ar fi mai simplă, oare neghiobii ăştia s-ar mai lua după modă? Oare nu lumea e nebună după *Ghidul curţii*, zorzoane, argintărie şi echipaje? Îndurare! Citiţi ştirile din cercurile înalte; citiţi *Buletinul curţii*; citiţi romane mondene; urmăriţi lumea care se scurge de la Pimlico la Red Lion Square şi veţi vedea cum Snobul sărac îl maimuţăreşte pe Snobul bogat; cum Snobul slugarnic se târăşte în faţa Snobului trufaş; cum Snobul cel mare îl ia de sus pe umilul său frate. Oare ideea de egalitate pătrunde vreodată în mintea bogaţilor? Va pătrunde oare vreodată? Oare ducesa de Fitzbattleaxe[8] (îmi plac numele mari) va crede vreodată că lady Cresus, vecina ei din Belgrave Square, este o lady la fel de distinsă ca şi înălţimea sa? Va renunţa lady Cresus vreodată să tânjească după seratele ducesei şi va înceta să-şi dea ifose faţă de doamna Broadeloth[9], al cărei soţ încă n-a obţinut titlul de baronet? Oare doamna Broadeloth va strânge vreodată din toată

[8] Nume obţinut prin adăugarea la particula comună *fitz* a cuvântului compus *battle-axe* – secure de luptă.

[9] *Broad* – lat; *cloth* – pânză.

inima mâna doamnei Seedy[10], renunțând la socotelile acelea respingătoare cu privire la venitul sărmanei femei? Iar doamna Seedy, care moare de foame în casa ei mare, se va muta oare, ca să trăiască liniştită, într-una mică sau într-un apartament cu chirie? Şi care proprietăreasa ei, domnişoara Letsam[11], o să înceteze vreodată să se indigneze de familiaritatea pe care i-o arată negustorii sau s-o certe, pentru obrăznicia ei, pe Suky, jupâneasa care poartă ca o lady flori la pălărie?

Dar de ce nădăjduim că vor veni astfel de timpuri, de ce să le dorim? Doresc eu oare să piară toți Snobii? Doresc eu oare să se sfârşească aceste articole despre Snobi? Asta ar însemna să fiu neghiob, să devin sinucigaş. Nu eşti şi tu oare un Snob şi un frate al lor?

10 *Seedy* – răpănos, jerpelit, sărăcăcios.

11 De la *to let* – a închiria.

Capitolul XLIV
SNOBII DE CLUB

I

Deoarece doresc, în chip deosebit, să fiu pe placul doamnelor (cărora le sunt plecată slugă), voi începe acum, dacă sunteți de acord, să ponegresc o categorie de Snobi împotriva cărora se înverşunează, cred, cele mai multe femei – cu alte cuvinte, Snobii de club. Rareori mi-a fost dat să aud chiar pe cea mai blândă şi iertătoare femeie vorbind fără urmă de amărăciune despre acele instituții sociale, acele palate pline de ifose din St. James funcționând exclusiv pentru bărbați, în timp ce doamnele nu dispun decât de mohorâtele lor case de cărămidă cu trei ferestre aşezate în Belgravia sau Paddingtonia sau în regiunea ce se întinde între Edgeware Road şi Gray's Inn.

Pe vremea bunicului meu, francmasoneria era cea care stârnea furia doamnelor. Bătrâna mea mătuşă (al cărei portret se mai păstrează încă în familie) s-a ascuns în ceasornicul lojii regale Rosicruciene[1] din Bungay, în comitatul Suffolk, ca să spioneze lucrările societății al cărei membru era soțul ei. Speriată de uruitul neaşteptat al ceasornicului care bătea orele unsprezece (chiar în clipa când marele maestru adjunct aducea grătarul mistic în vederea primirii unui neofit) a sărit afară, în mijlocul lojii reunite, drept care a fost aleasă, cu o unanimitate disperantă, mare maestră adjunctă pe viață. Deşi femeia aceasta minunată şi vitează n-a suflat, până la urmă, niciun cuvânt despre tainele inițierii, a vârât totuşi atâta spaimă în familia noastră față de misterele lui Jachin şi Boaz[2], încât nimeni în familie n-a mai aderat la Societate şi nici n-a mai purtat fioroasa emblemă masonică.

Este lucru ştiut că Orfeu[3] a fost sfâşiat, fiindcă ținea de o Lojă

---

[1] E vorba de loja francmasonică *Rosenkreuz*, societate care se îndeletnicea cu „ştiințele oculte".

[2] Denumirea biblică a celor două coloane care sprijineau poarta de la intrare în templul lui Solomon; aici folosite ca simboluri masonice.

[3] *Orfeu*, personaj din mitologia greacă, faimos pentru cântecele lui. Legenda spune că, după pierderea soției sale, Euridice, Orfeu a fost atât de neconsolat, încât respingea orice altă femeie, din care pricină ar fi fost sfâşiat de două bacante.

Armonică, de către nişte doamne din Tracia pe drept cuvânt mâniate. „N-are decât să se întoarcă la Euridice, spuneau ele, dacă pretinde că nu mai poate de dorul ei.” Dar povestea e redată în elegantul dicţionar al doctorului Lemprière într-un stil mult mai puternic decât cel spre care poate năzui slaba mea pană. Aşa încât să trecem de îndată şi fără multă vorbărie la subiectul nostru: la cluburi.

După părerea mea, intrarea în cluburi ar trebui interzisă burlacilor. Dacă prietenul meu din regimentul Fustiţelor scurte n-ar avea un club ca „Union Jack” la care să se ducă (şi eu fac parte din „Union Jack” şi din alte nouă instituţii asemănătoare), cine ştie dacă, în momentul de faţă, ar mai fi holtei? Sunt de părere că, în loc să fie cocoloşiţi şi răsfăţaţi cu toate bunătăţile, aşa cum se întâmplă, burlacii ar trebui făcuţi să se simtă profund nefericiţi în cluburi. Transformarea timpului lor liber în ceva neplăcut ar trebui încurajată în fel şi chip. Părerea mea este că nu există privelişte mai respingătoare decât a-l vedea pe tânărul Smith, înfloritor de sănătate, comandând o cină alcătuită din trei feluri de mâncare; decât a-l vedea pe Jones, om între două vârste, lăfăindu-se (ca să zic aşa) într-un fotoliu adânc cu perne moi şi desfătându-se cu încântătorul roman sau atrăgătorul magazin proaspăt apărute; decât a-l vedea pe bătrânul Brown, egoistul acela înrăit, pentru care literatura n-are niciun farmec, întins pe cea mai comodă canapea, deasupra celei de-a doua ediţii din *The Times*, cu *Morning Chronicle* între genunchi, cu *Herald*-ul vârât între vestă şi surtuc şi *Standard*-ul sub braţul stâng, cu ziarul *Globe* sub celalalt braţ şi frunzărind *Daily News*.

— Va deranjez rugându-vă să-mi daţi *Punch*-ul, domnul Wiggins, spune bătrânul lacom şi nărăvit, întrerupându-l pe prietenul nostru, care râde citind publicaţia cu pricina.

Acest fel de egoism n-ar trebui să existe. Nu, nu. Tânărul Smith ar trebui nu să-şi consume cina stropită cu vin, ci să se afle, unde? Fireşte la o masă sărbătorească alături de domnişoara Higgs, sorbind ceai prost sau gustând nişte nevinovate pateuri, în timp ce bătrâna doamnă Higgs supraveghează încântată conversaţia lor şăgalnică, iar prietena mea, domnişoara Wirt, guvernanta, execută la pian ultima sonată în Si mecanic-major de Thalberg, fără a fi luată în seamă de nimeni.

Unde ar trebui să se afle Jones, cel între două vârste? La etatea lui, ar trebui să fie tată de familie. La ora asta – să zicem nouă seara – clopoţelul din odaia copiilor tocmai trebuie să fi sunat, vestind ora de culcare a celor mici. El şi doamna Jones s-ar cuveni să fie aşezaţi

de o parte şi de alta a focului de lângă masa din sufragerie, cu o sticlă de *porto* între ei, mai puțin plină decât acum o oră. Doamna Jones a băut două pahare; doamna Grumble[4] (soacra lui Jones) a băut trei; Jones a terminat sticla şi acum moțăie în tihnă până la ora de culcare.

Cât despre Brown, păcătosul care înghite ziare, ce drept are *el* să se afle la club la o oră cuviincioasă din noapte? El ar trebui să-şi joace *rubber*-ul cu domnişoara MacWhirter, cu nevasta lui şi cu farmacistul familiei. La ora zece ar trebui să i se aducă lumânarea ca să se retragă pentru odihnă, în timp ce tineretul tocmai începe să se gândească la dans. Cu cât mai alese, mai simple, mai nobile ar fi cele câteva îndeletniciri pe care le-am schițat spre folosul acestor gentlemeni, decât orgiile cărora li se dedau ei acum, noapte după noapte, în clubul lor groaznic.

Şi, doamnelor, gândiți-vă la bărbații care nu frecventează numai sala de mese şi de lectură, ci şi alte încăperi ale acelor dezgustătoare spelunci pe care eu urmăresc să le nărui. Gândiți-vă la nemernicul de Cannon[5], care la vârsta şi la proporțiile lui şi-a scos haina şi loveşte bilele pe masa de biliard toată noaptea, ba mai şi pariază cu nesuferitul acela de căpitan Spot[6]! Gândiți-vă la Pam[7], sărman nenorocit dus în ispită, care joacă cărți, într-o cameră întunecoasă cu Bob Trumper, Jack Deuceace, Charley Vole[8], pe cinci lire partida! Şi, o, mai presus de toate, gândiți-vă la acele cuiburi de pierzanie, numite *camere pentru fumători*, despre care am auzit că au apărut în *unele* cluburi, gândiți-vă la depravații care se adună aci, la cantitățile rumegânde de punci cu *whisky* sau la cele şi mai dăunătoare de *sherry-cobbler* consumate de ei. Gândiți-vă cum se întorc ei acasă la cântatul cocoşilor şi se strecoară cu ajutorul unui şperaclu în locuința adormită; gândiți-vă cum îşi scot, fățarnicii, ghetele trădătoare înainte de a urca scările pe furiş, în timp ce copiii dorm în încăperea de sus, iar soția visurilor lui stă singură, lângă candela care păleşte, în camera de la al doilea etaj, care va duhni în curând a tutun stătut! Eu nu sunt turbat din fire, dar dacă, scumpele mele

---

[4] *To grumble* – a bodogăni.

[5] *Cannon* – carambol (la biliard).

[6] *Spot* – pată.

[7] De la *pam* – valet (la jocul de cărți).

[8] *Vole* – echipă de parteneri care câştigă toate partidele de joc.

doamne, sunteți de părere că domnul Chubb[9] trebuie asasinat şi cluburile din St. James arse până-n temelii, cel puțin *unul* dintre Snobi n-o să v-o ia în nume de rău.

Singurii bărbați cărora, după părerea mea, ar trebui să li se îngăduie folosința cluburilor sunt cei căsătoriți şi fără meserie. Prezența lor neîntreruptă acasă nu poate fi binevenită nici chiar pentru cele mai iubitoare dintre soții. Să zicem că fetele încep să exerseze la pian, îndeletnicire care într-o familie engleză onorabilă ar trebui să dea de lucru vreme de trei ore oricărei domnişoare; ar fi o cruzime să-i ceri bietului tată să petreacă tot timpul acesta în salon ascultând sunetele false şi gemetele smulse nenorocitului instrument în timpul necesarei operații sus-pomenite. Un om, mai ales dacă are ureche, silit să rabde zilnic asemenea chin groaznic, ar înnebuni.

Sau să presupunem că ai chef să te duci la modistă sau la cumpărături; e sigur, scumpa mea doamnă, că soțul dumitale se va simți mai bine la club, în răstimpul pe care-l dedici acestor îndeletniciri, decât în trăsură alături de dumneata sau cocoțat pe unul din taburetele de la „Shawl[10] şi Gimcrack[11]", pierdut în admirație, în timp ce nişte tineri *dandy* de tejghea îşi desfăşoară marfa.

Aceşti bărbați ar trebui expediați după micul dejun şi, dacă nu sunt membri ai parlamentului sau directori de cale ferată sau de societate de asigurări, băgați în cluburi şi sfătuiți să rămână acolo până la cină. Nu există privelişte mai plăcută pentru mintea mea, într-adevăr foarte cumpătată, decât aceea oferită de asemenea nobile caractere dedându-se unor ocupații atât de vrednice de ei. Ori de câte ori trec prin St. James's Street şi mă bucur, ca şi restul lumii, de hatârul de a mă uita prin ferestrele de la „Blight" sau „Foodle" sau „Snook" sau în veranda mare de la „Clubul Contemplativilor", admir, pătruns de respect, mutrele dinăuntru: babalâci respectabili şi rumeni la față, filfizoni trecuți şi mucegăiți, precum şi corsetele, perucile strălucitoare, cravatele strânse pe gât ale acestor bărbați cum nu se poate mai găunoşi şi mai respectabili. Sunt sigur că în timpul zilei acesta este locul cel mai potrivit pentru astfel de domni. Când vă despărțiți de ei, scumpe doamne, gândiți-vă la vraja regăsirii. V-ați încheiat treburile gospodăreşti, v-ați făcut

---

[9] Inventatorul unui lip de şperaclu care-i poartă numele.

[10] *Shawl* – şal.

[11] *Gimcrack* - zorzoane.

cumpărăturile; ați terminat cu vizitele; v-ați scos pudelul la aer în parc; camerista franțuzoaică a pus la punct toaleta care vă face atât de răpitor de frumoasă la lumina lumânărilor. Sunteți, aşadar, în stare să-l primiți într-o casă plăcută pe cel care a lipsit o zi întreagă.

Astfel de bărbați fireşte că trebuie să aibă un club, drept care, noi n-o să-i categorisim printre Snobii de club; împotriva acestora din urmă, vom dezlănțui însă atacul săptămâna viitoare.

Capitolul XLV
SNOBII DE CLUB

II

Apariția ultimului articol despre Snobii de club a stârnit asemenea vâlvă prin cluburi, încât eu, care sunt unul dintre cei vizați, nu pot fi decât măgulit.

Fac parte din nouă cluburi: „Union Jack", „Centironul şi Sulița" – cluburi militare; „Adevărații albaştri", „Până la capăt", „Albastru şi galben", „Guy Fawkes", „Strada Cato" – cluburi politice; „Brummel" şi „Regentul" – cluburi *dandy*; „Acropolis", „Palladium", „Areopagul", „Pnixul", „Pentelicul" „Ilissus" şi „Poluphloisboio Thalassa" – cluburi literare[1]. N-am izbutit niciodată să înțeleg de unde şi-a luat numele ultimul grup de cluburi. Eu unul nu ştiu greceşte şi mă întreb câți alți membri ai acestor instituții or fi ştiind.

Din momentul când am anunțat articolele despre Snobii de club, am observat că intrarea mea în oricare dintre locurile sus-pomenite stârneşte rumoare. Membrii se ridică în picioare, se strâng numaidecât în grupuri, clatină din cap şi se îmbufnează când dau cu ochii de Snobul de față. „Fir-ar să fie de maimuțoi neobrăzat! Dacă se leagă de *mine*, spune colonelul Bludyer[2], îi frâng oasele." „V-am spus eu ce o să se întâmple dacă primim literați în Club, spune Ranville Ranville către colegul său, Spooney[3] de la Ministerul Şnurului şi al Cerii de Sigilat. Oamenilor de teapa lui le şade bine să stea la locul lor şi eu, în calitate de persoană oficială, sunt gata să le strâng mâna şi aşa mai departe; dar să laşi astfel de oameni să-ți tulbure intimitatea, e prea de tot. Să mergem, Spooney!"

Şi cei doi înfumurați se retras disprețuitori.

În clipa când am intrat în cafeneaua clubului „Până la capăt", bătrânul Jawkins tocmai perora în fața unui grup de bărbați, care căscau ca de obicei. Flutura ziarul *Standard* prin aer dându-şi ifose în fața căminului.

— Ce credeți, zice, că i-am spus eu lui Peel anul trecut? Dacă te

---

[1] Înşirarea cuprinde nume de cluburi imaginare.

[2] De la *bloody* – cuvânt de ocară în limba engleză.

[3] De la *spoony* – prostuț, sentimental.

atingi de Legea grânelor, te atingi şi de chestiunea zahărului; dacă te atingi de zahăr, te atingi şi de ceai. Eu nu sunt un monopolist, sunt un liberal, dar nu pot să uit că mă aflu la marginea unei prăpăstii; şi dacă e vorba să introducem Liberul schimb, să fie reciproc. Şi ce credeți că-mi răspunde sir Robert Peel? „Domnule Jawkins, zice…”

Când ajunse aci, Jawkins îşi întoarse ochii spre preaplecatul dumneavoastră servitor şi se opri, cu o privire vinovată, în mijlocul frazei, fraza lui răsuflată, veche, idioată, pe care fiecare dintre noi am auzit-o la club de mii de ori.

Jawkins este un Snob de club dintre cei mai îndărătnici. În fiecare zi îl găseşti aşezat în fața căminului, cu ziarul *Standard* în mână; citeşte articolul de fond de la un capăt la celălalt, pentru a-l debita apoi, *ore rotundo*[4], şi cu un sânge rece uluitor, în urechea vecinului care tocmai l-a citit, cuvânt cu cuvânt, în ziar. Jawkins are bani, lucru de care-ți poți da seama privindu-i nodul de la cravată. Îşi petrece dimineața dându-şi aere prin City, în camerele de primire ale bancherilor şi ale misiților, unde spune:

— Ieri am vorbit cu Peel şi uite ce are de gând. Graham şi cu mine am discutat chestiunea şi-ți dau cuvântul meu de cinste că părerile lui sunt aidoma cu ale mele; şi cutare măsură este singura pe care guvernul se va încumeta s-o încerce.

La ora ziarelor de seară e la club.

— Vă pot spune părerea care domneşte în City, milord, zice; pe scurt Jones Loyd priveşte chestiunea în felul următor. Mi-au spus-o chiar Rothschilzii: cei din Mark Lane sunt *absolut* hotărâți.

Jawkins trece drept un om destul de bine informat. Locuieşte, bineînțeles, în cartierul Belgravia, într-o casă distinsă şi mohorâtă şi, în jurul lui, totul este, precum se cuvine, grav, lugubru şi confortabil. Dineurile pe care le oferă sunt trecute în *Morning Herald* printre recepțiile săptămânii. Soția şi fiicele sale reprezintă o apariție impresionantă la curte, o dată pe an, când şi el se arată la club în uniforma de ajutor de guvernator.

Îi place să-şi înceapă vorbirea prin cuvintele: „Când mă aflam în parlament, eu…” şi într-adevăr a reprezentat, timp de trei săptămâni, oraşul Skittlebury[5] în primul parlament reformat, dar a fost invalidat pentru luare de mită; de atunci a candidat de trei ori fără succes pentru acel burg onorabil.

---

[4] Cu elocință (în l. latină).

[5] De la *skittle* – joc de popice.

Am mai dat peste un soi de Snob politic, care se găseşte în multe cluburi; anume, omul care nu se prea sinchiseşte de problemele de politică internă, dar e tare în chestiuni externe. Cred că soiul ăsta e greu de găsit în altă parte *decât* în cluburi. Pentru el publică ziarele, cheltuind câte 10.000 de lire pe an, ştirile externe. E omul care se simte într-adevăr îngrijorat de planurile Rusiei şi de crunta trădare a lui Ludovic Filip[6]. El e cel care aşteaptă o flotă franceză pe Tamisa şi nu-l slăbeşte din ochi pe preşedintele Americii, ale cărui discursuri (Dumnezeu să-l blagoslovească!) le citeşte cuvânt cu cuvânt. Cunoaşte numele şefilor principalelor partide din Portugalia şi ştie pentru ce luptă fiecare; el e cel care a spus că lordul Aberdeen[7] ar trebui dat în judecată, iar lordul Palmerston[8] spânzurat, sau viceversa.

Faptul că lordul Palmerston s-a vândut Rusiei, suma exactă în ruble cu care a fost cumpărat şi care anume bancă din City i le-a plătit reprezintă temele favorite ale acestui soi de Snob. L-am auzit odată, sub înfăţişarea căpitanului Spitfire[9] din Marina regală (căruia, în treacăt fie spus, whigii i-au refuzat comanda unui vas), la o parolă, după-masă, cu domnul Minns[10]:

— De ce nu s-a dus prinţesa Scragamoffsky la serata dată de lady Palmerston, Minns? Pentru că *nu se poate arăta* în public – şi de ce nu se poate arăta? Să-ţi spun eu, Minns, de ce nu se poate arăta? Spinarea prinţesei Scragamoffsky e jupuită, Minns, ascultă-mă pe mine, e carne vie, *sir!* Marţea trecută, la orele douăsprezece, trei toboşari din regimentul Preobrajenski au sosit la Ashbumham House şi, la douăsprezece jumătate, în salonul galben al ambasadei ruse, în faţa ambasadoarei şi a patru doamne de onoare, a preotului ortodox şi a secretarului de ambasadă, madame de Scragamoffsky a primit treisprezece duzini de lovituri. A fost bătută cu cnutul – cu cnutul, *Sir*, în inima Angliei – în Berkeley Square, pentru că a spus că marea

---

6 Rege al Franţei (1830–1848); aliat cu Anglia, a trădat la un moment dat această alianţă (1846).

7 *Aberdeen Gordon* (1784–1860), om politic reacţionar englez; prim-ministru sub guvernul de coaliţie format din whigi şi partizanii lui Robert Peel.

8 *Palmerston Henry Temple* (1784–1865), om politic reacţionar englez; lider al whig-ilor, a fost prim-ministru şi ministru de externe.

9 De la *to spit* – a scuipa şi *fire* – foc. Deci, care scuipă foc.

10 *Minns* – nume derivat prin analogie de pronunţie cu *mince* – tocătură.

ducesă Olga are păr roşu. Şi acum, *Sir*, vrei să-mi spui dacă lordul Palmerston mai trebuie să rămână ministru?

Minns:

— Doamne fereşte!

Minns se ține tot timpul după Spitfire şi-l socoteşte cel mai mare şi mai înțelept dintre oameni.

Capitolul XLVI
SNOBII DE CLUB

III

De ce oare nu s-o fi găsind un mare autor care să scrie *Misterele cluburilor* sau *St. James fără văluri*. Ar fi un subiect grozav pentru un scriitor cu imaginație. Ne amintim cu toții de vremea când eram copii şi ne duceam pe la iarmaroace şi cum, după ce ne cheltuiam toți banii, începeam să dăm târcoale teatrelor din bâlci, cuprinşi de un soi de spaimă şi de nelinişte la gândul reprezentațiilor care aveau loc înăuntru.

Omul e o Dramă – plină de Miracol şi Pasiune şi Mister şi Josnicie, de Frumusețe şi Adevăr şi Etcetera. Fiecare inimă e o baracă aşezată în Bâlciul Deşertăciunilor. Dar să încetăm cu acest stil majuscul; aş muri dac-ar trebui să-l păstrez pe o întindere de o coloană (şi, fiindcă veni vorba, o coloană scrisă numai cu majuscule ar fi ceva foarte drăguț). Tot astfel la club, chiar dacă nu găseşti niciun suflet cunoscut, ai totdeauna norocul să urmăreşti străini şi să faci speculații cu privire la ceea ce se petrece înăuntrul acelor barăci, dincolo de cortinele sufletului, adică de surtuc şi jiletcă. E un joc care îți dă tot timpul satisfacții. De altfel mi s-a şi spus că există cluburi în oraş, unde oamenii nu-şi vorbesc niciodată. Stau în cafenea tăcând chitic, şi se uită unii la alții.

Şi, totuşi, ce puține lucruri poți spune judecând după aparențe! De pildă, la clubul nostru vine un bărbat – mătăhălos, greoi, de vârstă mijlocie, îmbrăcat luxos, destul de chel, şi cu ghete de lac; e potolit în mişcări, comandă şi mănâncă totdeauna o cină sobră şi rafinată. În ultimii cinci ani l-am confundat tot timpul cu lordul Pocklington şi i-am purtat respectul care se cuvine unui om cu 500 de lire cheltuieli *per diem*[1], ca să aflu ulterior că nu-i decât un funcționar care lucrează într-un birou din City, cu un venit mai mic de 200 de lire pe an şi că-l cheamă Jubber[2]. Lordul Pocklington era, dimpotrivă, omulețul acela murdar şi îmbâcsit de tutun de prizat care, în ziua când mi s-a atras atenția asupra înălțimii sale, se

[1] Pe zi (în l. latină).

[2] De la *job* – slujbă.

aşezase la masa de lângă cea a lui Jubber, făcând tărăboi fiindcă berea nu era bună şi bodogănind fiindcă i se ceruse un penny şi jumătate în plus pentru scrumbie.

Să luăm şi alt soi de mister. Îl văd, de pildă, pe bătrânul Fawney[3] strecurându-se de-a lungul pereților prin încăperile clubului, cu ochii sticloşi şi lipsiți de expresie şi cu un veşnic zâmbet mieros pe buze. Se gudură pe lângă fiecare om pe care-l întâlneşte, îți strânge mâna, te binecuvântează şi vădeşte cel mai duios şi uimitor interes pentru buna ta stare. Ştii că e un şarlatan şi un pungaş şi el ştie că tu ştii. Dar înaintează ondulându-se şi lasă după el, oriunde se duce, o dâră vâscoasă de linguşeli. Cine poate pătrunde misterul acestui om? Ce bunuri pământeşti poate el să dobândească de la dumneata sau de la mine? Nu poți şti ce colcăie sub masca asta neclintită şi vicleană. Simți doar o silă nelămurită şi instinctivă, care te previne că te afli în preajma unui ticălos. Dincolo de asta, sufletul lui Fawney rămâne o taină pentru tine.

Cred însă că cel mai mult îmi place să fac supoziții în legătură cu tinerii de la club. Jocul lor e mai deschis. Cunoşti, ca să zic aşa, cărțile din mâna lor. Să-i luăm, de pildă, pe domnii Spavin[4] şi Cockspur[5].

Câte un specimen sau două din soiul acesta de tineri pot fi găsite, cred, la cele mai multe cluburi. Ei nu cunosc pe nimeni, aduc în încăpere o aromă plăcută de țigară, apoi vorbesc mormăit într-un colț despre chestiuni de sport. Îşi amintesc de istoria scurtului răstimp în care au fost podoaba societății, mulțumită unor cai câştigători. Aşa cum oamenii politici vorbesc despre „Anul reformei", „anul când au căzut whigii" şi aşa mai departe, aceşti tineri filfizoni sportivi vorbesc despre anul *Damnatului* sau al *Unguentului*, sau anul în care *Teroarea* a ieşit al doilea la cursa pentru cupa Chester. Dimineața joacă biliard, la micul dejun beau bere blondă şi încununează ziua cu spirtoase. Citesc *Bell's Life* (foarte plăcută publicație, care vădeşte multă erudiție în răspunsurile date corespondenților). Se duc la biroul de pariuri Tattersall şi pe urmă se plimbă țanțoşi prin parc, cu mâinile înfundate în buzunarele paltoanelor.

Ceea ce mă izbeşte cu deosebire în purtarea tinerilor sportivi este gravitatea lor amețitoare, zgârcenia lor la vorbă şi aerul lor îngrijorat

---

[3] De la *to fawn* – a se târî, a se ploconi, a se linguşi.

[4] *Spavin* – boală a genunchiului la cai.

[5] *Cockspur* – pinten de cocoş.

şi posac. În camera fumătorilor de la „Regent”, în timp ce Joe Millerson îi face pe toți cei de față să se tăvălească de râs, îi auzi pe tinerii domni Spavin şi Cockspur mormăind într-un colț:

— Pun rămăşag cinci contra douăzeci că *Frățiorul* îl învinge pe *Nas albastru*, şopteşte Spavin.

— La prețul ăsta mie-mi convine, face Cockspur, clătinând din cap plin de presimțiri.

Registrul de pariuri e tot timpul prezent în mintea acestor nenorociți. Pare-mi-se că, personal, urăsc lucrarea asta chiar mai mult decât *Cartea lorzilor*. Cea din urmă tot mai foloseşte la ceva cu toate că, în general, e un pomelnic plin de deşertăciune, cu toate că De Mogyns nu coboară din uriaşul Hogyn Mogyn, şi cu toate că jumătate din restul genealogiilor sunt la fel de mincinoase şi stupide, totuşi devizele se citesc cu plăcere – cel puțin unele dintre ele – şi cartea în sine e un soi de lacheu al Istoriei în livrea cu găitane de aur şi, în această calitate, e oarecum folositoare. Dar ce folos poate să iasă dintr-un registru de pariuri în care n-a intrat niciodată nimic de folos? Dacă mi-ar fi hărăzit să devin califul Qmar[6], doar vreme de o săptămână, aş azvârli în flăcări fiecare dintre manuscrisele astea ticăloase; începând cu cel al lui milord, care „lucrează” în cârdăşie cu grajdul lui Jack Snaffle, trăgând pe sfoară pungaşi mai prost informați decât el şi şarlatani ageamii, şi până la cel al lui Sam, ucenicul măcelarului, care la cârciumă pune la bătaie 18 penny şi vrea morțiş că câştige 25 de şilingi.

Când e vorba de afaceri de turf, atât Spavin cât şi Cockspur sunt gata să-şi jupoaie până şi tatăl şi, ca să câştige un punct, să-i buzunărească pe cei mai buni prieteni. Într-o bună zi, vom afla că unul dintre ei a fugit cu toți banii; eveniment care, dat fiind că nu suntem sportivi, nu ne va frânge inimile. Priviți – domnul Spavin îşi pune la punct ținuta înainte de a pleca; răsuceşte în chip de cârlionț o şuviță de păr de la tâmplă, în fața oglinzii. Uitați-vă la el! Numai la galere sau printre jucătorii de curse, poți vedea un chip atât de josnic, de viclean, de lugubru.

O făptură mult mai umană din rândul membrilor tineri ai cluburilor este Snobul care dă gata femeile. Adineauri l-am văzut pe

---

[6] Al doilea calif (634–544), întemeietorul imperiului arab; legenda spune că ar fi ordonat incendierea bogatei biblioteci din Alexandria sub pretextul că ar conține cărți contrare credinței musulmane.

Wiggle la vestiar, stând de vorbă cu Waggle[7], prietenul lui nedespărțit.

Waggle: — Pe cinstea mea, Wiggle, aşa a făcut.

Wiggle: — Bine, Waggle, dacă spui tu. Mărturisesc că şi mie mi s-a părut că m-a privit destul de galeş. Vedem noi diseară la piesa franțuzească.

Şi, după ce-şi dichisesc măruntele persoane, cei doi tineri şi nevătămători *dandy* urcă scările ca să ia masa.

[7] Wiggle, Waggle – cele două nume, comice prin alăturare, înseamnă – a se agita, a se fâțâi.

Capitolul XLVII
SNOBII DE CLUB

IV

Ambele soiuri de tinerei dintre cei pomeniți în ultimul meu articol sub numele zeflemitoare de Wiggle şi Waggle, se găsesc cu duiumul, cred eu, prin cluburi. Wiggle şi Waggle n-au nicio treabă, fac amândoi parte din clasa mijlocie; unul dintre ei parc-ar fi avocat, celălalt are un apartament elegant prin Piccadilly. Sunt un soi de *dandy* de categoria a doua. Nu sunt în stare să imite atitudinea de superbă nepăsare, acea minunată şi găunoasă nesăbuință, care caracterizează căpeteniile nobile şi de înaltă obârşie ale acestui neam; dar duc o viață la fel de păcătoasă (măcar şi prin exemplul pe care-l dau) şi sunt, ca persoane, la fel de nefolositori. N-am de gând să mă înarmez cu trăsnetul şi să-l azvârl în capul acestor fluturaşi de Pall Mall. Nu fac ei mult rău în public şi nici prea multe nebunii în viața lor particulară. Nu cheltuiesc 1.000 de lire ca să cumpere unei balerine de operă cercei cu diamante, cum îi dă lordului Tarquin mâna să facă; niciunul din ei n-a deschis cârciumă, nici n-a spart banca unui tripou, cum a făcut tânărul conte de Martingale. Au însuşiri bune, sentimente omeneşti şi, în chestiuni băneşti, se poartă onorabil – doar în calitate de consumatori ai unor plăceri de categoria a doua, ei şi cei din tagma lor sunt atât de mărunți, mulțumiți de sine şi absurzi, încât nu trebuie trecuți cu vederea într-o lucrare ce tratează despre Snobi.

Wiggle a călătorit prin străinătate, unde, îți dă el să înțelegi, a avut un succes de-a dreptul fulgerător pe lângă contesele germane şi prințesele italiene întâlnite la *tables d'hôte*[1]. Pereții apartamentului său sunt acoperiți cu poze de actrițe şi balerine. Îşi petrece diminețile într-un halat elegant, arzând pastile aromate şi citind Don Juan[2] şi romane franțuzeşti (fiindcă veni vorba, viața autorului lui *Don Juan*, aşa cum o descrie el însuşi, a rămas un model de viață de Snob). Are stampe franțuzeşti ieftine – de câte doi pence şi jumătate bucata – reprezentând femei cu ochi languroşi, îmbrăcate în dominouri, cu

[1] Pensiuni (în l. franceză).

[2] Poem de Byron.

ghitare, gondole şi aşa mai departe, şi-ți înşiră tot felul de poveşti despre ele.

— Ştiu că-i o stampă proastă, spune el, dar am motive s-o îndrăgesc. Îmi aminteşte de o persoană – o persoană pe care am cunoscut-o pe alte meleaguri. Ați auzit de principesa di Monte Pulciano? Am întâlnit-o la Rimini. Draga de Francesca! Frumusețea asta blondă, cu ochi aprinşi, pe care o vezi aici, cu o pasăre a paradisului, un şal turcesc şi un papagal agățat de deget sunt sigur că a avut drept model o necunoscută – poate dumitale – dar foarte cunoscută la München, Waggle, măi băiete; acolo toată lumea o cunoaşte pe contesa Ottilia de Eulenschreckenstein[3]. Vai, doamne, ce făptură minunata era, pe vremea când dansam eu cu ea, de ziua naşterii prințului Attila de Bavaria, în '44. Prințul Carloman ne era *vis-à-vis*, iar prințul Pepin a dansat acelaşi contradans. În buchetul ei se afla o primulă. *O mai am şi acum.*

La aceste cuvinte, fața lui ia o expresie deznădăjduită şi misterioasă şi tânărul îşi îngroapă capul în pernele de pe canapea, de parcă s-ar scufunda într-un vârtej de amintiri pasionate.

Anul trecut a stârnit mare vâlvă, punând pe masa lui o casetă miniaturală din marochin, care se încuia cu o cheiță de aur, purtată de el tot timpul la gât, casetă pe care se afla gravat un şarpe – emblema veşniciei – cu litera M da mijloc. Uneori aşeza caseta pe măsuța lui de scris acoperită cu marochin, ca pe un altar – de obicei erau flori pe măsuță – şi, în toiul unei conversații, tresărea şi începea s-o sărute. Sau striga din dormitor către valetul lui: „Hicks, adă-mi caseta!"

— Habar n-am cine este, spunea Waggle. Cine poate cunoaşte legăturile acestui om! Desborough Wiggle, *Sir*, este sclavul pasiunii. Bănuiesc c-ai auzit povestea prințesei italiene închise în mânăstirea sfânta Barbara, la Rimini, nu ți-a spus-o? Atunci nu-mi este îngăduit să vorbesc. Sau contesa, din pricina căreia aproape s-a bătut în duel cu prințul Witikind[4] de Bavaria? Poate că n-ai auzit nici despre fata aceea frumoasă de la Pentonville, fiica unui cleric disensionist dintre cei mai respectabili. I s-a frânt inima când a descoperit că el este logodit (cu o făptură încântătoare dintr-o familie mare, care pe urmă

---

[3] Nume comic, care cuprinde cuvintele germane: *Eule* – bufniță, *Schrecken* – spaimă, *Stein* – piatră.

[4] Nume format de la *witty kind* – isteț.

l-a trădat) şi acum sărmana se află internată la Hanwell[5].

Încrederea lui Waggle în prietenul lui atinge adoraţia frenetică.

— Ce geniu, numai să vrea el să-şi dea osteneala! îmi şopteşte. Ar putea deveni orice, *Sir*, de n-ar fi pasiunile. Poeziile lui sunt cele mai frumoase, pe care le-aţi văzut vreodată. A scris urmarea la *Don Juan*, inspirându-se din propriile lui aventuri. Aţi citit vreodată versurile lui către Mary? Sunt deasupra celor scrise de Byron, *Sir* – deasupra lui Byron.

Mă bucuram s-aud una ca asta de la un critic atât de desăvârşit ca Waggle; fiindcă adevărul este că eu însumi compusesem versurile pentru cinstitul Wiggle, într-o zi când îl găsisem în odaia lui, dus pe gânduri în faţa unui album murdar şi demodat, în care n-apucase încă să scrie niciun singur cuvânt.

— Nu pot, spunea. Uneori sunt în stare să scriu cânturi întregi şi astăzi nici măcar un vers. O Snob! Ce prilej! Ce făptură dumnezeiască! Mi-a cerut să-i scriu versuri în album şi nu pot.

— E bogată? am întrebat eu. Credeam că n-ai să te însori niciodată decât cu o moştenitoare.

— O, Snob! este fiinţa cea mai desăvârşită, cu cele mai înalte relaţii. Şi eu nu-s în stare să scot un vers.

— Cum le doreşti? am întrebat. Fierbinţi, dulci?

— Nu, nu se poate! Calci în picioare cele mai sfinte simţăminte, Snob. Vreau ceva sălbatic şi duios – în genul lui Byron. Vreau să-i spun că în sălile de bal – ceva de felul ăsta, ştii – mă gândesc numai la ea, ştii – că disprețuiesc lumea, că sunt sătul de ea, ştii, şi, pe urmă, ceva despre o gazelă şi o privighetoare, ştii.

— Şi un iatagan, în încheiere, a adăugat autorul acestor rânduri, după care am început:

„Către Mary
În mijlocul mulţimii par
Răpit de-al veseliei val,
Râsul îmi sună puternic şi clar
La petreceri, la bal.
Pe buze îmi joacă zâmbete mii
Dăruite omenirii străine
Dar sufletul şi lacrimile mele, să ştii
Sunt numai, numai pentru tine.”

[5] Ospiciu de nebuni situat în apropierea Londrei.

— E drăguț, spuse el.

— Wiggle, *asta* zici dumneata că-i numai drăguț, spun eu – zău, că aproape îmi vine şi mie să plâng.

— Şi acum, continuă Wiggle, dac-aş spune că lumea întreagă îmi stă la picioare – ştii, aşa şi pe dincolo, ca s-o fac geloasă – şi că am de gând să pornesc în *călătorie*, ştii. Poate că asta o să-i pună în mişcare sentimentele.

Astfel încât *noi* (cum s-a exprimat nepricopsitul de lăudăros) am început din nou:

„Mă linguşesc şi mă îmbie
Tineri şi bătrâni, mereu
Femeile-şi dau inima-n chirie
În schimbul zâmbetului meu.
Eu râd disprețuitor şi în sclave lovesc
Când în genunchi îmi cad voind drumul a-mi aține
Dar cu amor, credință, spre tine privesc
Spre tine, numai spre tine!”

— Şi acum să trecem la călătorie, Wiggle, băiete. Şi am început cu glas înecat de emoție:

„Să mergem! căci inima-mi de-odihnă nu ştie
De când simțirea tu i-ai dezvăluit,
Şi-n pieptu-mi secretul ascuns să rămâie
Când ard să rostesc ce-am tăinuit?
Dar poate că patima-mi…”

— Ascultă, Snob! în acest loc Wiggle reteză vorba bardului înflăcărat (tocmai când eram pe cale să mă dezlănțui în patru versuri atât de patetice, încât v-ar fi adus într-o stare vecină cu nebunia). Ascultă, n-ai putea să spui că sunt un ostaş şi că viața mi-e în primejdie?

— Tu ostaş? Viața în primejdie? Ce naiba vrei să spui?

— Păi, făcu Wiggle, roşindu-se tot, i-am spus că pornesc într-o expediție spre Ecuador.

— Impostor neruşinat, am strigat eu, termină-ți singur poezia! Ceea ce el a şi făcut, nesocotind cu totul ritmul şi apoi s-a fălit la club cu această operă, spunând că-i compoziția lui.

Bietul Waggle avea deplină încredere în geniul prietenului său. Dar într-o zi din săptămâna trecută, a sosit la club cu un rânjet pe buze şi a spus:

— Vai, Snob, *ce* descoperire am făcut! Ducându-mă astăzi la patinaj pe cine crezi că am văzut: pe Wiggle care se plimba cu femeia superbă – acea lady cu familia ei vestită şi averea uriaşă, Mary, ştii, pentru care a scris el versurile alea frumoase. Are patruzeci şi cinci de ani. E roşcată. Are un nas ca o pătlăgică. Taică-său a făcut avere într-o cârnăţărie – şi Wiggle vrea să se însoare cu ea săptămâna viitoare.

— Cu atât mai bine, Waggle, tânărul meu prieten, am exclamat eu. Pentru seminţia femeiască e mai bine ca acest dulău primejdios să înceteze o dată a mai fi călăul doamnelor – ca acest barbă-albastră să se lase de meserie. Şi e mai bine şi pentru el. De vreme ce nu e o boabă de adevăr în niciuna din poveştile acelea minunate de dragoste pe care dumneata le înghiţeai, nimeni n-a fost lovit în afară de Wiggle însuşi, ale cărui sentimente se vor concentra de aci înainte asupra cârnăţăriei. *Există* alţi oameni, domnule Waggle, care se fac într-adevăr vinovaţi de păcatele cu care se împăuna Wiggle şi care, în acelaşi timp, au parte de o situaţie bună în lume. Dar pe aceştia nu trebuie să-i luăm în zeflemea fiindcă, deşi Snobi, fără îndoială, sunt în acelaşi timp şi ticăloşi. Cazul lor se judecă de către o instanţă mai înaltă.

Capitolul XLVIII
SNOBII DE CLUB

V

Bachus este zeitatea căreia i se închină cu deosebire Waggle.

— Mie, băiete, să-mi dai vin, îi spune el prietenului său Wiggle, care flecăreşte despre frumuseţea femeii:

Şi iată-l ridicând paharul plin cu licoarea rubinie, clipind cu înţeles spre ea, sorbind-o, plescăind din buze după aceea şi cugetând asupra ei, de parc-ar fi cel mai grozav dintre cunoscători.

Am observat aceste exagerate veleităţi de cunoscători de vinuri mai ales la tineri. Îi auzi adesea pe micii Snobi ieşiţi din colegiu, pe bobocii de regiment, pe puişorii veniţi din şcolile publice şi care împodobesc cluburile, pronunţându-se cu mare autoritate în chestiuni de băutură.

— Sticla asta miroase a dop, spune Snobişorul.

Domnul Fly[1], chelnerul, o ia şi se înapoiază numaidecât cu acelaşi vin turnat într-o cană, vin pe care tânărul amator îl declară minunat.

— La naiba cu şampania, spune Bobocul, e bună doar pentru femei şi copii. Mie să-mi dai la cină *sherry* alb şi, după aceea, *Bordeaux* douăzeci şi trei.

— Ce-a ajuns *porto*-ul în ziua de astăzi? spune Puişorul; o zeamă groasă şi dulce – unde-i vinul vechi şi sec, pe care-l căpătai *pe vremuri?*

Până acum un an, Bobocul bea bere slabă în şcoala doctorului Swishtail[2]; şi până în 1844, când a părăsit seminarul, Puişorul îşi procura un *porto* vechi şi sec, într-o cârciumă din Westminster.

Oricine a privit caricaturi de acum treizeci de ani, îşi aminteşte cu siguranţă cât de des înfăţişa desenatorul nasuri borcănate, feţe pline de coşuri şi alte trăsături demne de un Bardolph[3]. Astfel de trăsături apar mult mai rar astăzi (în natură, şi, prin urmare, şi în desene) decât în vremurile bune de demult; dar le mai găseşti încă la tineretul

---

[1] *Fly* – ştiutor, rafinat.

[2] De la to *swish* – a lovi cu o nuia, şi *tail* – coadă.

[3] Personaj care întruchipează un beţiv în piesele *Nevestele vesele din Windsor, Henric al IV-lea* şi *Henric al V-lea* de Shakespeare.

din cluburi, la puştii care se laudă cu întrecerile la băutură şi ale căror feţe bolnăvicioase şi gălbejite sunt de obicei împodobite cu acele semne ce se şterg prin întrebuinţarea medicamentului lui Rowland[4].

— Ce-am pilit aseară, măi bătrâne! îi spune Hopkins lui Tomkins (în chip de prietenească mărturisire). Să-ţi spun ce-am făcut. La douăsprezece am luat micul dejun împreună cu Jack Herring şi am ţinut-o cu *brandy*, cu apă minerală şi ţigări până la patru, când am făcut o plimbăricâ de o oră prin parc. Pe urmă, am dejunat şi am băut *porto* cu aromate până la ora când intri cu jumătate de preţ la spectacol. Pe urmă am intrat pentru o oră la Haymarket; după aceea ne-am înapoiat la club şi dă-i cu carne friptă şi cu *whisky* până ne-am afumat de-a binelea. Ei, chelner! Un pahar cu *cherry-brandy*.

Chelnerii de club – cei mai politicoşi, mai de treabă, mai răbdători dintre oameni – mor din pricina chinurilor la care sunt supuşi de aceşti tineri cheflii şi fără milă. Dar dacă cititorul doreşte să vadă pe scenă o imagine desăvârşită a tineretului de teapa asta, l-aş sfătui să urmărească iscusita comedie *Asigurarea londoneză*. Simpaticii eroi ai acestei piese sunt înfăţişaţi nu numai în chip de beţivi care chefuiesc până la orele cinci dimineaţa, dar şi ca oameni înzestraţi cu sute de alte trăsături cuceritoare potrivite unor şarlatani, mincinoşi şi destrăbălaţi, toate pline de folos pentru privitor.

Cât de tare se deosebeşte atitudinea acestor tineri neobrăzaţi de purtarea cuviincioasă a prietenului meu, domnul Papworthy[5], care îi spune lui Poppins[6], majordomul clubului:

Papworthy: Poppins, mă gândesc să dejunez devreme; aveţi ceva vânat rece?

Poppins: Avem pateu de vânat, *Sir*; mai este cocoş rece, *Sir*; fazan rece, *Sir*; păun rece, *Sir*; lebădă rece, *Sir*; struţ rece, *Sir* etc. etc. (după caz).

Papworthy: Hm! Care-i cel mai bun vin pe care-l aveţi acum, Poppins, vărsat bineînţeles.

Poppins: Avem *Copper* şi *Magnum Laffitte, Sir*; mai avem *St. Julien Latte* şi *Sawdust, Sir; Leoville* e socotit deosebit de bun; şi cred că v-ar plăcea *Château-Margaux*.

Papworthy: Hm! Ha! bine – dă-mi o coajă de pâine şi un pahar cu bere. Nu iau decât o *gustare*, Poppins.

---

[4] Alifie împotriva petelor pe obraz.

[5] De la *pap* – terci pentru copiii mici şi *worthy* – demn de.

[6] De la *pop* – băutură spumoasă.

Căpitanul Shindy e un alt soi de pisălog de club. S-a întâmplat ca tot clubul să fie în picioare din pricina coastei de berbec a căpitanului Shindy.

— Uită-te la ea, *Sir!* Vrei să spui că-i friptă, *Sir?* Miroase-o, *Sir!* Asta-i carne pentru un gentleman?! urlă el către girantul clubului, care tremură în fața lui şi-i spune zadarnic că episcopul de Bullocksmithy tocmai a consumat trei fripturi din aceeaşi bucată. Toți chelnerii clubului s-au strâns ciorchine în jurul fripturii căpitanului; acesta rosteşte cele mai cumplite înjurături, pentru că Thomas n-a sosit cu sosul Harvey. Peter se poticneşte cu cana de apă şi cade peste Jeames care aduce paneraşele strălucitoare cu pâine. Ori de câte ori păşeşte Shindy în încăpere (ca să vedeți ce înseamnă forța de caracter), mesele se golesc şi fiecare dintre gentlemeni se descurcă cum poate cu dejunul, fiindcă toți lacheii aceştia uriaşi intra în sperieți.

Iar el se alege cu foloase. Îi ocărăşte pe toți şi, ca urmare, este mai bine servit. La club aleargă zece servitori ca să-i îndeplinească poruncile.

În timpul acesta, sărmana doamnă Shindy şi copiii trăiesc undeva, într-o locuință mizeră, serviți de o fetiță de la azil cu galenți în picioare.

Capitolul XLIX
SNOBII DE CLUB

VI

Orice femeie englezoaică binecrescută va fi mişcată de sfâşietoarea poveste a lui Sackville Maine, pe care am de gând s-o istorisesc aici. Despre plăcerile cluburilor s-a vorbit; să aruncăm acum o privire fugară asupra primejdiei reprezentate de aceste instituții. Dar pentru asta, trebuie să vi-l recomand pe tânărul meu amic Sackville Maine.

Am fost prezentat acestui gentleman şi fermecătoarei lui lady, la un bal, în casa onoratei mele prietene, doamna Perkins. Am remarcat în fața mea o făptură tânără în rochie albă, cu pantofi albi de satin, o panglică roză cam de un iard lățime care strălucea ca o flacără în timp ce purtătoarea ei se învârtea la polcă în brațele lui *monsieur* de Springbock, diplomatul german, şi purtând o coroniță verde pe cel mai negru păr văzut vreodată; remarcând, deci, în fața mea această femeie tânără şi încântătoare care se rotea grațios într-un dans grațios, oferind ochilor, pe măsură ce ocolea în vârtej încăperea, când fața întreagă, când trei sferturi, când profilul – o față care, pe scurt, din orice unghi ai fi privit-o, părea drăguță, rumenă şi fericită – am simțit o curiozitate foarte la locul ei (cel puțin aşa cred) cu privire la deținătoarea acestui chip plăcut şi l-am întrebat pe Wagley[1] (care era alături şi stătea de vorbă cu o cunoştință) cine era doamna cu pricina.

— Care? făcu Wagley.

— Aceea cu ochii negri ca de cărbune, am răspuns.

— Sst! făcu el, iar gentlemanul cu care stătea de vorbă se îndepărtă cam plouat.

După plecarea acestuia, Wagley izbucni în râs.

— Ochi ca de cărbune! spuse; ai nimerit-o. E doamna Sackville Maine şi ăsta, care tocmai a plecat, e soțul ei. E negustor de cărbuni, Snob, măi băiete, şi nici nu mă îndoiesc că doamna Perkins se aprovizionează cu cărbune din depozitele lui. Se face foc ori de câte ori aude pomenindu-se de cărbune. El, nevastă-sa şi maică-sa sunt

[1] De la *wag* – mucalit.

foarte mândri de familia doamnei Sackville; e născută Chuff[2] şi e fiica răposatului căpitan Chuff din Marina regală. Acolo e văduva căpitanului, femeia aia voinică, îmbrăcată în poplin de culoare cărămizie, care se luptă să ia levata bătrânului domn Dumps[3], la masa de joc.

Şi chiar aşa şi era. Sackville Maine (al cărui nume este, cu siguranță, de o sută de ori mai elegant decât cel de Chuff) fusese binecuvântat cu o nevastă drăguță, cu o soacră distinsă şi era invidiat pentru ambele de către anumiți oameni.

Curând după căsătorie, bătrâna doamnă avu bunătatea să vină în vizită – doar pentru paisprezece zile – la căsuța lui drăguță din Kennington; şi, într-atâta îndrăgi locul, încât nu l-a mai părăsit vreme de patru ani. L-a adus şi pe fiul ei, Nelson Collingwood Chuff, ca să-l aibă în preajmă; dar băiatul nu stă aşa mult pe acasă cum stă mămica lui, fiindcă e extern la şcoala Merchant Taylor, unde capătă o temeinică educație clasică.

Dacă aceste ființe, rude atât de apropiate ale soției şi, pe bună dreptate, atât de dragi ei, pot fi socotite piedici în calea fericirii lui Maine, atunci nu cred să mai existe vreun om care să nu se poată plânge de ceva în viață. De altfel, când l-am cunoscut prima oară pe domnul Maine, nimeni nu părea să se simtă mai la largul lui decât acesta. Vila lui era un model de eleganță şi confort; masa şi pivnița îi erau minunat şi cu grijă aprovizionate. Avea parte de toate plăcerile, dar nu scotea nimănui ochii. Omnibuzul îl ducea dimineața la treburi iar vaporaşul îl aducea înapoi, spre cel mai fericit dintre cuiburi, unde îşi omora serile lungi citind romane la modă doamnelor care lucrau, sau acompaniindu-şi soția la flaut (din care cânta frumos), sau cu sute de alte distracții plăcute şi nevinovate de familie. Doamna Chuff umplu saloanele cu tapiserii minunate lucrate de mâna ei. Doamna Sackville avea un talent deosebit pentru confecționarea unor cuverturi croşetate sau a dantelelor pentru decorarea pernelor. Mai ştia să facă vinuri de casă, de asemenea conserve şi murături. Avea un album în care, în perioada logodnei, Sackville Mâine scrisese cu caligrafia lui de registru comercial, crâmpeie din poeziile lui Byron sau Moore[4], potrivit situației. Doamna mai avea şi un caiet de rețete culinare scrise de mână – deci toate

---

[2] *Chuff* – lup de mare.

[3] De la *dumpy* – scurt şi gros.

[4] *Moore Thomas* (1779–1852), poet irlandez.

însuşirile care vădesc o minte virtuoasă de englezoaică binecrescută.

— Cât despre Nelson Collingwood, spunea Sackville râzând, nu ne putem lipsi de el în casă. Dacă nu ne-ar strica el tapiseriile, în câteva luni n-am mai încăpea de atâtea perne; şi apoi, pe cine altul decât el, am putea găsi, ca să bea din vinul de casă al Laurei?

Adevărul e că domnii care veneau din City să ia masa la Kennington nu puteau fi convinşi să-l bea – nazuri de care mărturisesc că m-am făcut şi eu vinovat, când am pătruns în intimitatea familiei.

— Şi totuşi, *Sir*, acest ghimber verde a fost băut de câțiva dintre eroii cei mai mândri ai Angliei, se mira doamna Chuff. Lordul amiral Exmonth l-a gustat şi l-a lăudat, *Sir*, pe puntea vasului „Nabucodonosor" al căpitanului Chuff, la Alger, în 74; şi a luat cu el trei duzini de sticle pe fregata „Furca", din care a servit o parte oamenilor înainte de a porni în nemuritoarea acțiune împotriva „Furibundei" şi a căpitanului Choufleur, în golful Panama.

Toate astea, măcar că bătrână văduvă ni le povestea în fiecare zi când se aducea vinul, nu i-au ajutat să scape nici măcar de o parte din el şi ghimberul verde, care înflăcărase atâția marinari britanici în lupte şi victorii, nu era pe gustul unor domni degenerați din vremurile noastre moderne.

Îl văd şi acum pe Sackville, aşa cum era pe vremea când, după ce i-am fost prezentat de Wagley, i-am făcut prima vizită. Era în iulie, într-o după-amiază de duminică. Sackville Maine se întorcea de la biserică la un braț cu soția, la celălalt cu soacra (îmbrăcată, ca de obicei, în poplin de culoare cărămizie). Un valet, nici băiat, nici bărbat, ca să zic aşa, păşea în urma lor, purtând cărțile de rugăciuni ale căror scoarțe aurite străluceau. Doamnele aveau umbrele de soare minunate, cu ciucuri şi franjuri. Ceasornicul mare de aur al doamnei Chuff, agățat în dreptul stomacului, strălucea acolo ca un glob de foc. Nelson Collingwood rămăsese în urmă şi zvârlea cu pietre într-un cal bătrân pe imaşul din Kennington. Pe locul acela înverzit ne-am întâlnit şi nu pot uita reverența maiestuoasă pe care mi-a făcut-o doamna Chuff când şi-a amintit că avusese plăcerea de a mă întâlni la doamna Perkins – şi nici privirea de dispreț aruncată de ea unui gentleman nenorocit, care ținea, cocoțat pe un butoi, o predică dezlânată unui auditoriu sceptic alcătuit din conductori de omnibuze şi dădace.

— N-am încotro, *Sir*, a spus ea. Sunt văduva unui ofițer din Marina britanică. Am fost învățată să-mi cinstesc biserica şi regele;

nu pot suferi să văd un radical sau un disensionist.

Am înțeles că aceste principii frumoase îl impresionau pe Sackville Maine.

— Wagley, spuse el către cel care mă recomandase, dacă n-ai ceva mai bun de făcut, de ce n-ai lua masa la noi, împreună cu prietenul dumitale? Domnule Snob, *Sir*, chiar în clipa asta berbecul a fost scos din frigare. Laura şi doamna Chuff (de fapt a spus Lora[5] şi doamna Chuff, dar eu nu pot să sufăr oamenii care fac caz de aceste ciudățenii de pronunție) vor fi nespus de fericite să vă primească, iar eu vă făgăduiesc că veți fi întâmpinați cu inima deschisă şi că veți bea un pahar de *porto* mai bun ca oriunde în Anglia.

„E mai bine – mi-am spus eu – decât să iau masa la «Sarcofag» club la care Wagley şi cu mine aveam de gând să mâncăm; aşa încât am primit această invitație prietenoasă, din care s-a născut pe urmă o intimitate strânsă.

Totul în familia şi în casa asta era atât de plăcut, de tihnit, de bine gândit, încât până şi un cinic ar fi încetat să mormăie. Doamna Laura era numai grație şi zâmbet şi îi şedea tot atât de bine în rochița de dimineață ca şi în rochia de seară pe care o purtase la doamna Perkins. Doamna Chuff debita poveştile ei despre „Nabucodonosor” ’74, lupta dintre „Furca” şi „Furibunda”, rezistența eroică a căpitanului Choufleur şi cantitatea de tabac pe care o prizase acesta etc. etc., care poveşti, auzite fiind pentru întâia oară, mi s-au părut mai plăcute decât le-am găsit în urmă. Sackville Maine era cea mai perfectă dintre gazde. Încuviința tot ce spunea fiecare şi-şi schimba părerile, fără urmă de rezervă, în fața celei mai uşoare contraziceri. Nu avea ambiția să rivalizeze cu Schönbein[6] sau cu călugărul Bacon[7] şi nici praful de puşcă nu voia să-l inventeze – era un om bun, prietenos, simplu, cinstit, comod, îndrăgostit de nevastă-sa, binevoitor față de toată lumea, mulțumit de soarta lui, mulțumit chiar şi de soacră-sa. Mi-amintesc că, în seara aceea, când s-a adus, nu ştiu din ce motiv, *whisky* cu apă, Nelson Collingwood s-a amețit nițel. Faptul n-a tulburat câtuşi de puțin echilibrul lui Sackville.

— Du-l sus, Joseph, i-a spus el pipernicitului de valet – şi vezi să

---

[5] Modificarea de pronunție indică, în cazul de față, originea periferică, *cockney*, a vorbitorului.

[6] *Schönbein, Christian Friedrich* (1799–1868), mare chimist german.

[7] *Bacon Roger* (1214–1294), călugăr englez, mare învățat al evului mediu, căruia i se atribuie, inexact, inventarea prafului de puşcă.

nu afle maică-sa nimic.

Ce a putut să-l nefericească pe un om atât de fericit din fire? Ce a putut stârni tulburare şi zâzanie, ce a putut aduce înstrăinare într-o familie atât de iubitoare şi de unită? Doamnelor, lucrul nu s-a întâmplat din vina mea, ci din aceea a doamnei Chuff – dar sfârşitul istoriei îl veți afla într-una din zilele viitoare.

Capitolul L
SNOBII DE CLUB

VII

Nenorocirea care s-a abătut asupra lui Sackville, un tânăr atât de cumsecade şi bun la inimă, i s-a tras în întregime de la clubul acela nesuferit „Sarcofagul”; şi faptul că el i-a călcat pragul a fost în parte din vina autorului acestor rânduri.

Văzând că gustul doamnei Chuff, soacra lui, se îndreaptă spre ceea ce este distins (nu vorbea decât despre lordul Collingwood, lordul Gambier, sir Jahaleel Brenton şi despre balurile de la Gosport şi Plymouth) Wagley şi cu mine, după obiceiul nostru, i-am închis gura, vorbind despre lorzi, duci, marchizi şi baroneți, de parcă aceşti oameni importanți ne-ar fi fost prieteni intimi.

— Pare-se că lordul Sextonbury[1] am început eu, şi-a revenit după moartea soției sale. Aseară, la „Sarcofagul”, el şi cu ducele stăteau foarte veseli la un pahar cu vin; nu-i aşa, Wagley?

— Băiat de treabă, ducele, a răspuns Wagley; (apoi către doamna Chuff) vă rog, doamnă, dumneavoastră care cunoaşteți lumea şi vă pricepeți la etichetă, vreți să-mi spuneți ce se cuvine să facă un om în situația mea? În iunie trecut, înălțimea sa, fiul lordului Castlerampant, Tom Smith şi cu mine luam masa la club, când eu am propus să pariem la derbi pe *Păianjenul*, patruzeci contra una, şi numai în galbeni. Înălțimea sa a acceptat pariul şi, bineînțeles, eu am câştigat. Nu mi-a plătit nici până acum. Întrebarea este, pot eu să-i cer unui om atât de mare să-mi dea galbenul? Încă o bucată de zahăr, dacă sunteți bună, scumpă doamnă.

Din fericire, Wagley i-a oferit, în felul acesta, doamnei Chuff motivul de a nu răspunde la întrebarea copleşitoare pentru întreaga familie de oameni respectabili în mijlocul cărora ne aflam. Îşi trimiteau unul altuia mesaje uimite din ochi. Se uitau la noi cu o mirare mută, asemenea aceleia cu care privea viteazul Cortez[2] Pacificul. Poveştile doamnei Chuff despre noblețea navală păliră de-a binelea; mica şi drăgălaşa doamnă Sackville, simțindu-se stânjenită,

---

[1] De la *sexton* – paracliser, gropar.

[2] *Cortez Fernando* (1485–1547), cuceritor spaniol al Mexicului.

urcă să vadă ce fac copiii – nu dihania aceea mică de Nelson Collingwood care dormea dus după porția de *whisky* cu apă – ci o pereche de micuți care-şi făcuseră apariția la desert şi ai căror fericiți părinți erau ea şi cu Sackville.

Rezultatul acestei şi a altor întâlniri cu domnul Maine a fost că l-am propus şi am obținut alegerea lui ca membru al clubului „Sarcofagul".

Treaba nu s-a petrecut fără o puternică opoziție – oamenii îşi şopteau în taină că cel propus era negustor de cărbuni. Puteți fi siguri că unii dintre grangurii şi cei mai mulți dintre parveniții clubului erau gata să-l respingă. Totuşi, noi am biruit, cu succes, opoziția. Parveniților le-am atras atenția că Lambtonii şi Stuarții[3] au vândut şi ei cărbuni; i-am muiat pe granguri dând referințe despre familia lor bună, inima lui bună şi bunele lui purtări. În ziua alegerii, Wagley umbla de colo până colo, descriind cu mare elocință lupta dintre „Furca" şi „Furibunda" şi vitejia căpitanului Maine, tatăl prietenului nostru. Povestirea conținea o mică eroare; dar l-am scos la liman pe omul nostru cu numai foarte puține bile negre în cutia de vot: fireşte una era a lui Byles, care respingea pe oricine; alta a lui Bung, care se uita de sus la un negustor de cărbuni, pentru că el însuşi s-a retras, nu demult, din comerțul de vinuri.

Vreo două săptămâni mai târziu, l-am văzut pe Sackville Maine în următoarea împrejurare:

Arăta familiei sale clubul. Îi adusese pe toți în trăsurica de culoare albastru-deschis, care aştepta la uşa clubului. Pipernicitul de valet al doamnei Chuff era cocoțat pe capră, alături de vizitiu, care purta o livrea improvizată. Nelson Collingwood, drăgălaşa doamnă Sackville, doamna căpitan Chuff (noi îi spuneam doamna comodor Chuff) toți veniseră, cea din urmă, bineînțeles, în rochie cărămizie, de poplin, care, oricât ar fi fost de splendidă, nu era nimic în comparație cu splendoarea „Sarcofagului". Sackville Maine le arăta încântat frumusețile locului, care păru micului grup un adevărat rai.

„Sarcofagul" oferă toate stilurile arhitectonice şi decorative cunoscute. Biblioteca cea mare este elisabetană; biblioteca mică este în stil gotic, ogival; sufrageria este concepută într-un doric sever, camera oaspeților are aspect egiptean, saloanele sunt stil Ludovic al XIV-lea (numite astfel pentru că ornamentele hidoase expuse aci erau folosite în timpul lui Ludovic al XV-lea). În *cortile* sau antreu găseşti

[3] Familii din marea aristocrație britanici.

stilul mauro-italian. Totul e numai marmură, lemn de mesteacăn, oglinzi, arabescuri, bronz şi scagliola[4]. Volute, hieroglife, balauri, cupidoni, primule şi alte flori se cațără pe pereți dând impresia unei extraordinare şi foarte variate supraabundențe. Închipuiți-vă că oamenii din orchestra lui Julien ar cânta din toate puterile, executând fiecare altă melodie; ornamentele clubului nostru „Sarcofagul" mă zăpăcesc şi mă impresionează în acelaşi fel. Amețită de emoții pe care eu nu sunt în stare să le descriu, iar ea nu îndrăznea să le împărtăşească, doamna Chuff, urmată de copiii şi de ginerele ei, înainta uimită în mijlocul acestor minunății de lipsă de gust.

Singurul om pe care doamna Chuff îl văzu în biblioteca mare (225 picioare lungime pe 150 lățime) fu Tiggs. Stătea tolănit pe o canapea de catifea roşie şi citea un roman franțuzesc al lui Paul de Kock. Cartea era foarte mică. El e un om foarte mărunt. În sala aceea uriaşă părea doar o pată. În timp ce doamnele treceau cutremurate şi fără suflare prin singurătatea aceea largă şi măreață, Tiggs aruncă o privire ştiutoare şi ucigaşă spre frumoasele necunoscute, ca şi cum ar fi spus: „Nu sunt eu cineva?" şi sunt sigur că asta era şi părerea lor.

— *Cine-i ăsta?* şuieră doamna Chuff, după ce îl depăşisem cu vreo cincizeci de paşi, trecând spre cealaltă parte a încăperii.

— Tiggs! răspund eu într-o şoaptă asemănătoare.

— Foarte plăcut aici, nu-i aşa, dragă? îi spune Maine doamnei Sackville cu tonul degajat al omului care se simte la largul lui: vezi, găseşti toate magazinele, vezi, cele trebuincioase pentru scris – lucrări noi, e o bibliotecă selectă, cuprinde toate lucrările importante, de exemplu, aici ce avem? *Monasticonul lui Dugdale*[5] o carte nespus de bună şi cred că şi foarte amuzantă.

Şi dând să scoată o carte din raft ca s-o arate doamnei Maine, alese volumul VII, către care se simți atras de faptul ciudat că din cotorul lui ieşea o clanță de alamă. Dar în loc să scoată o carte, deschise uşa mascată a unui dulap ce nu cuprindea decât mătura şi cârpa de praf lăsate acolo de o jupânească leneşă, ceea ce pe el îl nedumeri nespus, în timp ce Nelson Collingwood, pierzându-şi tot respectul, izbucni într-un râs zgomotos.

— Asta-i cea mai caraghioasă carte pe care am văzut-o, declară

---

[4] Gen de zugrăveală care imită marmura.

[5] *Dugdale's Monasticon* este o istorie a mânăstirilor engleze.

Nelson. Mi-ar plăcea să n-avem decât d-astea la şcoala „Merchant Taylor”.

— Sst, Nelson, se repezi la el doamna Chuff, după care trecurăm în alte încăperi minunate.

Cum mai admirară draperiile din salon (brocart roz cu argint, foarte potrivit pentru Londra); cum mai socotiră preţul la iard; cum se mai lăfăiră pe sofalele luxoase; cum se mai priviră în oglinzile uriaşe!

— Nu-i rău să te bărbiereşti aici, aşa-i? o întrebă Maine pe soacră-sa (cu fiecare minut care trecea, i se suia mai rău la cap).

— Dă-te la o parte, Sackville, îi spuse ea, încântată, apoi se uită cu coada ochiului peste umăr, îşi potrivi mânecile rochiei de poplin cărămiziu, se cuprinse toată într-o privire, atentă.

Şi doamna Sackville aruncă o privire, doar una, şi mie mi s-a părut că oglinda a răsfrânt chipul unei făpturi drăgălaşe şi foarte zâmbitoare.

Dar ce poate fi mai firesc decât o femeie în faţa oglinzii? Binecuvântate fie gingaşele făpturi, acolo-i doar locul lor. Într-acolo zboară ele în chip firesc. Oglinda le e dragă şi ele o înfrumuseţează. Dar ceea ce-mi place mie să văd, ceea ce privesc cu bucurie neistovită, cu adoraţie, sunt domnii de la club în faţa oglinzilor mari. De pildă, bătrânul Gills[6], când îşi ridică gulerul şi rânjeşte mutrei lui pline de pete; sau Hulker[7] când priveşte solemn la chipul lui mătăhălos şi-şi strânge haina ca să-şi subţieze talia. Fred Minchin[8] cu grimasa lui studiată, dăruind, în drum spre masă, un zâmbet distrat şi mulţumit eşarfei lui albe din oglindă. Câtă deşertăciune a răsfrânt această oglindă de club, zău aşa!

Ei bine, doamnele au străbătut întregul aşezământ cu o plăcere desăvârşită. Au admirat cafeneaua şi măsuţele pregătite pentru dejun şi pe domnii care-şi luau gustarea şi pe Jawkins, care tuna şi fulgera ca de obicei; au văzut sălile de lectură şi bătaia pentru ziarele de seară; au văzut şi bucătăriile – acele minuni ale artei – unde şeful, înconjurat de peste douăzeci de slujnice drăguţe, domnea peste zece mii de oale strălucitoare; şi, de-a dreptul înnebunite de plăcere, s-au urcat din nou în trăsurica albastru-deschis.

Sackville nu s-a urcat, deşi micuţa Laura s-a aşezat anume pe

---

[6] *Gill* – guşă.

[7] De la *hulk* – persoană masivă, namilă.

[8] Nume format din *mince* – tocat şi *chin* – bărbie.

locul din spate, ca să i-l lase lui pe cel din față, în rând cu rochia cărămizie a doamnei Chuff.

— Astă-seară avem mâncarea ta favorită, spuse ea cu glas sfios, nu vii, Sackville?

— Eu o să iau o friptură aici, draga mea, răspunde Sackville. Acasă, Jeames!

Sackville urcă scările „Sarcofagului" şi, în timp ce trăsurica albastră se urnea din loc, chipul drăgălaş dinăuntru privea trist.

Capitolul LI
SNOBII DE CLUB

VIII

De ce, de ce oare am făcut eu şi cu Wagley o faptă atât de crudă, de ce l-am introdus pe tânărul Sackville Maine în „Sarcofagul" acela nesuferit! Fie ca lipsa noastră de prevedere şi pilda lui să le fie de învățătură şi altor domni; fie ca soarta lui şi aceea a sărmanei lui soții să rămână întipărită în mintea fiecărei femei britanice. Iată care au fost urmările intrării lui la club.

Unul dintre primele năravuri cu care s-a ales nenorocitul în acest locaş al frivolității a fost fumatul. Câțiva *dandy* ai clubului, ca marchizul de Macadaw, lordul Doodeen şi alții de acelaşi rang înalt, obişnuiesc să se dedea acestui năravsus, în sala de biliard a „Sarcofagului". Cât ca să facă cunoştință cu ei, cât dintr-o pornire firească spre păcat, Sackville Maine i-a urmat şi a devenit adeptul acestei deprinderi dezgustătoare. Când acest viciu pătrunde într-o familie, nici nu e nevoie să spun cât de triste sunt urmările atât pentru mobilă, cât şi pentru morală. Sackville a început să fumeze acasă, în sufragerie, pricinuind soției şi soacrei suferințe pe care nu mă încumet să le descriu.

După aceea deveni un jucător recunoscut de biliard şi începu să irosească ore întregi cu această distracție; paria fără măsură, juca destul de bine, era bătut îngrozitor de căpitanul Spot şi colonelul Cannon. Juca meciuri de o sută de partide cu aceşti domni şi, nu numai că se ținea de treaba asta până la orele patru sau cinci dimineața, dar venea la club şi înainte de amiază, ca să se distreze în dauna afacerilor, zdruncinându-şi sănătatea, neglijându-şi nevasta.

De la biliard la *whist* nu e decât un pas – şi când un om ajunge să joace *whist* pe 5 lire partida, părerea mea este că s-a sfârşit cu el. Cum putea să meargă înainte comerțul cu cărbuni, cum putea firma să-şi mențină clientela, când asociatul principal era tot timpul la masa de joc?

Acum că se întovărăşise cu persoane distinse şi tineri *dandy* din Pall Mall, Sackville începu să se ruşineze de locuința lui mică şi plăcută din Kennington – şi-şi mută familia la Pimlico, unde, deşi doamna Chuff, soacră-sa, se simți la început fericită – cartierul fiind

elegant şi plasat în preajma suveranului ei – biata de Laura şi copiii trăiră o schimbare dureroasă. Unde erau prietenele care veneau la ea dimineţile, cu lucrul de mână? Erau la Kennington, în apropiere de Clapham. Unde erau micii tovarăşi de joacă ai copiilor? Pe tăpşanul comunal din Kennington. În caleştile mari şi gălăgioase care uruiau urcând şi coborând străzile cenuşii ale noului cartier, nu se aflau prieteni pentru mica şi duioasa Laura. Copiii care se plimbau prin pieţe însoţiţi de o *bonne* sau o guvernantă scrobită nu semănau cu puştii fericiţi care înălţau zmeie sau jucau şotron pe mult iubitul tăpşan de demult. Şi vai! Ce deosebire şi în privinţa bisericii, între Sf. Benedict din Pimlico, cu stranele lui deschise, slujba fornăită adormitor, lumânările, stiharele, ghirlandele, procesiunile sale, şi obiceiurile cinstite moştenite din străbuni de la Kennington! Până şi valeţii care-şi însoţeau stăpânii la Sf. Benedict erau atât de impunători şi de uriaşi, încât James, pipernicitul doamnei Chuff, tremura în mijlocul lor şi declară că mai bine îşi dă demisia decât să mai poarte cărţile într-o asemenea biserică.

Mobilarea casei a fost şi ea costisitoare.

Şi doamne! Ce deosebire între banchetele mohorâte date de Sackville la Pimlico şi mesele voioase de la Kennington! S-a sfârşit cu ciozvârtele de berbec, s-a sfârşit cu cel mai bun *porto* din Anglia; în schimb se servesc *entrées* pe platouri de argint şi o şampanie oribilă de doi penny; în schimb vezi chelneri înmănuşaţi şi, în chip de societate, filfizoni de club, în mijlocul cărora doamna Chuff se simte stingherită, iar doamna Sackville tace chitic.

Nu că Sackville ar mânca acasă foarte des. Nepricopsitul a devenit un epicurean desăvârşit şi, de obicei, ia masa la club, împreună cu clica de mâncăi de aici: cu bătrânul doctor Maw[1] cu colonelul Cramley (care e slab ca un ogar şi are fălci de ştiucă) şi cu ceilalţi. Aici îl poţi vedea pe necunoscutul ăsta sorbind şampanie Sillery şi îmbuibându-se cu bucate franţuzeşti; şi, adesea, privindu-l îndurerat de la masa mea (unde mă ospătam modest cu carne rece, cu berea slabă a clubului şi o jumătate de *Marsala)* oftam la gândul că toate astea se întâmplau din vina mea.

Şi gândurile mele pline de căinţă cuprindeau şi alte fiinţe. Unde e soţia lui? mă întrebam. Unde-i buna, drăguţa, sărmana Laura? În clipa asta – e aproape ora de culcare a copiilor – în timp ce netrebnicul de colo dă vinul pe gât, micuţii stau la genunchii Laurei

[1] *Maw* – stomac.

şi-şi bâiguie rugăciunile, iar ea îi învață să spună: Dumnezeule, binecuvântează-l, rogu-te, pe tăticu.

După ce i-a culcat, s-a sfârşit cu îndeletnicirile ei pe ziua de azi; noaptea va rămâne singură de tot, aşteptând tristă întoarcerea lui. O, ce ruşine! Ce ruşine! Du-te acasă, beţivan trândav.

Cum şi-a pierdut Sackville sănătatea; cum şi-a pierdut firma; cum a intrat în încurcături; cum a făcut datorii; cum a devenit administrator la căile ferate; cum a închis casa din Pimlico şi a plecat la Boulogne – toate aş putea să le istorisesc, de nu mi-ar fi atât de ruşine de rolul pe care l-am jucat în treaba asta. Până la urmă s-a înapoiat în Anglia; pentru că, spre mirarea tuturor, doamna Chuff a scos o sumă mare de bani (despre care nimeni nu ştia că o pusese deoparte) şi i-a plătit lui Sackville datoriile. Acum e în Anglia, dar locuieşte la Kennington. Numele lui a fost demult şters din registrele „Sarcofagului". Când ne întâlnim, el traversează strada, iar eu nu-l strig, fiindcă m-ar durea să desluşesc o privire de imputare sau tristeţe pe faţa dulce a Laurei.

Totuşi – sunt mândru s-o cred – înrâurirea Snobului din Anglia asupra cluburilor în general n-a fost întru totul dăunătoare: căpitanului Shindy i s-a făcut frică să mai persecute chelnerii şi-şi mănâncă friptura de berbec, fără să stârnească furtuni. Gobemouche nu pune mâna pe mai mult de două ziare pentru lectura lui particulară. Tiggs nu mai sună şi nu-l mai face pe băiatul de la bibliotecă să parcurgă un sfert de milă ca să-i aducă „volumul II", care zace pe masa de alături. Growler[2] a încetat să mai umble de la o masă la alta, prin cafenea, ca să cerceteze ce mănâncă oamenii. Trotty Veck pleacă din antreu cu propria lui umbrelă – cea de bumbac – iar paltonul căptuşit cu mătase al lui Sydney Scraper a fost adus înapoi de Jobbins, care-l confundase într-adevăr cu al lui. Wiggle a încetat să mai spună poveşti despre femeile cărora le-a frânt inima. Snooks nu mai crede nimerit pentru un gentleman să respingă avocaţii la alegerile clubului. Snuffer nu mai desfăşoară în public, înaintea focului, batista lui mare şi roşie de bumbac, spre admiraţia a două sute de gentlemeni. Şi dacă măcar un singur Snob de club a fost readus pe calea cea dreaptă; dacă măcar un singur biet John a fost scutit de un drum sau o muştruluială, spuneţi fraţi şi prieteni, au fost oare scrise în zadar aceste schiţe despre Snobii de club?

---

2 De la *to growl* – a mormăi.

Ultimul capitol

Cum s-a întâmplat că am ajuns la nr. 52 în seria aceasta de articole, aproape că nu-mi dau seama, dragi prieteni şi fraţi întru Snobism, dar iată că am petrecut împreună un an întreg de viaţă, pălăvrăgind şi clevetind despre seminţia omenească; şi de-ar fi să mai trăim încă o sută de ani, tot cred că am găsi subiecte de vorbă din belşug pe tema nesfârşită a Snobilor.

Conştiinţa naţiunii s-a pasionat pentru acest subiect. Zilnic plouă cu scrisori care-mi aduc dovezi de simpatie şi atrag atenţia Snobului Angliei asupra unor varietăţi de Snobi nedescrise de el. „Unde ţi-ai lăsat Snobii teatrali; Snobii comerciali; Snobii medicali şi chirurgicali; Snobii oficiali şi Snobii juridici; Snobii artistici; Snobii muzicali; Snobii sportivi?" scriu stimaţii mei corespondenţi. „Cu siguranţă că n-ai să treci cu vederea alegerea cancelarului din Cambridge şi nu vei uita să dai în vileag Snobismul profesorilor care se apropie, cu pălăria în mână, de un tânăr prinţ în vârstă de douăzeci şi şase de ani şi-l imploră să primească a fi conducătorul vestitei lor universităţi?" scrie un prieten, care foloseşte pecetea clubului „Cam şi Isis"[1]. „Te rog, te rog, strigă altul, acum că începe sezonul de operă, ţine-ne o conferinţă despre Snobii cu abonamente." Bineînţeles că mi-ar plăcea foarte mult să scriu un capitol despre profesorii Snobi şi altul despre filfizonii Snobi. La scumpii mei Snobi teatrali mă gândesc cu o strângere de inimă; îmi vine greu să mă stric cu câţiva artişti Snobi, cu care demult doream să stau de vorbă.

Dar ce rost are s-o mai lungim? După ce aceştia vor fi descrişi, se vor ivi alţi Snobi buni de zugrăvit. E o muncă fără de sfârşit. Un singur om nu poate s-o ducă până la capăt. Aici sunt doar cincizeci şi două de cărămizi, şi noi trebuie să clădim o piramidă. Cel mai bun lucru este să ne oprim. După cum Jones părăseşte întotdeauna încăperea de îndată ce şi-a spus poanta – după cum Cincinnatus[2] şi generalul Washington s-au retras amândoi din viaţa publică în plină glorie şi popularitate – după cum prinţul Albert, de îndată ce a pus piatra de temelie a Bursei, i-a lăsat pe zidari să sfârşească singuri acea clădire şi s-a dus acasă la dejunul său regal, după cum, la

[1] Clubul foştilor studenţi de la Cambridge.

[2] *Cincinnatus* (sec. al V-lea î.e.n.), conducător de oşti şi om politic roman.

sfârşitul stagiunii teatrale, poetul Bunn[3] îşi binecuvântează, însufleţit de sentimente prea vijelioase pentru a fi descrise, *draagii* săi prieteni, tot aşa, dragi prieteni, Snobul Angliei – triumfător dar modest – îşi ia rămas bun de la voi în plin entuziasm al cuceririi, în plină strălucire a victoriei, în mijlocul uralelor şi aplauzelor poporului.

Dar numai pentru un sezon. Nu pentru totdeauna. Nu, nu. Există un scriitor vestit, pe care eu îl admir foarte mult şi care, în ultimii zece ani, îşi ia mereu rămas bun de la public în prefeţele sale şi mereu se reîntoarce spre bucuria tuturor. Cum are inimă să-şi ia rămas bun atât de des? Eu cred că Bunn este într-adevăr îndurerat, când binecuvântează publicul. Despărţirea e totdeauna dureroasă. Până şi pisălogul cu care te-ai obişnuit ţi-e drag. Mi-ar părea rău să-i strâng mâna pentru ultima oară chiar şi lui Jawkins. Cred că un ocnaş normal, care se întoarce din deportare, trebuie să se simtă destul de trist când îşi ia rămas bun de la Vam Diemen's Land[4]. Când cortina coboară, în ultima seară, deasupra scenei de pantomimă, sărmana paiaţă bătrână trebuie să se simtă nefericită, puteţi fi siguri. Ha! Cu ce bucurie se repede, în seara de 26 decembrie a anului următor, ca să vă spună:

— Ce mai faceţi? Am sosit!

Dar devin din cale afară de sentimental. Să ne întoarcem deci la tema noastră.

---

[3] *Bunn Alfred*, contemporan al lui Thackeray, director al unor teatre londoneze şi textier.

[4] Insulă aşezată lângă ţărmul sud-vestic al Australiei, unde erau deportaţi criminalii englezi.

Conştiinţa naţiunii pasionată pentru tema Snobilor

Cuvântul Snob a primit un loc în respectabilul nostru vocabular englez. Poate că nu suntem în stare să-l definim. Nu suntem în stare să spunem ce înseamnă el, aşa cum nu suntem în stare să definim cuvântul spirit, sau umor, sau mistificare, dar *ştim* ce înseamnă. Cu câteva săptămâni în urmă, fiindu-mi hărăzită fericirea de a sta lângă o tânără doamnă la o masă primitoare, unde bietul Jawkins perora solemn şi fără noimă, am scris pe damascul imaculat al feţei de masă S-B şi am atras atenţia vecinei mele asupra acestei mici observaţii.

Tânără a zâmbit. A înţeles numaidecât. Mintea ei a completat pe dată cele două litere omise şi am citit în ochii ei plini de încuviinţare că-l ştia pe Jawkins drept un Snob. E drept că deocamdată le convingi foarte rar pe doamne să folosească acest cuvânt; dar e de necrezut ce expresie drăguţă capătă gurița lor zâmbitoare când îl rostesc. Dacă vreo tânără doamnă se îndoieşte de acest lucru, n-are decât să se ducă în odaia ei, să se privească fix în oglindă şi să spună „Snob". Dacă încearcă această simplă experienţă, îmi dau viaţa că va zâmbi şi va recunoaşte că silaba aceasta stă uimitor de bine gurii ei. E un cuvinţel drăguţ şi rotund, alcătuit numai din sunete moi, cu un mic şuier la început, care-l face, ca să zic aşa, mai picant.

Între timp Jawkins bătea câmpii şi se lăuda mai departe, în neştire. Şi tot aşa o să urle şi o să zbiere mai departe până în vecii vecilor, sau cel puţin atâta vreme cât se vor găsi oameni care să-l asculte. Nu poţi schimba firea oamenilor şi a Snobilor prin tăişul satirei, după cum nu poţi preface un măgar într-o zebră, oricâte dungi i-ai desena pe spinare.

Dar putem preveni vecinii că omul pe care ei şi Jawkins îl admiră e un înşelător. Putem să-i aplicăm proba Snobismului şi să-l încercăm dacă-i înfumurat şi şarlatan, dacă-i solemn şi lipsit de modestie, dacă-i hain şi mândru de sufletul lui meschin. Să vedem cum se poartă cu un om mare – şi cum se uită la unul mic? Ce face în prezenţa înălţimii sale ducele; dar în prezenţa lui Smith, negustorul?

Pare-mi-se că blestemul lui mamon a atins întreaga societate engleză; şi că de la cel mai mic până la cel mai mare ne gudurăm, ne încovoiem, ne târâm pe de o parte, tiranizăm şi batjocorim pe de alta. Nevastă-mea se adresează cu mare băgare de seamă – „cu demnitatea cuvenită" spune ea – vecinei noastre, soţia negustorului. Tot ea –

adică doamna Snob, Eliza – şi-ar da ochii din cap ca să meargă la curte, unde vara ei, nevasta căpitanului, a fost. E un suflet bun, dar suferă cumplit când e silită să mărturisească unde locuim: Upper Thompson-Street, Somer's Town. Deşi cred că, în adâncul inimii ei, doamna Whiskerington[1] ne îndrăgeşte mai mult pe noi decât pe verii ei din familia Smigsmag, ar trebui s-o auzi cum îi turuie gura când vorbeşte de lady Smigsmag sau când povesteşte: „Eu i-am spus lui *sir* John: dragul meu John", sau când ridică în slăvi casa familiei Smigsmag şi petrecerile din Hyde Park Terrace.

Când lady Smigsmag se întâlneşte cu Eliza – care e un fel de soi de rudenie a familiei – întinde un deget, pe care soția mea e liberă să-l strângă, după voie, în chipul cel mai călduros. Dar, vai, ar trebui să vedeți purtarea domniei sale, în zilele când oferă dineuri de mare lux, când îi are musafiri pe lordul şi pe lady Longears[2]!

Nu mai pot să rabd născocirea asta diabolică care se cheamă nobilime şi care ucide bunătatea firească din om şi prietenia cinstită. Demnitatea cuvenită, într-adevăr! Rang şi întâietate, pe legea mea! Tabelul cu ranguri şi cinuri e o minciună şi ar trebui aruncat în foc! Organizarea rangurilor şi a gradelor de superioritate! Asta era o treabă potrivită pentru maeştrii de ceremonii de pe vremuri. Arată-te, mare mareşal şi organizează Egalitatea în societate, fă cu bagheta ta să piară toate bețele aurite ale impostorilor de curte. Dacă nu-i ăsta adevărul adevărat, dacă nu spre asta năzuieşte lumea, dacă cultul măririlor moştenite nu este minciună şi idolatrie, atunci să-i readucem pe Stuarți şi să tăiem, la stâlpul infamiei, urechile Presei libere.

Dacă vreodată verii noştri Smigsmag ne vor pofti împreună cu lordul Longears, mi-ar plăcea să găsesc, după-masă, prilejul de a spune cu cea mai mare bunăvoință: *Sir*, soarta îți dăruieşte, în fiecare an, un număr de mii de lire. Înțelepciunea nepătrunsă a străbunilor noştri ți-a hărăzit rolul de conducător şi legiuitor ereditar peste mine. Minunata noastră Constituție (mândria britanicilor şi obiectul de invidie al națiunilor înconjurătoare) mă sileşte să te accept ca pe un senator, un superior, un învățător. Fiul tău cel mai mare, Fitz-Hi-Ha, este sigur de locul lui în Parlament; fiii tăi mai mici, De Brays[3], vor binevoi să devină căpitani şi locotenenți-colonei, să ne reprezinte pe

---

[1] De la *whiskers* – favoriți.

[2] *Long ears* – urechi lungi.

[3] De la *to bray* – a rage.

la curți străine, sau să primească o parohie bogată când va veni momentul. Aceste recompense, minunata noastră Constituție (mândria şi invidia etc.) socoteşte că ți se cuvin, fără a ține seamă de prostia ta, de viciile tale, de egoismul tău, sau de deplina ta nepricepere şi nesăbuință. Oricât ai fi de nerod (şi suntem la fel de îndreptățiți să presupunem că milord este un măgar, cum suntem îndreptățiți să-l socotim un patriot luminat), oricât ai fi, zic, de nerod, nimeni nu te va învinui de o nesăbuință atât de nefirească, încât să-şi închipuie că eşti nepăsător față de norocul tău, sau că te gândeşti să te desparți de el. Nu – şi măcar că suntem patrioți nu mă îndoiesc că, dacă Smith[4] şi cu mine am ajunge, datorită unor împrejurări mai fericite, duci, am ține şi noi la rangul nostru.

Am primi, cu bunăvoință, să deținem dregătorii înalte. Am încuviința acea minunată Constituție (mândria şi invidia etc.) care ne-a făcut conducători şi a pus lumea la picioarele noastre; n-am cârti cine ştie ce împotriva ideii de superioritate ereditară, datorită căreia atâția oameni simpli ni se târăsc la picioare. Poate că am sprijini Legea grânelor; ne-am ridica împotriva Proiectului de reformă; am muri mai degrabă decât să respingem decretele împotriva catolicilor şi disensionişților; datorită nobilei noastre legislații de clasă, am aduce Irlanda în minunata stare de acum.

Dar Smith şi cu mine încă nu suntem conți. Nu credem că e în interesul armatei lui Smith ca tânărul De Bray să fie colonel la douăzeci şi cinci de ani, în interesul relațiilor diplomatice ale lui Smith ca lordul Longears să fie ambasador la Constantinopol, în interesul politicii noastre ca Longears să bage în ea picioarele lui ereditare, după cum nu credem că este în interesul ştiinței ca prințul Albert să fie cancelar al Universității din Cambridge. Smith spune că ar dori să vadă în fruntea universității pe un câştigător al premiului Smith…

Când prințul Blucher[5] a fost onorat cu o diplomă balaurul ăla bătrân a izbucnit în râs şi a spus: Eu, doctor? Atunci ar trebui să-l facă pe Gneisenau[6] farmacist. Deşi era valoros ca general, prinț nu era. Iar Snobii se închinau prințului din el şi numai pe prinț l-au

---

[4] Nume popular englezesc; aici simbolizează omul de rând, poporul.

[5] *Blücher, Gebhardt-Leberecht* (1742–1819), general prusian a venit în ajutorul lui Wellington la Waterloo, decizând astfel soarta bătăliei.

[6] *Gneisenau, August Neidhardt* (1760–1830), general prusian şef al statului major al lui Blücher în războaiele împotriva lui Napoleon.

blagoslovit cu diploma lor de farsă.

Aceste dovezi de dispreț şi aceste ploconeli Smith le socoteşte semne de Snobism; şi va face tot ce-i stă în puteri ca să devină şi el Snob şi deci să nu se mai târască în fața Snobilor. Lui Longears îi spune: „Nu mă pot opri, Longears, să văd că sunt la fel de breaz ca tine. De scris scriu mai corect; de gândit gândesc tot atât de bine; nu te mai vreau stăpân, nu mai vreau să-ți lustruiesc ghetele. Valeții tăi o fac, dar ei sunt plătiți pentru asta; iar individul care vine să ia lista de oaspeți, când tu dai un banchet sau un matineu dansant la *Longueoreille*[7] House, capătă şi el bani de la ziare pentru treaba asta. Cât despre mine, eu îți mulțumesc, Longears, băiete, şi află că nu vreau să-ți plătesc mai mult decât îți sunt dator. Îmi scot pălăria în fața lui Wellington, pentru că e Wellington, dar tu – tu cine eşti?”.

M-am săturat de *Buletine de curte*. Urăsc ştirile *haut-ton*[8]. Cred că vorbe ca monden, cerc restrâns, aristocratic şi aşa mai departe sunt nişte epitete ticăloase şi necreştineşti, care ar trebui scoase din orice vocabular cinstit. Un sistem de curte care trimite oamenii de geniu la o masă lăturalnică, socotesc că e un sistem Snob. O societate care se laudă că e şlefuită, dar nesocoteşte artele şi literele, socotesc că e o societate Snoabă. Tu, care-ți disprețuieşti aproapele, eşti un Snob; tu, care-ți uiți prietenii, numai ca să-i urmezi slugarnic pe cei de un rang mai înalt, eşti un Snob; tu, care te ruşinezi de sărăcia ta şi roşeşti când vorbeşti de meseria ta, eşti un Snob; ca şi voi toți care vă făliți cu spița voastră veche sau vă mândriți cu averea voastră.

A batjocori astfel de oameni este treaba lui *Mr. Punch*. Fie ca el s-o facă cinstit, fără a da vreo lovitură mârşavă, fie ca el să spună adevărul, chiar când râde cu hohote, fără să uite niciodată că Hazul e bun, Adevărul mai bun şi Dragostea cea mai bună dintre toate.

Sfârşit

[7] Transpunere în l. franceză a numelui Longears.

[8] În sensul: despre înalta societate (în l. franceză).

CLASICII LITERATURII
UNIVERSALE